

СРПСКА ПРЕС

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ ● БРОЈ 21 ● 10. ЈУН 1991. ● 30 ДИНАРА

СА ЊИМА НЕМА НЕИЗВЕСНОСТИ:

ВЕТРОВИ РАТА

ИТАЛИЈА 2200 ИТЛ, ФРАНЦУСКА 6,30 ФРФ, ШВАЈЦАРСКА 3,50 ЦХФ, ШВЕДСКА 25 СЕК, АУСТРИЈА 30 АТС, СР НЕМАЧКА 5,80 ДЕМ, БЕЛГИЈА 40 БЕФ,
ХОЛАНДИЈА 4,00 ХФЛ, ГРЧКА 200 ГРД, НОРВЕШКА 25 НОК, ДАНСКА 25 ДКК

ОРДЕН ЗА МАЛО МОРГЕН

На свом редовном заседању одржаном 30. маја 1991. године Канцеларија ордена и медаља „Српске речи“ донела је

УКАЗ

којим се координатор, реформатор и трансформатор

СЕЈДО БАЈРАМОВИЋ

**ОДЛИКУЈЕ ОРДЕНОМ ТРОЈИЦЕ БИРАЧА
ВЕЛИКОМУЧЕНИКА СА МАЧЕВИМА СВ. БАЈРЕ**

Орден се додељује за пожртвован и неукварен успон од нуле до нишнице, без обзира на све правописне препреке и барикаде, пред којима нити јесте нити жели поклекнути. Снага личности нашег Сејде обара с ногу сваког злонамерника и непријатеља, што га чини ослонцем социјалистичког, самоуправног, неаврстаног друштва. Његова координација нам је, стога, путоказ који морамо следити. И после Сејде — Сејдо.

СЛОБОДНА СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА
Епархија за Америку и Канаду

СРПСКОМ ПОКРЕТУ ОБНОВЕ
БЕОГРАД, СРБИЈА

Маја 15, 1991

УВАЖЕНА ГОСПОДО И БРАЋО,

Срдачно вам се захваљујем што сте 22. априла 1991. године, са вашим уваженим председником г. Вуком Драшковићем, управом и великим бројем верног чланства СПО, изашли на аеродром да нас дочекате и поздравите. Делегација Слободне српске православне цркве која је на позив Његове Светости Патријарха Српског Господина Павла и Светог Арх. Синода СПЦ стигла у Београд ради окончања расцепа у СПЦ, била је пријатно изненађена топлотом и срдачношћу народа који је својим присуством и жељом да се са сваком од нас поздрави показала колико је жеља за јединством српског народа сазрела у души свију.

У нади да ћемо се у будућности још више зближити, у име наше делегације шаљемо вам срдачне поздраве и захвалност.

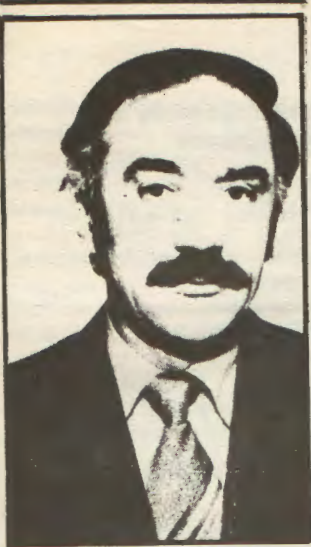
С благословом

Епископ Америчко Канадски

+ *Иринеј*

+ Митрополит Иринеј

Пише: Богољуб ПЕЧИЋ

ЗАШТО 9. ЈУН?

ПИШЕ: БОГОЉУБ ПЕЧИЋ

Србија је избачена у југословенски и међународни аут и сва је прилика да се српској влади и српским комунистима 9. јуна покаже црвени картон. Народу је препоручено уместо нових инвестиционих циклуса да се припреми на глад и варијанту корења и тачна је дијагноза да је мозак владајућих комуниста захватила емболија у пресудном времену када се одлучује о судбини Србије и Југославије.

Агонија је, заправо, почела са пиратским штампањем новца да би се купили и добили избори, иако се пре и после тога знало да ни једна комунистичка влада на свету нема, нити може имати концепцију привредног опоравка и реанимације умирућег. Налазимо се, дакле, у предворју осаме, одакле нам се отварају врата за суноврат. Статистичари кажу да је 1988. године било 700 хиљада гладних Срба који су се хранили превртањем уличних контејнера. Сада је тај број увећан за нових 300 хиљада и само Бог зна шта нас очекује када се затворе капије пропалих социјалистичких фабрика и колико ће дуго трајати наш општенародни марш колективног самоубиства.

Зато и уставни рат који Србија води око проглашења шефа државе једнаких, више је него гротескан, јер се од те недеље стара Југославија за коју се господин Милошевић ирационално бори, налази такође у стању које лекари зову неповратном комом. И она, после овога чина чека еутанасију, постаје драговетна жртва примитивне балканске политике у којој доминирају национал-комунисти и национал-фашисти.

Ту борбу свет очигледно не разуме, јер се двојица тирана, Туђман и Милошевић, позивају на „демократију“ и некакве своје „културе“. А Томас Ман је говорио да „култура није нужно супротна варварству. Често се догађа обрнуто: култура је варварство великог стила“. У том смислу и двојица племенских поглавица воде, заправо, своје личне ратове зарад опстанка личних нациократија, али су премазани различитим бојама. Милошевић, нажалост, аверзивном црвеном, што по неком аутоматизму преферира Туђманово Врховништво као „демократску“ алтернативу хаотичне Југославије, зато што је за свет фашизам давно заборављено време.

Фамозни Никлсов амандман засад треба да погоди само Србију и њеног поглавицу, да скине своју боју, ослободи своје поданике страха, распише слободне изборе и омогући Србији да јој свет види право лице. Тада проблем Косова неће бити југословенски и европски, већ само српски и Србија ће га решавати на начин како то раде Енглези са Ирцима, Шпањолци са Баскима, Французи са Корзиканцима и осталим белосветским терористима који траже државу у држави. Уосталом, као што то ради и Никлсова Америка са Мексиканцима — али не тако драстично: да им буде забрањена употреба матерњег језика.

Српски комунисти узрујани, због амандмана господина Никлса покушали су да шпекулишу националним поносом досад толико злоупотребљаваног народа. Заборавили су, међутим, две важне ствари: да им народ више ништа не верује и друго, да су прошла времена када је Америка из политичко-стратешких разлога морала да финансира банкротiranу Брозову диктатуру. Зато се цела галама свела на усамљене покличе да се откаже гостопримство амбасадору Ворену Зимерману.

Удружена српска демократска опозиција понајмање нема разлога да демонстрира против Америке и њеног амбасадора у Београду. Она ће демонстрирати да заустави пропадање Србије, демонстрирати против комунистичке власти која толико дуго и неометано тргује несрећом свога народа, али и која зна да само подељени и завађени Срби могу да јој обезбеде продужени мандат владања, под стакленим звоном вештачких плућа.

Опозиција ће тражити оставку неодговорне и нестручне владе која за протеклих четири месеца не само да није испунила ни једно предизборно обећање своје партије, него је Србију гурнула у безнадежни хаос, остављајући пензионере без пензије, раднике без плата и болнице без лекова. Она ће тражити да се по хитном поступку усвоји закон по коме ће председник Републике, његова Влада и владини чиновници примати своје минималце докле год социјална куга хара Србијом и не буду материјално збринути они који стварају доходак.

Деветог јуна треба да разоткријемо сатанизам њиховог владања и ако Бог да, том тирјанству стати ногом за врат.

АКАДЕМИК МИХАИЛО МАРКОВИЋ

Vašington 23 maj 1991

На лепом, ситом Западу (или, Исток на Западу)

UREDNIŠTVU "POLITIKE"

(Osvrt na članak akademika M. Markovića "Na lepom, sitom Zapadu")

Управо сам се вратио с још једне посете „лепом ситом Западу“. Овог пута сам држао предавање у Њујорку и Амстердаму.

На први поглед велике сличности: блештаве улице, брзе лимузине, исти хотели, десетине програма на телевизији, Мекдоналдсови ресторани, препуни излози.

Убрзо се уочавају огромне разлике. Њујорк пропада и пред банкротством је. Град мора затворити многе школе, болнице, паркове. Савезна влада му не може помоћи јер јој треба близу хиљаду милијарди долара да покрије губитке низа банака и да спречи слом финансијског система. Национални дуг је знатно прешао три хиљаде милијарди долара. Услед рата годишњи дефицит је опет порастао. Социјална сигурност је драстично редуцирана. По Бродвеју људи просе за храну, околне улице су пуне бескућника који спавају на тротоарима. Брзо расту наркоманија, пљачке, убиства, силовања. Стопе злочина у САД су четири до десет пута веће него у Западној Европи. Управо за време мог боравка је разлупан и опљачкан велики део Вашингтона. Сиروتине се дигла на ноге јер је полиција приликом покушаја хапшења убила једног „чичаноса“ (грађанина шпанског порекла). Бруталан рат с полицијом је вођен два дана и две ноћи.

Западна Европа изгледа као друштво из неког вишег цивилизацијског поретка. Градови су чисти, добро одржавани, материјална беда није видљива. Кретање грађана је неупоредиво безбедније, култура приступачнија. Државна железница је парадигма ефикасности. Сваки незапослени грађанин у Холандији добија (неограничено време) око хиљаду гулдена за живот и плаћан стан до суме од седам стотина педесет гулдена.

По повратку кући прочитао сам твђење једног мог пријатеља да ће се на „ситом Западу“ тек разговарати о социјализму. О ком Западу је реч? Постоји ли један јединствени Запад? Шта је то што грађани Холандије имају а грађани САД немају? Откуд толике разлике?

Одговору на ова питања можда допринесе један чланак Вилијаме Пфафа (објављеног 10. маја у Интернешенел хералд трибуни). У њему се овако оцењује десетогодишња владавина Франсоа Митерана: „Најважнија ствар коју је Митеран постигао јесте то што је доказао да је левица у стању да влада... Он је до те мере успео да Социјалистичка партија данас изгледа као „природна“ владајућа партија, док су се партије деснице срозале у међусобне фракцијске борбе.“

Није ли крајње време да се опростимо с нашим незнањем и о природи Запада и о томе шта је левица постигла на Западу?

Stvarno je sramota što ste dozvolili da jedan akademik puca u prazno na stranicama vašeg lista. Zbilja, to mogu da razumem jedino ako je članak namenjen onim čitaocima, avetima prošlosti, koji zahvaljujući ždanovskim paškvilama sa gebelsovskom potkom jos uveli nadleću nad narodom kao zla kob.

Zar nije krajnje vreme da se širom otvore vrata i pusti demokratija da istinom nadahne i probudi sve ono što je zamrlo i zapostavljeno.

Najobičnija je laž da je "veliki deo Vašingtona razlupan i opljačkan" prilikom "dizanja sirotinje na noge" kako tvrdi akademik. A nije ni bio ovde vec u Njujorku, pa pretpostavljam da je to morao da čuje iz druge ruke ali po onome "što radi levica to ne zna desnica". Naprotiv, sav se rusvaj zbio u jednom ograničenom kvartu grada daleko od centra.

Jedan akademik. Trebalo bi da se penzionise i povuce na selo poput rimskih tribuna. Medjutim on jos uvek perpetuira marksistički mit o srozanom zapadu gde jad i očaj, krš i lom, glad i beda kao jahači apokalipse gaze sve pred sobom i seju smrt.

Verovatno njegov licni gnev, frustracija, nemoć da stranku kojoj pripada izvadi iz živog peska propasti, su paranoidni i ošamuceni do te mere, da i sama pomisao da jedna bogata i moćna zemlja nije socijalisticka dovodi akademika do halucinacija i bezumlja.

Voleo bih da verujem da će "Politika" jednoga dana biti u stanju da ponudi svojim čitaocima istinu i objektivnost od strane onih koji nisu opterećeni političkim dogmama i koji su oslobođeni mrznje kao jedne od najnižih ljudskih strasti.

Zoran Jovanović - Šiško, Vašington S.A.D.

ОТВОРЕНО ПИСМО

Познато је да садашњи председник Скупштине града Београда има нереалне политичке амбиције, да је каријериста, и да има много „путера“ на глави. Због потуне приватизације кадровске политике у Београду Златан Перучић је једино и могао да као један од „Кундачића“ буде предложен и изабран за ову функцију. На жалост врло брзо се показало да је то један од највећих кадровских промашаја на прошлим изборима. У граду је створено широко назуверење да смо добили најслабијег председника Извршног савета.

Перучић се за веома кратко време толико осилио, отуђио, деформисао и постао надмен, да је то озбиљним људима постало истовремено и смешно и тужно. Почео је да измишља некакве колегијуме и да држи јалове и маратонске састанке без правих ефеката. Без ваљаних разлога и аргумената инсистирао је на увођењу новог радног времена од 8:30 — 17 часова и сада упорно одбија да то исправи. Уверен да се учврстои на власти, Перучић се нарочито „истиче“ у трошењу буџетских средстава и огромном расипништву. Илустроваћемо то само неким примерима: годишња средства за репрезентацију у 1990. години „успео“ је да потроши за првих шест месеци (месечно је трошио за репрезентаци-

ју два лична дохотка дипломираног правника у градској управ а према најновијим подацима то износи три лична дохотка. У расипничком трошењу пара за репрезентацију „доследно“ га прате шеф кабинета Јован Алексић и секретар Извршног савета Живка Кнежевић, двоје неспособних људи и мала каријериста као и приучена и приглула секретарица Душа која Перучића покушава да учини недодирљивим. За уређење његовог радног кабинета утрошена су енергомна буџетска средства зашта је ангажовао приватну фирму и предузимача са којим је остварио сталну везу и спрегу.

Перучић је наредио да се купе двоја луксузна и скупа кола „опел омега“. На службени пут у Аргентину водио је супругу и шефа кабинета, а протокол је добио задатак да ово остане у тајности.

Перучић је себи и другим функционерима извршног савета доделио велике друштвене станове и то у јеку стамбене реформе и без поштовања утврђених критеријума. Перучић је вршио притисак, претио и уцељивао чланове савета јединствене радне заједнице у градским органима Скупштине града.

Све ово попримило је такве размере да је постало предмет свакодневних коментара, протеста и незадовољства запослених у градским органима управе којима тешко пада оваква очигледна злоупотреба власти и недопустиво понашање функционера, нерад, каријеризам, неморал и неспособност.

Избором за члана главног одбора и Соци-

јалистичке партије Србије и за народног посланика Перучић сигурно очекује убрзан успон на каријеристичким лествицама. На промоцијама ове партије говорио је о томе да политичари морају да буду поштени и узорни људи. Какве ли ироније и цинизма?! Сматрамо да овоме није потребан коментар. За нас скраћеница СПС значи — са Перучићем стрмоглавце. Као дугогодишњи савесни стручни, поштени, компетентни и одговорни радници у органима управе скупштине града упозоравамо на драстичан пример неморала у политици, расипничког понашања у јеку смањивања јавне потрошње верујемо да у садашњем делегатском саставу има храбрих поштених и принципијелних делегата који ће стати на пут оваквим злоупотребима. Јер, са Перучићем нема неизвесности. Он је за нас дођош у политици који се определио за брзу политичку каријеру и на том путу не бира средства.

Учините то из љубави, привржености и одговорног односа према нашем Београду који се мора брже изваљачити из садашње дубоке кризе и кренути путем даљег свестраног развоја.

Београд, априла 1991.
РАДНИЦИ У ГРАДСКИМ ОРГАНИМА УПРАВЕ И СТРУЧНИМ СЛУЖБАМА СКУПШТИНЕ ГРАДА БЕОГРАДА

НАСТАВАК НА СТР. 74

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ

ИЗДАЊЕ СЛОБОДНИХ
НОВИНАРА

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:
Богољуб ПЕЈЧИЋ

УРЕДНИЧКИ КОЛЕГИЈУМ:
Вук Драшковић, Милан
Комненић, Слободан Ракић,
Александар Чотрић, Љиљана
Јорговановић (ДЕСК), Ана
Борковић.

ДИЗАЈН:
Дејан Ђуровић
САРАДНИЦИ:

Славица Лазић, Александар
Цветковић, Милован Бркић,
Бора Ђорђевић-Чорба,
Сандра Петрушић,
Александра Јанковић, Душко
Богдановић, Зоран Петканић,
Ђорђе Вукоје (фоторепортер).

АДРЕСА: Главни и одговорни
уредник: хотел „Југославија“
(с.879), 11080 Земун, тел.
011/600-222 локал 9979.

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:
Народног фронта 43/4, соба
23, тел. 683-952 и 642-233
локал 149, 11000 БЕОГРАД.

ЖИРО РАЧУН: динарски
60801-603-27652, девизни
60811-620-128-25731-74956-
-33 (са знаком за „Српску
реч“).

ТЕЛЕФАКС:
011/683-952
ПРЕПЛАТА:

650 динара (годишња), 325
динара (полугодишња). За
иностранство 120 ДЕМ или 72
УСД годишње.

ЛИСТ ИЗЛАЗИ СВАКОГ ДРУГОГ
ПОНЕДЕЉКА

Рукописи и фотографије се не
враћају.

Штампа ДП „БОРБА“,
Котовска 26, Београд
Мишљењем Секретаријата за
информације Републике
Србије бр. 413-01-221/91-01
од 15. 2. 1991. године
одређена је стопа пореза од
3%

АМЕРИКАНЦИ ПРОТИВ СРБА:

БОГ УБИО АМЕРИКУ!

СТР. 10-11

САВЕЗНИ РЕФЕРЕНДУМ?

СРБИ НЕ СМЕЈУ ДА НАСЕДНУ!

СТР. 12-14

ХИЛАНДАР „СРПСКОЈ РЕЧИ“:

МИЛОШЕВИЋ ЈЕ РЕКАО „ЗДРАВО“

СТР. 17

(НЕ)НАРОДНИ ПОСЛАНИЦИ:

МИЛОШ БОЈОВИЋ РАДОВАН РАДОВИЋ БАТА ЖИВОЈИНОВИЋ ВУКАШИН ЈОКАНОВИЋ

СТР. 22-26

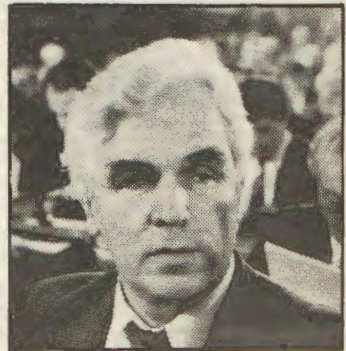
ЗА „СРПСКУ РЕЧ“ ГОВОРЕ:

КОСТА ЧАВОШКИ МИЛО ГЛИГОРИЈЕВИЋ АЛЕКСАНДАР ПЕТРОВИЋ ЗОРАН ХОЋЕРА

СВЕ ЗЕЛЕНОВИЋЕВЕ МУДРОСТИ:

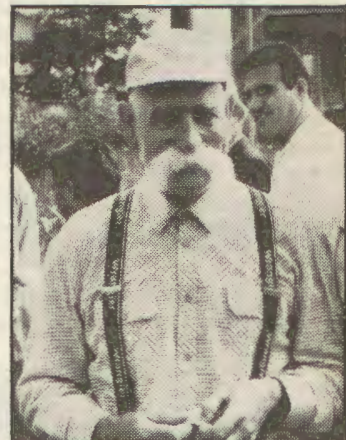
БОЉЕ ДА ЋУТИ

СТР. 30-31

РАЗМИШЉАЊА СИМЕ ДУБАЈИЋА:

МИЛАН БАБИЋ НЕ ЗНА ШТА РАДИ!

СТР. 44-46

ТРАЧЕВИ: МИЛОШЕВИЋЕВА ДЕЦА

БИЛИ КИД ОФ ПОЖАРЕВАЦ

СТР. 41

БАЗНО КОРЕЊЕ

Поводом већ чувеног Никлсовог амандмана, будући (теоретски) председник Југославије **Бранко Костић** к'о из пушке изјављује: „Радије ћемо јести корење него подлећи тамо неким притисцима са стране“.

У мензи Председништва СФРЈ, додуше, у јеловнику се не може пронаћи корење, али ће се Костић о том значајном и популарном прехрамбеном артиклу свакако информисати од своје поносне и принципијелне базе.

ПРОПАСТ АМЕРИКЕ

Српска влада затражила од америчке да јој достави интегрални текст мера са селективном одмаздом према Србији како би одговорила одговарајућим противмерама.

Када су Буш и Бејкер чули да су ствар у своје руке узели **Триван** и **Цвијан**, а можда и **Матковић**, никако нису могли да дођу себи од беса због сопствене глупости. Шта им је то требало после блиставог успеха против Ирака!

НЕМА РИЗИКА

А Социјалистичка партија Србије за председника изабрала **Борисава Јовића**.

Слоба се, дакле, ипак определио да то место остане упражњено.

НОВО ЖАРИШТЕ

Книнска телевизија ће убудуће програм београдске телевизије примати посредством сателита.

Тенкове је примила копном.

ДРИБЛЕР ШЕКИ

Четнички „војвода“ **Војислав Шешељ** има намеру да као раковички посланик уђе у Српску скупштину.

Сетио се да Раковицу још сматрају црвеном.

ИСКУСТВО

Још мало о **Шешељу**. Пре неки дан у клубу Педагошке академије хвали се он прваку Демократске странке **др Радославу Стојановићу** како, кад човека закољеш, рецимо, за-

рђалом кашиком, никако не могу да одреде од чега је умро.

Уследио је политички гест који је уваженог демократу дефинитивно раскринкао. Платио је **Шешеље**ве палачинке након што је овај дискретно збрисао.

СВЕ ИМА СВОЈЕ

У време кад овај текст пишемо „Српској речи“ се јављају читаоци и инсистирају да истражимо како је уопште могуће да у Скупштини Србије председава **Вукашин Јокановић**, који говори српски испод нивоа лошег ученика трећег разреда основне школе, и зашто председника **Слободана Унковића** нема готово никада када је густо.

Е, драга господо, да ми то знамо не бисмо били у опозицији.

ИМА ПРАВДЕ

Томислава Миленковића синдикалног лидера и највећег борца наших народа и народности за права радника у Србији, неодговорни радници смакнуше док си рек'о пиксла.

И то таман кад је овај уз крвав труд радио концепцију колективних уговора за исплату лд-а из прошлог августа.

ОДЕ КРИВАЦ

Ни шеф војвођанске владе и посланик у Скупштини Србије **Радоман Божовић** није прошао боље. Откад је дошао на власт нити покушава нити успева (јер и не покушава) да предузме ишта паметније од напада на **Анту Марковића**. Пропала му је и последња акција у Савезној скупштини, која **Марковићу** поново није изгласала неповерење.

Просто „нисмо паметни“ како да помогнемо **Божовићу** и Војводини под њим. На свим странама јављају се некакви **добровољци**,

али сви више воле да иде у рат, него да макар привремено послуже као **Божовићеви кривци**. И то у ситуацији кад је Војводини све горе.

ЧЕТА

Туђман промовисао своје прве елитне домовинске јединице, у којима значајну улогу играју жене — понеке младе, лепе, нашминкане.

Верујемо да је барем пола српских добровољаца одлучило да истог момента баци оружје у грмље и одабере којег ће припадника хрватске националне гарде да — ухвати за дупе.

УСТАВОПИСЦИ

Од тројице „јавних“ писаца српског устава, најдемократскијег устава на свету и шире, двојица су већ намирена: **др Ратко Марковић** је постао судија Уставног суда Југославије, а **Слободан Вучетић** Уставног суда Србије. Обојица су, као што знамо, изгубили на претходним изборима за посланике у Српској скупштини. Трећи уставописац, **др Будимир Кошугић**, засад је задовољан улогом маско-те у тв-емисијама типа „Докторе, шта ми је?“.

Не знамо да ли су од посла који су обавили очекивали више, али је **послодавац** из неких разлога схватио да сва тројица треба да покусају оно што су закували.

НЕВЕРОВАТНО

Досадашњи министар полиције **Радмила Богдановић** у Барију се показао као велики забављач, плесач и шаљивџија. Сад је тек јасно због чега је био тако **тешко замењив** члан Зеленовићеве забављачке групе.

НАСЛЕДНИК

Никада нећемо сазнати у чијој је глави рођена идеја да баш **Зоран Соколовић** постане нови министар полиције, али идеја је — генијална. Соколовић је заиста достојан наследник великог Богдановића. До сада нисмо срели још ни једног човека који се након поменутог избора није — грохотом насмејао.

РАТУЈЕ

Има, богами, већ двадесетак дана како **Бату Живојиновића**, окорелог антикомунисту, нисмо видели у сали Скупштине Србије. На интерној скупштинској кладионици засад

воде они који мисле да управо зарађује капитал као партизан, а нешто је мање оних који сматрају да управо негде глуми четника. Нико није ставио ни пет пара на могућност да негде управо глуми народног посланика.

ПРАВА ШКОЛА

Још један ученик „српске школе политичког понашања“ ових дана је успео у животу. То је новишеф Привремене владе Етиопије **Мелес Зенави**, који је постао познат по томе што је свргнуо нашег великог несврстаног пријатеља Менгистуа, а још више по томе што је **школујући се у Београду и Тирани „фанатично прихватио теорију о борби против америчког и совјетског империјализма“**.

Др Мирјана Марковић је, међутим, енергично одбила сваку могућност да је икада предавала овом човеку.

НЕПОГОДА

Ових дана хрватске власти су се досетиле да од Савезне владе, односно Анте Марковића, затраже да се (изгледа) дефинитивно пропала туристичка сезона призна као — **елементарна непогода**.

Захтев је прилично глуп. Чак ако им Анте и турне милијарду-две непостојећих долара, ко им гарантује покривање тих **елементарних непогода** у наредних 200-300 година.

ПЛИВАЧ

На пријему поводом победе „Црвене

звезде“ над Олимпијом **Слободан Милошевић** скромно изјављује да се у животу мало бавио спортом и да је од спортова тек нешто мало упражњавао пливање. Једино је вода пристала да буде испод њега.

ГАРАНТ

Рекламе су постале огледало нашег привредног, политичког и културног живота. Тако и продаја разних врста комерцијалних записа.

Само је питање дана када ће се појавити и оваква понуда: „Купите комерцијалне записе ЈИК банке. За исплату гарантује „Црвена звезда“.“

ГРЕШКА

Постројио Шешел своје четнике и кори их: „Бандо, неспособна, рекао сам Месић а не Ганди!“

НОВА ГИБАЊА

Чујемо да Демократска странка води борбу за своје јединство. Наиме, у оквиру ДС појавиле су се три струје: Српска демократска (В. Коштуница), Корчуланско-гибањска (Д. Мићуновић) и Трговачка (З. Бинђић). Преговоре о формирању четврте, Четничко-демократске фракције води Радослав Стојановић и Гојко Ђого.

Нуђећи свом народу којег одскора представља у колективном шефу, све мање постојеће Југославије корење као основно јело за одбрану достојанства, задргли Бранко Костић није био бог зна како оригиналан. То је дење траве или лишћа, као меру за издржљивост народа, лансирао је давних педесетих година његов саплеменик у преговорима, какве ли ироније, са Американцима који су опет „насрнули“ на достојанство земље у нестајању која о достојанству може само да сања. После смо из мемоара страшног назива — Револуција која тече — сазнали да се дотични друг није шалио кад је у питању народ. Јео је тај несретни народ и траву и корење и ишао и го и бос, нарочито онај део народа који није хтео у Партију, у задруге, који је држао до себе. А другови којима је припадао писац мемоара били су доиста у комунизму схваћеном на њихов начин. Имали су специјалне магацине и није им фалило ни од птице млеко.

РАТНИЦИ БЕЗ МАНЕ И СТРАХА

Тако другови Темпо и лепо ухрањени Бранко Костић. А најстарији магистар у земљи и најмлађи председник најмање републике, онај што уме лепо да објасни шта је друг Слоба хтео да каже о овом или о оном, на скупу Комуниста у Котору, пре неки дан, још одрешитије, још храбрије и надасве још умније: „Постоји светски полицајац који је одлучио да слисти све што је комунистичко и том полицајцу треба одговорити као што је одговорио Бранко Костић, наш члан Председништва Југославије.“ То је исти онај брко што је на једном од многобројних митинга по освајању власти позивао своје племенике у бој против мрских им Словенаца. Не мању храброст исказивао је и Бранко Костић, стављајући се на располагање добровољачким одредима за војну против оних других северњака. Једном речју ратници без мане и страха.

Момо је показао чудо од храбрости и кад је млађаном Милу, поверио да саставља црногорску владу и управља судбином заједничких им поданика, мада премијер, осим које године курирског стажа у неким бившим организацијама и код бивших моћника, другог радног стажа нема. Али ништа зато, „лево око“ тренутно под Момовом и Миловом руком просто „цвета“. Привреда доживљава колапс. Нема пара за пензије, здравство, просвету. Црну Гору заплускује талас незадовољства и штрајкова. Власт преко средстава информисања, које је претворила у најобичније партијске билтене, сву кривицу сваљује на СИВ, на спољне и унутрашње непријатеље, на завере против комунистичког режима у Црној Гори.

Допринос „великим успесима“ нове власти не може се мерити а да се не спомене и велики етичар Бранко Костић. Доскора је он био један од главних креатора тог привредног чуда. И кад бисмо само мало обрнули ствари, Костић би био у праву што се корења тиче. Јер благостање у коме је оставио ужу домовину такво је да би и без икакве Америке он морао одмах прећи на корење. Па и то би му било много. Америка им, поред вечног Анта Марковића, дође као згодан алиби за

СРБИ ПРОТИВ СВИХ

БОГ УБИО АМЕРИКУ

Бранко Костић није ни мало оригиналан. Само је плагирао десетине хиљада оних који деценијама живе на туђи рачун мислећи да су божији изабраници. А у ствари су божија грешка...

све оно у шта су за своје владавине увалили народ чију част тако нападно бране.

ЕКИПА ПРОБРАНИХ ПОСЛУШНИКА

Наиван би се овде запитао, што се друго-ви толико срде на Америку кад њих и њихову владу није спомињала. А као да она спомену-та влада није њихова. Спомену-та влада је именована од истог вође од кога су и они именовани, тако да је ту ствар јасна. Друго је питање што се све завија у истоветност погледа у традицију и народну љубав. То што њихов вођа лукавије и из позадине раскрин-

кава тог полицајца Америку и приличи вођи тога ранга. Јер што би се он толико арчио кад су му на располагању државни академици, државни песници, државни сликари и томе слични компетентни људи који ће нас поред осталог подучити да је један велики српски манастир старији од целе Америке а она решила да затвори кесу. Њима су широм отворене странице режимске штампе и екран Вицове телевизије. Могу до ујутру. Гласови разборитих Срба могу се чути једино са малих телевизијских станица ограничене видљивости и домета. А ти разборити и углавном млади Срби питају да ли је Америка крива што српска влада није у стању да реши ни један озбиљан друштвени проблем не за сто него за хиљаду и сто дана. Да ли је Америка крива што се грчевито брани друштвена својина, што се приватни сектор терети наметима и дажбинама, што су сви фондови централизовани а празни, што се пензије примају из два дела кад има пара, што су учитељи, професори и лекари доведени до просјачког штапа док милиционери на Косову имају европске плате, што радници глеаду и већ једу корење и отпатке из контејнера, што је сва власт у Србији у рукама једне партије, односно једног човека који ту власт злоупотребљава, што своје сеизе награђује положајима и функцијама и тако ствара партијску полицију, партијско судство, партијску државу. Да је лучем тражио велики шеф не би нашао пробранију екипу послушника коју је његова скупштина промовисала у такозвани Уставни суд Србије. Њихове биографије прелуне су ситних партијских и сличних функција и задужења и службица по кабинетима а једино им мањкају углед, научни ауторитет и лична самосталност. Какав је то Уставни суд Србије у чијем саставу нису такви правници попут професора Слободана Перовића, адвоката Срђана Поповића и Илије Радуловића или таквих интелектуалаца као што су Војислав Коштуница, Коста Чавошки, Војин Димитријевић.

КО ДАЈЕ ПАРЕ МОЖЕ И ДА ИХ НЕ ДА?

А овај новоизабрани суд, какав је зна и његов творац. Никакав. У њему претежу личности које су ту доспеле по разним основама дуговања и плаћања старих заслуга за учвршћење садашње власти а има их којима је то једноставно ухљебије. Али њему такав суд и треба. Тој сировој и бахатој политици, свој у лажним обећањима и обманама, у манипулацијама и окривљивању другог за сопствене неуспехе и немоћ, требају такви људи и такве институције.

И случај одбране од Америке је већ толико пута виђен. Суштина спора се замагљује, скрива у девет јама, а истура нешто сасвим треће као на пример, понос и достојанство народа које су иначе срзали до неслућених низина, мешање у наше ствари итд. Заборављају само врли другови којима је до корења, да онај ко даје паре може кад год хоће да их више и не да, или да понешто затражи за узврат. А то што друговима требају паре, ко вода и ваздух, што су св ешто су имали проћердали да би задржали власт, па сад ђаво дошао по своје, за то им је најмање крива Америка. Бог је убио.

М. ДАНИЛОВ

Председник Републике Слободан Милошевић појавио се пред посланицима „вишестраначке“ Скупштине Србије по други пут у њеној четворомесечној историји. Званични алиби: завршетак првог и почетак следећег круга заседања шесторице републичких лидера о будућности земље. Незванични: одговор са највишег места на интернационализацију српско-хрватских, односно унутарјугословенских односа.

Како се могло и очекивати Председник није ни покушао да буде дипломата и да реалан дипломатски притисак из иностранства неутралише дозвољивим дипломатским средствима. Ради сопствене, а не „нападачеве“ користи. Уместо стога исукан је туп и кратак мач, који у конкретним околностима задовољава потребе искључиво „сопственог“ политичког и, што је неупоредиво важније — економског самоубства. Тиме је само још једанпут показано и доказано да је Председникова (и његових саветника) способност правилног политичког процењивања последица сопствених поступака — испод сваког нивоа. (При свему томе нипошто не треба сметнути с ума чињеницу да је у одређеним ситуацијама председник Републике уставно, политички и морално обавезан да штити достојанство и сваки други интегритет државе коју репрезентује. Та чињеница, дакле, овде није под знаком питања.). Па, у чему је, у корист опште штете, погрешно Милошевић?

НАВУКЛИ СЕ

Прво, председник једне републике дужан је да буде информисан о дипломатским механизмима, којима се неко питање ставља на пробу заинтересоване међународне јавности. Начин на који је тој јавности Никлсов амандман у вези са „српским питањем“ понуђен говори о високој вероватноћи да са тим политичким гестом сам врх САД није нужно био упознат. Чак и без обзира на чињеницу да се о „српском“ или било којем другом питању, у овој или оној форми, расправља и у самом Конгресу.

Наиме, појединачне службе владајуће администрације имају мандат да у вези с појединим питањима од интереса за политику САД дословно бацају удице, на које се наивне рибе ухвате истог момента, а оне паметније их једноставно региструју и заобиђу. Тек од епизоде таквог пецања зависи накнадно стечен став заиста релевантних функционера, односно релевантне политике.

Српски, просрпски и квазисрпски „ауторитети“ и, пре свега, њихови „званични билтени“ су се, дакако, на удицу ухватили одмах, најжешће и инстинктивно реагујући на њену антикомунистичку конотацију, што у америчкој политици представља апсолутно опште место, које сваки нормалан лаик подразумева. Инсистирање на том општем месту затим експлицира нешто мање опште — могућност економске санкције тешке фантастичних пет милиона долара због ремећења „људских права“, која, са своје стране, у америчкој политици представљају место још општије од антикомунизма.

Хистерично истеривање на површину поменуте санкције, коју узгред речено, глатко

ШТА ПРЕДСЕДНИК РЕПУБЛИКЕ НИЈЕ РЕКАО ПОСЛАНИЦИМА?

ДИПЛОМАТСКО КОРЕЊЕ

„Међународни аспект“ говора Слободана Милошевића био је значајнији од унутрашњег. Ваљда да бисмо знали још мање него пре тога

може да поднесе чак и јачи српски приватник (ради се, дакле, о симболичној, упозоравајућој, превентивној санкцији) овдашњи власници принципа дефинитивно секу носећу грану под собом. У наредних десет дана, они који схватају да српска држава не може да „ризикује“ ни формалних пет милиона долара „на име (формалних) санкција“ поништавају потписане уговоре у вредности преко тридесет милиона долара, а такав тренд се наставља.

Страна средства информисања у вези с тим претпостављају да ће Србија само по овом основу, дакле због алаво зграбљене удице, до краја годне изгубити преко 300 милиона долара. Једина утеха за Србију је што су и ти долари, барем како пракса показује, углавном део политичке и економске фикције па сви заједно треба да изгубимо оно што ионако немамо. На крају свега тога долазимо и до конкретне улоге председника српске републике, који није учинио ништа паметније до ситуације у којој америчка администрација забравља на (за њу) ситну игру, која није имала за циљ то што је постигла, а остатак економског и финансијског света оберучке прихвата, јер игра с противником који је школовани губитник. Да ли ће, при томе, председник српске републике још више учврстити власт на таласима индуваног патриотизма и изнуђеног националног поноса народа којем корење већ одавно није метафора — њих не занима.

ТО ЊИХ НЕ ТАНГИРА

Друго, председник Републике ни у ком случају не сме себи дозволити право да очигледну неспособност и плиткоумност сопствене администрације поистовећује са „очигледним“ националним врлинама. Тврдећи како, за разлику од других, не обија прагове светских престоница молећи политичку и економску помоћ, забравља да каже како су, за разлику од других, управо његови емисари по светским престоницама, и то управо у покушајима придобијања политичке и економске подршке, имали неупоредиво — најлошије резултате.

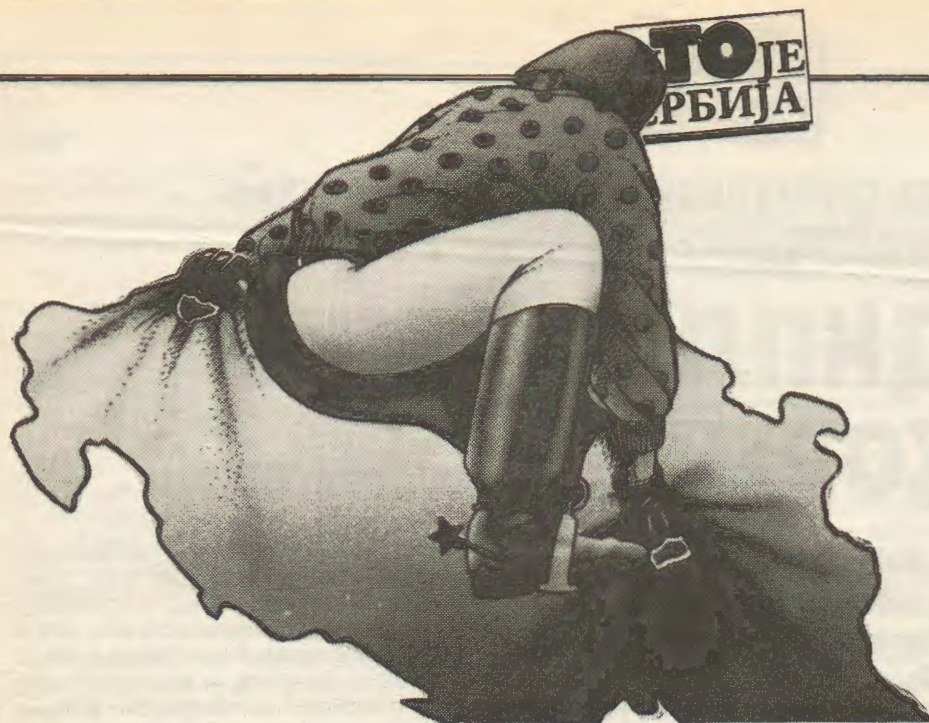
Колико год је поменута „Никлсов амандман“ резултат „противничких“ још више је

резултат његових политичких амбасадора. Председник би морао да прво себи, затим Народној скупштини, а онда опорезованој српској јавности коначно објасни због чега и српски лоби и овдашњи изасланици, и поред ангажованих средстава, не успевају да релевантну америчку администрацију, рецимо, убеде у исправност својих ставова макар онолико колико то очигледно полази за руком хрватском или албанском лобију и њиховим налогодавцима, на пример. Могућих одговора и решења је сасвим ограничен број: идеолошко слепило и несувисла идеолошка егзалтација, која саговорника и овде, а камоли тамо, може само да запрепасти; очигледна и елементарна необавештеност оних који би, по логици ствари, морали да знају о дипломатији и међународно-политичким финесима више од просечног партијског навијача-дилетаната; недодељено право на толеранцију, којом се противник приморава да вас поштује.

Недавну посету делегације Европског парламента једна квалификована особа пропратила је следећим коментаром, за који заиста није потребно целокупно послератно искуство: њих не занима шта ви мислите о себи, јер то ионако већ знају; њих занима да оно што од њих очекујете образложите најсувопарнијим језиком бројки, конкретних имена и гаранција. Све остало је ваше лично мишљење, једно од пет милијарди мишљења на овој планети. Према томе, сваки од својих неуспеха на овом плану председник Републике у ситуацији је да то објасни собом, људима око себе и политиком, односно идеологијом коју ствара и којој служи. Окупљање „свих прогресивних и патриотских снага“ у заједничкој борби против спољних притисака, тако у овом контексту остаје само идеолошка и дневно-политичка флоскула, којом се унутрашњи ћорсокак, у који је Републику увела „владајућа“ политика председника Републике, оправдава „страним“ аргументима, јер смо на домаће већ помало огуглали.

И овај пут Народна скупштина је из уста председника Републике чула мноштво констатација и оцена, ниједну нову и ниједну опкојавајућу, око којих ионако готово да постоји формални консензус на српској политичкој сцени. Председник није објаснио колика је његова и кривица његове странке за све оно о чему је говорио нити је рекао о чему су разговарали шесторица величанствених. Рекао је само са се круг потенцијалних ратних противника убрзано шири. Зато је опозиција напуштањем сале Народне скупштине реаговала исувише благо.

Ана БОРКОВИЋ

ШТА БИ СРПСКОМ НАРОДУ ДОНЕО РЕФЕРЕНДУМ НА ФЕДЕРАЛНОМ НИВОУ?

ОТПИС ГЕНОЦИДА?

Југословенско питање задире у саму суштину опасног политичког заплета, који не прети искључиво европском југоистоку. О озбиљности такве претње, између осталог, сведочи и покушај државног преуређења на највишем, федералном нивоу. При томе јужнословенски лидери, сви заједно, остављају убедљив и невесео утисак гротескних заточеника комунистичког менталитета и заточеника бедне трећесветске новокомпоноване демократије. Благи и мирисни ветрови, који су из југословенске престонице с пролећем донели нову и опојну климу заборављених или непознатих демократских начела и свеколике духовне обнове нису успели пробити и замрачене ореоле охолог, нарцисоидног и параноичног властољубља. Занста, после првих и чаробних пролећних дана завладала је нека претећа, злоћутна студен.

Пише: Никола САМАРЦИЋ

Тражење решења начелним договарањем на председничком нивоу и осино гажење представничке власти председничком самовољом открива да је немилу суштину ауторитарности југословенских врхова остала иста. Тако је и преуређење југословенске државе покренуто нелегитимним и нелегалним средствима и на истим оним основама, на којима је речена држава реконструисана, бруталним револуционарним насиљем и страном интервенцијом. Пре пола столећа, будућности јужнословенске државе пресудили су представници једне интернационалне терористичке органи-

зације, која је деловала као странка, радећи искључиво под врховним вођством и у корист једне стране силе. Већници револуционарне скупштине су своје одлуке савременицима и потоњим нараштајима представили и наметнули као да су израз воље народне већине. Победу у грађанском рату и револуционарни преврат озаконили су, одмах по свршетку рата, силецијски спроведеним референдумом, који су назвали изборима. И најмања сумња у легалност комунистичке диктатуре плаћала се фијуком корбача народне власти. Чињеница да су председници данашњих југословенских република дошли на власт на демократским изборима, формално легалним, не потврђује, међутим, и легитимност њихове власти. Није у питању само не-

моралност изборних победа (неки од њих су се у изборној кампањи прљаво послужили информативним медијима и апаратом власти, којима су суверено располагали, а сви без разлике лажним обећањима), него је изнад свега сумњив државно-правни легитимитет федералних јединица, чији су данас председници: југословенске републике су, у крвавом метежу светског и грађанског рата, озакониле већ поменути чин револуционарне скупштине и, потом, на нелегитимним изборима спроведеним под личним режимом диктаторске власти комунистичког првака и, у то време, совјетског послушника, и његове бољшевичке партије.

ОЗБИЉНА ГРЕШКА!

Како су се ствари почеле одвијати, и под претпоставком да ће се избећи већи изливи насиља, о будућем изгледу своје државе њени поданици, уместо у југословенској скупштини, одлучиваће на референдумима. Такав облик доношења заједничког решења може изгледати најдемократскијим, јер ће одлуку донети већина; већина боље и праведније заступљена него она у народној скупштини или парламенту. Друго је питање о којој и каквој се већини заправо ради. Реч референдум, наслеђена из латинског језика, значи право народа да непосредно доноси одређене одлуке, при том се изјашњавајући да ли да прихвати или одбије неки нормативан акт, или да прихвати или одбије неку понуђену одлуку. На питања постављена на референдуму, а може их бити само два, одговара се потврдно или одречно. На овом месту биће представљен покушај да се објасни или докаже зашто референдум о јужнословенској будућности не може бити ваљан, без обзира на то на који ће се од два предложена начина доносити одлука. Овде ће се побити легитимност таквог договора, и то искључиво у односу на српску страну и српско питање, које би расплетом јужнословенског питања морало да добије и сопствено решење. Поставља се питање да ли би Срби смели да прихвате одлуку о југословенском референдуму у ма којем његовом облику. Уколико се то ипак деси, а извесно је да хоће, врло је вероватно да ће време показати да је то била озбиљна погрешка, кобна по српске националне интересе. Југословенски референдум, па и онај који је већ спроведен на простору који поглавито настањују Срби, угрозиће или ће погизати српска етничка и историјска права на целој данашњој територији јужнословенске државе.

Срби не смеју признати данашњу поделу Југославије на федералне јединице, тј. данашње унутрашње југословенске границе, унутар којих ће свака од република, у једном од предложених решења, самостално учествовати у одлучивању. Разбијање Југославије на федерацију одлучено је на овде већ поменутој ратној револуционарној скупштини, а потом насилно, у новој, комунистичкој држави, на штету свих српских, уосталом и свих јужнословенских интереса. У том историјском злочину учествовали су и српски потомци као српски представници. Већина данашњих чланова владе и народних посланика припадају политичкој странци, која је правни и

имовински наследник партије, која је за тај злочин најкривља (или су њени прилепци). Избор таквих народних представника, у Србији, једно је од оних историјских самоубистава која сведоче да србијанска демократска традиција, као светло наслеђе прошлости, није и гарант данашње српске политичке зрелости и демократске нарави.

Растурање Југославије које је започело поделом на федералне јединице, повредила је оба територијална начела на која Срби имају право, **етничко и историјско**. По етничком праву, у српску државу морале би улазити све оне територије на којима, у знатнијем броју, живе Срби. То су, осим Србије, Црна Гора, источна Херцеговина, велики део Босне, делови Македоније, Барања и некадашњи гранични појас у Славонији, Хрватској и Далмацији. Што се тиче српског историјског права, ту су ствари неупоредиво сложеније. Она област која, пре свих, подлеже под српско историјско право, већ је у оквиру српске федералне јединице. Међутим, управо се она, једнако у југословенским и међународним круговима, Србима највише оспорава. Ни данашњи српски председник нити они који су под њиховим врховништвом, радили у српској спољној политици, нису умели објаснити зашто Срби имају искључиво и неупоредиво историјско право на Косово и Метохију. (На том питању често су се салпитали, падајући у еписки националистички транс, и неки од угледних посленика српске науке и културе.) Стално понављани аргумент је чињеница да су Косово и Метохија били средиште некадашње српске државе и културе; при том се користи леп, али најжалост не сасвим потпун назив српске Свете Земље: то је и земља српских сељака). Увек се заборавља та језива чињеница да су на просторима Старе Србије, дакле на Косову, Метохији, и у околним областима данашње Србије, Македоније, Црне Горе и Албаније, у последња три столећа, Арбанаси над Србима извршили геноцид. Затирање српског народа на Косову и Метохији, један је од оних малобројних холокауста које познаје новија светска историја, а може се поредити једино са истребљењем северноамеричких Индијанаца, које су обавили преци данашњих васповаца и јанијеваца, с поморима Јермена крајем прошлог века и почетком овог века, које су поклали дедови данашњих напаћених Курда, и са нацистичким геноцидом Немаца и Аустријанаца над Јеврејима. У случају Косова и Метохије, историографија није открила знатније арбанашко присуство на тим просторима у времену до прве половине XVIII века, а теорија о Албанцима као тамошњим прастановницима одавно је одбачена у свим озбиљнијим научним круговима. Стога Срби Косово и Метохију могу сматрати искључиво облашћу под **страном и непријатељском окупацијом**, где је извршен погром српског становништва, протеривање, проверавања, однародовање, и уништење сакралних споменика највише уметничке и духовне вредности, затим српске ратарске културе, и, у новије време, материјалних добара, пре свега индустрије. Геноцид је, наравно смишљено, спроводила Турска, до 1912, Немачка и Италија 1941 — 1945, и, најзад, од 1945. до данашњег дана, комунистичка Југославија.

Геноцид је појам који познаје међународно право. Генерална скупштина Уједињених нација је резолуцијом бр. 96 (11. XII 1946) обзнанила да се геноцид сматра злочиначким делом, које је у супротности са духом и циљевима организације; *Конвенција о спречавању и кажњавању злочина геноцида* (УН, 9. XII 1948) је, поготово свим својим члановима, применљива и на питање Косова и Метохије: арбанашки досељеници су, служећи се најразличитијим злочинима и притисцима, протерали српско становништво, ако не староседелачко, оно бар више од миленијума насељено на тим просторима, који се, нимало случајно, од првих деценија прошлог века, називају и Старом Србијом. Геноцид у Старој Србији није могао бити спречен, а ни до данас није кажњен. На овим страницама најважније би било нагласити да су тамо насилно промењени етнички односи, и да Срби, позивајући се на међународно право, ту чињеницу не морају да признају, нарочито не неким референдумом, ако већ нису способни да починитеље геноцида казне, што им исто међународно право допушта. **Чак их на то обавезује!**

СУМЊИВ СУВЕРЕНИТЕТ

Југословенске федералне јединице настале су такође насилно, поделом српског етничког и историјског простора, у условима светског рата, самовољом једне политичке партије, огранка организације међународног тероризма, и тобж су озакоњене под режимом диктатуре и страховладе исте партије, која је освојила власт победом у грађанском рату, ликвидацијом политичких противника и неподељеном подршком источног большевизма и западног империјализма. Под полувековном владавином исте партије извршен је, на готово целом јужнословенском простору, још један геноцид, насилним и подмуклим однорођавањем дела српског народа, стварањем нација Црногораца, Македонаца и Муслимана; покатоличавањем и једном дискретном асимилацијом, свој национални лик изгубили су многи Срби у Хрватској. Управо су најравноснији предводници новокомпонованих југословенских држава, све под изговором неког националног и државотворног суверенитета. Већ је довољно познато да су речене нације створене на основама српског етноса и у српском историјском простору. Осим људства, њиховим стварањем Србима су одузета богатства драгоценог наслеђа српске аутохтоне и оригиналне културе, која се, некад и не без разлога, назива и српском цивилизацијом. Ни у једном случају цепања српског етноса и стварања нових нација не постоји јединство аргумената за национални субјективитет, јединство друкчије расе, другог језика, културе и вероисповести.

Нарочито је сумњив онај хрватски национални и државни суверенитет, којим хрватски председник, на својим трагикомичним али све једноличнијим наступима упорно обавештава југословенску јавност. Растурајући авнојевску Југославију он, међутим, инсистира на суверености **авнојевске Хрватске**. Сувереност данашње Хрватске може се извести само из државноправног наслеђа НДХ: у том случају би Хрватска морала бити подвргнута

међународном третману као поражена савезница Тројног пакта, у ствари плаћању ратних одштета и кажњавању због почињених ратних злочина, што се нимало не би свидело бирачима и пореским обвезницима нове хрватске власти. Практично, због чега се хрватски председник толико дури, хрватску сувереност не признају ни савезне југословенске институције, нити ослобођене српске области; ускоро је вероватно, пред изгледним државним банкротством, неће много марити ни остатак осиромашеног хрватског пучанства.

БРЕМЕ КРИВИЦЕ

Срби не би требало да дају свој пристанак ни на савезни референдум. Неки од аргумената слични су или исти као већ наведени. Премда су још увек, неким чудом, најбројнија југословенска нација, Срби не смеју признати резултате простог националног надгласавања, будући да је над њима у неколико југословенских области или провинција извршен геноцид, и то управо од оних нација које би се у случају оваког референдума Србима неметнуле као равноправни саговорачи. На Косову и Метохији тај геноцид траје већ три столећа и завршио се протеривањем из области некадашње Старе Србије, и уништењем средњевековне, али и савремене материјалне и духовне културе. Током последњег рата извршен је геноцид над Србима и на просторима Славоније, Хрватске, Далмације, Старе Рашке, Херцеговине и Босне, од Хрвата и Муслимана, данашњих Бошњака. Број физички ликвидираних Срба није тачно утврђен, међутим постоје сви услови на основу којих се закључује да је била реч о геноциду, о плански изведеном уништењу људи и њихових материјалних и духовних добара, о затирању, истребљењу. Овде би поново требало поменути стварање нових нација, на темељима српског национа, културе и простора. Нарочито у другој половини нашег столећа, неприродно и насилно је промењен бројчани однос нација на европском југоистоку, тако да би југословенски референдум значио и озакоњене геноцида и његово **коначно правно и морално оправдање**. Трећа Југославија, као и она друга, почивала би на тријумфу кровопролића, и то би била клица њене сопствене пропасти. У одлучивању будућности и Југославије немају право учествовати ни сви представници неких националних мањина. Југословенске мањине не могу се сматрати удеоим нацијама: оне нису биле државноправни субјекти у југословенском уједињењу. Југославија је, формално правно гледајући, пре свега заједница Словенаца, Хрвата и Срба. Да, по њеном стварању, није почињен геноцид у Старој Србији, Херцеговини, Босни и у хрватским земљама, мањине би можда и могле равноправно одлучивати о њеном будућем изгледу. Део арбанашке и мађарске мањине, са својим потомцима, носе некажњену кривицу због геноцидних злочина над Србима у време последњег светског рата. Српско пристајање на њихову реч о сопственој будућности била би још једна цинично кобна одлука већ посведоченог српског самопрезира и самоуништења. (Геноцид над Србима, једнако и државноправног и морал-

ног становишта, то право одузима и хрватској нацији, која носи бреме исте некажњене крилице, премда би то право, у циљу заједничког добра, Срби Хрватима могли још једном признати.)

ПОВАМПИРЕНИ КОМУНИЗАМ

Колико су ствари доведене до апсурда; у преговорима и расправама око југословенске будућности, сведочи и чињеница да су се у понуђеним решењима (она се засигурно неће суштински изменити или допунити), нигде не помиње реорганизовање државе на унитарном принципу и на начелима интегралног југословенства. Занимљиво је да такву могућност не предвиђа, чини се, ниједан од политичких програма понуђених на пребегатој страначкој позорници Србије. Југословенство, као узвишен идеал, данас само утопија, улази у суштину разлога и смисла постојања јужнословенске државе. Оно је и доказ узвишене политичке свести свих оних који су своју крв или напоре уградиле у југословенску заједницу, приликом њеног стварања. Јер, показало се, српско настојање на југословенском уједињењу није било пука политичка рачуница, чији ће исход окупити све Србе унутар јединствених граница. Оно се родило и у најдубљим и најчистијим етичким, родољубивим и сентименталним поривима. Унитарна и интегрална Југославија је, са српског становишта, једини правичан облик њеног организовања и свеколико деловања, пре свега јер почива на истинском демократском принципу. Сви њени жители били би равноправни и слободни грађани, равноправно представљени у јединственој народној скупштини или парламенту; даље, у њој би се избегли или превазишли срамни новонационалистички покрети који бацају историјску лагу на велики део европских нација и прете потпуном дезинтеграцијом европског континента и европске цивилизације. (Распад цивилизације, наиме, није суштински трагичан ако једну цивилизацију замењује нека нова и напреднија; претња америчке цивилизације овој европској у том смислу је једна језива извесност блиске културне катастрофе.) Ни југословенски простор не може више трпети субкултурне ударце новокомпонованог исламског и римокатоличког фундаментализма или повампиреног комунизма. Интегралном југословенском концепту пресудили су, пре свих, они који су бранили великохрватску или комунистичку идеју разбијања православне цивилизације на европском југоистоку. У случају комуниста, то је био перфидан, вешт, и одлично остварен концепт деспотног интернационализма; хрватска политика ту је показала, осим злочиничке нарави, идиотску природу ментално заосталог детета. Она се родила сувише касно: мајка историја изродила је наказног монструма којем ће се сама наругати и, на његовом издисуку, свег крвавог га прогутати. У понор безнађа и пропасти, та иста рђава мајка повукла је, на овим просторима, и све остале.

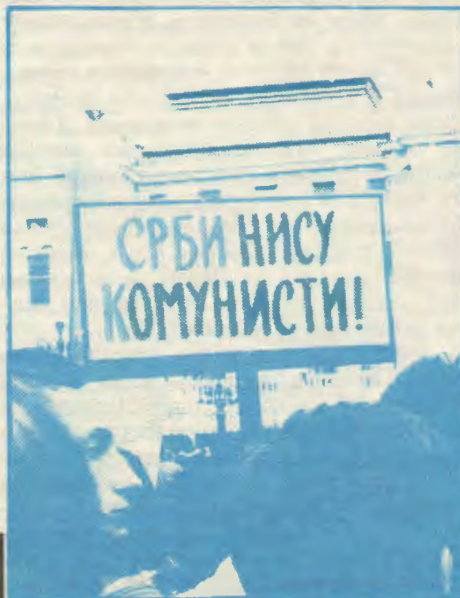
У српском случају, све је одсуднија потреба да се они покајнички одрекну компромитујућег наслеђа тоталитаризма, који је первертирао српску нацију као целину, раздуховио је, отупео и криминализовао. У то прљаво наслеђе једнако спадају све оне идеологије ко-

је не почивају на темељима самосвојне српске природе, побожне, саборне, трпељиве и милостиве: пре свих, идеологије комунизма и збораштва које поново прете да затрују српску душу и српско друштво, управо у данима српске демократске, националне, културне, економске и духовне обнове. Најзад, непостојање унитарног југословенског концепта на југословенском референдуму довешће у неравноправан положај, и погазиће њихова политичка права, све оне, иако малобројне, који га желе заступати, или који ће га се у последњи час сетити. То је и још један доказ нелегалности, недобронамерности и неукости понуђеног начина одлучивања о југословенској будућности.

Сумњу у нелегитимност референдума намеће и очигледна чињеница да ни у једној од федералних јединица, које ионако немају државно—правни легитимитет, није успостављен истински демократски и парламентарни режим, упркос свим декларацијама и безбројној хвалисавости свих њихових представничких, извршних и других званичних тела и појединаца. Посвуда у Југославији још увек се отворено крше основна људска и грађанска права. У та права улази и слобода информисања, и управо ће лажи свих врста које колају званичним медијима пресудити и о исходу постојећег референдума. Већ поменути њихови председници, чланови председништва и савезне владе, толико пута су показали да су само крути и недобронамерни последњи комунистичких кадровских фаланги које су, све заједно, довеле земљу до руба пропасти. Већина Југословена, то је сигурно, нема никакву илузију о очигледној чињеници да је судбина земље у рукама јунака блутаве телевизијске сагунске опере која се назива југословенском политичком сценом.

У ШТА СЕ ИЗРОДИЛО

Свако решење које се тиче Југославије и које би било демократско може се донети само у народној скупштини Југославије, уколико буде изабрана и конституисана на легалним и демократским изборима. Једна скупштина и једна влада, то је једино демократ-

ско, најмање скупо, али најжалост и сасвим утопијско решење. У јединственим изборима и у подели власти на основу бројчане заступљености нација у Југославији, могле би учествовати и националне мањине, осим оних Арбанаса који су од 1941. до данас насилно населили српске земље, и њихових потомака. (Они су и начином свог доласка и својим потоним понашањем показали да им није место у једној цивилизованој држави.) Чак и у унитарној Југославији односи снага били би саздани на српску штету, јер би и резултати савезних избора, унеколико, били озакоњење геноцида. То би могао бити и последњи српски компромис са осталим југословенским народима.

Ако постоје икаква правила у историјском развоју, једно од њих је да се историјски процес не може мењати или усмеравати слободном вољом својих учесника. Као да историјом управља и Провиђење, било оно добро или зло; и будућност ће, тако се чини, показати да одлуке историје превазилазе моћи људске снаге и разума. У светлости размишљања, преговора и договора око политичке будућности Југославије у распадању, Срби би морали да неуморно инсистирају на чињеници да је над њима почињен геноцид, нарочито пред оним међународним институцијама, које, на основу постојећих закона, геноцид сматрају злочиничким и кажњивим делом. То је и најснажније правно и морално утемељење српских захтева, једнако пред југословенском и пред европском јавношћу, које, у овом случају, пориче праведност свих досад предложених решења југословенске кризе. Референдум сам по себи, нема сувише демократски карактер, чим се питање решава ван демократских институција; југословенски референдум, ма како он био расписан, нема ни правну ваљаност, јер би значајно признавање и озакоњење резултата геноцида који је морао бити и спречен и кажњен. Обнова федерализма, на којој једнако настоје српска власт и опозиција, такође би била и рђава и узалудна, јер би значила још једну потврду одлука револуционарне скупштине из времена грађанског рата; уосталом, потоње искусство је показало да вишенационална федерација практично функционише као конфедерација, или тежи да се у њу изроди. За Србе би, можда, блиско праведном било унитаризовање Југославије и њена кантонизација; које, опет, не прихватају остали југословенски народи. Преостало решење је самостална српска држава, у етничким и југословенским оквирима, или у оним границама које Срби буду успели освојити. Такво решење било би, колико се засад чини, сувише болно: Срби немају више недужних синова који ће крвљу спирати грехе заблуделих отаца. Инсистирање на одржању Југославије, и на њеном преређењу на основу демократског принципа, насупрот оном националном, још увек, чини се, Србе може спасити и оне недоличне, али одавано претеће, историјске хипотеке да су се прикључили бедном покрету шовинистичког сепаратизма источноевропске сиротиње, покрету у којем су бар две југословенске нације већ заузеле своје срамно место.

(Аутор је историчар са
Филозофског факултета у
Београду)

БРАВО, МИЛОШЕВИЋИ!

Или: Уједињена опозиција Србије заслужила је да се распадне.

Они који су говорили да ће тзв. грађанска опозиција прићи Драшковићевом новом националном савезу (УСДО) „кад Вељи Луг у Незуке сађе“, били су потпуно у праву. Јавност, растрзана између претњи ратом и офанзива опозиције, са зебњом чека 9. јун, када ће Драшковић у новом саставу поново извести грађане на улице Београда. Очекујује се све, јер се 9. марта није очекивало ништа. Штампана је оштро замерила Драшковићу да се пребрзо и непромишљено одрекао дојучерашњих савезника, да је разјединио „преко потребну Удружену опозицију Србије“, да је загирао на „Слобином и Шешељевој терену“ (што је „политичко самоубиство“) и, рекла бих најважније, да је **присилио** Уједињену опозицију да се **распореди** са обе стране ћуприје која се зове српство.

Рекло би се да се Уједињеној опозицији Србије догодио Вук. То је могло да се очекује, јер је Уједињена опозиција распад потпуно заслужила.

Последњи сигнал стигао је управо из Народне скупштине у којој је већинска партија одбила да призна Крајину. Тиме је Милошевић открио карте. Председник Републике овим „блефом“ може заварати јавност, али не и опозицију. Њој је **одмах** морало да буде јасно шта одбијање статуса Крајине значи за Србију: наставак мрцварења, волонтизам српске олигархије и давање легалитета том волонтиризму. Скупштина је (а то се могло очекивати), судбину српског народа потпуно препустила Слободану Милошевићу и опозиција је на то морала **пристати**. Да је било среће и памети, опозиције давно не би било у таквој неодговорној Скупштини. Непрекидно у страху да не „покваре утисак“ од 9. марта, посланици опозиције више су водили рачуна о међусобним односима и „заједничком деловању“, него о националној јудурми која им се припремала пред носом: сумњивом креирању српског националног интереса.

СТВАР ИЗБОРА

Заправо, Удружена опозиција Србије пала је на Шешељу, не на Милошевићу. Допустила је, ма како то изгледало оправдано и неизбежно, да јој Шешељ креира национални интерес. Оспорила је то Ћосићу, Бећковићу и осталима код којих постоји оправдана сумња да штите партијски, а не национални интерес. Уместо Српског националног савета створен је Шешељ и то је класична Милошевићева освета опозицији што му не допушта да у политици буде господин, већ оно што јесте. Војислав Шешељ учинио је све да се опозиција у Србији одреди према његовим „делатностима“, да их осуди и кривично прозове као хушкање на рат. Уместо тога, неовисна штампа се просто утркивала ко ће Воји Шешељу и

његовим легионарима дати више простора, ко ће га боље схватити и ко пре обнародовати као „Шешељ преузима Вукове присталице“. Опозиција није смела да „загризе“ у овај „врџу кромпир“, јер је бригу о националном интересу „великодушно“ препустила Милошевићу и његовим ордонансима, под излизаном фирмом да је „демократско прече од националног“. Све и да је тачно (а то је већ знак питања), опозиција у Србији морала је у овим критичним тренуцима извршити **селекцију** својих циљева и ухватити се у коштац са највећим проблемом: **разбеснелом нацијом**.

Уједињена опозиција Србије била је **дужна** да формулише и изложи **сопствени национални програм** на заједничким основама, да се **прецизно** одреди према проблему Срба у Хрватској и тиме **преузме ризик** за све последице, па и губитак бирача. Иако свесни да половина Србије **одбија** да се мобилише, док друга половина хрли у **добровоље**, Уједињена опозиција **није смела** чак ни да се запита хоће ли Србија водити рат за Србе, или за Милошевића. Томе је допринео њен несумњиво **малограђански** карактер.

ДЕМОКРАТИЈА ИЛИ НИШТА

Већ дуже време малограђански карактер великог дела опозиције у Србији креира и **малограђанску јавност**, неку врсту „популистичког снобизма“. Таква јавност подсмева се свему што не разуме, исмева сваку претераност, сваки излив емоција, приклањајући се некој стерилној „не таласај“ политици у којој види знаке „разума“. Таква јавност се згража над „поплавом националног“, жестоко је осуђује са недефинисаних „висина“, одбијајући да учествује у борби **националног против националистичког**. Демократско може победити национално, слажем се, али не и националистичко. Међутим, опозициони лидери никада нису **озбиљно** промислили нацију, они су допустили да бављење нацијом постане **ствар избора** (1), претпостављајући јој захтеве за „демократизацијом и либерализацијом“

као „ексклузивност“ сопствених партија. Демократија у Србији испоставља се као „сигурна земља“ у којој уочиште налазе сви који упорно и доследно **беже од проблема**: разочарани комунисти, уморни интелектуалци, као и пук жељан друштвене промоције. Посебност се изгубила у општости. Тако налажу малограђански закони.

Све ово, наравно, има свој смисао у **борби за власт**. То је праведна борба. Ипак, она је у Србији недељива у борби **против лоше власти**.

Стога, замерати Вуку Драшковићу да је **разјединио оно што никада није било уједињено**, чини ми се крајње **лицемерним**. Драшковић је и пре овог потеза морао схватити да је на политичкој сцени Србији **прилично усамљен**. То што је сада **још усамљенији**, најмање је његова грешка. Оптуживати га да игра на „Слобином и Шешељевој терену“ врхунац је цинизма. Они који дају голове са сопствене поповине терена веома су рети. То су, ипак, само чувари сопствене мреже. Стичем утисак да се Драшковићу највише замерила што (кад већ „игра на националну карту“) није био **довољно велики четник** у односу на „Слобу и Шешеља“, а онда, кад опасност прође, пружи прилику „либералној и демократској Србији“ да преузме функције. Они би тада лепо могли да замишљају да су у некој другој земљи, никако у Србији где људе присиљавају да буду Срби, а не грађани. Довољно је само дуго затварати очи.

Да ли из ових, или неких сасвим других разлога, Уједињена опозиција Србије није успела да се супротстави Милошевићу у настојању да живот у Србији и животе Срба држи у шаци. То је искључиво **грешка** Уједињене опозиције. Уколико и даље буде одбијала да стварању **српског националног интереса** пружи примат, довешће нас у ситуацију да поново чекамо гангрено. Демократије ће бити, али нас неће бити.

**Љиља ЈОРГОВАНОВИЋ —
БУЛАТОВИЋ**

ПРЕД 9. ЈУНИ, ТРИ МЕСЕЦА НАКОН 9. МАРТА

УЛИЦА НА ЈАВНОМ МЕСТУ

Непојмљив амбис између реалности и предизборних обећања Социјалистичке партије Србије прецизно је одсликан читавим низом политичких догађаја последњих месеци од којих се, чини нам се, у другом плану налази неверена парола „Нико не сме да бије овај народ“. У првом плану је Анкетни одбор Скупштине СР Србије, који је имао задатак да утврди истину о мартовским догађајима у Београду. Да ли би било који догађај јасније сведочио о стању духа у СПС од чињенице да је за председника поменутог одбора изабран Радован Панков, човек који је био на челу октобарског „догађања народа“ у Новом Саду? Радован Панков, један од вођа „јогуртске револуције“ која је срушила тада легално изабрану власт у САП Војводини, имао је задатак да потврди оно што је Главни одбор његове партије већ пресудио (цитирамо из саопштења Главног одбора СПС, „Борба“, 11. 03. 1991. год.): **„Нападом на уставни поредак и легитимну власт, хтело се поништити све што је у последње три године тешком политичком борбом руководства Републике и целог народа постигнуто — јединствена држава и демократија. Оно што је изгубио на слободним и тајним изборима, Српски покрет обнове предвођен Вуком Драшковићем, јуче је покушао да отме на улици“.** По принципу партијске дисциплине за ову и овакву истину био је задужен да се бори Радован Панков, човек који је предводио колону грађана из Бачке Паланке дугим путем према Новом Саду, са циљем који се није скривао ни пред узаврелим скупом новинара. Тако ће остати упамћена изјава једног сељака који се прикључио „догађању народа“ директно са своје њиве: **„Идемо да срушимо владу у Новом Саду!“.**

МЕСТО НА ПРАВОМ МЕСТУ

Радован Панков требало је да докаже да деветомартовске демонстрације нису имале за циљ ослобађање истине заточене у ТВ бастиљи, већ — да су имале за циљ да остваре оно што је он, Радован Панков, са Михаљем Кертесом остварио у Новом Саду: рушење легално изабране власти.

Није ли у питању колективно памћење у СПС са кратким дометом? Тешко је поверовати да се барем универзитетски професор Радош Смиљковић, један од творца ове партије, не сећа својих речи о догађајима испред Скупштине СФРЈ у фебруару 1989. год. (цитат, Борба, 11.03.1980.год.) : „Фебруарски догађаји на Косову и митинг у Београду само су нови предложак за произвољну аргументацију већ познатих тврдњи. Тамо где се врварство и цивилизованости приписују народима (Србима—прво а Хрватима—друго), прим. М. П.), митинг у Београду се узима као доказ да Београд онемогућава несметани рад Савезне Скупштине и савезних државних органа...Зборови пред Скупштином нису само

Јавној ствари је свеједно какав јој је идеолошки назив. Важно је да је јавна за опште добро.

београдска специфичност — незадовољни грађани би се пред њом окупљали ма где да се она налази“. Када су се незадовољни грађани окупили пред Скупштином СР Србије, 9.03.1991. год., и то управо у Београду, за који и Радош Смиљковић признаје да му је специфичност у окупљању пред Скупштином, тада се то окупљање оценило као покушај да се отме власт на улици и као „локушај рушења Србије изнутра“!

И сам отац Социјалистичке партије Србије, Слободан Милошевић, даје величанствену слику „догађања народа“, речима изреченим на свечаном збору у Костолцу 1988. год.: **„На дневном реду није дискусија, на дневном реду је историја“.** Та историја била је (а верујемо да ће и остати) на дневном реду и деветог марта 1991. год. Тада је Милошевић скинуо са дневног реда историју а вратио на дневни ред следећу дискусију (разговор са студентима Универзитета у Београду, 19.03.1991. год.): **„Али ја лично залагао сам се тих дана, управо тих дана, о чему сте сви обавештени, да се проблеми решавају тамо где им је место, у парламенту, а не на митинзима“.**

Да би „догађања народа“ добило историјску димензију, у његовом најбујнијем периоду тумачили су га његови најврснији теоретичари а „Политика“ и „Нин“ широм су отворили своје странице за све прилоге везане за позитивну оцену масовних покрета народа у Србији. Тако на пример, налазимо у НИН—у (20.11.1988. год., говори генерал Душан Копаћ): **„На митинзима се осетила снажна експанзија фронта демократских снага и нарасле свести народа, што је битан услов за успех свих реформи, које се очекују.“**

Искуство је потврдило апсолутну вредност митинга који су до сада одржани у Ср-

бији. Они су данас посебан облик демократизације друштва какав не постоји у европским и осталим земљама.“ Када је тај исти народ напустио митинге на којима су се разбијали прозори као и деветог марта ове године у Београду (случај зграде Покрајинског комитета у Новом Саду) и када се прикључио демонстрацијама (како се иначе зову митинзи свуда на свету) у организацији опозиције у Србији, престале су оцене о њима као „посебном облику демонстрације друштва“.

АЛБАНСКА СПС

Разлоге за промену налазимо у чињеници што се „догађање народа“ у Србији оцењивало (НИН, 20.12.1988. год.) као светлост на којој су „видљиви они који настављају Титову традицију настојећи да СК остане партија класе којој припада, и они други који су напустили Титов пут па у митинзима виде опасност за своје позиције“.

Да ови разлози нису безначајни открива и већ помињани отац Социјалистичке партије Србије у познатом интервјуу датом париском МОНД—у 1989. год. На питање о Титовој одговорности за Устав од 1974. године у коме је „записана атомизација власти“, Милошевић (човек у успону — како га назива новинар МОНД—а) одговара: **„Ја не бих тако рекао. Тај Устав је прављен при крају његовог живота и он није могао замислити у којој мери ће такав систем разрушити земљу. И због његовог великог ауторитета није се применило док је био жив да је тај систем практично не применљив. И пре његове смрти није систем био тај који је функционисао. ТИТО ЈЕ ТАЈ КОЈИ ЈЕ ФУНКЦИОНИСАО (истакла —М. П.). После његове смрти више ништа не функционише и нико се ни о чему не може договорити“.** Да не би оставио читаоце МОНД—а у дилеми у погледу свога односа према Титу, после чије смрти, како смо видели, „ништа не функционише“, Слободан Милошевић додаје: **„Тито историјски, а ја верујем и лично, није имао никаквог разлога да има неповерење према Србији“.**

Тако С. Милошевић. Опозиција у Србији очигледно има пут супротан од Титовог. Није ли то разлог због којег демонстрације опозиције наилазе на жесток отпор владајуће партије у Србији? Њихов је циљ, како данас виде у СПС, седећи на другој страни провалије поменутог у уводу овог чланка, да сруше све оно што је постигнуто „слободним изборима“ у децембру 1990. год.

Виде ли у СПС да су и у странци на власти у Албанији, која је победила на ништа мање слободнијим изборима од српских, схватили за неколико недеља од завршетка избора, да се избори морају поновити. Ако барем то виде, у владајућој странци лакше ће схватити политичке поруке митинга који је Удружена српска демократска опозиција заказала за 9. 06. ове године.

Милена М. ПОПОВИЋ

ПИСМО ИЗ ХИЛАНДАРА

РЕКАО ЈЕ „ЗДРАВО“!

Месец и по дана од Милошевићеве посете Светој Гори, редакцији „Српске речи“ стигло је писмо монаха Николаја, у коме нам монах објашњава како је до ове посете дошло, шта је игуман Пајсије рекао Милошевићу и како је манастир доживео поход председника Републике. Писмо објављујемо у целини.

Христос Васкрес, брате Вуче!
Ево да Вам пошаљем ово писмо, да га објавите, ако хоћете, у Вашем листу „Српска реч“.
Брате, да Вам напишем како је дошао тај коме је још у Београду било речено да је непожељан гост Српске Светиње Хиландару.

Када је звао министар за верска питања Драгојловић, речено му је да нема благослова да посети Хиландар. Стигао је у Грчку где је обишао Атину и друга места доле, ја не знам где је све био, а за то време је у Хиландару било страховање да га Грци не доведу у Хиландар. Телефонирали министри Грчке да се прими, па да се прими. Одговор је био не: он је безбожник и насилник. Грчка влада је онда одлучила да га води у Престоницу Свете Горе Кареју. У Кареји су га дочекали са звонима, водили га да види цркву и да се поклонити светињама. Да ли се поконио или не то не знам, био је код њих у општини, на ручку се куцао црвеним јајима, тако сам чуо. Ја лично мислим да је то прихватио пошто је и он црвен.

За то време у Хиландару је било још и веће искушење. Игуман хиландарски је претходног дана напустио Хиландар и био на хиландарском метоху Какову, због манастирских потреба, тако да је хеликоптер дошао да га узме и да га носи за манастир Хиландар. После свега га је и вратио на метох. Чуо сам када је игуман рекао: прва реч која је збунила игумана је била „здрavo“. Одмах је мој ум то примио тако оштро и војнички, па сам се мало и ја узнемирио, па се сетих: ти, Николаје, калуђер који сваког часа треба да будеш спреман за смрт, па да се плашиш једне речи која је таквим тоном изречена. Како је било твојој браћи и сестрама када су терали тенкове на њих, како су се они осећали у тим тренуцима. Нисам могао да прихватим, ја и још нека братија његов долазак у Хиландар, па смо напустили манастир. Мени је сада жао што сам тако урадио, то ми је грех пред св. Савом и св. Симеоном, до краја живота да се кајем. Не оставља се своја кућа, кад у њу упада незвани гост.

Нисмо могли да прихватимо да видимо тога који је терао тенкове на децу св. Саве и св. Симеона, а да долази у кућу оца те деце. То је још један покушај да се деца светог Саве завађају. Да је знао где је улазио, не би тако ушао као што је, јер свако дете свога оца улази у кућу без пратње државних власти и слободно је у кући. Моја браћа у отаџбини су још једном прошли као стари Вујадин са си-

новима, пребијане им ноге и руке, затварао их и мучио другим муканама.

Свети Сава је на моштима светог Симеона мирно завађену браћу, а овај је мислио да ће његовим доласком да завади браћу, па им давао у једну руку бензин а у другу ватру. Али ја мислим да му то није успело, да је сваком Србину доста да плати једну школу.

Не могу да га зовем брате, јер ми није; не могу да га зовем друже, јер ми није; тај који

Господине Председниче,
Прилика у којој Вам се обраћам доста је необична. Ступили сте дакле у ову највећу српску светињу коју су подигли и одржавали кроз целу њену историју српски владари и српски народ. Рекох да је прилика врло необична, јер је ова Светоземљска кућа навикла да владаре српске земље дочекује као свог брата по духу.
У сву светињу уздана је српска душа и упијена српска савест. Као таква, та светиња и нама, својим житељима, даје снаге да у њој живимо далеко од света, ван своје родне грудне, далеко од својих сродника и драгих нам људи са којима смо делили своју младост, док је била нада.

Сад горимо овде као српске свеће пред Господом за наш измучени и уцвेलени народ чијим страдањима још нема краја.

Ми, Хиландарци, господине Председниче, сваког дана и сваког часа живимо са својим народом трудећи се да будемо духовна утеха оним Србима који у ову светињу долазе стављајући на себе кротчакни и залажући се за слободу златну, јер без ње нема правог и пуног живота ни појединцу ни народу.

Нека би наша света Тројеручица својом трећом руком побрискала крв са Теразија и показала пут правде уместо силе; нека би свети отац наш Симеон поред чијег живописног гроба пролазите, дао народу, односно његовим војама боље расуђивање на даљем историјском путу.

Вама г. Председниче, Хиландар жели да на овом светом месту осветите сву одговорност вашег позива и да остварите првобитне наде српског народа у вас, чија су страдања и његово стрпљење испунили своју меру.

(Игуман Пајсије Милошевићу)

је посетио Хиландар ушао је у цркву, а није се прекрстио, нити је целивао икону, нити се поконио гробу св. Симеону. Такав не може да ужива поверење, јер су његове речи замке, јер су без Божјег страха изговорене, а по учењу светих отаца ћемо дати одговор на страшном суду Христовом за сваку празну реч.

Ја, грешни монах Николај, поручујем својој браћи и сестрама у отаџбини да славимо Творца и Божје угоднике светог Саву и Симеона и све свете Србе. Благо нама док нас отац кара, даје могућности и да се поправимо, да смо добра деца његова и да нас воли.

И ово ће доћи време, да прође искушење и бољи дани за Србију и српски народ.

Нека вам је Бог у помоћи, свети Сава, свети Симеон и сви српски светитељи.

У Хиландару 20.5.1991.

Монах Николај

НИШТА НЕ СМЕ ДА СЕ ЗНА

ПРЕДСЕДНИК ВОЛИ ТАЈНО

Експозе председника Републике Србије од стране опозиције дочекан је „на нож“, а од стране социјалиста, наравно, са одушевљењем. Ваљда због тога што им је начин таквог рада, односно „систем“ — потпуно јасан

Александар Прља, „арена“ у којој народу ваља приређивати само циркуске игре и телевизијске спектакле, а не и место где се ствара национална политика. Они нису пристали чак ни на минималистичке захтеве, које им је предложио шеф једне од посланичких група Мићуновић — „да се у Скупштини, на затвореној седници са председником води расправа на ову тему“. Чак и такав предлог је за њих био неприхватљив и непојмљив.

Насупрот оваквом завереничком ставу, за опозицију је парламент једино место где се може кројити национална политика. Војислав Коштуница је, говорећи у име посланичких клубова Демократске странке и СПО-а,

Слободан Милошевић је поново поделио српски народ, односно његове представнике, јер још увек није схватио да у вишепартиском парламентарном систему не може да важи његова омиљена максима „Један народ — један вођа“. Након експресно изложеног смушеног експозеа, препуног општих места, опозиција је у знак протеста напустила Скупштину зато што је Председник „промашио тему“, а посланици нису могли доклати са каквим ће ставовима излазити Србија у преговорима у Председништву СФРЈ и са другим републикама, а и зато што је социјалистичка већина одбила да стави на дневни ред расправу о политичком и економском стању у Србији и Југославији. Социјалисти су одбили дебату у парламенту и себи својственом осиношћу

који чинимо већину, пре свега одговорни за судбину народа“. Они којима је начин живота самовоља и неодговорност, а стил демагогија, лаж и превара, имају пуно разлога да дају овакве исказе, а овај исказ само на први поглед може да изгледа као омашка. Међутим, треба знати да она прецизно исказује дубоко уверење и програмско опредељење социјалиста да је СПС она политичка партија, која има за циљ да српском државом влада без икакве одговорности и која је без и најмањег интереса за судбину народа којим влада. За њих парламент није носилац народног суверенитета него, како рече господин

**Боривоје Петровић,
потпредседник Скупштине,
посланик СПС:**

Најпре да кажем да са посебним задовољством говорим за читаоце „Српске речи“, а такође и то да се редакцији захваљујем на објективном писању.

Ценим посланике СПО, али ми у овом случају није јасно због чега су они изашли и не видим разлога да се тако нешто уради. На досадашњим седницама било је много процедуралних и у суштини неважних питања која су умногоме одвлачила пажњу од правог рада због којег смо овде изабрани од народа. А зато смо сви подједнако одговорни и ми из већине и они из опозиције.

**Зоран Соколовић
шеф посланичке групе СПС:**

Дубоко сам убеђен да није било никаквог разлога за један овакав поступак, утолико пре јер се ради о томе да ни један посланик, без обзира којој странци припада, ни по чему није могао да се осети подређеним и неправим.

По мом мишљењу данашња седница је била замишљена као седница на којој ће посланици саслушати експозе председника Републике, а до тог излагања је и дошло управо на инсистирање народних посланика. Наравно, посланици увек могу одлучити како ће о било ком питању отворити и окончати расправу. Мислим да су постојали сви услови за демократски договор и да није било никаквих разлога за напуштање Скупштине од стране једног броја посланика. Уверен сам да ће ускоро у Скупштини бити постигнут договор како би сви заједно могли да наставимо са радом у корист интереса српског народа и државе.

рекао да опозиција хоће да у тим разговорима о будућности земље учествују сви. Јер, „ствар је сувише озбиљна да би један човек одлучивао о судбини Србије и српског народа. После кратког излагања господина Милошевића уопште не знамо о чему је он разговарао са председницима осталих југословенских република а ми смо због тога овде. Он то није одговорио. Та ствар се може испра-

**Милош Бојовић, председник
Законодавног одбора, посланик
СПС:**

Жао ми је што су посланици СПО-а овако поступили, стекао сам утисак да је већина њих то учинила не зато што је тако мислила него зато што је на то наведена нечијом одлуком и по наговору некога. Могу само да претпостављам чијом. Мени као посланику непојмљиво је и неприхватљиво то инсистирање да се пошто-пото, на силу, прихвати неки став, а поготово мислим да је неприхватљиво инсистирати на прихватању става који није у складу са важећим законским нормама, као што је случај са предлогом о приједињењу САО крајине.

показали да не желе да о државној и националној политици дискутују у Скупштини.

Све што је довело до тога да опозиција напусти Скупштину илустрација је ароганције скупштинске већине и јасно показује неограничену самоувереност социјалиста и истовремено неспремност на парламентарни дијалог и одсуство жеље да се државна политика ствара у парламенту и под контролом јавности. Њихов програмски став је сажето исказао посланик СПС Живојин Митровић када је рекао да опозиција овим поступком има само један циљ: „Жели се да се изазове вештачки утисак и суд јавности да смо ми

вити једино на тај начин да се председник Републике појави у овом Дому и учествује у разговору са посланицима Скупштине Србије. Та комуникација је неопходна. Јер Председник Републике по члану 9. и 83. Устава Србије само протоколарно представља Републику Ср-

Драган Маловић, директор „Јединства“ из Приштине, посланик СПС:

Протекли излазак делегације сам једном већ доживео у Савезној скупштини — када су делегације Словеније и Хрватске у знак протеста напустиле седницу федералног парламента. По мом мишљењу оног тренутка када неко напусти парламент под било којим изговором и из било којег разлога, такав чин треба протумачити као чин враћања мандата, а то значи да за та места треба одмах расписати нове изборе у изборним јединицама одакле су ти посланици који су напустили седницу. Ово што кажем може да изгледа као нека превнше ригорозна мера, али ја сматрам да је она неопходна као инструмент за увођење одговорности према бирачима који посланике нису бирали зато да излазе и напуштају парламент већ зато да у њему заступају њихове интересе.

бију и њено државно јединство и он нема овлашћења по Уставу за ову врсту разговора, које је до сада водио са председницима других република. Добили смо утисак након оно-

Тибор Вараци, (УЈДИ и СРСЈ/В):

У условима када је опозиција потпуно у мањинском положају, када није ни једна петина Скупштине, тада једино што може да покуша да уради јесте да ствар постави тако да су уместо сучељавања партија у парламент догоди сучељавање аргумената. Мени се чини да се тако нешто током досадашњег рада Скупштине није догодило, или је такво нешто постигнуто само у занемарљивој мери.

Предлози опозиције, и разумни и неразумни, а истине ради морам рећи да је било и једних и других, дочекују се углавном као непријатељски предлози који самим тим не заслужују добронамерну расправу и третман у дискусији. Све док се ово не промени напуштање Скупштине је логичан и бојим се једини инструмент којим опозициона мањина може да утиче на рад такве Скупштине.

га што су говорили посланици СПС да до таквог разговора неће доћи. Говорим у име посланичког клуба ДС и СПО, а мислим да ће се томе прикључити и посланици других опозиционих партија. Не можемо учествовати, у једном овако судбоносном тренутку по Србију, даље у раду Скупштине Србије, док се не отвори расправа о овом питању уз присуство председника Републике. Дотле, док не добијемо уверавања о томе када ће та седница бити заказана, ми даље нећемо учествовати у раду Скупштине Србије“.

**Посланичко питање
Михајла Марковића
(СПО) и одговор**

**НИСУ
КАЖЊЕНИ
ЗБОГ
СОЦИЈАЛИЗМА**

На Седмој седници Михајло Марковић, посланик СПО-а, затражио је одговор од надлежних на питање „да ли је истина да је у Књажевцу кажњено пет чланова Српског покрета обнове само због тога што су певали неподобне песме“.

Из одговора који је на ово питање дао Предраг Тодоровић, министар правде, дознали смо да се и након уставног укидања социјализма у Србији одлази на робију ако се вређају и омаловажавају фантазије као што су „социјалистичка осећања“. Какве то везе има са правном државом господин министар јавности није објаснио.

Наиме у одговору надлежног министра стоји: „Тачно је да су од стране судије за прекршаје у Књажевцу кажњени затвором од по десет дана Саша Вујадиновић, Лепомир Милановић, Бобан Ранђеловић, Мирослав Андрејић и Саша Петровић због тога што су дана 11. марта 1990. године у ресторану аутобуске станице Књажевац, а касније у кафани „Ловац“ у припитом стању нарушавали јавни ред и мир, тако што су певали песме и то: „Краљу Петре пиши из Лондона колико ти треба батаљона“, „Од Тополе па до равне Горе, свуд су страже ђенерала Драже“ и „Дрма ми се на шубари цвеће, убићемо, заклаћемо ко са нама неће“.

Они су, по тумачењу министра правде, тиме извршили прекршај из члана 2. став 1. тачка 7. Закон о прекршајима против јавног реда и мира. Наиме, наведеним параграфима је утврђено да ће се „казнити за прекршај ко на јавно месту говором, писањем, ношењем разних знакова и амблема или на други начин вређа или омаловажава социјалистичко-патриотска и национална осећања грађана или друштвено-политичко уређење Југославије“.

Министар Тодоровић посебно наглажава да „радња извршење прекршаја није певање песама, како је то у посланичком питању наведено, већ нарушавање јавног реда и мира,

док је у конкретном случају певање песама било само начин извршења истог прекршаја“.

Из одговора министара сазнали смо да су окривљени уложили жалбу, а Веће за прекршаје у Зајечару потврдило је првостепено решење. Један од окривљених је поднео Републичком јавном тужилаштву и предлог за покретање поступка за заштиту законитости, који је одбијен, чиме су исцрпљена редовна и ванредна правна средства.

Цела ова прича је ипак окончана делимичним помиловањем, након што су окривљени ступили на издржавање казне 13. маја 1991. године, после седам дана робијања осуђени су ослобођени, јер им је управник Окружног затвора у Зајечару смањио казну.

Надамо се да ће и креатори новог Устава Републике Србије отићи у затвор ако ни због чега другог а оно због тога што ће се већ наћи неко да их тужити што су одредбама Устава укинули сам социјализам.

**ИЗБОР МИНИСТРА
ПОЛИЦИЈЕ
НИКО НИЈЕ
ВИДЕО?**

Како социјалисти разумеју парламентарну процедуру до сада смо видели више пута. Када им не одговарају резултати гласања они понављају гласање, а када не прође њихов предлог они тада фалсификују резултате избора. И код устолочења новог министра полиције, господина Зорана Соколовића, доживели смо тријумф самовоље која по сопственој процени утврђује резултате гласања. Према тексту стенограма за избор Соколовића гласало је 124 посланика и он према Уставу и Пословнику Народне Скупштине није добио прву палицу српске нације. Али пошто је у кадровској кухињи ово решење верификовано социјалисти су пошто пошто запели да он буде министар и због тога су обнародовали да се у стенограму поткрала грешка, то јест да је на седници Зоран Соколовић изабран без иједног гласа против. Тиме су поништили оно што пише у стенографским белешкама (да је од 135 присутних за Соколовића гласала већина, да је против било двоје, а уздржаних девет). Из Председништва Скупштине су позвали заинтересоване да преслушају траке са те седнице, заборавајући при том да чак ни њихов суд не признаје траку као доказни материјал. Овим „доказом“ је доведена у сумњу моћ запажана бројних новинара, који су са галерије видели да је двоје присутних посланика гласало против избора Соколовића за министра полиције.

ТРИК-ШОУ У СКУПШТИНИ ОРГАНИЗАМ КОЈИ ГОВОРИ

На историјској Осмој седници Народне скупштине Републике Србије која је одржана 22. маја 1991. године вођена је плодна и дуготрајна парламентарна дебата о програму Телевизије Београд за ову годину. Том приликом чуло се мноштво идеја од непроцењиве вредности. За наше читаоце издвајамо најупечатљивије делове из бележнице извештача „Српске речи“.

Датрић Јовановић: Ја бих вас замолио, драга господо и другови са телевизије, дајте, молим вас, да вратимо дигнитет нашој старој доброј „запети“.

Милан Бешлин: Ми имамо сасвим солидан радио и солидну телевизију и можда је само проблем у томе — како обезбедити објективност тренутка, односно објективност политичког друштвеног тренутка.

Сматрам да је мали недостатак што нема више филмова из филмске класике, са пригодним текстом, који би могао да има сигур-

но значајан културно-образовни тренутак за оне који нису имали прилике непосредно да виде такве филмове.

Жарко Ђорђевић: Замолио бих да први програм РТБ се помери унапред, то јест не завршава у касне сате с обзиром да је сутрашњи дан понедељак — радни дан, јер нам то доста смета приликом гледања телевизије.

Драгољуб Мићуновић: Било би веома лоше када би телевизији програм био мера онога што народни посланици ове Скупштине же-

ле од телевизије.

Не треба много речи да се докаже да је најјефтинији пренос скупштинске дебате: имамо бесплатне глумце, укључимо два рефлатора и ту су трошкови далеко мањи него да организујемо било какав забавни програм. Без тога ми нећемо имати јавност рада ове Скупштине.

Глас из клупа: Ја мислим да смо ми најскупљи глумци који одлучују о Уставу, о рату и миру. Питајте раднике шта мисле о нашим посланичким примањима.

Михајло Марковић: Ја бих предложио да преко лета када не ради Скупштина, буду репризе рада Скупштине, јер колико знам, нисмо обезбедили нити створили услове нити могућности да летњи одмор проведу на мору, многи неће смети тамо да иду, неће имати бољу забаву, па им онда треба репризирати и ову Скупштину, нека виде своје посланике, шта су до сада радили и шта су им до сада пружали.

Радиша Јовановић: Требало би да се у програму, кад су у питању хронике културних догађаја, то јест његовом остваривању помогне Влади Србије у остваривању њеног програма, нарочито кад је реч о економском делу, и, кад је реч о туризму.

Миломир Бабић: Мислим да не би требало тако радити, већ живот у селу снимати како коме падне на памет и то презентирати јавности. Мислим да би то било корисније.

Милан Парошки: Новокомпонована музика је у ствари један прљави веш који нам је увалила фундаменталистичка и остала пропаганда јер нисмо имали осећај.

Пал Шандор: Господин Парошки понекад једе бунике па прича свашта.

А оно што је колега Мићуновић овде спомињао да су директни преноси штетни по људски организам и његову психу, мислим да је мук штетан по људски организам и његову психу, а јавно изговорена реч никако није штетна по људски организам и његову психу јер она отвара могућности за разрешавање евентуалних фрустрација.

Мирко Кулић: Општи је интерес да људи буду здрави. И важније је да будемо здрави, па онда да једемо, јер ако нисмо здрави — цаба нам све остало.

Махмут Мемич: Ја имам утисак да кад би на дневном реду био Закон о птицама да би колега Парошки нашао да постоје муслиманске и српске птице и да једне друге угрожавају.

Мирко Кулић: Жао ми је што председник Скупштине изиђе, јер не знам што се нервира кад се човек јави за реплику, имам на то право по Пословнику, а и ово је доказ да телевизијски пренос утиче на здравље људи, јер чим се човек нервира шкоди му здрављу.

Милан Парошки: Ја сам био врло прецизан.

Мирко Кулић: Извињавам се посланицима што се јављам трећи пут, али изговорена је моја поштина у негативном смислу, па ће ми моји људи замерити што сам то прећутао.

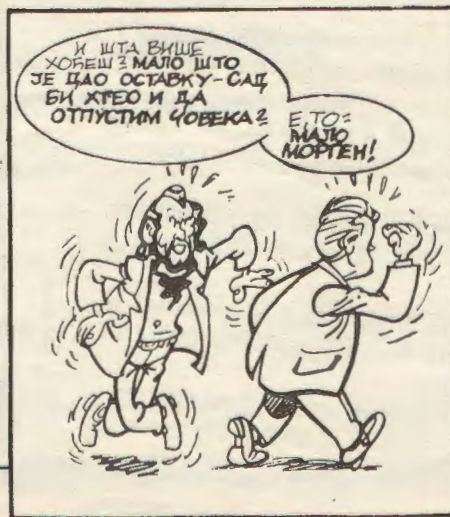
Председавајући Боривоје Петровић: Молим шефове посланичких група да се прикључе на један краћи договор од десет минута.

МИРКО, ПАЗИ ТЕ ВЕ!

**или: о задовољству
скупштинских телевизијских
преноса**

Пише: Душко БОГДАНОВИЋ

Седамдесетседам. Те Неретва, те Сутјеска, па Игман, требало је бранити Сарајево, путовати великим транспортом. Доста вала те петокраке! Сада и у српском Парламенту! Скидај! Разваљуј!
Исправан резон нашег друга посланика, „народног хероја“, како га фројдовски грешући, најави друг-господин потпредседавајући. Зауставите директан пренос!
Можда су другови посланици у праву. За ових пет месеци лепо се видело, баш у тим директним преносима, ко је ко и шта ко говори и чини.

Полако али сигурно цела „серија“ постаје досадна. Монотона. Зна се шта ће ко рећи. Ко ће шта и када реплицирати. Зна се ко ће ћутати. Све се зна.

Требало је да то буде скуп најумнијих, најмудријих, најпоштенијих, најбољих!

Најбољих!

Шта смо гледали? Шта смо слушали? Свађе, вређања, замало туче. Право на друго и другачије мишљење? Ни случајно. Ми смо власт. На нама је част. И право. И држава. И универзитет. И полиција. И новине. И ТВ, наравно.

Можда друговима, одиста, треба све препустити.

Нека се сами са собом договарају. Нека преговарају. Нека доносе закључке и резолуције. Програме и инвестиционе циклусе. Као некад. Сами и једини.

Ако се хтело показати како та опозиција јесте „брод лудака“, па сада, након толиких седница, ваљда је јасно да ако и јесу на том броду, одвећ су у мањини.

Може тај брод и без опозиције. Народ је све видео. Ускоро ће бити опет у прилици да бира. Телевизија је толико помогла при оним изборима па, сигуран сам, неког ефекта ће бити и од ових преноса. Зато разумем другове који би да „зауставе телевизију“.

„Мирко, пази камера снима“!

„Хвала Живко, спасао си ми живот. Треба нам још 108 потписа и спашени смо“!

Зауставите Ројтер!
Тај врисак оног унезвереног чове-чуљка, ево већ деценију, јесте непревазиђена пластична илустрација једног времена и једне политике.

Фарсични показатељ трагедије у којој је главни актер био човек чија су колосална политичка моћ и ароганција биле у обрнутој сразмери са његовим телом и духом.

Али, тада се могло: човек — келец, притом гигант идеје и реализације шиптарског сепаратизма.

Свикнут на своје природно окружење — зидове и бедеме, фереце и велове, пожелело је исто и у политици коју је спроводио, свој народ, своја држава, своје новине, свој универзитет, своја полиција...

Кроз ограде мислили су, да се не може. Истина је наша. И лаж. Ко пробије наше зидове и лажи, мора се зауставити. Макар био и Ројтер.

Такво било време. И људи. И политика. Могло се.

Дошло ново време. Нова политика. И нови људи, дабоме!

А дух? А политичка моћ? А ароганција?

Ових дана у српском Парламенту, овом првом „слободном, вишестраначком“, беше покренута иницијатива о „заустављању“ телевизије.

„Зауставите ТеВе!“

Иницијатива коју је потписало стодесеторо владајућих посланика, позната још као „Живков и Мирков амандман“, у интересу штедње, али и здравља драгог им народа, захтева да се убудуће не преносе све седнице из Народне скупштине.

Веле, нека одлучи Телевизија. Селективно.

Чуј, Телевизија па још, селективно!

Протестује, кажу, народ. Неће све и сваког да гледа. Неће свађе, препирања, увреде...

Нека те паре, један ће народни посланик, оду у добротворне сврхе. Да народ има неке вајде од посланика.

Било је још „сјајних“ аргумената и још сјајнијих предлога у смислу: „Ја имам предлог који није добар, али...“

Озбиљно се забринули посланици за своје бираче.

Разумеме их потпуно. И треба.

А почело је некако наивно и, као, домаћински. Онај најпознатији посланик међу глумцима (да ли и глумац међу посланицима?) као успут, упитао се колико коштају ти директни преноси, па избацио, човек, цифру. И то доларску.

Опасни новци. А народ хоће. „Бољи живот“. Ем, јевтино, ем смешно.

Наивно помислих: зашто он? Глумац и ТеВе. Сродно ми некако. Заиста, зашто баш он?

Човеку се, мислим, једноставно згадило: цео радни век прже му рефлектори теме, стално мора да гледа у неку камеру. Да води рачуна како говори, како седи, како држи руке, главу...

И сада, када се бави озбиљним послом, политиком, ето, и опет су ту неки рефлектори, неке камере, неки директни преноси. Згадило се, брате, човеку.

Баш као и она петокрака. Носио је, вала на челу, и наносио се кроз све оне офанзиве.

(НЕ)НАРОДНИ ПОСЛАНИЦИ: РАДОВАН РАДОВИЋ РАДОВАНЕ, БРАТЕ, ЗАР ТАКО!?

Непосредно пред закључење овог броја „Српске речи“ једна савесна грађанка из околине Трстеника донела је у редакцију лепо упакован свежањ са преко 200 (две стотине) ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА са претходних „демократских“ избора. Рекла је да је те листиће, и још десетак пута толико, нашла сасвим случајно у кутији на неком отпаду поред Трстеника. Сви су, без изузетка, уредно печатирани, значи и регистровани. То нам, наравно, не би било ни најмање занимљиво, јер смо о сличним демократским и процедуралним појавама током избора писали надуго и нашироко, да на листићима нисмо запазили

име драгог нам Радована Радовића, цењеног, искреног, поучног, патриотског и принципијелног посланика Народне скупштине Србије. Сада нам тек постају јасни и неки иступи поменутог друга, јер доћи на тако високу „народну“ функцију ПОСРЕДСТВОМ БУБРИШТА треба одрадити како год се зна и уме. Не знамо само да ли да овај „контингент“ листића који поседујемо вратимо бата — Радовану или на бубриште. Стога очекујемо да нам се јави да решимо дилему.

ГЛАСАЧКИ ЛИСТИЋ

ЗА ИЗБОР НАРОДНОГ ПОСЛАНИКА У ИЗБОРНОЈ
ЈЕДИНИЦИ 83 — ТРСТЕНИК I
9. ДЕЦЕМБАР 1990. године

Гласа се један кандидат.

КАНДИДАТИ:

1. БИНИЋ Ч. МИРОСЛАВ, дипломирани инжењер организације рада, стар 43 године, из Трстеника, Ул. Рајчевићева 12/16, кога је предложила група грађана.
2. ГЛИШИЋ ДУШАН, машински инжењер, стар 51 годину, из Трстеника, Ул. Чајкина 28/2-4, кога је предложила група грађана.
3. ЈОВАНОВИЋ НИКОЛА, примаријус доктор - специјалиста интерне медицине, стар 42 године, из Трстеника Ул. М. Тита 40, кога је предложио Српски покрет обнове Београд.
4. МАРИНКОВИЋ ПЕТАР, доктор стоматологије-специјалиста оралне хирургије, стар 55 година, из Трстеника Ул. Цара Лазара 6/5, кога је предложила Народна радикална странка Београд.
5. МАТИЋ ЉУБОДРАГ, земљорадник, стар 64 године, из Пајсак кога је предложила Странка савеза сељака Србије Београд.
6. МИЛИЋЕВИЋ МОМЧИЛО, металолодач, стар 41 годину, из Трстеника, Ул. В. Рибникара 5/11, кога је предложила група грађана.
7. МИРИЋ Ј. СОЊА, архитекта, стара 43 године, из Трстеника, Ул. Чајкина 21, коју је предложила Демократска странка Београд.
8. ОБРАДОВИЋ ЉУБОДРАГ, дипл. инжењер грађевине, стар 40 година, из Трстеника, Ул. М. Тита 107, кога је предложила група грађана.
9. РАДОВИЋ РАДОВАН, земљорадник, стар 39 година, из Почековине, кога је предложио ОО Социјалистичке партије Србије Београд - Трстеник.
10. РАШКОВИЋ САША, дипл. инжењер организације, стар 41 годину, из Трстеника, Ул. Пана Ђукића 19, кога је предложила група грађана.

(НЕ)НАРОДНИ ПОСЛАНИЦИ: МИЛОШ БОЈОВИЋ (СПС)

КО ЈЕ МАМИН СИНЧУГА, А?!

Сигурно сте запазили оног финог господина из првих редова клупа Народне скупштине Србије, високог и наочито, елегантног и шармантног, и оштрог и попустљивог (како већ потребе налажу)... Речју, политичара за 21. век. Да, у праву сте, то је слика и прилика Милоша Бојовића, посланика СПС са изборне јединице Београд — Палилула.

Међутим, листер одело понекад зна да покрије врло занимљиве биографске детаље.

Давнашњи познаници Милоша Бојовића не могу да се уздрже од осмеха ведрине пред успоменама на веселе згоде које деле са њиховим Мишком.

Будући да се М. Бојовић — Мишко огледао у животу на многим пољима о његовој комплексној личности постоје разноврсне цеховске приче.

Спортска: Као стандардни кошаркашки првотимац „Партизана“ и једно време репрезентације, под кошевима је без премца. У многоме и због чињенице да је колико с лоптом толико вешт и у задавању ћушки и буботака. Покушај противничког играча да му „лупи“ популарну „банану“ (што је за кошаркаша највеће понижење у игри) кажњавао је „шљивом“ (испод ока). Склоност ка доброј капљици њ, за спортисту, неуредном животу наводи савезног тренера Ацу Николића да га коначно одстрани из репрезентације.

Новинарска: По завршетку спортске каријере Мишко са препоруком врхунског спортисте стиже у спортску редакцију „Експрес Политике“. Врло брзо замеће кавгу са свима осим са доајеном Стојаном Протићем, кога је за дивно чудо поштовао. Углавном, због чудног схватања колегијалних односа три пута је био пред искључењем из комунистичке партије којој је припадао. Увек су га у последњи час спасавали утицајни другови, чланови управе или навијачи „Партизана“.

У новинарским аналима остаће запамћени његови лирски бисери попут оног: „... и тако се распрснула победа Звезде као кристална ваза од порцелана...“

Правничка: Мишко Бојовић се школовао уз рад и после извесног броја година (и понеку интервенцију на факултету) стекао диплому правника. Када је схватио да од новинарства нема ништа, јер му је примарна улога постала забавно-рекреативно читање његових репортажа међу колегама у „Политици“ (чинили су у то иза леђа, наравно, али је Мишка то ипак бололо), решио је да се посвети позиву који има већу друштвену „тежину“. Прво се понудио свом матичном клубу за секретара. Међутим, један високи функционер „Партизана“ овако је формулисао свој ужас: „Па, људи он не зна ни закљон од кише да нађе, а како ће нови закон?!“

Бојовић је смисао свог живота пронашао у адвокатури. И лаици уживају када се он, започињући своју бриљантну одбрану, обрати судији са: „Паз’те“ или „Чујте“ или „Видите“... А са посебним се пијететом препричава по кулоарима судова догоровштина, у којој је (у лако припитом стању) реплицирао оној другој страни у спору, тј. њеном заступнику: „Коллега, Ви сте ми симпатични, али ћете добити батине!“

Пословна: Из присних односа са тадашњим председником Извршног савета Београда М. Зрелецом, рађа се ново лице на кадровској листи београдске општине Стари град. Бојовић долази на место директора штампарије „Глас“. Но, будући да није успео да пронађе „своју игру“, одлази. Да би га спасао од депресије због учесталих неуспеха, муж његове сестре, утицајни друг Ђирић из Савезне дирекције за промет робе са посебном наменом (практично, војна установа) успева да га угура у грађевинско предузеће „Планум“, одакле га шаљу за секретара градилишта у Ираку. На новом радном месту Мишко ноћи проводи по баровима Багдада, до подне спава и трезни се а од подне се појављује код директора Пешића. Све време девизни таксиметар откуцава, неких две хиљаде долара на месец.

После овог искуства у међународном бизнису, Мишко Бојовић дефинитивно схвата да удружени рад није за њега и окреће се приватној пракси адвоката.

Донжуанска: Цела престоничка чаршија зна за љубавничку репутацију Мишкова. Стил би му се спорским речником дао описати и као: „три секунде у рекету (му је довољно)“. Случајева (познатих) је неколико. Неке његове намештенице из времена директоровања у „Гласу“ уопште нису биле деликатне па су се на сва звона „хвалиле“ да их је директор Мишко звао у своју канцеларију, на разговор у четири ока, и да се све завршавало хепиендом.

Друга, пак, познаница Мишкова имала је ту несрећу да у ситне сате прихвати његову понуду да је са забаве на којој су били пребацају до куће. Она није имала разумевања за његову напрасно надошлу плимину љубави према њој па је изнервирани Мишко избацио из кола на десетак километара изван града, уместо у центру Београда, где је дотична девољница становала.

Имајући све ово на уму, потпуно је разумљиво што се на челу скупштинског Одбора за законодавство нашао Милош-Мишко Бојовић, играч и човек вансеријских квалитета.

С. Р.

(НЕ)НАРОДНИ ПОСЛАНИЦИ: БАТА ЖИВОЈИНОВИЋ (СПС) ПЕТОКРАКА КАО СРЕДСТВО ЗА РАД

Познато је да је председник Тито волео филм. Имао је и своје омиљене глумце. Међу њима је био и Бата Живојиновић који је преко двадесет пута имао част да буде гост друга Тита.

Тешко је издвојити било који од тих сусрета — једном је испричао Бата Живојиновић.

Приликом једног таквог сусрета добио сам и надимак од друга Тита. Каже: „Ти, Загорац, како си?“ Председник је мислио при том на моју улогу у филму „Бреза“. „Нисам ја Загорац, ја сам Шумадинац из села Кораћице!“ „Загорје и Шумадија су по много чему слични“ — прокоментарисао је Председник.

Једном другом приликом, рекао сам другу Титу да заслужујем висок чин у нашој Армији. „Како ти?“ — изненадио се. „Па, друже Тито, ја сам само Сутјеску прелазим годину дана, а већ више од двадесет година ратујем као партизан и да моје ратне „заслуге“ већ због саме дужине ратовања нису мале. Председник ме је погледао, насмејао се, „признао“ је да заслужујем чин — а ја и данас ратујем! Кад смо већ код Сутјеске и снимања истоименог филма, сећам се дана када је Председник дошао да посети екипу. Непријатељски авиони су ишли у бришућем лету, падале су „гранате“ и постојала је могућност да неко буде озлеђен. Другови из обезбеђења рекли су Маршалу да се склони испод заштитног крова, јер и тај филмски рат крије опасности у себи. Одговор је гласио: „Кад се

обезбеде сви глумци, и ја ћу у склониште!“

Друг Тито је веома добро познавао и наш и страни филм. Од наших филмских остварења, рекао ми је то приликом једног ручка, највише су му се допали „Сутјеска“, „Неретва“, „Козара“ и „Бреза“. У неком од тих разговора сазнао је да ја, без обзира колико су сцене у појединим филмовима опасне, немам дублера. Пружио ми је тада руку и рекао: „Тако се на поштен начин зарађује хљеб“. Сетим се тога често. (1980 из књиге „Тито, позориште и филм“)

Тако је то осећао, мислио и говорио, велики партизански глумац Бата Живојиновић, те, не тако далеке 1980. године. Своје „ратне“ заслуге, под црвеном звездом, дебели је наплатио и, судећи по слици са вољеним командантом, био бескрајно срећан.

Ових недеља, тај исти девољник, кочопери се под сводовима српског парламента, трежећи скидање звезде и других комунистичких симбола, али и даље се гнездећи у окриљу вољене СПС. Зашто? Па једноставно зато што се више не снимају којекакве ступидарије попут „Сутјеске“ и слично, у којима је друг Мацола главни. Он нешто конта да су сад у моди национални пројекти, па к’о вели, што да не да абер у том смислу. С петокраком више нема зараде, а то је једино што овог великог Србина и родољупца занима.

А. С. Р.

(НЕ)НАРОДНИ ПОСЛАНИЦИ: ДУШАН БОКАЛОВИЋ ЖОЈА (СПС)

ГРОЧАНИН ЗА СМЕЈАЊЕ

Иако га је Милошевић једном сменио, Бокаловић је успео да се сликају заједно.

Гроцка — општина у срцу Србије — усрећила се у прошлим (НЕ)изборима. Добила је два посланика који ће још сигурно донети срећу. Како и не би, када су обојица Мађари: чувени Михаљ Кертес Брацо је Грочанин постао у децембру прошле године. Други посланик, прозван Душан Бокал(овић) дошао је раније. Он је друга генерација.

А чиме је то Душан Бокаловић Жоја за служио да буде посланик Гроцке?

Дугогодишњи чиновник у општини, најдуже је радио у управи прихода и био је заиста популаран. Највише код занатлија.

Да би био функционер, морао је да буде примљен у СКЈ и то када је већ закорачио у пету деценију живота.

Када је ту препреку прегрмео, испречила се друга. Није завршио ни факултет, ни вишу школу, а започео их је неколико. Али, прискочили су му у помоћ пријатељи — викендаши и судије са којима је увек одржавао добре везе и којима је чинио силне услуге. По кратком поступку је ванредно завршио Вишу економску школу.

Чим је „дипломирао“, изабран је на још вишу функцију: директор управе прихода. Е,

ту му се десио први политички кикс. Са ове дужности сменио га је лично Слободан Милошевић, тадашњи председник ГК СК који је тиме обећао законитост и одговорност. Нису могли да га одбране ни многи пријатељи — викендаши, јер је баш и смењен због неопорезованих најмање 4000 викендица. Тада је на сва уста осуђивао, клео и претио садашњем председнику Републике. Али, брзо се умирио.

Смењеном и неуспешном директору додељена је нова директорска фотеља: изабран је за директора вртића „Лане“, иако никад није ни свратио у неку школу, или дечју установу. Да би био изабран, морало је прво да се измени статут, јер је он имао само Вишу економску школу, а по закону треба најмање

висока и одређено радно искуство.

Како је тамо радио најбоље знају деца, а нарочито мајке.

Али, убрзо га је стигла „казна“! Изабран је за председника Извршног савета.

Како ради као председник, то најбоље знају његови Грочани. Ни једну акцију није покренуо, ни један посао није завршио. Гроцка је жедна и прљавија него икад.

Ако није ништа урадио за Гроцку, урадио је за себе. Искористио је везе и пензионисао жену, а за само месец дана запослио је и зета и ћерку. Како? Ћерку је запослио у Ауто-мото друштву, пошто је секретару овог друштва предао једине просторије Туристичког друштва за отварање приватне агенције. Кажу да већ шаује стан у неком од најбољих делова Београда.

Ту се није стало. Слаткоречиво обећавајући људима, успео је уз помоћ неколицине људи истих као и он и највећих неспособњаковића које је Гроцка имала, да буде изабран за посланика.

Све је то било смешно, а највише су се смејали Грочани посматрајући велику слику на којој су се осмехивали Бокаловић и Милошевић, поново заједно.

Д.С.

У СЛУЖБИ СРПСКЕ ДУХОВНЕ ОБНОВЕ:

КЊИЖАРСКИ ГЛАСНИК
независан лист пријатеља књиге

Главни уредник: Угљеша Крстић

ДОПИСНА КЊИЖАРА: велики избор књига (такође и дечјих) - и са попустом и на отплату.

ДОПИСНИ АНТИКВАРИЈАТ: куповина и продаја вредних антикварних књига из библиотека наших чланова.

ДОПИСНА ГАЛЕРИЈА: графике познатих савремених сликара по интерним ценама - са сертификатом о оригиналности (тираж ограничен само за чланове).

ВАЈАТ - БЕОГРАД - ПРОТЕ МАТЕЈЕ 50

Телефон 437-368 - Факс 634-175

Пријатељи књиге који приступе нашој породици по овом огласу, добијаће „Гласник“ бесплатно, као и сви досадашњи чланови. После тога лист ће се продавати по комерцијалној цени.

Б. М. Карапанџић ЈУГОСЛОВЕНСКО КРВАВО ПРОЛЕЋЕ 1945.

Владимир Дедијер је објавио стравичан податак: близу 250 хиљада људи, без суда и суђења, убијено је од маја до краја јуна 1945. године на југословенско-аустријској граници!

Шта се стварно десило у шумама око Кочевја, Марибора, Похорја, Блајбурга, Камника и Дравограда у првим данима партизанске слободе? Да ли Броз због ове нама досад „непознате историје злочина“ није имао никакву шансу да добије Нобелову награду за мир?

Потресна сведочења преживелих уз досад непознате фотографије.

цена 450 д

Поручбину пошаљите на адресу: „СРПСКА РЕЧ“, НАРОДНОГ ФРОНТА 43, 11000 Београд.

Испорука одмах. Плаћање поузећем.

**ПОПУСТ
50%**

За све поручбине до
15. 6. одобравамо
специјални попуст од
50%

Поручујем поузећем књигу ЈУГОСЛОВЕНСКО КРВАВО ПРОЛЕЋЕ 1945. по повлашћеној цени од 225 д

Име и презиме

Улица и број

Број поште

Место

ЗЛАДОСТ

ВУКАШИН ЈОКАНОВИЋ У ПРИЈАТЕЉСКОМ ДРУШТВУ С ТИТОМ, РЕЦЕПОМ ХАМИТИЈЕМ (САВЕЗНИМ ПОСЛАНИКОМ И ПОЗНАТИМ СЕПАРАТИСТОМ), ФАДИЉЕМ ХОЏОМ, БАЈРАМОМ СЕЛИМИЈЕМ, ШЕФЋЕТОМ МУСТАФОМ...

(НЕ)НАРОДНИ ПОСЛАНИЦИ: ВУКАШИН ЈОКАНОВИЋ, ШЕФ СРПСКИХ СЛУГУ НА КОСОВУ ДОБАР СРБИН СА ПЕТ СТАНОВА

У првом од серије текстова који ће се бавити српским кадровима на Косову, највећу пажњу привлачи личност Вукашина Јокановића, потпредседника Скупштине Србије. Овим текстом досије о Јокановићу сматрајте отвореним.

Вукашин Јокановић је кадар кога је сепаратистички врх Космета одабрао још давне 1968 год. као погодног за остварење својих циљева. Године 1970. њега извлаче из анонимности после само две године рада у Дуванском комбинату као младог правника и у Медицинском центру у Гњилану постављају за председника Скупштине Општине Гњилане. Ко су били његови спонзори? Пре свих **ШЕФЋЕТ МУСТАФА**, један од највећих непријатеља Срба на просторима Косметског поморавља, човек који је највише српских кадрова протерао са ових простора.

Шефџет Мустафа је од младих дана служио сепаратистички—балистичкој идеологији, још од првих дана храњен мржњом према Србима и Србији због стрељања његовог стрица као народног непријатеља — балист дао је заклетву да ће цели свој живот посветити освети према свему што је српско. Може се после његовог дугогодишњег деловања нажалост констатовати да је доста успео у остваривању заклетве дате на гробу стрица. Овакав шиптарско балистички кадар је годинама био на многим важним функцијама на Космету и у Србији, мада су многи српски кадрови знали за његово ангажовање и иде-

олошко опредељење. Али, због полтронства и кукавичлука, нико му није смео стати на пут.

Таквом шиптарском кадру је био потребан „српски кадар“ **Вукашин Јокановић** и он га са својим саборцима одабере за председника СО Гњилане. Још као млад функционер показивао је знаке подаништва и слуганства, тако да је сваку директиву „одозго“ (од Фадиле и осталог врха) спроводио без поговора.

ВЛАДАВИНА ОСАМ ГОДИНА

Остаће му за сва времена, њему а и овом мирном граду, насеље **ГАВРАН**, чисто шиптарско насеље од неколико хиљада кућа, тзв. Мала Тирана, у коме се сјатио сав шиптарски олош. На том земљишту мирни грађани Гњилана вековима су градили и хранили своје породице до доласка на власт поменутог друга који им је доделио српску земљу, а Србе ос-

тавио без основних услова за живот. Некима је дата минимална надокнада, а некима ни до данас није исплаћен ни динар. У знак захвалности за овако дело и недело, Шиптари га остављају још један мандат (тако да влада градом осам година, а то је период кад се из Гњилана најинтензивније одвија процес исељавања. Првенствено се ишло на прогон младих храбрих кадрова, како би се Српски народ на овим просторима обезглавио и како би остао без будућности. У многим местима након одласка младих људи остајала су старачка домаћинства која нису имала никакву перспективу. Завладало је безнађе које је три године прекинуто антисепаратистичком револуцијом и антибијократском. Међутим кад је српски народ видео ко ће га водити — онај исти који га водио зна се по чијом директивом, безнађе је за владало на овим просторима.

Садашњи савезни посланик у Савезном већу Скупштине Југославије Реџеп Хамити,

огрезли у криминал, у злоупотребама. Миле Михајловић, директор фабрике Радијатора, иако има 70 година још је у радном односу. Не може се одвојити од огромних примања која сам себи даје. Његов лични доходак је од прошле године седам — осам пута већи од председника Србије. Кад се томе дода и лични доходак његове супруге коју је тамо запослио, затим лични доходак сина кога је запослио у истој фирми и ћерке коју је запослио у истој фирми, онда није тешко закључити ко је коме председник. Тома Михајловић је сличан пример у потпуности, и у погледу сарадње са наведеном тројицом и то дугогодишњом уступио је део пословног простора без накнаде Реџепу Хамитију. Аврам Љуби-сављевић је још један од „бисера“ Жегранске линије. Године је харао и хара на овим просторима. Био је председник СО након 1981. и својим је опортунизмом омогућио не-сметано одвијање исељавања Срба. Биће упамћен по томе да је био и остао најплаш-

сторима. Они су основали удружење Божур, да би неутралисали сваки од њих неконтролисани покрет отпора. Свако ко је покушао да реагује на њихов неприхватљив рад, био је прогањан као у време најжешћег сепаратизма. Ти и такви људи су годинама били бирани од стране шиптарских кадрова на све могуће форуме и вечито су били уз сваку власт, од Титове, Фадиљове, Бакалијеве, Власијеве, па до Јокановићеве. По својој оданости њима, бирају и постављају људе на сва важније места. Резултат политике бирања подобних је катастрофална привреда, град, ванпривреда је у колапсу, никада већи хаос није био у граду, већа прљавштина, већа пљачка, неплаћање пореза...Обавеза према држави су на нули, а како би и било другачије кад је начелник Управе прихода српско-шиптарски кадар који и поред своје 70 године не одлази у пензију, већ и даље „ради“.

Ови људи су само примери на којима се људима базира српска политика на Косову. Могу ли људи који су нас довели у овакву ситуацију из ње извући? Може ли нас Вукашин Јокановић који је служио свим режимима и системима, па и овом најновијем извући из онога у шта нас је годинама гурао? Како веровати човеку који је 1986. године, када је покрет отпора почињао из села Батуса код Косова Поља, тај исти покрет и Србе који су у њему учествовали називао „националистима које треба што ригорозније казнити, јер угрожавају покрајинско Руководство и политику Србије на Косову“. Може ли се веровати човеку који је као члан Председништва Косова два пута давао подршку Уставној Комисији Косова и залагао се да покрајина мора остати конститутивни део федерације, да не сме изгубити обележја државности. Познато је приштинској јавности његово велико пријатељство са Покрајинским секретаром за унутрашње послове (у избеглиштву у Хрватској Јусуфом Каракушијем кога је он са посебним задовољством усталичио на поменуто место). Може ли се веровати човеку коме је овај крај изборна база а да ниједан од пет стамбених објеката овде нема (један му је у Приштини у Карингтонки, један у Краљеву и један најновији, мали петособан стан у Београду). Поред тога, две куће једна у селу Грмову, а једна у Врњачкој Бањи довољно говоре о заслугама овог играча за све системе и све игре.

Милош ДИМИТРИЈЕВИЋ

ПРИЈАТЕЉСТВО КОЈЕ НЕ ПРЕСТАЈЕ: ЈОКАНОВИЋ И ХАМИТИ

познат по својим сталним сепаратистичким залагањима за слом Србије, човек је следећег порекла: његов отац стричеви и браћа су 1944. године били најокобелији балистички крволоци. Познато је да су његови убијали друге Шиптаре који су били за неутралан однос према Србима. Поуздан је податак да су његови рођаци убили скоро целу фамилију Миљаима Зећирија, бившег председника Комитета и Општине. Иако је Миљаим то знао, никада се није непријатељски односио према њему, што говори у прилог тврдњи да они за заједничку ствар знају да праштају један другом?

ЧУВЕНА БРАЋА МИХАЈЛОВИЋ

Наведена црна тројка је у свој пројекат укључивала многе друге кадрове, како Шиптаре тако и Србе. Основна линија разграничења била је служити циљевима косметског врха, или нестајати са јавне сцене. На које су се људе наведена тројица ослањали? Пре свега, од „Срба“ на тзв. жегранску линију, на чувену браћу Михајловић, вечите саборце свих сепаратиста на овим просторима. То су људи, а посебно њих тројица, који боље говоре шиптарски језик него српски. То су људи

љивији председник од постојања града. Шта је сепаратизам могао да ради с њим није тешко закључити. Директор је ПК „Младост“ и довео је својом неспособношћу гигант до затварања. У задње време се прославља прогоном храбрих и младих кадрова. Због чега су ови другови наведени? Пре свега, јер на таквим и сличним људима почива политика Вукашина Јокановића и Србије на овим про-

(НЕ)НАРОДНИ ПОСЛАНИЦИ КО ЋЕ КОГА И КОМЕ

Професор др Илија Росић је ректор Крагујевачког универзитета. На Економском факултету студентима прве године предаје „Економику Југославије“. Поред свакодневног научног и педагошког рада професор стиже и да се бори за будућност Србије, као посланик у Народној скупштини. У сред своје факултетске базе Росић врло агилно придобија симпатије неопредељених бирачица. Посебно су студенткиње одушевљене његовим методом рада — многе се сећају не-

жних вежби и договора у професоровом кабинету.

Др Росић је кћерку послао на студије у Америку. Желео је, пошто је строг родитељ, да је одвоји од куће и натера да се сама пробија кроз живот.

Ректор је веома вешт политичар и ништа не препушта случају: делегирао је „свог човека“ за председника омладине СПО у Крагујевцу.

С. Р.

ДР КОСТА ЧАВОШКИ

ПРОВЕРА ЋЕ БИТИ 9. ЈУНА!

дом неког важног питања у Парламенту најсазив бојкотије и из тог Парламента изађе. А за то је било више прилика.

МОГУЋНОСТ ТРАЈНЕ ДИКТАТУРЕ

Наведите нам најважније?

— Прва прилика је била када је владајућа странка наметнула одговарајућа решења у Пословнику. Мислим да је др Војислав Коштуница посланик ДС предлагао да се Пословником зајамчи **право на интерполацију**. Интерполација је писмени предлог групе посланика, рецимо двадесет, којим се захтева отварање расправе о неком важном питању. У сваком ваљаном парламентарном систему интерполација је зајамчена као **право опозиције** и оно се ни на који начин не може ограничавати.

Друга прилика је наступила после 9. марта када је Вук Драшковић, као председник највеће опозиционе странке, ушао у Скупштину као преговарач. У том својству преговарача он је у просторијама Скупштине ухапшен. Примера ради, када је пре рата Пуниша Рачић у скупштинској сали пуцао на неколико посланика Хрватске сељачке странке, једног убио, а двојицу ранио, није га ухапсила државна полиција, него скупштинска стража, која је била изузета из надлежности министра унутрашњих дела и била под непосредном контролом председника Скупштине. Та скупштинска стража извела је Рачића напоље и предала га пред вратима Скупштине у руке државне жандармерије. Тада је Скупштина Југославије уживала екстериторијалност у односу на јурисдикцију министра унутрашњих дела. Дана 9. марта Вука Драшковића ухапсили су полицајци који су под **непосредном командом Радмила Богдановића**, министра унутрашњих дела. То је дакле била права прилика да цела опозиција напусти Скупштину. Она то, међутим, ни тада није учинила.

Трећа прилика по мом суду, указала се после доношења Закона о мерама за случај ванредног стања. Том приликом законодавац, односно посланици владајуће странке су злоупотребили републички Устав, па су овлашћена која су предвиђена за **случај ратног стања** пренели на председника Републике и у **тзв. ванредном стању**. Тако, рецимо, председник Републике је по овом **неуставном закону овлашћен да суспендује поједине уставне слободе**. Што је најважније, по том За-

Ново уједињавање опозиције на српским и демократским основама, изазива све жешће коментаре у јавности. Треба ли у овом тренутку „реорганизација“ постојеће УОС у УСДО, најпозванији је да каже аутор радне верзије документа нове коалиције др Коста Чавоски, један од првака Либералне странке.

Да ли назив Удружена српска демократска опозиција условљава приступање само српских партија?

— Далеко од тога. Ова Удружена српска демократска опозиција је отворена за све демократске странке у Србији које су спремне у овом тренутку да руше социјалисте, односно прерушене комунисте на власти и да се боре за успостављање аутентичног демократског поретка у Србији. Дакле, то није никаква етничка опозиција, како понеки злонамерно истичу. Иначе, када су у питању неке друге земље и покрајине, рецимо Хрватска, Француска итд, нормално се говори о француској демократској опозицији, француској десници, о француској левици итд.

Треба ли Србији у овом тренутку нови опозициони савез?

— Он је више него потребан. Показало се да је лабава Удружена опозиција која је дело-

вала после другог изборног круга децембра прошле године, неделотворна и да као таква не може довести до пада Слободана Милошевића и његове владе са власти. То је пре свега био **савез из нужде**, условљен поразом опозиције у првом изборном кругу. Он је донео само неке резултате тиме што је преко тридесет правих опозиционих посланика ушло у Парламент. После тога, та Уједињена опозиција је, по мом мишљењу, деловала углавном **на папиру** и појављивала се на појединим јавним зборовима преко говорника удружених странака. Неких заједничких акција није било. То је показао на жалост и 9. март, када је вођа највеће опозиционе странке био у затвору, док је вођа друге по величини странке истовремено преговарао са председником Слободаном Милошевићем. Оно што је најжалосније, то је да међу овим опозиционим странкама које су заступљене у Парламенту, а које су иначе биле у тој ранијој Удруженој опозицији, никада није било **разговора, а камоли споразума** о томе да се пово-

кону се ванредно стање уводи на предлог владе, али се укида самовласном одлуком председника Републике, који просудује да ли су престале околности због којих је ванредно стање уведено. Тако, дакле, по овом Закону, постоји могућност увођења перманентног ванредног стања, односно трајна диктатура. Доношење тог закона била је, по мом мишљењу, врло добра прилика да Удружена опозиција иступи из Парламента и да то иступање буде ваљано образложено пред целом српском и југословенском јавношћу. Баш због непостојања једне солидне, чврсте и делотворне Удружене опозиције до таквог споразума парламентарних странака о иступању из Парламента није дошло. То је још један доказ да претходна Уједињена опозиција није била делотворна и да је ваљало да буде замењена бољим и савршенијим опозиционим савезом.

Који је то минимум заједничких интереса који странке могу да пронађу у документу УСДО?

— Минимум заједничких интереса је спремност да се делује заједно ради успостављања аутентичног демократског поретка, што се не може постићи без рушења постојећег социјалистичког режима. Тај минимум такође укључује и јасан став према Југославији као заједничкој држави. Очигледно је да Удружена опозиција мора у овом тренутку имати споразум о томе какав ће бити њен став у случају евентуалне конфедерализације, односно распада Југославије. Уз то је веома важно да има и ваљан патриотски став према српском националном питању у Југославији. Не знам зашто би то за било коју странку у Србији која је демократска било зазорно.

ОДСТУПАЊА ОД ПРОГРАМА

Уздржаност страначких првака тиче се формулације о променама граница, о српском народу и претње онима који желе да напусте Федерацију отцепљењем. Како су та питања била постављена у Уједињеној опозицији, а како сте их Ви, као аутор радне верзије документа Удружене спрске демократске опозиције, формулисали сада?

— Мене веома чуде ове резерве које су изражене. Када је у питању став реформиста, односно Савеза реформских снага за Србију, онда ми је таква резерва и разумљива, јер та странка формулацију о судбини појединих федералних јединица у случају распада Југославије нема. Међутим, када је посреди ДС, онда је то изненађујуће, јер управо програм ДС, у чијем сам формулисању и ја учествовао, садржи одреднице да у случају конфедерализације, односно распада Југославије, Србија не би требало да призна постојеће унутрашње границе као дубоко неправичне за српски народ, већ да мора захтевати измену тих граница, као и упозорење да ниједан народ, па ни хрватски, не може у случају отцепљења, које је иначе легитимно, повући за собом територије које су као већинским народом насељене Србима. Дакле, то је формулација која је садржана у овом споразуму о удруживању у УСДО и он се налази у програму ДС. Отуда, када неко данас из ДС ставља приговор да би то било ограничавање програмске самосталности ДС, онда се

он заправо одриче свог властитог програма.

Јавност је обавештена да су у договору ма око стварања УСДО активно учествовале све опозиционе странке. Како се догодило да после тих договора неке одбију потписивање приступању УСДО?

— Највеће изненађење је став ДС, јер смо на састанку на коме је претресан први нацрт овог споразума о удруживању добили објашњење др Коштунице да је за доношење одлуке о приступању УСДО довољан закључак Извршног одбора ДС. Из тих разлога ми смо заказали за 22. мај потписивање, а за 23. мај конференцију за штампу. И, наравно, уопште нисмо очекивали да ће поводом тог тумачења др Коштунице бити било каквих неспоразума у самој ДС. Остале странке су изразиле спремност да уђу у УСДО, па чињеница да неке од њих нису до сада приступиле вероватно је последица њиховог накнадног премишљања због неочекиваног става ДС.

Видите ли озбиљне разлоге за неприступање овом савезу опозиције реформиста, Народне сељачке странке и ДС?

— У нади да ће ове странке приступити касније, мислим да су разлози због којих оне то не желе у овом тренутку различити. Вођство ДС по свој прилици жели да очува потпуно слободне руке како је то, иначе, учинило октобра и новембра прошле године, када је одбило да приступи бојкоту избора. Оно, једностранно, не жели да себи везе руке и да свој наступ у јавности и према влади и владајућој странци услови сагласношћу осталих странака у Удруженој опозицији. И као што се председник Главног одбора ДС, господин Мићуновић, након хапшења Вука Драшковића као преговарача у Народној скупштини Србије, не тражећи, наравно, да Вук Драшковић и стотинак осталих демонстраната пре тога буду пуштени из затвора, упустио у преговоре са Слободаном Милошевићем, тако вероватно и данас сматра да такву слободу треба и даље да задржи. Уосталом, господин Мићуновић је недавно изјавио за часопис „Време“ да је Милошевић човек са којим се може разговарати, па вероватно такве разговоре треба и наставити.

Отуда, верујем, неспремност ДС у овом тренутку да уђе у УСДО. Отуда господину Мићуновићу вероватно највише смета следећа одредба у овом споразуму која гласи: „Ни једна од странака УСДО неће сама приступити у преговоре са владајућом странком. Са Социјалистичком партијом Србије и њеном владом може преговарати само Удружена опозиција као целина“. По свој прилици, у вођству ДС сматрају да треба да задрже пуну слободу евентуалних преговора са Милошевићем и његовом владом.

Када су у питању реформисти, они су настали као југословенска странка са програмом Анте Марковића и вероватно имају извесних програмских ограничења за ступање у УСДО. Но, ваља се надати да ће, имајући на уму немогућност деловања на целокупном југословенском простору, вероватно доћи и до извесних програмских промена у СРПСЈ/С. Што се тиче Народне сељачке странке, као разлог је навођен мешовити национални састав те странке. Ја лично мислим да то није велика запрека, јер сигурно је да и несрпски припадници било које, па и ове странке, могу

имати разумевања за решавање српског питања у Југославији.

Зашто себе у УСДО не види Демократски форум? Они су ставили свој потпис на овај документ да би га убрзо повукли?

— Мислим да би било најбоље да се то питање упути председнику Леону Којену. Лично сам изненађен и не бих у овом тренутку могао да нађем право објашњење за њихов став.

БОЈКОТ ПАРЛАМЕНТА И ПРЕЛАЗНА ВЛАДА

ДС оптужује СПО за покушај наметања свог примата у овој коалицији, а самим тим и у целој опозицији, видећи себе као сателита СПО. Има ли основа за овакве оптужбе?

— Оне су лишене сваког основа. Од самог почетка у раду те редакционе групе учествовао је др Коштуница, потпредседник ДС. Скоро да нема ниједне његове примедбе коју остали учесници у тој расправи нису усвојили. Чак је он једног тренутка предлагао да се из овог текста као сувишно изостави помињање Петра I Карађорђевића и његове узорне владавине, на шта смо ми поставили питање да ли је то услов да ДС приступи. Како он није на томе инсистирао, а како су представници других странака захтевали да то садржи, закључили смо да се нацрт не мења. Ја не знам које су друге примедбе ДС, али на састанцима на којима је ову странку легитимно заступао њен потпредседник оне нису изношене. Вероватно постоје неке друге, неизречене, или неизречиве примедбе које ми нису познате.

Како је устројена УСДО, њена тела и компетенције?

— УСДО је утемељена на аутентичним демократским начелима. Све странке, независно од своје величине, једнако су представљене у Савету УСДО. Свака странка има по два представника, дакле ту нема никакве мајоризације и наравно, очекује се да начин одлучивања буде потпуно демократски. Уз то је једном одредбом утврђено да се сви односи између удружених странака одвијају у духу равноправности, међусобног уважавања и лојалне сарадње. Додуше, како постоји битна разлика између парламентарних странака, с једне стране, и ванпарламентарних странака, с друге стране, парламентарне странке су задржале за себе искључиво право да одлучују о статусу својих посланика у Народној скупштини.

Озбиљне замерке упућиване су Вуку Драшковићу као претенденту на место председника Савета?

— У једном од претходних нацрта био је предвиђен положај председника Савета, али је у каснијем разговору управо на примедбу ДС та институција председника изостављена. Није ми, иначе, познато да је господин Вук Драшковић био било какав претендент.

Да ли је овај пројекат уједињавања српске опозиције у УСДО доживео неуспех непристајањем већине странака под његову каплу?

— Мислим да је прерано закључивати о било каквом неуспеху. УСДО је конституисана, она је отворена за све демократске

странке у Србији и ми се надамо да ће странке које су позване, једна по једна, sukcesивно приступати, ако већ до сада то нису учиниле. Ми смо предвидели неке акције и једна од првих ће бити велике демонстрације 9. јуна ове године. То ће на неки начин бити прва провера снаге и делотворности ове Удружене опозиције, па ће после тога неке од странака које се у овом тренутку још премишљају можда и приступити.

Може ли се за ову платформу рећи да је меморандумска?

— Мислим да је меморандум врло важан историјски документ, али да је у овом тренутку већ добрим делом превазиђен. Он је писан у времену када је било врло тешко јасно и недвосмислено формулисати прави српски интерес. Данас је то сигурно много лакше, тако да овај споразум о стварању УСДО иде корак даље. У Меморандуму није било речи о границама федералних јединица у случају распада Југославије на начин како се то чини у овом споразуму. А данас је то очигледно неопходно, јер се распад Југославије више не може сасвим искључити.

Колико ће то бити чврст савез?

— Он би морао бити чвршћи него ранији савез, из простог разлога што се циљеви које смо поставили не могу остварити уколико делатност удружених странака не буде ваљано координисана. А себи постављамо два тешка задатка: **бојкот парламента**, што захтева чврст споразум постојећих парламентарних странака и образовање **прелазне владе** као услов за излагање на нове изборе. Очигледно је да се ово друго може постићи само снажним ванпарламентарним дејствима. А то опет није могуће без удружених снага свих демократских странака.

НЕ СПАСАВАТИ ПРОПАЛО

Да ли је УСДО везао себи руке стављањем конотације српска у први план?

— Мислим да је тај приговор напросто смешан. Док су уважени српски дисиденти попут Добрице Ћосића, Миће Поповића, Михиза, Вука Драшковића и други заступали српску националну ствар, онда је то било опозиционо деловање. Оног тренутка када је Милошевић преузео неке од тих паролa, оне су постале **засорне**. Дакле, то што Милошевић у овом тренутку настоји да заступа и српске интересе, а мислим да то не чини на ваљан начин, не значи да су ти интереси по себи спорни.

Реформисти образлажу своје неприступане аргументацијом да нису национална већ грађанска странка. Искључују ли се ова два појма међусобно?

— Та се два појма, на жалост, искључују само у главама оних људи којима је национализам нешто негативно, а интернационализам нешто позитивно. Наиме, ако пратите, рецимо, политичку терминологију у Француској у 19. и почетком 20. века, онда ћете у свим реченицама наћи поистовећивање речи национализам са патриотизмом, као пожељним својством, док негативну конотацију има шовинизам као мржња према другим народима. Давање негативне конотације изразу национализам је могуће само у пару са интернационализмом, који потиче из увезене коминтер-

новске терминологије. Отуда немилостиво гледање на националне интересе није својствено српском већ увезеном болшевичком наслеђу. Ја се лично чудим кад неко има тако мало разумевања за националне интересе било ког, па и српског народа. Уосталом, када сви југословенски народи и те како воде рачуна о својим националним интересима, зашто би српски народ морао да буде изузетак, поготово што овај савез предвиђа заступање српског националног интереса на начин који не би био на штету других народа.

Хоће ли у овом прегруписавању опозиције у Србији Слободан Милошевић опет бити добитник?

— Милошевић ће увек бити добитник уколико опозиција буде разједињена и уколико тако вешто буде водио игру да појединим странкама ставља више у изглед неко приближавање власти него другим странкама. А очигледно је да се он тим средством ставља-

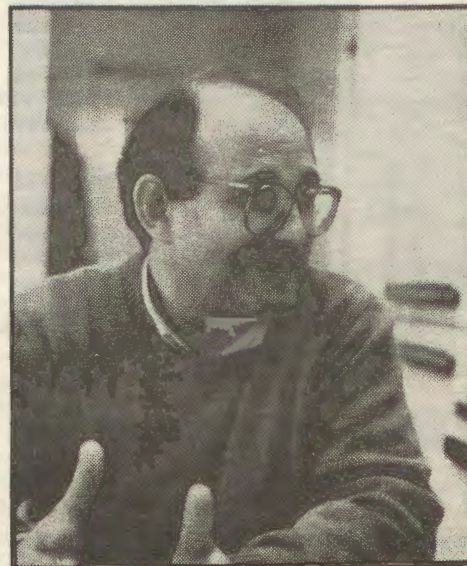

ФОТО: БОРВО ВУКОБРАТОВИЋ

ња у изглед мрвица власти вешто користи. О томе, међу осталим, говори и његов избор саговорника из редова опозиције. Са неким опозиционим вођама разговара и по пет сати, док друге вође не само да не позива на разговор, него чак ни на њихова писма не одговара.

Какав је став УСДО према уласку у Српски национални савет?

— Колико је мени познато, септембра прошле године ту идеју је изложио Вук Драшковић. Он је тада предлагао да све странке у Србији укључујући и владајућу странку, буду у том савету, који би саставио српски национални програм. Ја сам тада био председник ИО ДС и писмено сам одговорио Драшковићу да ДС у том тренутку није била склона да уђе у такав савет због присуства владајуће странке која не уважава опозиционе странке као равноправне саговорнике. Иначе смо сматрали да је таква идеја добра. Тада је владајућа странка ту идеју одбацила. Оног тренутка када се осетила угроженом после демонстрација од 9. марта, она је идеју Вука Драшковића оживела као своју. Стога се питам, надам се с правом, зашто би у овом тренутку пристали на образовање СНС чији циљ не би био стварање српског националног

програма него спасавање једног пропалог болшевичког режима?

Избори у Раковици биће прва озбиљна проба зрелости опозиције. Да ли ће странке смоћи снаге да стану иза једног заједничког кандидата или ће свака именовати свој?

— Изгледа да се историја из прошле године понавља. Негде почетком октобра прошле године, био је заказан састанак свих тадашњих опозиционих странака ради договора о бојкоту предстојећих избора. На том састанку представник ДС није био спреман да потпише споразум о бојкоту, изговарајући се да треба да се одржи састанак ИО, па Главног одбора, а касније је ова странка непрестано одлагала изјашњавање тврдећи да хоће да сачува своју самосталност.

Када су у питању ти избори децембра прошле године, једини спас и нада у успех опозиције било је истицање заједничких кандидата целе опозиције у сваком изборном округу. Од те идеје се, на жалост, одустало пре свега захваљујући ставу ДС, а потом и Народне радикалне странке. Сада се историја понавља. На једном од недавних састанака предлагали смо да се претходно утврди руководно начело за све допунске изборе до којих може доћи тако што ће кандидат Удружене опозиције бити кандидат оне странке који се на претходним изборима од 9. и 23. децембра прошле године најбоље пласирао. Игром случаја, то је у Раковици кандидат СПО. Нико тада овај предлог није оспорио, а потом, потпуно неочекивано, чујемо да ДС кандидује Бориса Пекића. Стога се поставља питање: чему ранија Удружена опозиција? Лично веома жалим што ће доћи до тога да се опозиција појави са више кандидата у Раковици, јер ће то владајућа странка знати да искористи. Или ће, можда, уколико процени да њен кандидат нема одговарајућих изгледа, помоћи оног кандидата недемократске „опозиције“ који јој је највише по вољи.

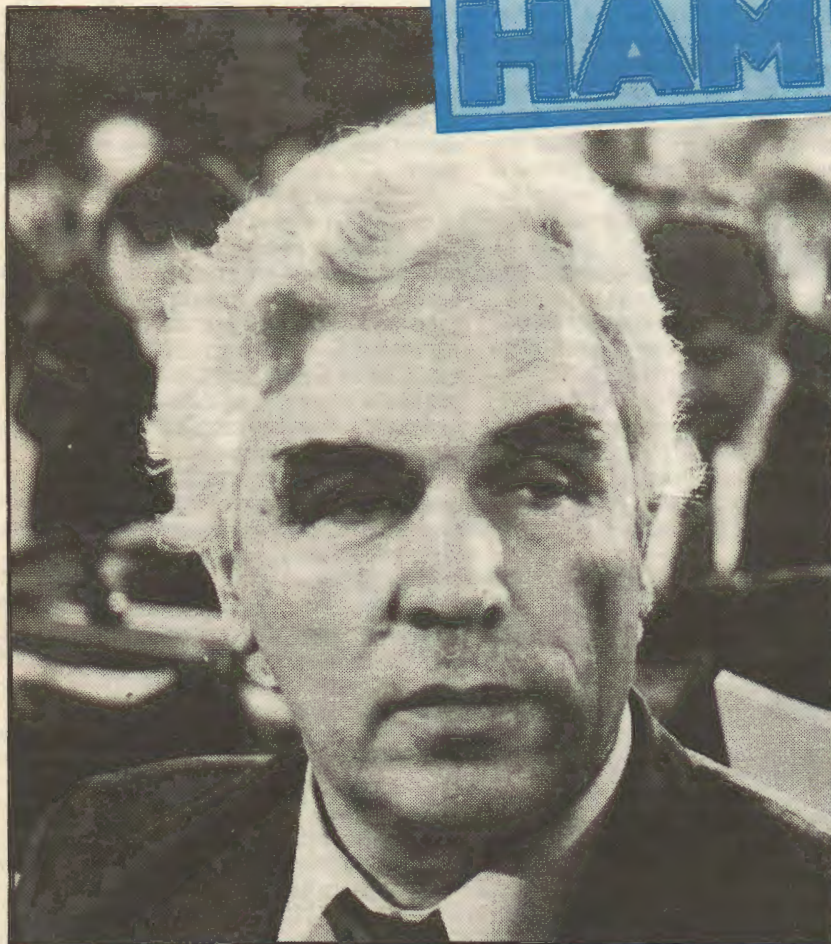
Шта би УСДО донео странкама у ванредним изборима?

— Очигледно да је то једини излаз опозиције на следећим изборима. Већински изборни систем ионако присиљава опозицију на изборни савез. Јер, она може добити у првом кругу само уколико у сваком изборном округу истакне само једног заједничког кандидата. Дакле, већ сам тип изборног система присиљава опозицију да направи савез.

Друго, пораз на само привидно слободним изборима од 9. и 23. децембра нагони опозицију да захтева нове изборе, који ће бити уистину слободни. Она то може постићи само уколико има одговарајућу снагу а њу може стећи само ако је удружена. Уз то, опозиција захтева да се ти нови избори одрже тек када постојећа влада одступи са власти и када се образује прелазна, неутрална влада коју би чиниле компетентне личности осведочене изванстраначке оријентације, које би се унапред обавезале да се неће кандидовати на следећим изборима. Коначно, постоји и један објективан национални и општеприхватљив политички разлог који је виши од сваког посебног страначког интереса. А то је неопходност успостављања аутентичног демократског поретка.

Славица ЛАЗИЋ

ТРАЖИЛИ СТЕ - ЕВО НАМ

ЗЕЛЕНИ ИМА ЦРВЕНИ КАРТОН

СРПСКА ВЛАДА — СТО ДАНА (САМО)ОБМАНЕ

Када је српски премијер Драгутин Зеленовић у интервјуу „НИН“-у након деветомартовских демонстрација анализирао протекле догађаје, било је дефинитивно јасно о каквом се дијалектично—аналитичном уму ради. У најновијем интервјуу „Политици“ не бави се толико политиком, колико економијом и то му је била — кардинална грешка. Ево и зашто!

Корнеј је давно утврдио да земља напредује ако јој грађани напредују. Др Драгутин Зеленовић, међутим, мисли да ће се Србија дочепати благостања ако јој грађани цркну! Да је тако — да влада и владајућа странка на помору Срба припремају васкрс Србије — најбоље сведочи сам друг Зеленовић у свом ексклузивном, јубиларном интервјуу „Политици“ поводом „сто дана Владе Републике Србије“ („Политика“, 27. маја 1991). Пре него што се позабавимо тим интервјуом, са тугом и жаљењем морамо констатовати да друг Зеленовић, истакнути шантићолог (шантићолог — особа која доручкује, руча, ужина и вечера и води Србе у пропаст рецитујући невиног Алексу!), ни једном у интервјуу није цитирао Шантића, што је забрањавајуће: нешто није сасвим ОК са другом Зеленовићем или са „Политиком“! Или са њим и њом!

„Социјалистички“ премијер је и у интервјуу показао да је ортодоксни, напредни болше-

вик (болшевик — особа која ујутро посади дрво, а у подне легне да се одмара у његовом хладу!) и да не сматра добром Србију која није једноумна и „социјалистичка“. У првој реченици интервјуа доктор тврди да је „критика владе неубичајена у парламентарним демократијама“. Кад неко у првој реченици извали такву мудрост онда се претпостављају све остале његове мудрости.

УМ... ДАМ... АМ... БИ...НУ...

Једини који нису дозвољавали критику владе (власти) били су комунисти. („Ми смо комунисти. Нисмо демократе“. Тито, Дража Марковић) Уместо критике, они су проповедали самокритику, наиме: да грађани сами себе критикују ако им макар падне на да критикују власт. Сходно томе, комунистички премијер Зеленовић, коме тепају Зелени, држи да је једини и прави задатак српске опозиције да се самокритикује, а владин је да критикује!

Јер, кад опозиција критикује, каже Зелени, то је некултурно, некомпетентно, неодговорно. Зелени, наиме, вези у четвртој и петој мудросној реченици: „Критика је била срачуната на дисквалификацију владе као саставни део покушаја да се преузме власт ванпарламентарним путем. У томе свакако треба видети недостатак политичке културе, компетентности и друштвене одговорности.“

Одговорност за српски народ, а нарочито за Србе у дијаспори, не сноси онај ко има власт над тим народом у рукама, већ они некултурни типови који критикују владу! Пошто смо уверени да ће „некултурни типови“ реаговати као скромни поп Мићо

(„Ум... дам... ам... би... ну... на... ша... ра...“)

ваља дословце цитирати шесту мудрост Зеленог. „Критика... често даје предност интересима странака за освајање власти над националним интересима, што у датим и веома сложеним условима може имати, а бојим се да већ и има, далекосежне последице по српски народ, нарочито по онај део који живи ван Републике Србије.“ Ова мудрост можда не би била профано комунистичка да је др Зеленовић цитирао Шантића:

*„Овој земљи Господ среће дао није,
Притиск'о је јадом и чемером дугим:
Док се сунце рађа народима другим,
Нас студена зима раздире и бије.“*

Шантић би, наиме, мудрост спасао придајући јој, као таквој зрнцид патетичног метафизичког српског удеса! Штета што се премијер није сетио! А могао је, имајући при руци свог Радована Радовића и остале црвене посланике, оптужити опозицију као кривца што Срби једу „коренје и камње“, на шта ће Срби свакако пасти ако опозиција — то јест некултурни, некомпетентни и неодговорни типови — наставе да критикују владу!

Зелени моли „главне опозиционе странке у Србији“ да „критикују катастрофалну политику СИБ-а“, јер ће у противном бити „дубоко противуречни“. Наиме, ако „опозиционе странке критикују и оспоравају развојно оријентисану политику владе Србије“ (Зелени) и то чине једнострано, без критике СИБ-а, онда је српска опозиција „дубоко противуречна“. Другим речима: ако српска опозиција, сматра Зелени, не слуша његова упутства о критици „спољног непријатеља“ (СИБ-а), обрале смо бостан.

НЕОДГОВОРНИ НАРОД

Једна од важних одлика комуниста била је она чувена потреба за аплаудирањем. Најбоље су стварали у миру аплаудерске буке! Концентрација им је тада била максимална. Зато др Зеленовић, навикао на тапшање, има алиби за неуспех владе, јер он и његови, попут комунистичких претходника, не могу да раде у „неодговарајућим условима“. Зелени, наиме, кажу да „влада, уколико је изложена сталним притисцима посебних, неоправданих партијских и групних интереса, нема изгледа на успех“. Дакле, пиши пропало, ако се опозиција не смири, ако не престане да притиска. То би било тачно кад би, на пример, др Ђинђић заиста могао да притисне пет комада др Зеленовића, што није могуће чак ни у фантастичним кунг—фу хонгконгским филмима акције!

Важна одлука комуниста, па и др Зеленовића, **јесте да је немогуће могуће, ако се између стави „али“**. Елем, Зелени каже: „Влада Републике Србије је **влада свих становника Србије**. Али, као **влада Социјалистичке партије**, ми следимо основне програмске циљеве своје странке, а подједнако је и њој и нама на срцу и социјална правда.“ Будући да је немогуће могуће, ова **мудрост** каже да су сви становници Србије социјалисти—комунисти или бар да су црвени, на челу са Зеленим, једини стручњаци за усређивање „свих становника Србије“. Намерно ћемо прећи преко тирада како је СИВ свезао руке др Зеленовићу, јер ваља човеку оставити мало времена да одвеже руке — ваља то уме кад се прихватио владања Србијом. Интересантније је нешто друго што тврди др Зеленовић, његове **мудрости** о досадашњем **успеху владе**. Зелени говори о „краткорочним мерама“ за спас Србије: „Реч је, пре свега, о обезбеђивању додатних средстава за решавање најкрупнијих проблема у социјалној политици, за постепено отклањање закашњења у исплатама пензија...“ и те успехе владе упропастиће у најскорије време неодговорни српски народ лажним тврдњама да радници не примају плате, пензионери пензије итд. **Да је српски народ иоле одговоран, да жели да помогне „влади свих становника Србије“, он би се покрио ушима, хвалио владу, говорио о срећи и богатству, напретку и миру.** Влади је потребно тапшање.

Неодговорни народ и некултурна опозиција, надаље ометају владу, док она, како каже Зелени, интензивно разговара с банкарским и пословним круговима из Француске, Аустрије, Немачке, Италије, Јужне Кореје и других земаља, све самих земаља трулог капитализма и приватног власништва! „Уколико све буде по плану, већ **срединиом године** почели би да се остварују неки пројекти који у програму владе имају приоритет“, изјављује др Зеленовић. За десет дана, дакле, капиталистички новац ће да дође у комунистичку Србију.

ШАНТИЋ ПЛАЧЕ

Међутим, и сам др Зеленовић признаје да су ствари компликоване. Он је као члан Председништва СФРЈ по шест сати дневно читао, како је изјавио на ТВ, да разне стране силе зло мисле Југославији. Као тако **начитан човек** он у јубиларном интервјуу и може рећи да „**страни капитал оклева да се ангажује у Југославији**“. Начитаност и стодневно председниковање владом Србије ипак премијеру дају прилику да категорички утврди да то што важи за Југу не важи за Србију, то јест „да постоји изразито наглашен интерес за улагање у програме владе Србије“! Јер, она „интензивно разговара“ са светом. **А свет нема поверења у инжењера Марковића већ у доктора Зеленовића!** Интервјуу „Политици“ није присуствовао Зеленовићев ментор **Слободан Милошевић** тако да истине ради, нисмо у ситуацији да кажемо да ли би председник комуниста и социјалиста поновно славу, мудроносну синтагму „Мало морген“!

Иако је, елем, др Зеленовић сасвим категоричан „да постоји изразито наглашен инте-

рес за улагање у програме владе Србије“ и „уколико све буде по плану...“ итд. Он ће, по старом добром комунистичком обичају, само неколико сантиметара иза ове тврдње, почети да врлуда: „**рачунама на средства Светске банке, ММФ...“**, **„највише рачунам на сопствене снаге и материјалне могућности“**, **„верујем да ћемо кључне пројекте остварити“... Рачуниција и верник** (био је два пута у цркви), цењени др Зеленовић, из миља зван Зелени, очигледно има добре намере према нападеном српском народу.

Добре Зеленовићеве намере и „интензивне разговоре“ са великим и богатим капиталистичким силама, међутим, мора се рећи, знатно омета оштром критиком капитализма комунистичко-социјалистички председник Србије Слободан Милошевић, И супруга Мира. Зато Шантић и пева:

„Клече мршаве

Главе

Пред ликом Бога свог,

Ишту... Но тамо

Само

Ћути распети Бог...“

Зеленовић верује да ће његов програм успети „јер ће **влада настојати да створи услове привређивања“... мотивацијом** за одговорност и подстицање да се више и боље производи“. То је могуће ако „сви и — организације и појединци — **плаћају друштву порезе и доприносе!**“ **Мотивација и подстицање, по том епохалном и у људској историји до сада незабележеном плану, биће подупрети такозваним зајамченим личним дохоцима!** Нема шта, др Зеленовић је заиста добар, узорит бољшевик — говори о **тржишној привреди и личним дохоцима**, а неодговорни, уз то штрајку склон српски радник би хтео зарађену плату. **Неодговорни народ ће урнисати добре намере др Зеленовића, уколико у међувремену одговорни др Зеленовић не урнисае неодговорни српски народ.**

ПЛЕМЕНИТА ПОЛИЦИЈСКА ДУША

Из мора мудрости издвајамо и ову др Зеленовића: **„Напуштenu идеологију друштвене својине не треба да замени идеологија приватне својине.“** Већ видимо теоретичаре „**реакционарних идеологија**“ како трљају срећне руке над мудростима „**напредне идеологије**“ која својину проглашава идеологијом, која твоју кућу и мој празни фрижидер држи за идеологију.

„Ово су часи великих делова“,
вели А. Шантић!

Зелени је оптимиста. Он каже: **„На просторима Србије увек је било и биће политичког плурализма и демократије!“** И обећава (27. 5. 1991), осим оног да ће кроз који дан почети велике, повесне инвестиције у Србији, да ће „у најскорије време влада предложити новог министра унутрашњих послова и нека друга подешавања ресора у влади“! Обећање је испуњено „у најскоријем времену“: нови министар полиције је **Зоран Соколовић**, „кадар“ који се калио у комунистичкој партији и бесплатно облачио у „Клузу“, а будући да комунизам = полиција, **друг Соколовић је стручњак за криминал.** „У Србији је увек било и биће политичког плурализма и демократије“! Омакло се. Грешити је људски. Омакла

се др Зеленовићу и **мудрост:** „Ефикасан начин да се Србија потпуно одбрани од оптужби да је бољшевичка не постоји“. Али се Зеленом није омакло да каже да би, гле, можда био начин за одбрану бар други министар полиције. Неки мало мањи комуниста, неки мали комуниста који је добио више гласова од великог комунисте Соколовића са мало гласова! Србијо! Вели Шантић:

„Ја, каква је, пуста!“

Али, руку на срце, не треба да чуди зашто је премијер Зеленовић за министра полиције одабрао комунистичког секретара Соколовића. Прво, Србија се и онако не може одбранити од оптужби да је бољшевичка. Друго, како каже Зелени, ствар је озбиљна, јер неки „**званични**“ представници неких држава **вршљају по Југославији и Србији!** Њима треба помоћи. „Морали би упознати душу и осећања народа који им је од свег срца пружио гостопримство“, каже Зелени. Веома душеван човек, са осећајно штучованим брчићима, благог израза (не може чак да изговори „тврдо ч“), лепог језика (не може да превали преко усана гупо, непотребно, антилингвистичко „меко ћ“), изразити патриота (населио се изборно на Космет), лично а нарочито персонално Зоран Соколовић (за кога не важи наша народна „**није сова није излегла сокола!**“), без сумње је права особа за министра полиције, то јест душе и осећања народа!

НАШ КРАСНИ КУР

Фасцинира још једна **мудрост** премијера Зеленовића: „За владу је **неприхватљива дилема** — или више **демократије** или више интереса за положај ван Србије. Та дилема је **лажна** и служи као изговор странкама и појединцима који би били склони да судбину Срба ван Србије препусте **неизвесности**“. Зелени је, као што се види, дао још један црвени допринос „светској теорији“ демократије: изједначио је демократију и неизвесност, а како нама не треба неизвесност који ће **нам крaснi наш кур** демократија! Правити кур (cour) демократији — то не спада у програм владе премијера Зеленовића.

На последње питање „Политике“:

„Најзад, једно помало интимно питање: по животној вокацији Ви сте научник, а Ваш стаж у политици није дуг. Како се научник осећа у улози председника владе?“...

Премијер-научник ће одговорити сасвим научно, премда сувише лично, поистовећујући себе са Србијом, са „свим њеним становницима“, али то је разумљиво, јер Зелени је научник дуго, а политичар кратко: „Ја остајем оно што сам у животу увек и био — истраживач у подручју сложених система. ПРОЈЕКАТ СИСТЕМА СРБИЈЕ НАЈСЛОЖЕНИЈИ ЈЕ ПРОЈЕКАТ У МОМЕ ДОСАДАШЊЕМ РАДУ...“

Не остаје нам ништа друго доли да кажемо: благо Србији, поново црвени, то јест Зелени, вежбају пројекте са њом. А Србија нема леба да једе. Њена снага и ум граде капитализам по белом свету. П. С.

„Он поседује енциклопедијско знање.“

Станислав Јежи Лец.

Драган ГАВРИЛОВИЋ

БАЗНА ХЕМИЈА ПРОПАДА ЕЛЕМЕНТАРНО ЕКОЛОШКА БОЈА НОВЦА

„Прва искра“ из Барича тешко је бреме на плећима такозване српске привреде. Поготово кад се на та плећа натоваре и они којима плећа припадају.

Старо правило о редоследу напуштања брода који тоне потврђено је и у случају Базне хемије у „Првој искри“ Барич. Прво је тесну неудобну фотељицу челника колабираног предузећа (чија су дуговања, у којима крађе свакако заузимају лавовски део, достигла цифру од око 200 милиона долара) напустио четврти директор у последње две године Милован Пауновић. „Како дош'о, боље 'ошо“. Доведен по директиви, без властите воље, а отишао што милост, што силом. Тек неколико дана после њега, одлазе и радници, али ни у фотеље нити на било каква друга радна места, већ, ко на дуги, а ко на још дужи одмор. Необавештене раднике, који због ненабављања сировина нису баш нажуљали руке радећи, одмор је погодио као гром из мрачног кишног неба. Они би да раде, да се презноје, они би минималце, социјалну помоћ, или бар маркице и ЈТО бонусе. Али, новац у било ком облику нико и не спомиње. Ни то их не чуди. Ни нас. Јер, кад се сетим речи бившег директора М. Пауновића у једном интервјуу јуна 90, („Базна хемија је велика крађа и у директном и у преносном смислу“), не чуди ме ни то што радницима нико не нуди одговор на ово питање. Тешко да га у овом тренутку има и ВД директора ХОЛДИНГА „ПРВА ИСКРА“ мр МИОД-

РАГ ВУЛЕНИЋ, потпредседник Народне скупштине Србије Боривоје Петровић, посланици Зоран Лилић, Љубиша Аксентијевић, Милан Тошић, министар за индустрију Д. Матковић, др Момчило Живковић, градски секретар за привреду, Драгић Јовић, заменик генералног директора Беобанке, Раде Колаковић, директор сектора за индустрију у Беобанци, Јелена Рајшић, председник републичког одбора Синдиката хемије и неметала, а најмање нови директор Пауновић који (не дај боже) није ништа у роду са својим претходником и презимењак.

ПЛАЊЕНИ ДА СМЕТАЈУ

Но, нико од ових људи није потегнут за име по принципу дежурног кривца за све што се тренутно догађа са привредом и пољопривредом наше нападене мајчице Србије. Једноставно, уважена горепоменута господа били су последња веза радника Базне хемије у најугорженијег погона ЛАБ са њиховим радним местима и све њихове наде да ће бар неки од проблема бити позитивно по њих решени положени су у маркантну моћ функција поменутих другова. Додуше, нико ништа није обећао, нити се добровољно прија-

вљу као докони министар за решавање проблема непотребних радника још непожељније фабрике.

После вишедневног штрајка, сетивши се да су чешће гладни но сити, ЛАБ-овци су, прогласивши штрајк глађу, крајем априла, по своју праву отишли у Скупштину. Ту су их примили, сасушали и закључили да проблема готово да не би требало ни да буде. Јер, радници овог погона од 1. јануара до 22. фебруара ове године произвели су безмало 5.100 т врло траженог и скупог линеарно-алкил-бензола тако да је рачун Базне хемије требало да отежа за око 5.000.000 долара. Сума је то, која по свим рачуницама обезбеђује континуитет производње, па и плате радницима. Оптимизам се већ увелико увлачио у хале. Неће бити честих прекида, радиће се бар са пола капацитета, поруџбине непрекидно стижу, креће на боље. Али, догодило се супротно и залихе су потрошене, нове нико није набављао, а рачун упркос доброј заради — блокиран. Зашто? Одговор је негде високо изнад производних погона, можда и изнад канцеларија руководиоца Холдинга. Радници га и не траже. Траже:

- редовну исплату личних доходака,
- испитивање одговорности руководства БХ, а посебно бившег (склоњеног) директора за стање у БХ,
- да се прихвате понуде неке од инофирми ENICHEMI или VISTA које нуде стварање заједничког предузећа, али под условом да се ЛАБ одвоји од погона ТДИ. Без обзира на те фирме и радници ЛАБ-а инсистирају на разграничавању од ТДИ. Још један оправдан и логичан захтев. ТДИ је бездан у који су последњих десетак година бачени силни милиони долара и на konto кога су узимане силне паре, а како су трошене знају само они који су их трошили. Сам погон, сем три месеца у 1990-ој, колико је трајао пробни рад и за које време су се догодиле чак две хаварије (бурно будећи еколошке страхове Баричана и шире), ТДИ никад није прорадио, без извесности да ће се то икада догодити. Али, сва потенцијална радна места у овом све непотенцијалнијем гутачу туђега новца и рада, попуњена су и по 12 година. Још једном ћемо, као аргумент, употребити разговор из 1990. са бившим директором Пауновићем: „Неки су, на жалост, и 10 па и 12 година овде, а никад нису радили. Они су ту били присутни и чекали посао. Ја не кривим те људе, али имамо, примера ради, инжењера који је у априлу (кад је почео пробни рад, прим. ред.), први пут стварно радио, односно његов рад се валоризовао“.

Дакле, за двестотинак запослених на ТДИ, који нису у прилици да зараде своје плате (зашто су уопште запошљавани?), целу деценију плату зарађују радници ЛАБ! Преко пет година исти су за-

рађивали и девизне плате за тимове страних стручњака који су „оспособљавали“ ТДИ да што пре проради. О њима Пауновић рече: „Одговорно тврдим да је њихов задатак био да спрече почетак рада. Мислим да ми је најбољи потез био што сам те стране стручњаке отерао. Иначе смо их много платили. Били су у Баричу око пет година уз доларске дневнице. Један је почео и да гаји прасиће. Јавно се хвалио да ће овде да дочека и пензију, а да ТДИ никада неће прорадити. Ко их је довео и зашто, показаће време“.

200 МИЛИОНА СИЋЕ

Али, вратимо се прозваним угледницима (да их поново не набрајамо) и проблемима радника БХ.

Дакле: прозвана господа је, под притиском штрајкачког одбора радника ЛАБ и разговора у Скупштини, одмах сутрадан дошла на комплетан и студиозан разговор на тему како што трајније (бар на месец дана) решити проблеме радника и што безболније и површније спровести њихове оправдане захтеве. Тако је на том (богами) „бројном“ састанку у згради већ помало густе БХ закључено:

— да Економски институт изради елаборат о оправданости организовања ЛАБ-а као ДД, до 15. маја ОВЕ ГОДИНЕ,

— да до 29. априла ОВЕ ГОДИНЕ Беобанка достави предлог под којим ће услови ма даље финансирати БХ,

— договорити даље снабдевање фабрике сировинама ОВЕ ГОДИНЕ и, најважније ДА СИНДИКАТ ОНЕМОГУЋИ БИЛО КАКВО СТРАНАЧКО ДЕЛОВАЊЕ У ПРЕДУЗЕЊУ.

Питање блокирања рачуна као небитно није ни потезано, а уз сво саосећање с патњама радника и подразумевајућу класну солидарност, све стандарднија гарнитура за решавање проблема, занемаривши чињеницу да би неколико њихових дневница скоро могло да исплати минималце побуњених ЛАБ-оваца, задовољно су се вратили на своје радне задатке. Све ово остаде забележено у записнику за историју. А шта су се, у ствари, договорили показао је 15. мај ОВЕ ГОДИНЕ. По завршетку смене 14. истог месеца, радницима је саопштено да иду мало на одмор, до даљњег.

Уместо да прво испитују одговорност бившег директора, без пардона човека казнише да поново напорно директорује тамо одакле је и дошао. А вероватно не би имали шта ни да му нађу. С обзиром на гљиб који је затекао и није направио много већи. За његове владавине плате су касниле по неколико месеци, сад је случај исти, само је реч о минималцима. У односу на силне крађе пре њега, ситнијег мањка парафина (тек један конвојчић од педесетак цистерни), чија би максимална вредност у Лаб-у била једва два милиона долара. А највероватније су га направили радници, мало по мало, пунећи упалаче. Али што је било, било је. Ова би фабрика, кажу стручњаци, привреди Србије могла да доноси око 200 милиона долара годишње, С обзиром на боју валуте, чиста екологија.

А сад, сви на своје годишње одморе...

Јаска ЈАКОВЉЕВИЋ

КАД ОНИ ЖЕЛЕ ДА МИ РАЂАМО

МАЛИ СРПСКИ ЕТИОПЉАНИ

Или како мали Ђокица замишља опстанак под цуцлом садашње власти

Бурно поздрављен говор једног делегата ових дана у Народној скупштини, којим је заговарао вођење љубави а не рата, или (да не карикирамо) давање приоритета прављењу деце над изградњом школа у Србији, наводи на само један закључак. Иако Србија реално гледано није баш сасвим начисто шта да ради и са овим капацитетима подмлатка, евидентно вапије за што бржим повећањем прираштаја или убрзаном репродукцијом становништва.

Међутим, мајчица Србија неће их дочекаати баш набреклим дојкама, а богами нисрцем. По њеном најновијем социјалном програму та дечица се још пре рођења санирају као најдрастичнији социјални случајеви.

Незапосленој породици, која, по великодушном закону власти, ипак остварује право на породилску накнаду, ако има срећу да њен формално запослени супруг није ништа примао у кварталу пре њеног порођаја, следеће неизоставно породилска накнада у вредности 50% од загарантованог ЛД. Можда чак и коју стотину преко 2.000 динара или целих 150 ДМ по још увек важећем курсу. Али, ако је којим случајем примао минималац, у два, пет или више делова (вез уважавања других момената угрожености: подстанарство, двоје, троје деце), тешко да ће примити и половину од наведене суме. Када ће, пак, и та црквица бити исплаћена то зна само бог. Евентуално.

У односу на 89. и 90. кад је пре ове на власти била недемокраска комунистичка партија, нова социјалистичка власт направила је значајан помак. Примера ради: у децембру 89. породилска накнада са, до данас, непромењеним али заиста адекватним називом

(СОЦИЈАЛНА) ПОМОЋ НЕЗАПОСЛЕНИМ ПОРОДИЉАМА, износила је испод 200 динара. (Беше то време прве конвертибилности динара, 100 ДМ = 700 динара), Крајем 90. с обзиром на инфлацију, ништа боље — око 500 динара.

Други, врло позитиван момент нове социјалне политике, који ће вероватно драстично утицати на повећање наталитета, јесте дечји додатак који преко исте установе (Завода за социјалну заштиту деце), за децу старију од девет месеци могу добити незапослене самохране мајке у износу од 300 динара месечно. Иначе, исплаћује се врло редовно, касни само по два — три месеца.

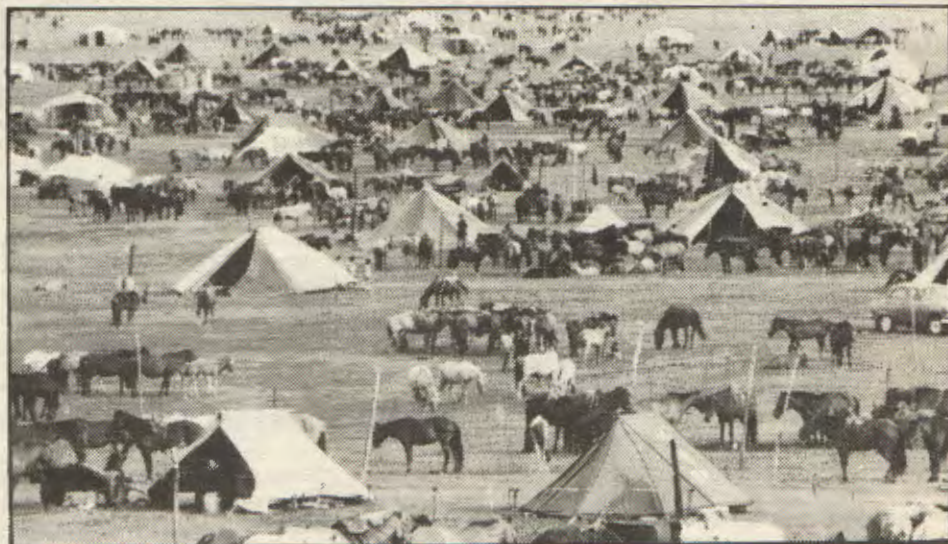
Није тешко закључити да би, ослањањем на овакви великодушност власти и правичност социјалне заштите, врло брзо већи проценат наше најмлађе популације, осим по боји, по свему осталом почео неодољиво да асоцира на децу Етиопије.

Свима је јасно да је у целу ствар и сам бог уплео прсте. Ради комплетности, указујемо и на други угао у ком се виде пелене, бенкице, хумане, јувитане, звечице, цуцлице, шампончићи, ципелице... На жалост већ од самог рођења сви имамо исте потребе... нарочито деца.

Али ту је и кључни моменат адут социјалног програма. ЦРВЕНИ КРСТ. ОН РЕШАВА СВЕ. Прикупиће се 2 — 3 пута годишње по богаташким квартовима нешто крлица из којих су израсли мали будући свемоћни богатуни, те ће достићи и за сиромашке. Она даља будућност сија им већ око петнаесте.

Ко ухвати какву везицу на време, чека га сигуран посао на изградњи брзих пруга између Србије и Мађарске. А ко буде у „морању“ да попричека на какву изгледну прилику, па постоји и она трећа најстрпљивија, варијанта Л. Лазаревића. Све ће то народ позлатити, а и бог на крају платити. Па, био би и ред.

Ј. Ј.

ЈАТ ЛЕТИ У СУНОВРАТ ЗРЕЛЕЦ И СЛОБОДА ШТАМПЕ

Како је бивши политичар, Миљенко Зрелец, као директор ЈАТ-а био „најбољи менаџер“ све док није отишао са тог места, а иза њега остала пустош... Ко је, заправо, кривац за крах ЈАТ-а и целокупне привреде: новинари, јатовци, или неко трећи?

ПИШЕ: ТОМА ЦАЦИЋ

Српска реч“ и „Дуга“ писањем о догађајима у ЈАТ-у начели су (али нису довршили) једну „вечиту“ тему југословенског новинарства — ћутање о „недодирљивим“ личностима — која оставком Миљенка Зрелца, генералног директора наше највеће авио-компаније, заправо, омогућују да се сагледају трагичне последице такве политике које је то време носило.

Пилот ЈАТ-а Ђорђе Јовановић, у једном свом писму поред осталог пише:

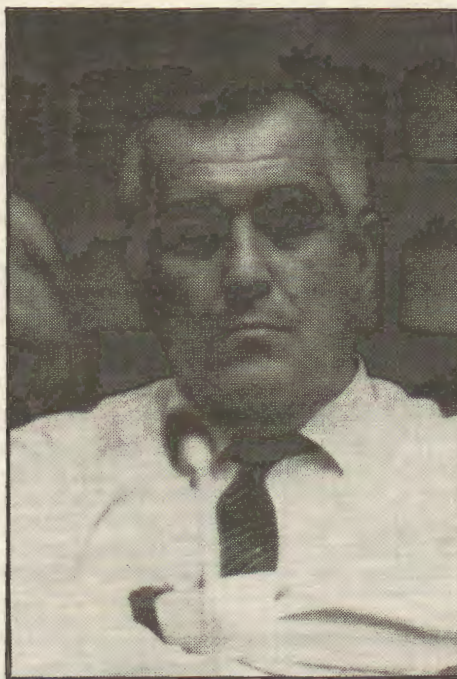
„... А онда се (Тома Цацић) околио на пилота и њихов 'висок' стандард у животу, а очајно низак стандард у летењу“ (...) Нпр. НИН је писао о непоузданости ЈАТ-ових посада у време када се навелико крчмила имовина ЈАТ-а“.

Иако нико, па ни „Пилот ЈАТ-а“ како се потписао, никад није ни покушао да оспори оно што сам писао о небезбедном летењу, повод за освету што сам уопште писао критички о летачима, нашао је у коинциденцији што се моја супруга запослила у ЈАТ-у у време кад је тамо генерални директор постао Миљенко Зрелец, а у исто време сам силом прилика престао о њему да пишем.

Пилот Јовановић убудуће себе неће моћи да сматра часним човеком, уколико не докаже оно, за шта ме оптужује, јер истина је сасвим другачија.

Зрелец ме, наиме, није купио ни кафом, а камоли радним местом. А то, што о њему више нисам писао док је владао ЈАТ-ом, разлог је много дубљи и тиче се права главних уредника да неприкосновено одлучују о томе шта ће и како бити објављено. Основни кривац што, бар ја, неко време нисам уопште писао о Зрелцу је политички систем који је створио такво друштвено уређење у коме појединци могу да постану практично — недодирљиви. То се управо десило и са Зрелцом.

Да је то тачно, као доказ може да послужи и чињеница да, кад ја нисам критички писао о Зрелцу, као директору ЈАТ-а, на тај начин, све до пре годину дана, о њему нико није писао у целокупној „озбиљној штампи“ Ју-

ХВАЉЕН И НАПАДАН: МИЉЕНКО ЗРЕЛЕЦ

гославије. Напротив, даван му је огроман публицитет без икаквих критичких примисли — и у контексту.

Стога, садашње писање о пропадању ЈАТ-а искористићу као повод да посведочим о времену у коме су homo-duplexi просто били уграђени у друштвени систем, због чега је не само ова авиокомпанија доспела на ивицу понора.

ПОСМАТРАЊЕ ПЉАЧКЕ

С једне стране, запослени су били „власници фабрика“, мада су се уствари осећали као најамна радна снага па су се тако и понашали: трудили су се да што мање раде, а што

више поткрадају предузеће, док је управљачки слој здушно настојао да то и — не примећује. Тај прећутни договор између руководећих структура и радника, професор Жупанов је својевремено преточио у гесло које отприлике гласи: ви доле слободно вршљајте, само пустите нас горе да радимо шта хоћемо.

Тек сада се испоставља да се баш то дешавало и у ЈАТ-у. Сви запослени тамо, а било их је последњих година и више од 10.000, годинама су гледали како се ЈАТ организовано и немилосрдно пљачка и осиромашује. Чак су ентузијастички чланови унутрашње контроле о томе сачинили огроман доказни материјал (о коме сам први и један од укупно два-три новинара који су о томе писали), али ни Раднички савет ЈАТ-а, ни надлежни општински правобранилац самоуправљања Земуна, годинама нико ништа није учинио да пљачкаши — стану пред суд.

И, где самоуправног парадокса: у ЈАТ-у су штрајковали и због нередовних исплата, иначе незарађених плата, али никада због пљачки које су и двоструко надмашивале целокупни фонд плата у том колективу.

Запослени у Југославији одувек су према ло бринули о својој судбини. Кад сам, рецимо, још 1985. у НИН-у писао о лоповлцима у ЈАТ-у, јавио се тадашњи в.д. генералног директора Милан Вујичић (политичар на раду у том предузећу), који је све моје наводе негирао. Нико од јатовца није се тада јавио да ми да за право, да потврди то што сам написао (а било је све тачно и још много горе).

Али зато, кад је на чело компаније стао Зрелец, „друг Вујичић“ је убрзо отперјао за представника ЈАТ-а у Бечу, где и данас ужива што је у међувремену остало од огромних привилегија које пружа тај положај.

О Зрелцу сам, иначе, први пут писао у НИН-у 1983. године (са колегом Николом Ђорђевићем) кад се испоставило да је био уметан у аферу „Др Меденица“. Зрелец је, наиме, др Рајку Меденици доделио законски немогућу функцију — Координатора научно-културне сарадње између Београда и Женева; у Женеви, што је омогућило познату драстичну пљачку касе нарочито српског здравства — за око пет милиона швајцарских франака.

У то време, из текста већ припремљеног за штампу, ондашњи редакцијски колега у НИН-у (сада покојни) без мог знања је избацио име свог пријатеља Миљенка Зрелца. Убедио је тадашњег главног уредника Душана Симића да, наводно, није тачно оно, што сам са Ђорђевићем написао — да је Зрелец, као председник Извршног савета Београда, издејствовао двособан стан за др Меденицу на име његових будућих повремених предавања у граду.

КРИСТАЛНО ЧИСТ ЧОВЕК

Касније се испоставило да је све што смо написали, дабоме, било тачно, али Зрелцово име НИН ипак није вратио у ранији контекст.

Штавише, само зато, што сам добио да у једном од тих текстова изоставим име још једне „недодирљиве“ личности — председника Врховног суда Србије (сада покојног) Милана Зечевића, што је од мене телефоном однекуд са одмора захтевао управо тада новоизабрани главни уредник НИН-а Мирко Ђекић,

више нисам могао да пишем ни о Зрелцу, ни о афери „Др Меденица“.

Последице те моје непослушности, као што сам и могао да претпоставим, тиме нису биле исцрпљене. Не само да ми Ђекић није дозволио да објавим одговор на Зечевићев деманти (објавиле су га „Омладинске новине“), већ следећих пет година — колико се Ђекић задржао у НИН-у, поред једне од најнижих новинарских плата у редакцији и развог шиканирања, нисам могао да пишем ни о Зрелцу кад је 1985. конкурисао за генералног директора ЈАТ-а. О томе сам успео два текста да протурим у другом листу „Политикине“ куће — у „Интервјуу“.

Подсећајући на неке од афера у којима је Зрелец био на разне начине помињан, тада сам поставио кључно питање: да ли је то „кристално чист човек“ каквог су наводно тражиле оновремене политичке структуре, како ми је објаснио Бранко Босанац, председник Општинског комитета савеза комуниста Новог Београда, надлежног за ЈАТ.

На то питање нико није одговорио, изузев Бране Црнчевића у „Дуги“, са потписом „А. Љубимов“, који је доказивао поштење и изузетне способности Миљенка Зрелца. Мој одговор на тај напад на мене (што је у основи био иако моје име није било поменуто) тадашњи главни уредник „Дуге“ Грујица Спасовић, није објавио. Одједном, међутим, ништа више о Зрелцу није смео да пусти ни главни уредник „Интервјуа“, па ни листови других новинских кућа („Борба“, „Осмица“).

Обратио сам се директору НИП „Политика“, Александру Бачкевићу (сада посланик Скупштине Србије) са захтевом да ми омогући да свој професионални интегритет заштитим одговором Црнчевићу у неком издању куће у којој сам запослен. Он је, међутим, одбио да се у то меша, стално понављајући: „С ким сте се уопште договарали да пишете против Зрелца?“

Мој одговор објавио је тек Властимир Мировић, главни уредник „Младости“, што је том листу послужило као иницијални текст за серију критичких написа о Зрелцу. Ништа није вредело.

Због мојих текстова, Зрелец ме је тужио за клевету и увреду, али после годину дана одуговлачења спора (није дошао ни на једно рочиште), суочен са чињеницама, одустао је од тужбе.

Узгред, ако се не варам, ја сам не само једини новинар којег је због писања тужио један генерални директор ЈАТ-а, и једини новинар којег је тужио генерални директор „Адрије ервејз“ (Јанез Ксцијанчич, спор је још у току), већ сам извесно је једини новинар којег су тужила оба директора ове две највеће домаће авиокомпаније. Због критичког писања.

Без обзира на све, ја и даље нисам могао да пишем о Зрелцу, иако више нисам знао и шта бих, јер због судског спора са њим, дуго нисам одлазио у ЈАТ.

Кад је 1988. главни уредник НИН-а постао Ђоко Стојчић, почео сам код колега у Информативној служби ЈАТ-а да се распитујем за тамошњу ситуацију, али одмах је у НИН дошао Зрелецов човек за пропаганду Милутин Пршић и, за потребе поделе новина путницима у авионима, наручио — по 500 примерака од сваког броја листа.

„Не можемо да се одрекнемо тако значајног дела тиража!“, објаснио ми је Стојчић разлоге даљег трајања ембарга на моје писање о ЈАТ-у, то јест о Зрелцу.

НАЈЧИТАНИЈА — НЕНАПИСАНА РУБРИКА

Не само НИН, све време Зрелецовог директоровања, ако се не варам, нико у новинама „за одрасле“, па ни на радију и телевизији, у целој Југославији, није писао ништа критички о њему као директору ЈАТ-а. Нико. Сви, само све најлепше. А многи су с њим објавили и интервјуе, од којих сам само у једном, чини ми се у „Дуги“, прочитао и једно стидљиво провокативно питање — шта он (Зрелец) мисли о критикама на његов рачун. И, то је било све од критике у „великим новинама“. Све тако до пре годину дана, кад је и „Политика експрес“ почела критички да пише о Зрелцу и, кад је нови главни уредник НИН-а Теодор Анђелић и мени понудио да нападнем Зрелца.

ЈАТ У НЕПОВРАТИ!

Ова изненадна промена политичког курса била ми је невероватна, те сам питао који је повод за то. Повода није било, изузев нешто што би могло да личи на моју освету Зрелцу из чиста мира: „Сад ти се пружа прилика да пишеш оно што раније ниси могао“.

Не само да ми то уопште није био разлог за писање, већ ми је личило на политичку акцију о којој се у то време по Београду причало — о нерегуларној смени директора великих предузећа, како би се испразниле фотеле за „подобне“. Већ је мислим био смењен директор Аеродрома „Београд“, можда и директор „Генекса“, или му је то управо предстојало... Стога сам закључио да би моје писање о Зрелцу тада личило на целатски посао. Нисам писао.

Неколико месеци касније, међутим, кад је под притиском пилота Зрелец поднео оставку, писао сам о свему што сам сазнао па и о великим пљачкама у ЈАТ-у, као и о, рекло би се планском осиромашивању ЈАТ-а током година, како би у погодном тренутку лакше могао да пређе у „неке друге руке“.

Следећи текст који сам припремао о пљачкама у ЈАТ-у и мућкама око избора новог генералног директора, изазвао је прилично интересовање, али и интервенције могућих актера, тако да је главни уредник Анђелић духовито запазио да је то „најчитанији

текст НИН-а свих времена који још није ни написан“.

Но, кад је написан, наравно, није га објавио. Али, тај текст није хтео да објави ни главни уредник „Борбе“ ни „Вечерњих новости“. Једино је „Илустрована политика“ одштампала — половину написа!

После тога је по одлуци главног уредника, колега Мирослав Вујовић писао о ЈАТ-у.

И, сад, што је најчудније, иако сам једини новинар који је у овој земљи континуирано, колико се могло, критички писао о Зрелцу (1983, 1985, 1986, 1990, 1991), нашао се неко да баш мени и једино мени замери што нисам писао и кад није могло. Још то објави баш „Дуга“, у којој, што се Зрелца тиче, не би сви могли да се похвале да могу мирно да спавају кад се помене Миљенково име.

ПОГРЕШАН ПРЕПОРД

Писао сам, дакле, о Зрелцу онако, како сам кад имао податке. Али је чињеница, да када сам био најкритичкији према њему — пре његовог доласка у ЈАТ — Раднички савет ЈАТ-а га је тамо једногласно изабрао на седници којој су као политички надзорници присуствовали људи Ивана Стамболића (тадашњи председник ЦК СК Србије) — Радоје Стефановић (онда председник Привредне коморе Србије) и Драгиша Буца Павловић (у својству председника Привредне коморе Београда, а затим аванзовао у председника Градског комитета СК Београда). За необавештене треба рећи да су нарочито Стамболић и Павловић били врло блиски пријатељи Ђекића, главног уредника НИН-а, па није необично што о Зрелцу, пријатељу Стамболића и није могло да се пише неповољно.

Шта је у то време и могло критички да се објави о Миљенку Зрелцу, кад су га у ЈАТ-у не само изабрали једногласно, него су готово сви јатовци о њему годинама говорили као натприродно способном менаџеру који је препородио колектив. Још су ме гледали подозриво ваљда из бојазни да писањем не пореметим ту идилу.

Уосталом, ЈАТ је под Зрелецом „позитивно пословао“, све док тек прошле године неко није приметио да је од Зрелецовог доласка доходак ЈАТ-а непрестано падао а трошкови расли. Што ће рећи — профит се систематски и драстично смањивао, све док прошле године није испостављен негативан салдо од 56 милиона долара.

Сво то континуирано вишегодишње све лошије и лошије пословање ЈАТ-а, све веће пљачке које нико није спречавао а још мање кажњавао, све већи нерад, све општији јавашлук... потпуно су природна појава у друштвима какво је и ово наше, где се не зна шта је чије и ко је где газда. Тако ће по свему судећи бити све док се не изврши „преструктурирање власништва“.

Уколико уопште остане ишта вредно од друштвених предузећа док се донесу неопходна законска акта да би могло да се реши питање промене власништва.

Сувише дуго траје ова агонија која очигледно производи само непожељне нус-појаве.

**ДР ЗОРАН
ХОЋЕРА,
ЕКОНОМИСТА**

ЈЕДАН ЛИБАН ДОВОЉАН

Студирао у Женеви међународне науке. Докторирао на Колумбија универзитету у Њујорку. Постдокторске студије у Оксфорду. Предавао на универзитетима Јел и Вирџинија. Од 1965. радио у Међународном монетарном фонду, прво у Одељењу за истраживања, а потом за Западну хемисферу.

За време рата приступио Дражи Михаиловићу, а после рата, природно, емигрирао. Колико разлога за разговор?

За време првих вишестраначких избора од 9. децембра били сте као посматрач у америчкој делегацији. Од тада је прошло око пет месеци. Какви су вам сада утисци у односу на оне које сте стекли боравком у Југославији?

Показало се оно што сам и очекивао да ће се показати — да ти избори нису представљали реалну ситуацију у Србији. Прво због тога што је употребљен већински систем, који је уперен против мањих странака и

оних странака које тек почињу са активношћу, а дају велику предност већим странкама и странкама које имају неку могућност контроле бирача. Они који имају могућност да се боље представе бирачима успевају да добију много већу већину у скупштини него што то заиста добију у процентима. И то се показало, социјалистичка партија није имала већину, али је добила огромну већину у парламенту, док су остала велике странке, СПО и Демократска странка, добиле много мање у односу на проценат гласача на изборима. Друго, кон-

статовао сам да избори нису били фер. Узмимо на пример чињеницу да је 650.000 бирача уписано на сам дан избора. Таква ствар се на Западу једноставно не може објаснити. Мој је утисак да се то искористило да би се обезбедиле већина у извесним изборним јединицама.

Одмах по презентацији резултата људи су били запањени, нису могли да верују и сви су тада схватили да су за то криви медији над којима није постојала никаква вишестраначка контрола. Та чињеница је створила огорчење које је изражено 9. марта на улицама Београда.

Да ли се због чињенице да се од 9. марта ипак ништа значајније у том смислу није променило могу предвидети неки нови оштрији сукоби?

Једна ствар је јако битна — да је ауторитет Милошевића после 9. марта страховито опао. Уз то економска ситуација у Србији је веома тешка што се видело и овим штрајковима. Сигурно ће доћи до већих проблема. Данашња влада у Србији уопште нема ауторитет да би могла да реши те проблеме. Прво, она и не покушава да их реши, а уз то и нема поверења од народа којим би могла да се брани од критика које ће да расту сваког дана.

Може се рећи да се у САД још увек ствара „српски лоби“. Изражену делатност на „српском питању“ има госпођа Хелен Делић Бентли. Та њена делатност се овде тумачи на разне начине: од отворене подршке Милошевићу до подршке опозицији. Како је ви тумачите?

Треба бити објективан и схватити да је од 1989. године било врло тешко критиковати Милошевића. Ја сам га критиковао, јер сам видео да он није демократа, али га је цела Србија подржавала. У таквој ситуацији је Хелен Делић Бентли дошла у Србију и оним што је видела била је импресионирана. Требало јој је годину дана да се отрезни, јер то је један процес. Доласком на оснивачку скупштину Демократске странке она је показала дистанцу према Милошевићу. Имала је илузију да она ту може да посредује, да може да утиче на Милошевића. Ја сматрам да је та илузија била врло велика, али се од тога „откачила“ половином новембра када није успела да убеди Милошевића у оној расправи око телевизије да ће, ако не дозволи равноправну заступљеност свих партија, касније имати великих проблема. Са тих разговора се вратила у САД врло незадовољна. А затим, ми смо заједно били на изборима и пошто је морала одмах да се врати била је само на првом кругу, где се нису могле видети неправилности и она је погрешила што је одмах рекла да је све у реду, пре него што је добила сва обавештења.

СИСТЕМ НЕПОПРАВЉИВ

Каква се паралела, по вама, може извести између 9. децембра и 9. марта?

Девети март проистиче из 9. децембра. Видело се, на пример, да су сви опозициони кандидати, који су између два круга на изборима наступили на ТВ — добили изборе. Замислите да се све то догађало пред први круг и да су сви кандидати опозиције имали ту

шансу! Ту неправилност је свет видео и ту је све почело.

Што се тиче ових штрајкова то је, мислим, проблем Милошевићеве владе и његов лични проблем јер не може да се откачи од прошлости. Он је јако везан за социјалистички систем и друштвено власништво и он не види да све то води у директно банкротство Србије, јер се показало да тај систем не може да постоји без великог финансирања од стране државе. Друштвено власништво директно води у губиташтво, јер нема профитног мотива, нема иницијативе итд. Ту је и грешка нашег радника који мисли да подржавајући Милошевића на изборима тиме себи омогућава егзистенцију и посао. То је на врло кратак рок можда тачно, али се чак ни то није показало као тачно. На дуг рок то води у катастрофу.

Ви сте дуго били у Међународном монетарном фонду. Шта је у ствари ММФ?

То је једна кредитна задруга, али не у овом данашњем смислу у Југославији, већ у предатном. Свака држава је уложила одређену количину новца и тако је створен врло велики фонд. И сада, свака држава која дође у тешкоће са платним билансом, може из тог фонда да позајми колико јој треба на краћи рок. Природно, та држава мора да докаже да је способна да тај платни биланс поправи, иначе би тај новац био бачен. То је функција Фонда. Тако је и Југославија позајмила велике количине новца, али је у исто време морала бар да обећа извесну стабилизацију динара, смањивање инфлације итд. Међутим, то се током последњих двадесет и нешто година никада није остварило. Сам систем у Југославији је такав да инфлацију не може да контролише. Једино је у овој последњој години за време реформи постојала могућност за то док није дошло до политичких размимоилажења.

Које се критике могу ставити на рад ММФ-а?

Основни проблем је у томе што ММФ гледа на економију са западног аспекта, не увиђајући посебност ситуације у земљама Источног Европе.

ЗАКОН И САМО ЗАКОН

Како тумачите чињеницу да влада Анте Марковића унутар Југославије нема подршку од стране републичких власти, а у исто време и од стране ММФ, Европске заједнице итд. има изузетно велику подршку?

То ме уопште не чуди. Немам никаквих специјалних симпатија према господину Марковићу, али морам да кажем да је он бар имао извесне храбрости да покуша са неком антиинфлационом политиком. Проблем је овај: свака република сада води своју економску политику и, што је још важније, сваки председник има одређену одговорност за социјално стање у својој републици. Свака реформа система захтева извесне жртве, то се види у Пољској, то се види у Мађарској и то се види свуда. Да би се елиминисала инфлација која у Југославији постоји тридесет година мора да постоји одређена одговорна монетарна политика — а то значи да мора да се притегне појас. То је врло тешко, јер је стандард пао и ако ви још морате да стегнете

каш, онда је то незгодно, а то председници република, нарочито у Словенији, Хрватској и Србији неће то себи да дозволе, јер је њима политички капитал много важнија тренутна политичка структура него неко заједничко тражење решења.

Како као економиста и практичар из ММФ видите решење кризе у Југославији?

То вам ни Соломон не може решити. Највећи је проблем однос република и југословенске заједнице. Ви морате да имате одговорност република, заједничку у односу на економску политику. Када Народна банка одлучи да смањи емисију новца, то мора да се поштује. И садашње одлуке Народне банке су такве да свако има право вета. Сваки од републичких гувернера може да заустави потпуно функционисање банке стављањем вета. Сада су потребне брзе и храбре одлуке што је немогуће уз овакву могућност вета. Уз то, представници република морају да имају одговорност у односу на грађане и да спроводите донете одлуке, јер су грађани највише погођени неспровођењем одлука.

У Србији се врло често могу чути мишљења о постојању међународне завере против Срба и српских интереса. Можете ли да нам „анализирате ту заверу“?

Могу да кажем да та завера уопште не постоји и да је то фикција неких српских медија и неких људи тамо. Заиста је у свету тешко објаснити понашање српске владе или, на пример, методе које Милошевић употребљава на Косову. Уз то, Запад као савезник у дварата сећа се Србије као савезничке земље и ту постоји одређена наклоност. Али, то мора да буде „улица у два правца“, Србија има пријатеље на Западу, али Србија мора са тим пријатељима да разговара. Имате ситуацију да из Србије у последњих 5-6 година нико са западним савезницима није разговарао. Господин Милошевић је сада први пут отишао у Грчку, али још никад није разговарао са западним савезницима. Изгледа да ми стварамо психологију редута у Србији. Та идеја да су сви против Срба једноставно није тачна. Мислим да је то политика актуелне власти у Србији да би могла да искористи одређени националистички набој у своје личне сврхе. Када би на једној страни Србија била отворена и када би се та њена политика ускладила са људским правима, не само на Косову већ и у Београду (9. март), ту онда не би било проблема. Није ту проблем да ли је Косово српско или није. То да је Косово српско и да мора да остане српско се може врло лепо одбранити и објаснити на Западу, али не можете да користите методе, које су, на пример, коришћене после усвајања Устава Србије када су похапшени сви лидери и пребијени као мачке у затвору без икаквог разлога. Чему то користи? На крају, они ће живети у нашој држави и мора се са њима цивилизовано понашати, а то, колико видим, не виде ни СПО ни Демократска странка и не осуђују то. То није питање национализма већ питање цивилизације и то је питање људских права.

У СУПРОТНОМ ПРАВЦУ

После интервенције света у случају ирачке агресије на Кувалт дошло је до промена у пракси међународних односа. Наи-

ме, на међународне интервенције у наводно унутрашње ствари одређених држава више се не гледа са одбојнишћу као раније. Неки се и сада у Југославији залажу за међународну интервенцију или, ако хоћете, међународну арбитражу у решавању југословенских проблема. Како је важе мишљење о томе?

Ми Срби смо по броју становника мали народ и немамо неку запажену улогу у међународним односима. Ако погледате нашу историју од кнеза Милоша, затим од Гарашанина, и увек смо имали промишљене акције, тако да смо увек иза себе имали неку велику силу која би нас подржала. Само тако смо могли нешто да успемо. Били смо свесни да увек морамо да у свету имамо савезнике који ће нас помоћи. Не смемо да се сада ушанчимо и да будемо против целог света, нарочито данас. До сада је постојала некаква равнотежа сила, сада је та равнотежа нестала. Совјетски Савез није више сила прве врсте. Остала је само једна сила и с обзиром да је то демократска сила, то може да буде врло позитивно за нас, а са друге стране то даје тој сили моћ која може да буде употребљена у неком ситуацији која нама можда не би била баш згодна.

Интервенција у Ираку и велики успех те интервенције дају Америци одређену моћ да инвервенишу и у другим ситуацијама и ми морамо тога да будемо свесни. То је реална ситуација и ми у таквој реалној ситуацији морамо да дејствујемо.

Уз све то у Југославији се води мало рачуна и о појму међународног легалитета и о усвојеним стандардима, по којима би државе требало да се понашају. Мислим овде и на Хелсиншки споразум о немењању граница. Нико се овде и не обазире на те међународне стандарде.

То је директан проблем комунистичког наслеђа, у оквиру којег је закон имао смисла само ако тако партија мисли. Ако партија промени мишљење онда се и закон мења. Па чак не мора ни да се мења — игнорише се. И то је нешто што Запад не може да схвати, јер на Западу постоји јако осећање поштовање закона.

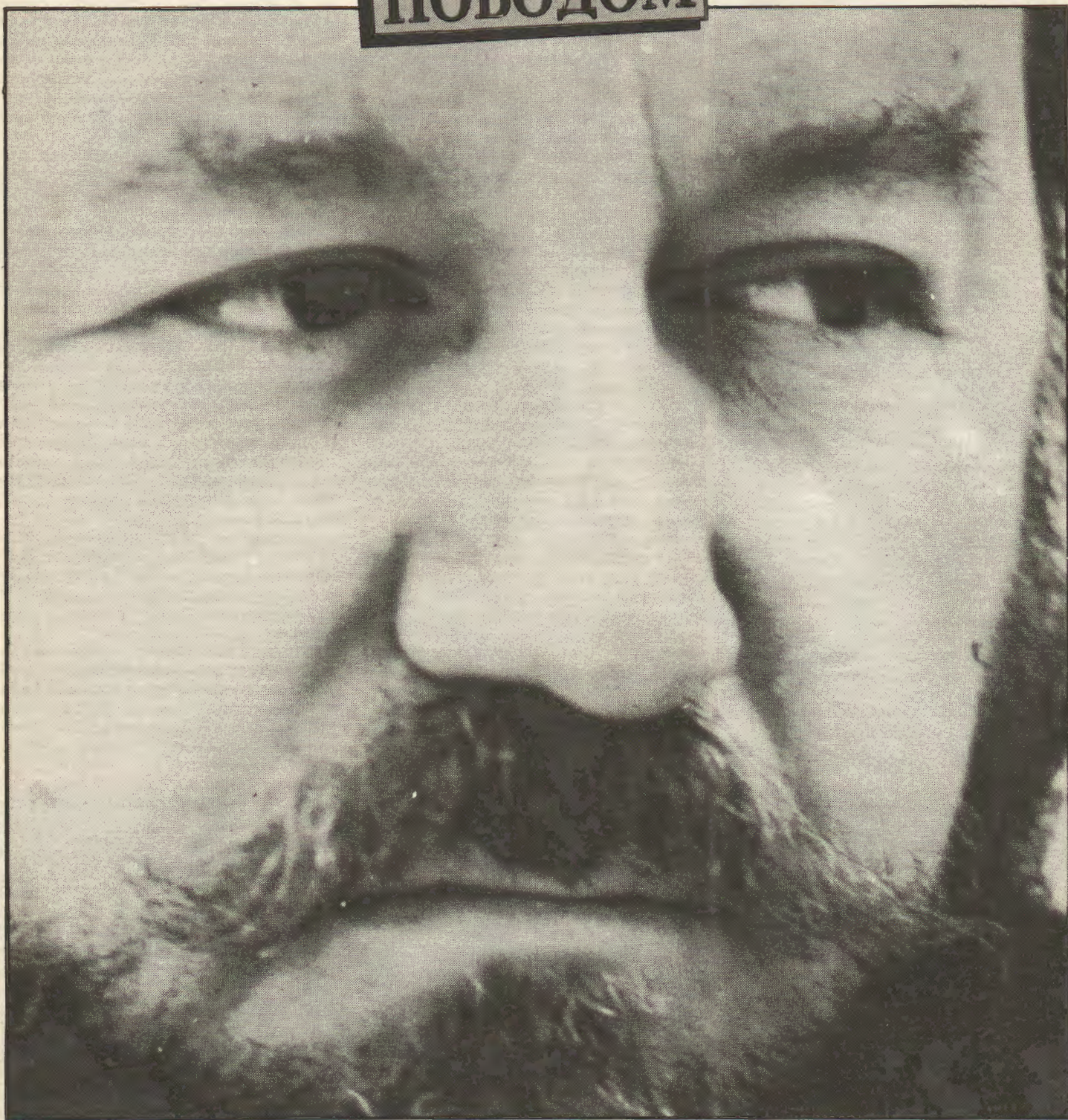
Уз то, сви олако говоре о распаду Југославије, а нико не води рачуна о томе како ће се реализовати међународне обавезе почев од дуга па преко саобраћаја, телефона итд.

Како тумачите подршку Џорџа Буша у једном незгодном тренутку (или је то било баш на време) савезној влади и то у једној врло оштрој форми?

То не треба тумачити као подршку Анти Марковићу већ подршку концепту Југославије као заједничке државе. Америка ће све учинити да се Југославија одржи. Америка неће моћи, природно, да је одржи у животу ако је нико неће, али Американци сматрају да је Југославија једина гаранција да се на Балкану неће поновити оно што имамо у Либану. То није само питање Америке. Потпуно је иста позиција Европске заједнице. И то Словенци и Хрвати не схватају и много се варају када мисле да ће их, када се одвоје, било ко примити и признати као државу. Ту се много варају, јер Европа иде ка уједињењу а ми идемо у супротном правцу.

Разговарао: Веран МАТИЋ

**РАЗГОВОР
&
ПОВОДОМ**

МИЛО ГЛИГОРИЈЕВИЋ, ПИСАЦ И НОВИНАР

КАМЕРА БРЖЕ РУШИ ОД ОПОЗИЦИЈЕ

Са Милом Глигорјевићем, новинаром НИН-а и аутором седам књига, са много страница на тему Срба у дијаспори, разговарамо о нацији, о „ослобођеној“ штампи, о лидерима, заслугама и грешкама, о вербалним и осталим анатемама и етикетама, о добрим и лошим занатлијама, о рату и миру у Србији, те о зараћеним страстима међу људима и у човеку самом

Реците нам одмах на почетку нешто о судбини новинара Глигорјевића, који се вазда инатио и још увек се, чини се, није „опаметио“.

Један мој пријатељ је хтео да напише целу књигу о новинарима који су имали проблема са властима и хтео је мене да узме за једног од главних јунака. Одбио сам његов предлог. Рекао сам да новинар у свим режимима мора да се инати са властима. Ја јесам живео под „епитимијом“, јесам у драматичним околностима искључен из Партије, јесу ме прогонили неки политичари, јесам својеремено чак и посао изгубио, јесам извесном ценом платио некакову своју комоцију и слободицу, али постоји ваљда и нека добит од тог избора. А нисам хапшен, нисам осуђиван. Дакле, све је у реду...“

Да скратим причу: нису по мом укусу људи који иду у дитирамбе кад су у милости, или у кукњаву кад су у немилости.

ХИСТЕРИЧНИ ПРОТИВНИЦИ

Може ли се и сме ли се вама поставити питање о томе — да ли сте националиста и каква је морална опција тог национализма, у времену када је исти и грех и спасење, и рат и мир?

У старинском значењу те речи — јесам. Дакле, ја волим свој народ, а не мрзим ниједан комшијски или било који други. Имао сам пријатеље међу Хрватима, али последњих година, без икакве свађе, јењавали су наши разговори и сада су сасвим пресахли. Недавно сам чуо једнога од њих. У шали, нудио ми је сусрет у Хрватској: он ће доћи на границу да ме сачека и да ми гарантује безбедност. Тужна прича! Сада се у Хрватској пуца, сада Срби у Хрватској морају да потписују изјаве лојалности хрватској власти. Био бих на страни Срба и да нисам Србин! И жалим што ниједан од тих мојих бивших пријатеља није јавно осудио хадезеовско лудило, ту присилу која је очигледна. Жалим, кажем, због њиховог ћутања иако ћутање разумем. Није лако устати против свих и није лако постати изопштеник или изопћеник, бела врана. Хрвати се сада понашају као народ у трансу: нема битних разлика у држању Туђманових и Рачанових присталица, између Рачанових и Парагиних... Разлика је само у томе што би се једни обрачунали са Србима одмах, а други мало касније и без велике буке.

Срби немају ту застрашујућу хомогенизацију, разлике су велике и битне у мишљењу и држању људи и странака. И то је добро. Тако треба да остане. Само у одсудним тренуцима, уздам се, имаћемо ту често помињању слогу, слогу која спасава. А није сваки тренутак одсудан.

Једном сам написао да би Срби морали постати Јевреји-почетници, несложни у свему

док на дневни ред не дођу најважнији државни и национални циљеви. Ако ме сада питате зар нису и Хрвати у једном одсудном тренутку и зар и они немају важан државни и национални циљ, ја ћу вам одговорити питањем: какав је то циљ да се деградира један цео народ, да му се узму уставна права која је имао толико деценија, у Југославији, да се забрани његово писмо и затим његова култура, да се за доброг Србина прогласи само ћутљив и повијен Србин, а да се остали прогнају?

Српска удружена опозиција непрестанце говори о „большевизму“ у Србији, а неки странци, ту, недавно, чак и о сукобу српског марксизма и хрватске демократије... Шта Ви мислите — који је прави, истински, праведно измерен садржај „большевизма“ у кругу који влада српском државом?

Большевизма, наравно, има у Србији, и у Југославији. Неки су склони да сав пртљаг большевизма теслиме Социјалистичкој партији Србије, али провидна је та прича и та намера. Большевичког духа и држања, свакако, има у тој партији, али га има и у неким другим партијама. Хадезеовци у Хрватској, на пример, наступају као једна хомогена большевичка формација. И у неким опозиционим партијама у Србији има большевичког стила. И цела ова антибольшевичка револуција носи у себи нешто од большевичке хистерије.

Хоћу да кажем да се променом имена ништа не постиже. Фрањо Туђман се изобличи кад чује почетак реченице која му се не допада, скаче од стола, устаје, напушта конференције, демонстрира потпуно одсуство отмености, а тврди да је демократа. Одлази у Европу, у Америку, олајава Србе као антидемократе, подјарује старе мржње спрам Срба и Србије. И та приземна политика, Туђманова, наступа са демократским именом и знаком.

Понављам: имена су само параван у политици. Демократија је параван иза којег се може сместити чак и закleti непријатељ демократије. У Србији Милошевића грди ко год хоће и Србија, за Запад; остаје недемократска и большевичка земља. У Хрватској Туђман је недодирљив, а Хрватска слови као демократска и антибольшевичка. Парадокс живота и политике!“

Говорите о потпуном „одсуству отмености“ код „демократе Туђмана“, па нам — зарад закономерне ненадокнадивости поређења — реците свој однос према лику и делу Слободана Милошевића...

О ПРЕСВЛАЧЕЊУ И ЕМОЦИЈАМА

У Тел Авиву сам упознао једног младог политичара, Ехуда Улмерта. Био је министар за арапска питања пре годину и по дана и ја сам га питао шта човек на тој неудобној столици мора да научи и да зна. Одговорио је, отприлике: мора научити да бира саветнике који знају да бирају најбоља решења.

Мислим да Милошевић (који је такође на неудобној столици) није имао добре саветнике. Био је окружен људима међу којима је свакако морало бити и добрих и способних, али држим да су у већини били неспособни, алави, каријеристи, склони преким и насилничким решењима, вични клањању, готови да служе сваку политичку гарнитуру на власти и да бране сваку озваничену идеју.

Много је изгубио Милошевић предугим чекањем и оклевањем да из монизма уђе у плурализам. Други су у Југославији пожурили, пред радозналом Европом и пред целим светом, да се „пресвуку на сцени“, како то каже један сатиричар. И зарадили су симпатије, а он је зарадио непријатни знак последњег браниоца комунизма. Дуго, заиста, предуго је бранио туђу смушену идеју о беспартијској демократији. И чинио је то упорно, губећи корак у одсудном тренутку. Али, и сада морам да кажем нешто што сам рекао у интервјуу „Гласу канадских Срба“, пре годину дана: Лако је мени, лако је вама! Лако је бити посматрач и критиковати играча на трапезу, на пример, због оклевања због одсуства елеганције у покретима. Тешко је скакати!

Милошевић је свакако био спутан извес-

ним ограничењима, о којима не знамо све, и права прича о томе шта је могао и шта није могао тек треба да се исприча. Сада, са доста сигурности, и убеђења, можемо тврдити да је направио грешку и онда када није пристао да буде лидер свих Срба него је одлучио да својом несумњивом популарношћу подупре Социјалистичку партију. Из директних преноса скупштинске дебате видимо кога је подупро. Има и социјалистичких посланика, дабоме, који су за поштовање, који умеју да мисле и говоре, али из других и друкчијих зјапи сујета и незнање. И видећете, камера ће срушити социјалисте, пре неголи опозиција."

А после 9. марта?

Милошевићев знак је 9. марта заиста доведен у питање. Он је из те драме изашао оштећен, његова позиција није више — у српском народу — онаква каква је била пре 9. марта. Видећемо хоће ли умети ту околност да узме као судбоносну опомену.

Али, како год да се заврши његова политичка каријера, у неком смиреном дијалогу, и праведном вагању заслуга и одговорности, мораће се казати да је Милошевић одиграо важну и преважну улогу у новијој историји српског народа. Опозиција то није хтела да призна и није умела да се носи са њим, није нашла формулу за изборну битку. Сада се она правда, наравно, каже да су јој украдени гласови, што је могуће, али није то цела прича и цело објашњење. И опозициони лидери, не сви, наступили су непријатно, милитантно, као да историја опет мора да нам почне испочетка, само са њима као усређитељима. Јесенас је опозиција могла учинити много да је наступила са оваквим слоганом: Милошевић је у реду, не ваља му партија! Опозиција је, међутим, лансирала другу тврдњу: не ваља ни Милошевић, не ваља му ни партија! То је било сасвим погрешно, политички неинтелигентно. Милошевић је био тада под снажном заштитом већине Срба, а сам је ставио социјалисте под своју заштиту. И победио је. И морао је победити. Он је своју харизму стекао бранећи Србе и Србију од србодера. Он ће ту харизму изгубити ако се буде понашао као онај капетан који каже својим војницима: „Наређујем да вам Нова година буде срећна!"

Изјасните се, онда, и о лидеру Српског покрета обнове.

Не знам има ли смисла да се у листу Српског покрета обнове изјашњавам о лидеру Српског покрета обнове. Нећу вам ускратити одговор, али ћу га свести на најмању меру.

Драшковића знам понајбоље од свих актуелних политичара српских. Знам да има снажно осећање за правду. Уме да говори, има смисла за ефекат, наступа као увезбан произвођач емоција и све је то за њега добро. Није добро што се често затиче у близини патетике.

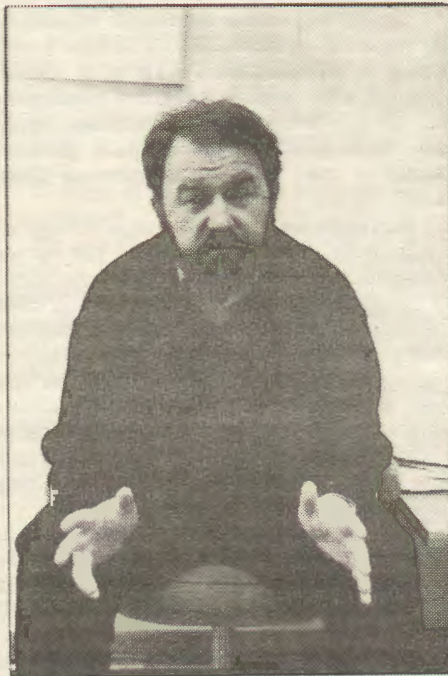
Даље, бојим се да ће поновити неке Милошевићеве грешке. И у његовој близини има милитантних људи који би одмах да суде неистомисленицима, а пресуду већ знају. Прошле године сам се јавно спорио са једним таквим, који ми је и пријатељ. Зашто? Наступио је са ригидним текстом који једино може да срочи ударник у производњи страха.

Мислим да је Драшковић те опасности свестан и да се приближава оној одмерености која је на јавној сцени најисплативија.

О ОЧИГЛЕДНИМ ЛАЗИМА

Вратимо се Вашем чињењу, вокацији и посвећености, на коју сте потрошили брених двадесет година живота, трагајући... Опоменимо се „Србије на Западу“, Срба у дијаспори...

„Србија на западу“ је наставак мојих трагања за чињеницама живота и смрти Срба у расејању. Књигу је издала „Политика“ и поред неких тајних и јавних противљења. Батрић Јовановић, посланик СПС-а, телеграмом је тражио да се књига не објави у „Политици“. Зашто? Наводно зато што ће, ако се објави, послужити десној пропаганди у Србији.

Један други посланик исте партије, академик Антоније Исаковић, замерио ми је пред неким својим и пред неким мојим познаницима што сам о српској политичкој емиграцији писао тако како сам писао: „Четници су тебе превеслали!“ Тако је рекао. И рекао је још: „Све што ти је Ђујић казао, ти си узео па објавио!“ Одговорио сам да је то природно. „Како природно?“, питао је академик Исаковић. Рекао сам: „Ја сам, Антоније, објавио својевремено и све што сте ви рекли. Вама се чини да је то природно, да објавим све што ви кажете, а није природно да објавим све што кажу ваши неистомисленици, ратни и политички противници.“ Бунио се, говорио да ваљда знам колико се он залагао за дијалог. Нека говоре и четници, нека говори и Момчило Ђујић. „Али“, казао је, „кад новинар чује очигледну лаж — мора да реагује!“ Шта је очигледна лаж? — питао сам. И шта је очигледно? Тврдио сам да је то синтагма, **очигледна лаж**, из идеолошке матрице. Говорио сам да само задрти бољшевици знају шта је очигледно и да је само за њих увек нешто очигледна лаж, а нешто очигледна истина.

Али, немам злу вољу и ружну реч ни за Батрића Јовановића ни за Антонија Исаковића ни за Михаила Швабића, на пример, који је такође, у име борачке организације, нешто прословио о мени, не помињући ме јавно. Уосталом, какав бих ја био човек ако бих са свих страна прижељкивао само аплаузе и какав бих ја био новинар ако би ми аплаузи заиста и стизали са свих страна? Нисам их добијао и не добијам их ни од свих емиграната. Пре годину дана, отприлике, седео сам у Српском културном клубу „Свети Сава“ у Чикагу. После мог предавања о сеоби Срба, кад се расплела прича о оновременским приликама, о српско-хрватској политичкој драми, о комунистима, један љутити и времешни господин почео је да грми против Милошевића. Тврдио је да Милошевићу треба судити, одмах, а пресуду је већ знао. Махао је крагујевачким „Погледима“ и говорио: „Ово треба да радите што раде „Погледи“! „Питао сам: „Драги господине, где излазе „Погледи“? Зачуђен питањем, рекао је: „У Крагујевцу, наравно!“ Питао сам даље: „Где је Крагујевац?“ Разумео је, сви су разумели шта сам хтео да кажем.“

РАЗНОГЛАСЈЕ КАО АТЛЕТИКА

Читамо Вашу колумну у „НИН“, насловљену „Дневник читаоца“. Објављивана је и „пре“ и „после“, понекад изостајала... Шта је сада „НИН“, коме, чему... Како ће трајати, хоће ли толеранција успети да надвлада нетолеранцију и диктат?

Мој лист је један славни болесник и ја сада, ових дана, имам велику наду да ће оздравити. Желим да га видим као независан српски недељник у коме ће се показивати све струје на јавној сцени Србије и Југославије, у оној мери у којој свака од њих има значаја и важности. Држим да само разногласје и дијалог могу спасити несрећну Србију. Само у разногласју сви могу постати бољи и паметнији. То вам је, госпођо, као у атлетици: ако испред вас неко трчи брзо, веома брзо, и ви ћете — иако вас боли нога — трчати најбрже што можете и постићи ћете свој лични рекорд. Ако испред вас нема никога, ако трчите сами, што бисте се напрезали?

Недавно ме је упитао један мој читалац како то ја, који сам наводно осведочени Србин, пристајем на продор ујдијевских, реформистичких и осталих „издајничких“ идеја у НИН. Рекао сам да нисам Србин по занимању. Рекао сам даље да није тачно да свако појављивање у НИН-у последици добитком. Чешће се губи у јавним наступима, чешће се говори површно, тремо и незанимљиво. Ако се пак појави неко ко говори отресито и мудро, ко нуди употребљиво решење, био социјалиста, радикал, ујдијевац, ко био, зар није грехота и зар није занатски неисправно преглутати његову појаву и сакрити га од јавности?

Цела та прича о толеранцији и нетолеранцији јесте непотребна јер је хиљаду пута испричана. Толеранција нам је неопходна, а нетолерантни су само они који се боје да ће њихов неистомисленик бити убедљив. И то је све.

Разговарала: **Олга СТОЈАНОВИЋ**

МИЛОШЕВИЋЕВ ТАЈНИ СУСРЕТ СА НОВИНАРИМА

Ових дана Слободан Милошевић направио је чудан потез. Његови гости на тајанственом састанку у Председништву републике на Андрићевом венцу били су новинари са донедавне тзв. „крне листе“.

Сазнајемо за нека имена: Небојша Јанковић, Зоран Луковић, Соња Ђурић, Милица Лучић — Чавић и други. Састанак је заказао преко Митевића и Витаса, а присуствовао му је и Сергеј Шестаков.

У току разговора председник је од ових новинара „тражио поверење“, уз обећање да ће Ратомир Вицо, који, иначе, није знао за сусрет новинара са Милошевићем врло брзо бити смењен и да ће ови новинари сами, „између себе“, изабрати новог јлана РТБ. У најкраћем, лојалност у тренуцима највеће нагржености председничке харизме, а за узврат функције које представљају медијску и личну моћ.

БОРА ЈОВИЋ УКИНУО ТАКСИ

Одмах пошто је изабран за главнокомандујућег СПС-а Борисав Јовић је на коктелу приређеном њему у част изјавио:

„Другови од данас престаје свако возикање таксијем“.

На констатацију Петра Шкундрића да је то због обавеза врло непримеран потез и питање Михајла Милојевића чиме ће се он возити Јовић је ко из топа одговорио:

— Па ту су тенкови!

ПАВИЋ ОБРАДОВИЋ КАО ИМИТАТОР

Под сводовима Народне скупштине догађају се разноврзне ствари, од тога да посланици доводе своју ужу и ширу фамилију на славске ручкове у скупштински ресторан, па до правих комедија у паузама.

Тако је др Павић Обрадовић главни аматер имитатор Слободана Милошевића. Прави мини кабаре у згради парламента.

У последње време тако је савладао књигу „Године расплета“ да је почео да то приказује и у директним преносима из зграде у Улици маршала Тита.

Ко зна можда ће се ускоро појавити и са монодрамом „Тако је говорио Слоба“.

БАТРИЋ ЈОВАНОВИЋ КОД ФРИЗЕРА

Ових дана у фризерској радњи једног познатог београдског фризера затечен је народни посланик г. Батрић Јовановић како уредно чека у реду да добије услугу фарбања косе.

Власник радње рекао нам је да се г. Јовановић редовно фризира и фарба у његовој радњи иако је он женски фризер.

ПРЕДСЕДНИКУ НИЈЕ ДОБРО

Ових дана Слободан Милошевић се не осећа добро. Сазнајемо да његов шефер из дана у дан све више расте што његову глобалну здравствену ситуацију битно погоршава. Третман лечења поверен је екипи струч-

ОВИХ ДАНА... ТРАЧЕВИ СЕ НЕ ДЕМАНТУЈУ

Иако покуша да демантује оно што овде пише признаће да се не ради само о трачу

њака са ВМА, који свакодневно контролишу здравствено стање г. Милошевића.

Лекари су председнику Србије до даљег забранили пушење и употребу алкохола.

Даља саопштења о здрављу г. Милошевића биће издавана према потреби.

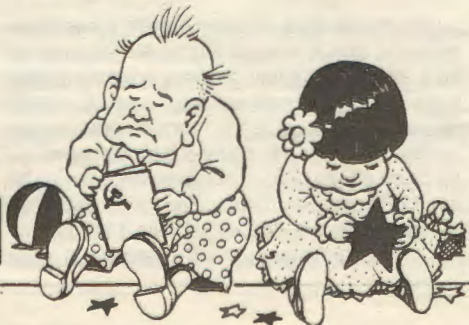
БИЛИ КИД ОФ ПОЖАРЕВАЦ

Пожаревац није Бронкс, али ће то можда постати. Да апсурд буде већи, на томе највише ради син нашег „вожда“ Слободана Милошевића уз помоћ полиције, СПС-оваца и групе имућнијих Пожареваца који себе називају „мафијом“. Метод американизације Пожареваца је прави западњачки — новац, насиље, бахатост и криминал под заштитом највиших ауторитета.

Шеснаестогодишњи Марко Милошевић, син Слободана и Мирјане, одавно се преселио у Пожаревац, пошто је претходно напустио средњу школу. Живи у Немањиној улици број 42. Архитектура простора око куће председничког сина прилагођена је захтевима безбедности. Искрчен је простор, расељени неки људи, а ту је и свакодневно милицијско обезбеђење од једног до тројице милиционера, у зависности да ли у посету Милошевићевом наследнику долази веће или мање друштво. С обзиром да и отац врло често са супругом борави у Немањиној 42, повећава се и број оних који чувају „миран сан“ читаве породице Милошевић. Јер, није тајна да се у Пожаревац преселила и Маркова рођена сестра Марија која из овог града пише репортаже за „Илустровану Политику“.

Иако малолетник, мали Милошевићев без возачке дозволе хара Стигом. Тако је недавно смрскао (и успео да прође без икаквих последица) црвени „Опел—Кадет са франкфуртским таблицама број 632 — Ф — ДВ). Сада ту олупину чува милиција. Марко, наравно, и даље без дозволе вози „Опел — сена-

Њихова деца не воле мамине и татине играчке

тор“ за који добро обавештени Пожареваљани тврде да му је тата обезбедио из савезних органа. О таленту старијег Милошевића у ауто—трансакцијама са аутомобилима говори и најновија чињеница по којој је он продао белог „ГОЛФА“ регистарске ознаке „ПО 104—747“ Ауто кући „СТИГ“, а ова га (иако је возило старо пет година) ставила против законских прописа у своју рент-а-кар службу. Заузврат, „вожд“ је добио новог „Голфа“.

С обзиром на методе којима Марко Милошевић утерује своју харизму Пожареваљанима и Пожареваљанкама, за разлику од оца, он сам брине о својој безбедности. Одавно носи панцир кошуљу, а има и уредну дозволу за ношење оружја коју му је потписао лично Радмило Богдановић. Противно свим законским одредбама, председничков син је уз дозволу добио и пиштољ марке „Бернадели“, 9 милиметара, са 16 метака. Стручњаци за балистику су нам потврдили да се овакав пиштољ код нас врло тешко може добити редовним путем, између осталог и због убитачног калибра, али и шеснаест метака.

Кафић „Ролекс“ у коме се сакупљају самозвани пожаревачки мафијаши је главна база Марка Милошевића. Та група „несташних“ дечака представља главну заштиту Марку. Млади Милошевић не пије, али га друштво „понесе“. „Још нам фали да почне да пије, онда ћемо тек доживети сцене које смо гледали само у „Ватреним улицама“ — страхују житељи овог града позивајући се на Казнени закон Републике Србије према чијем члану 220 (у најмању руку) може да одговара Марко, а то је насилничко понашање и узнемиравање грађана. Они рационалнији тврде да ипак не треба претеривати и да је за све ово довољно мало више пажње породице према Марку, а и психолог не би био на одмет. Марија Милошевић, председничкова ћерка, девојка је која је до сада у животу имала прилично догађаја. Најпре се удала за Николу Мишљеновића, и то у раним годинама. Након тога је у другој години напустила гимназију у Кичевској улици, али врло брзо је добила уредну диплому о њеном завршетку. Марија је неколико година до развода боравила у Јапану, где је Мишљеновић радио као наш конзул. У кућу младих Милошевића у Немањиној 42, не може свако да уђе. Марко има свој списак људи, Марија такође. Имена пожељних, или пријатеља, налазе се код милиционера који чува кућу. Када неко дође, он прво погледа у списак, а онда у зависности од госта позива Марка или Марију, токи—вокијем, да би они дали сагласност за улазак госта у кућу. Спискова нема када су ту Слободан и Мирјана.

Ако је нама тешко са Слобом и његовим понашањем и потезима, да ли је њему тешко са његовом децом, јер, он им је ипак отац.

С. П. С.

СРБИ ВАН СЕБЕ

РЕПОРТАЖА: СЕЛО ЈАГОДЊАК, БАРАЊА ОРУЖЈЕ, КРВ И ПОЛОВИНЕ

Случајно или намерно, сваки од три народа у Барањи би, када би хтео из ње отићи у наручје своје матице, морао проћи кроз руке другог народа. Зато се и поставља питање зашто би уопште пролазио!

У Барањи се одувек живело у друштву са људима друге вере и другог говора. У једном селу, у надалеко познатим Кнежевим Виноградима, поред бељским вином богатог подрума, постоје у непосредној близини једна поред друге, три цркве: Католичка — за Хрвате, Реформатска — за Мађаре и Православна — за Србе. Све три служе богу и народу сваке недеље — већ неколико стотина година. Осим Срба, Хрвата и Мађара у Барањи су од друге половине 18. века до краја Другог светског рата, живели припадници немачког народа, које је на овим просторима односно у Војводини и делу Славоније, у већим скупинама, населила чувена Марија Терезија. Припадника немачког народа било је отприлике подједнако као и преостала, већ споменута три народа. Ови народи углавном су живели у својим насељима, али су били и мешовита насеља где је другу половину или други мањи део, представљао српски народ. Интересовали смо се да ли је немачки народ у Барањи, осим са српским народом, делио насеље и са Хрватским односно Мађарским народом. Наши саговорници су нам рекли да осим мањег броја немачких домаћинстава ни у једном хрватском или мађарском селу није била половина или већи део немачког народа. Како се немачки народ

овде доселио у време када су преостала три народа већ имала своја насеља, произилази да је српски народ био, и у овом случају, најгостољубивији и са највише воље да прими досељенике. Једно од таквих насеља, у коме је једну половину представљао немачки народ а другу половину српски, јесте и село Јагодњак, које се налази на јужном делу Барање, недалеко реке Драве, са кућама поређаним уз пут, попут дугачке колоне уморних пешака који су, одмах поред пута, сели и остали. Ушорено село попут Јагодњака, које има само једну и то дугачку улицу, сведочи својим изгледом о намери и расположењу оних, који су га градили.

НАСТАЈАЊЕ И ОСТАЈАЊЕ

У сваком селу постоје богати и сиромашни људи, што је некемо могло сметати али никога није чудило. Али судбину људског рода и неког народа осим ратова, који га одувек прате, одредио је и рат, кога је неко назвао — Револуцијом. Из ранијих ратова преживели су се враћали и — остајали оно што су били. Из Револуције преживели су се враћали и — остајали оно што нису били. Тако је и село Јагодњак испратило у II светски рат своје

војне обвезнике, и Србе и Немце, који су се убрзо вратили и уместо Југославије нашли у свом селу мађарску државу. Србе одводе у Мађарску војску и шаљу на источни фронт, а Немце у немачку војску и шаљу на исти или на неки други фронт. И овог пута преживели се враћају из рата, али ни Немци ни Срби не остају оно што су били. Немци постају исељеници, јер се исељавају у Немачку и остављају своје куће и земљу. Срби постају оно што су на почетку били — материјално и духовно сиромашни.

После рата и револуције у другу половину села Јагодњака, које је након исељавања Немаца остала празна, долазе и усељавају се остаци закланог народа, долазе преживели Срби са Баније од којих су већина били учесници рата и револуције. Поред свога јада и памћења недавног прогона и покоља донели су са собом, истина не сви, и један нови поглед на свет, другачији и различито од оног, кога су имали Срби, који су их дочекали у селу Јагодњак. Срби староседеоци су упознали рат, али нису упознали револуцију. Они нису знали да постоје и класни непријатељи. Сазнали су то од неколицине најсвеснијих и најдоследнијих сународника, који су то научили у револуцији, а како је револуција и класна борба још увек трајала, најугледнији домаћини и Срби староседеоци, постали су непријатељи револуције и социјализма, ради чега су их неки од Срба досељеника, који су револуцију бранили и социјализам успостављали, излагали непријатностима и понижењима, које ови нису могли замислити. Угледни домаћини, потомци неуморних предака који су своје здравље па чак и живот остављали у браздама земље којој никад није доста кише и људскога зноја и који су генерацијама ово богатство стицали, названи су кулацима а око врата су носили натписе да су непријатељи социјализма и свога народа. Село их је немо гледало. Једни су у то веровали, други су се над тим згражавали. Осим тога, из редова Срба који су доселили, настајали су директори, функционери, руководиоци а ускоро и пензионери. Једни су настајали други су остајали. Неповерење, нетрпељивост, завист и зла во-

ља, уселила се у обе половине села Јагодњака међу људе једнога имена. Село Јагодњак доделило се на две половине које су се нерадо сретале.

УВЕК КРИВ НЕКО ДРУГИ

Међутим, догађаји у Републици Хрватској, нарастање и нартање хрватског национализма, разочарење у комунисте, којима се толико година веровало, унезверило је пре свега ону половину села Јагодњака, која се доселила, и њихове потомке, наравно, а другој половини — дало заправо! Тако унезверени тражили су себе и некога поред себе са киме би разменили мишљење о протеклом дану и поделили брину о данима који долазе. И даље су се окретали и сретали у својој половини села. Немир је захватио људе. Неко је пред њих морао стати, умирити их и повести. Појавила се група одважних појединаца која је дан уочи Видовдана 1990. г. у селу Болману формирала иницијативни одбор за оснивање Српске демократске странке у Барањи. Наиме, тих дана, средином јуна месеца 1990. године, СДС је стигла у Славонију односно у Подравску Слатину и Вуковар. Месец дана касније оснивају се прве Месне организације СДС у Барањи. Занос и одушевљење захватило је Српски народ Барање, који је био жељан да види и чује себе. Наши саговорници кажу да су то били најлепши дани које су као припадници српског народа икада доживели и да су од најстаријих људи у Барањи чули да се српски народ под својим именом, никада у толиком броју није окупио. Радост и занос су били толико велики да је половина села постала тесна. Обе половине села Јагодњака кренуле су једна другој у сусрет. Појединци и њихове породице из кућа које су се годинама обилазиле, тражили су једне друге, пружали руке, плакали. Руке су тражиле загрљаја људи, један од другог, опроштај. Загрљени и очима пуних суза стајали су на местима где су се срели односно тражили и нашли. Оно што се није могло догодити за 40 и више година, догодило се за мање од четири дана. Село Јагодњак се више није састојало од две половине него од једне целине. Месна организација СДС у селу Јагодњак, за мање од четири дана, окупила је 300 чланова који су се састојали од бивших комуниста, којих никада, ни када су власт имали није толико било у селу Јагодњаку, бивших и садашњих антикомуниста, младих и старих, жена и мушкараца. Сви су постали свесни свог српског имена и рода и срећни што то могли себи и другоме казати без страха од других а поготово од страха од својих. Догађаји у Хрватској а поготово у Книнској крајини смењивали су једни друге брзином на коју се није навикло па су људи мислили да догађаје треба предахити. Настала је нервоза и жеља да се нешто ради. У области власти се није могло ништа чинити, јер су одговорници и заступници били и остали чланови Рачанове странке Демократских промена или Независни кандидати. У немогућности да утичу на власт а у жељи да нешто раде и мењају или спрече неприлике, чланови СДС су се окретали око себе и свуда су сретали своје људе и чланове или опет — саме себе. Самоуверени појединци себе ретко сматрају одговорним за прилике којима су

незадовољни, него је за њих увек неко други крив. Неколицина неких појединаца, потомци досељених Срба, у жељи да се истакну и вођена неким својим малим и дневним интересима, полако се издваја и оптужује већину, и оне које су они изабрали, да не знају шта раде и куда их они воде. Родио се црв неслоге, домаћа животиња српских кућа од када постоје. Појаву неслоге дочекало је искуство и памћење на комунистичко доба коме је подлост у понашању, лаж у говору, сумња у размишљању био, и остао, основ деловања. Али нису их дочекала само ранија искуства, него и бивши комунисти а садашњи социјалисти чланови Социјалистичке партије Хрватске. Били су то и остали, неколико Срба који нису имали храбрости да своју националну припадност јавно кажу и покажу него су је изражавали шалатом и у четири ока. Ситни мали људи, подмуклог изгледа и понашања, који лаж не морају више пута изговорити да би у њу веровали. Наиме, како кажу наши саговорници, у време оснивања СДС било је покушаја да се у селу Јагодњаку оснује и Социјалистичка партија Хрватске, али осим неколико Срба нико им није пришао. Група самоуверених и неуких незадовољника из Српске демократске странке дочекана је раширених руку од представника Социјалистичке партије Хрватске за Барању. Пружена им је пуна подршка, али се од њих тражило да остану у редове СДС и наставе са придобијањем осталих чланова и читавих организација. Већина српског народа у Хрватској па тако и у Барањи, незадовољна је својим положајем, ако низашта друго, онда ради сталног истицања свега што је Хрватско. Наоружавање чланова ХДЗ, који то не скривају и њихово агресивно понашање, унело је немир који се може смирити једино тако да се ови разоружају или да се Срби наоружају. Међутим, чланове ХДЗ-а нема ко разоружати а српски народ нема ко наоружати, мада он то очекује од Србије, која то чини или не чини, о чему се на различите начине мисли и говори. Користећи оправдано незадовољство и страх српског народа, представници Социјалистичке партије Хрватске, који наступају искључиво по директивама Социјалистичке партије Србије, уверавају

Српски народ у Барањи да му, у остварењу и заштити његових интереса, једино може помоћи владајућа политика Србије са којом они тесно сарађују, ради чега је потребно да народ остане и даље окупљен у СДС, али да слуша њихова упутства. Позната подлост комунистичког облика свести и деловања и у овом случају долази до изражаја, јер за незадовољство српског народа које је стално и велико одговорна је СДС, у којој је народ окупљен и чије руководство не отклања узроке незадовољства, а у случају, да активности и понашања српског народа, од мирног митинга до изнуђене употребе оружја, не доведе до жељеног резултата, одговорна је опет СДС. Ретке успехе заједнички деле или присваја Социјалистичка партија Хрватске. Активности Социјалистичке партије Хрватске, по директиви Социјалистичке партије Србије, предлажу члановима СДС различите активности, али у њима не желе учествовати. Они ове догађаје посматрају са мање или веће удаљености.

БАРАЊА (ИПАК) ГДЕ ЈЕСТЕ

Разочаран комунистичким представницима српски народ у Хрватској након свог организовања у СДС, зазирао је од свега што је у вези са комунизмом па отуда и празни редови Социјалистичке партије Хрватске, у којима су се нашли искључиво Срби, који су се одрекли употребе српског имена, али се нису одрекли употребе српског народа. Свесни тога, тражили су организацију и вођу који ће уместо њих, а за њихове потребе, окупити српски народ. Јавности је позната улога Српске радикалне странке и Војислава Шешеља, који су у потпуности удовољили тренутном расположењу српског народа у Хрватској и потребама Социјалистичке партије Србије. У свом походу по Хрватској Војислав Шешељ је стигао у село Јагодњак. Напукло јединство у редовима Српске демократске странке, које су дуже време разбили неколицина неуких и агресивних појединаца из редова СДС уз свесрдну помоћ неколико активиста Социјалистичке партије Хрватске из Барање, који делују по упутствима СДС, поделило је село и Јагодњак на оне исте половине које су раније постојале. Одједном су Срби досељеници, некадашњи партизани и комунисти, и њихови потомци, постали четници и радикали, уверени да ће им Шешељ помоћи да вечерас или сутра, или за који дан, однесу Барању у Војводину или Србију. А Срби староседеоци, који су се родили у Војводини односно дунавској бановини и који су одувек били радикали и — за Краља, нису дошли да слушају Шешеља ни Парошког, нису веровали да се Барања тако лако и брзо може однети у Војводину, као што је лако остављена Хрватској. Србима староседеоцима је то личило на празна комунистичка обећања и понашања који су се годинама нагледали и наслушали а њихови сународници досељеници, опет су личили на себе, истина не сви, какви су били када су дошли у другу половину села Јагодњака.

Становници села Јагодњака, у мањем или већем броју вратили су се својим половинама, а Срби својим деобима.

Вук ЧЕВИЋ

САО КРАЈИНА, ИЗМЕЂУ ПРОПАСТИ И НУЖНОСТИ

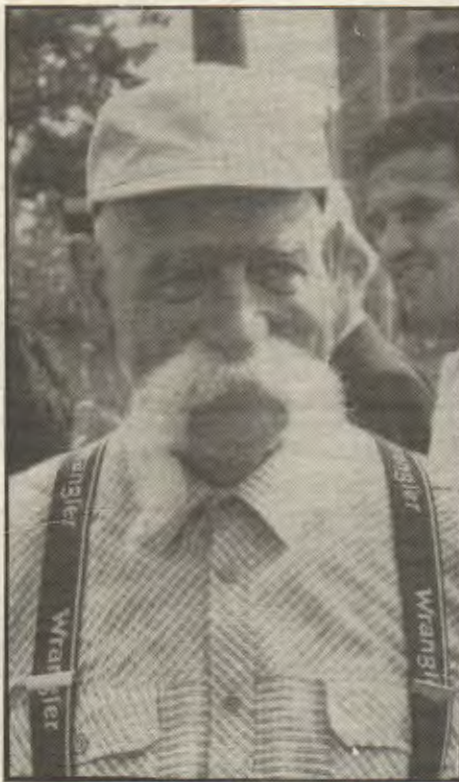
БОЖЕ, ОПРОСТИ БАБИЋУ, НЕ ЗНА ШТА РАДИ!

Ово, више него лично, виђење проблема САО Крајине и људи који у њој и око ње воде своје и туђе политике добрим делом одудара од ставова изречених у „Српској речи“ тим поводом. Међутим, партизанском команданту-покајнику не може се ускратити право да то своје мишљење изнесе, поготово ако су му то право претходно ускратиле неке друге, „режимске“ и не баш „режимске“ новине. Између његових фантастичних и реалистичних (про)цена смештени смо сви ми па — није ли то разлог да сазнамо и како!

Перфидном политиком Председништво СФРЈ, Савезна влада и Врховна команда Титове армије разоружали су српски народ на свим дијеловима његове отаџбине и претворили га у своје робље. Да би прикрили злочиначку одговорност пред превареним Србима, челници комунистичког режима нам нуде лажни мир, док се на све стране растурене заједничке државе организују србождерске формације до зуба наоружаних усташа, Арнаута и Балија.

На позив издајничке групе српских комуниста врши се реставрација пораженог социјалистичког система широм Србије, Црне Горе, Босне и Херцеговине, а као главна жртва лажираних игре Милошевић — Туђман требало би да буде српски народ Крајине и Славоније. С правом Туђман тврди да се одлука Председништва СФРЈ о разоружању нелегалних формација односи на Бабићеве и Мартићеве одметнике, а никако „на стални и резервни састав хрватске полиције“, која свој посао ради савјесно, по усташким правилима из 1941. Позната је чињеница да су ранији ултиматуми Владе и Председништва СФРЈ били игнорисани на свим странама осим у такозваној САО Крајини. Само Бабићеве и Мартићеве полицијске патроле, уз помоћ контраобавјештајних официра Титове Армије, силом су одузеле најквалитетније наоружање које је народ отео уплашеним пандурима у милицијским станицама Книна, Обровца, Лапца, Срба и даље, и то у тренутку када је већ издао СУП Бенковац, а остали дигли руке као знак предаје и послушности новој усташкој власти.

О злочину разоружања и распуштања самонаоружаног СРПСКОГ ПОКРЕТА ОТПОРА ПРОТИВ НАСИЉА НАД СРБИМА постоји документација која терети Рашковићево либерално десно и Бабићево национал-комуни-

Пише: Симо ДУБАЈИЋ

тичко лијево крило СДС. Они су тај посао извршили консеквентно својој ранијој пракси у комитетима СКХ, гдје су на сличан начин правили подобне каријере и бизнис.

Наступајући са позиција „леgitимитета“ „НАЦИОНАЛНОГ ВИЈЕЋА“ и „ИЗВРШНОГ ВИЈЕЋА“ Милана Бабића, те „СКУПШТИНЕ“ Велимира Матијашевића, „ВЛАДА САО

КРАЈИНЕ“, поставила је Милу Мартића за „МИНИСТРА УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА“, а председница СДС Крајине Љ. Шолаја именовала ПАРИТЕТНЕ ПРЕДСТАВНИКЕ САО Крајине за разговоре са усташама, сходно тачки ПЕТ закључака Јовићевог Председништва. Као што сам се сматрао обавезним да савјесно и професионално радим у САВ-ЈЕТУ ОТПОРА Крајине, до раскида са Милошевићевом обреновићевском политиком, о чему сам му јавио отвореним писмом 17. марта, тако сам и данас одлучан да дијелим судбину своје НАОРУЖАНЕ СРПСКЕ БРАЋЕ, па без обзира на усташке тјералице, које ме прате по остацима Хрватске и БиХ, УПОЗО-РАВАМ:

ПРВО:

Штаб оружаних снага СРПСКОГ ПОКРЕТА ОТПОРА ПРОТИВ НАСИЉА НАД СРБИМА био је јасан у свом ставу да никада неће признати никакве парцијалне преговоре или коначне споразуме у којима не би била заступљена држава Србија, Црна Гора, и ШТАБ НАОРУЖАНОГ СРПСКОГ НАРОДА изван тих држава и изван Бабићеве комунистичке полиције, која чува Титов режим под југославенском заставом и црвеном петокраком звијездом у режији Петра Грачанина и Радмила Богдановића.

ДРУГО:

Легитимитет Председништва СФРЈ изводи се из легалитета државе, која се плански растура успешним залагањем владе Анте Марковића, али још није оборена због отпора комунистичких режима Милошевића, Булатовића и Изетбеговића, чија се упорност одржава на страху и претњама РАЗОРУЖАНОМ И ПОРОБЉЕНОМ српском народу, а пропагирају га сва средства јавног информисања, уз асистенцију марионетских кабинета Радована Караџића и Милана Бабића.

ТРЕЋЕ:

Одлучност српског народа да се паралелно бори против усташа и против њихових комунистичких ривала треба да наведе УГРОЖЕНЕ државе Србије и Црне Горе у ОБРАЗОВАЊЕ РАТНИХ КАБИНЕТА НАЦИОНАЛНОГ СПАСА и паритетног вишестраначког састава, који би могли доносити компетентне

одлуке за прихватање ратног изазова, прекид ратног стања и закључивање мировног уговора са одметничком усташком државом и њеним савезницима-босанскохерцеговачким усташама и башибозуцима.

Под „паритетним вишестраначким саставом РАТНОГ КАБИНЕТА“ ваља разумјети насушну потребу ДВОДОМНОГ парламента. У горњем дому би свака партија на основу усвојених двадесет хиљада гласова имала свог сенатора, а патуљасте партије, рестлови великих и апстиненти морали бити заступљени сенаторима изабраним међу популарним личностима ванстраначке оријентације професионалног реномеа и породичног угледа, који нису компромитовани у служби комунистичком режиму од завршетка рата до данас.

ЧЕТВРТО:

Титова Армија није способна да брани неки бољи поредак од оног мраморног саркофага у КУЋИ ЦВИЈЕЋА, гдје је Аџић 4. маја прославио „ШТАФЕТНУ ПАЛИЦУ“ за инат Шешељу и Јовићу мојим монархистичким истомишљеницима.

Фарса Вељка Кадијевића о зрелости и оперативној кондицији оружаних снага СФРЈ отрцана и стара је таман као ОКТОБАРСКА РЕВОЛУЦИЈА, ШПАНСКИ ГРАЂАНСКИ РАТ и трагично лудило србождерског клања, што га починише српски комунисти и други српски изроди у туђем бојевом поретку, да се додворе душманима српског православља и светосавске вјере Карађорђевића. Због тога Армију ваља узети под своје прије него је узму наши непријатељи, који сачињавају главни командни кадар. Демобилизација и разоружање свих њених припадника, који нису српске националности, превасходна је потреба. Упражњена мјеста морају заузети српски добровољци, јер је министар војни **Анте Марковић** већ објавио почетак грађанског рата и приступио мобилизацији опасној по српски народ на који је алергичан.

ПЕТО:

Усташку објаву рата српском народу изван Србије на Дунаву, у Славонији, Крајини, Далмацији, и Херцеговини, са истовременим претњама устанком у Космету, Санџаку, Црној Гори и Македонији, СРБИ МОРАЈУ одмах прихватити и присилити српску владу да **УЗВРАТИ ИСТОМ МЈЕРОМ**.

ШЕСТО:

Убрзано наоружавање и модернизација усташке оружане жандармерије и њених савезника, Месићеве аспирације на престо СФРЈ и улоге **ГЛАВНОКОМАНДУЈУЋЕГ** и млитави курс лидерске тројнице Милошевић, Караџић, Бабић, пријети **НЕЧАСНИМ МИРОМ**. Због тога у РАТНИ КАБИНЕТ СРБИЈЕ морају ући Вук Драшковић, Војислав Шешељ и Мирко Јовић.

СЕДМО:

Карактер јединственог РАТИШТА и потенцијалних агресора на сјеверним границама Србије гони нас на **САРАДЊУ СА ИТАЛИ-**

ЈОМ и заједничку одбрану Истре и Далмације. Присилени смо на измирење са Албанијом, посредством Италије а на штету Македоније, на чимљем леђима нас траже Бугари и Грци као природни нам савезници у одбрани балканског православља и заједничких интереса са Русима, вјековима угрожаваним од агресивног турског муслиманства и потурица.

КОМЕНТАРИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ

У овом судбоносном тренутку за Србе и њихову СЛОБОДУ треба одбацити комунистичку праксу безусловног тражења паритета НА НАШУ ШТЕТУ, што нам капитулантски нуди **Слободан Милошевић** игром ријечима о „Србији до Сушака и Хрватској до Земуна“, заборављајући усташке претензије да „са својом пушком на свом рамену бране државну границу на Дрини“. Зар је могуће да је то ријечник оног ОРЛА НА ГАЗИМЕСТАНУ 1989. који нам је понудио оружје? Или се УШУМ само нашалио са два милиона нас СРПСКИХ НАЦИОНАЛИСТА што смо га били спремни бранити голим животима као свог КЊАЗА?! Ко би рекао да ће тај исти човек само двадесет мјесеци касније кренути да нас гази тенковима за награду што смо му наивно вјеровали и дали му своје САТАНСКЕ ГЛАСОВЕ!!! Колико нас је по броју продао у Карађорђеву тај банкарски службеник последње комунистичке штедионице у Европи и

по којој ЦИЈЕНИ ЗА КОМАД? А ја му на вересију дао шездесет хиљада швајцарских франка, двадесет година штедне у пјешачењу и прегонима стада најмање седам километара **СВАКОГ ДАНА** и седам сати **СВАКОГ ДАНА** на ногама, а на дугом путу од малих пашњака Буковице до великих у Лици и више и дуже по сунцу, киши, снијегу, по сто њемачких марака јагње да храни и вјежба ТУЂУ АРМИЈУ залагајима отргнутим од уста моје **БОГУ ХВАЛА**, бројне породице. Нека ми буде! Двије године уједао сам као **ВЈЕРАН ПАС** оне који су га оправдано нападали и тако послје четрдесет година кајања због **СЛУЖЕЊА ЂАВОЛУ СВОЈ ПАКЛЕНИ СТАЖ** продужио на фаталних тринаест година и спремам се да до краја живота служим у неком нашем манастиру, као моји ајдучки преци. **ОПРОСТИ МИ ГОСПОДЕ ИСКУШЕЊЕ НА КОЈЕ МЕ НАВЕО ВЕЛИКИ ИНКВИЗИТОР!**

НЕМА ВИШЕ УЈЕДИЊЕЊА

Српски народ још увијек има довољно незапослене снаге да спријечи рестаурацију болшевизма, да обори његове протагонисте и однесе побједу над својим душманима, Титовим Предсједништвом, Владом, Армијом и државом рођеном у Титовом Јајцу. **РАСПАД ЈУГОСЛАВИЈЕ У ТОКУ ОВЕ ГОДИНЕ** управо је прорекао бивши амбасадор САД у Београду Дејвид Андерсон. Са задо-

вољством читам његову потврду мојих прогноза из давне 1967. године. Али када он у „Недељној Борби“ 4-5. маја 91. каже Мирку Кларину „ако се Југославија распадне, верујте да се нико због тога неће претерано узбуђивати“, морам то негативно да коментаришем. Познато је да Аустрија већ пар година кокетира са словеначким и хрватским сепаратистима у КАТОЛИЧКОМ пројекту Алпе-Адриа. У тој и другим играма на линији Ватикан — Беч — Љубљана — Загреб није ангажован ни један долар и ни један службеник државе Италије. Ко мало боље познаје аустро-италијанске односе у прошлости, посебно у прошлом вијеку, он зна каква и колика зла је Италија претрпела у ратовима против Аустрије, страдања за вријеме аустријске окупације сјевероисточних провинција Италије, муке са аустрофилима у борбама за уједињење. О томе свједоче бројни споменици, капеле и крајпуташа. Италија никада неће заборавити трагичне последице пораза У бици код Капорета за вријеме првог свјетског рата, а аустро-њемачку окупацију у другом, са свим удесима Задра, јадранских отока, Истре, тршћанског Приморја са Трстом и Сољом носи као живу рану. Италија је свјесна да су јој те бисере на КЉУЧЕВИМА Јадрана узурпирани вјековни непријатељи и аустријске слуге Словенци и Хрвати камуфлирани у униформама ЈНА. Због тога Италија са ОДУШЕВЉЕЊЕМ очекује што бржи распад Југославије и њене Армије да са Србијом ослободи и уједини окупирани дијелове своје отаџбине. Очекивање енергичне интервенције снага НАТО Пакта у корист Италије и Србије, у тренутку оружаног обрачуна Словеније и Хрватске са Армијом и устанка: Срба на усташе, неизбежно је и засновано на чињеницама:

- да нема могућности трајног уједињења растурене Југославије,
- да усташе врше ратне походе на српске земље,
- да је неизбежан устанак СРБА у читавој Крајини, Херцеговини, Озрену, Жупањи, Барањи, Славонији, и Мославини, гдје је већ упален фитиљ,
- да су у току маневри снага НАТО пакта у којима Италија игра главну ролу, а Аустрија нема ни једног статисте,
- да су у току разговори и преговори Италије и Аустрије о КЕБС са непотписаним БЕЧКИМ КОНВЕНЦИЈАМА,
- да се распао покрет НЕСВРСТАНИХ,
- да се о распаду Југославије пише и говори једнако у земљи и у иностранству, а на тасу преваге у њено корист управо су прешли, на челу армијских колона, Изетбеговић и Месић.

ОСЛОНАЦ НА СВЈЕТСКИ КАПИТАЛ

Процјену о неминовности распада Југославије темељим на чињеницама:

1. Национални интереси Срба, Хрвата, и Словенаца су непремостиво сукобљени на свим пољима људске дјелатности а посебно на интелектуалном, политичком и економском.
2. Новокомпоноване нације Македонаца и Муслимана се хватају за сламку спасавања у режиму комунистичке Југославије, који их је инаугурирао.

3. Комунистички режими и социјалистички системи се распадају на свјетској позорници, а титоизам је њихова прва копија СОВЈЕТА, које још одржавају само Милошевић и Булатовић.

4. Албанија, Грчка, Бугарска и Србија су животно заинтересоване за мир на Балкану и оне не смију дозволити да Македонија остане ПАКЛЕНА МАШИНА Толероовог „Терора на Балкану“.

5. Италија је витално заинтересована за просперитет Албаније ради владања Отрантом, ослобођења отока на Јадрану, Задра, Ријеке, Трста, Истре и порјечја Соче.

6. Стратегија МУЛТИНАЦИОНАЛНОГ КАПИТАЛА око осовине ЕНГЛЕСКА-ЈАПАН-САД мора да спријечи пенетрацију агресивних сила Централне Европе преко Јадрана и Средоземља до арапских резерви нафте.

7. Европска економска заједница, Западноевропска унија, КЕБС, Европски покрет и Европски парламенат КАТОЛИЧКЕ провинције немају услова да се одупру ВЕЛИКИМ ЕКОНОМСКИМ СИЛАМА и сачувају Југославију.

8. Ударна снага арапског Средњег истока и муслиманског комунизма поражена је у ПРАВЕДНОМ ПРЕВЕНТИВНОМ РАТУ разарањем и капитулацијом Ирака, а БЛОК НЕСВРСТАНИХ се распао.

9. Србија никада раније није имала, нити ће имати, бољу шансу да се уједини и развије у интегралну, снажну националну државу на јадранском Средоземљу.

10. Духовна и умна Србија тражи корјените промјене иностране политике и дипломатије, а ширењем пријатељства са Израелом и његовим савезницима она се мора ослонити на модерни СВЈЕТСКИ КАПИТАЛ.

КАД ДОЂЕ ПУК. МРКОЊИЋ

Још једном морам да се вратим на догађаје у Крајини. Не поричем дио солствене одговорности за ресторацију комунистичког режима у Книну и неопрезну али фаталну подршку Бабићу. Двије године вјеровало сам да Милошевић идеолошки није далеко од српског национализма и да ће његов статус предједника СК помоћи српској држави да лакше изађе из кризе, као што је то и било до Газиместана 1989. Али све што је учинио касније нисам на вријеме анализирао како треба, чак до његове побједи на изборима. Био сам заузет барикадама и наоружавањем у борби против Рашковићевог колаборирања са усташама и настојао да Бабића придобијем за радикални курс Опачића, Перића и Зелембабе. Умјесто тога Бабић је искористио Рашковићев одлазак у Америку и учврстио своје позиције у полицији па на усташки упад у Глину, Петрињу и Двор на Уни није хтио ни репом да мрдне. Након девет сати ескивирања СДС фракције Бабић, Штиковац, Добријевић, под претњом оружјем, Штаб отпора је успио да их присили на проглашење Аутономије, конфронтацију усташама и тоталну блокаду саобраћаја преко книнског чвора и Велебита. Имали смо прећутну подршку српске владе и одобрење за легалну трговину ловачким и спортским оружјем. Заузврат смо онемогућили СДС да иде на изборе у Србију и постигли одвајање Косовићеве групе, која је

остала на Рашковићевом либералном курсу. На велику срећу то није сметало Тоди Војводићу да на листи СДС побједи на изборима и уђе у комунистичку скупштину Србије, гдје као посланик опозиције заступа СРПСКУ КРАЈИНУ као њен ЧОВЈЕК БРОЈ ЈЕДАН. Побједа Милошевићеве камарице на листи СПС привукла је Бабића на сарадњу и безрезервно служење Предсједништву СФРЈ, Савезној влади и Титовој армији у нади да ће они сачувати Југославију а он у њој имати своје аутономно лено САО Крајину. Узалуд иза конвексне пројекције тледа себе већег и моћнијег него на последњем конгресу СКХ, гдје је СУДИО СРПСКИМ НАЦИОНАЛИСТИМА прије ненавршене двије године. РЕФЕРЕНДУМ РАСПАМЕТИ од 12 маја о.г. показаће му његову слику МАЛОГ ТИТА у конкавном огледалу. Загледан кроз полунаочаре у далеку Скупштину Милошевићеве Србије он никад неће хтјети да ми вјерује кад кажем да је тамо у клупе сјело задње покољење потурица и обреновићеваца, који ће се према НАШЕМ УСТАНКУ понашати баш онако као 1809, 1852, 1857, 1861. и још горе него према УСТАНКУ ПЕТРА МРКОЊИЋА 1875-78, када су нас продали Аустроугарској КРУНИ и Римокатоличкој цркви. И ДА НЕЋЕ ДАТИ ЦЕБАНУ да ЈЕ СУВИМ ПЛАЋАМО ЗЛАТОМ. ОНИ СЕ БОЈЕ ОРУЖЈА У РУКАМА ХРАБРОГ КРАЈИШКОГ НАРОДА СРПСКОГ. А можда је и он човек исте потуричке кондиције. Иначе како објаснити његову наредбу да се оружје отето пандурима Титове полиције врати шпијунима Титове војске! Како би то требало да се протумачи његово, БАБИЋЕВО, правдање употребе војне силе и сузавца против голоручких Цивљана и Цетињана?! То се у Крајини није догађало од децембра 1944. и ослобођења Книна од окупације и фашизма, гдје сам се затекао у непосредном управљању КНИНСКОМ ОПЕРАЦИЈОМ тешком сто хиљада војника, двије хиљаде митраљеза, хиљаду минобацача, триста топова, сто тенкова уз подршку ваздухопловног пука, СА ОБЕ СТРАНЕ учртаних црвеним и плавим знаковима на секцијама 1-50.000. Игра на карту НЕПОСТОЈЕЊЕГ Предсједништва СФРЈ, њене Владе, Армије и пандурије неће бити тако ЈЕФТИНА како то мисле кнински комунистички хазардери с петокраким црвеним звијездама на глави и југославенском заставом изнад улаза и прилаза јавним мјестима, а са бевцевима српских триколора, кокардама монархије Карађорђевића и чланским легитимацијама СДС у џепу спремним ЗА СВАКИ СЛУЧАЈ.

Политика и НОВО ВРИЈЕМЕ СРПСКЕ КРАЈИНЕ не може да прође кроз бласто шверца и злочина возећи се на таљигама Мартићевих и Орловићевих циркусних импровизација колико год да их помажу, гурају или вуку Перо Грачанин, Радимило Богдановић или Јосип Бољковац. Крајина ће наћи своје место под сунцем УСТАНКА НА УСТАШЕ тренутком преузимања БАЧЕНОГ НАОРУЖАЊА И НАПУШТЕНЕ ТЕХНИКЕ коју ће оставити Арнаути, Словенци, Хрвати, Муслимани и остали србоједи кад ГАРДИЈСКИ ПУК ПЕТАР МРКОЊИЋ дође да их раздужи и СМИЈЕНИ.

БУДВА: ШКОЛА ЗА ПРОПАСТ СОЦИЈАЛИЗМА БОЉЕ СЕ КУПАТИ, НЕГО ПРИЧАТИ

Мајском кишом окупана Будва отворила је своје обновљене хотеле трима значајним скуповима: конгресу медицинских сестара у Бечићима, конгресу криминолога у Зета филму и школи за изучавање пропасти социјализма у будванском хотелу Авала. Што се учесника овог последњег тиче, за социјализам пропасти нема.

Хераклит Мрачни је говорио да се човек не може двапут окупати у истој ријеци. Праксисовци проширују ово залажање и на море. Јадранско море од прије двадесет и више година и ово данашње нијесу исто, одлучно тврде они.

Оно што сигурно није исто сасвим, то је оно што су примјењујући методу Карла Маркса, нарочито младог, ти филозофи говорили о социјализму на Корчули и оно што говоре сада, када расправљају о његовим рушевинама. Некада су сви они говорили да идеји социјализма припада будућност. Данас то мишљење јавно дијеле са неким високим официрима штаба врховне команде само неки од њих.

ВИЈЕТНАМ И БОСНА

Није познато да је неко од тих филозофа икада признао да његови „рани“ марксистички радови не ваљају. На основу тих „раних“ радова они и данас имају углед, академске положаје, пензије,... Нико од њих није као Милован Ђилас рекао да се одриче својих бивших увјерења. А не могу се та увјерења третирати као безначајне младачке заблуде, које није вриједно помињати. Они су их у својој зрелом добу проповиједали генерацијама и генерацијама студената који су мислили да студирају филозофију! Послије су ти студенти ширили ту несрећну науку и духовна клима у Југославији је просто била „натопљена“. То је било исто толико присутно у нашем животу колико и идеје Едварда Кардеља. Уосталом, нема толико разлике између Кардељевих идеја и идеја праксисоваца. То што су бивше комунистичке власти прогањале те филозофе је не само неправедно, него и прилично глупо са тачке гледишта власти. Да Тито није био тако увредљив можда не би дошло до неспоразума. Тако су постали лажни дисиденти. Од '68. се лажно представљају.

Осим тога, тешко се може очекивати да праксисовци данас имају довољно времена да напишу још толико колико су до сада написали. Ти досадашњи радови ће, по свему судећи, остати оно главно што су ти филозофи дали.

Па ипак, они се понашају као да су баш они позвани да нам објасне шта се ту десило. Хоће да нам помогну да се снађемо у новом добу, да нам кажу зашто се није десило оно

што су они доказали да треба да се деси, него баш обрнуто! Потпуно супротно оном што су очекивали, ДДР, Ангола, Вијетнам и Босна и Херцеговина нису кренули путем интегралног самоуправљања, хуманизације и разотуђења, него су дибидус пропали!

Људи у чијим се раним радовима једва може наћи ријеч „српски“, сада покушавају, истина не много успјешно, да се представе забринутим за српство.

Данас се ријеч „пракса“ мало помиње, а изгледа да је мање од иког другог помињу праксисовци. Не зна се тачно шта је пракса — то је све и свашта, и теорија и пракса. Али ако се мало присјетимо, та филозофија каже да није важно да ли је то што говоримо истина, него се ради о томе — да се свијет промијени! Истина је у пракси. Шта то може да значи, најбоље се може видјети на једном примјеру. Тридесетих година говорили су у Совјетском Савезу да је једини метро на свијету онај у Москви. То није истина, али нема везе. Ради се о томе да се свијет промијени. Црвена армија ће да освоји Париз и Лондон, уништиће тамо метро, и у пракси ће учинити да то постане истина.

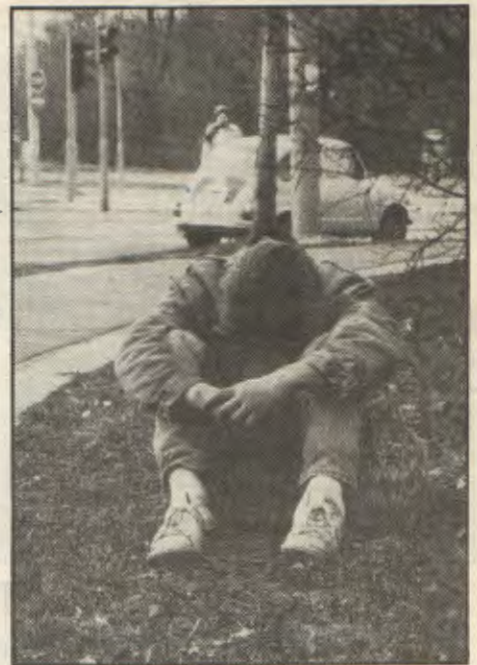
Ако су чињенице против нас — онда још јаче чињеницама!

Филозофија праксе деведесетих година не може више много рачунати на тако моћна средства мијењања свијета као што је Црвена армија, али изгледа може рачунати на туристичке велесиле као што је Црна Гора или можда Куба. „Монтенегротурист“ и црногорске комунистичке власти, спремни су да плате праксисовцима и њиховим пријатељима из земље и иностранства да седе и разговарају се у Будви. Бог Зеус стигао је чак са Филипина у Будву, за спас социјализма, по цијени од преко 2.000 долара, па филозоф са Хаваја, марксиста из Америке...

ПЕНЗИОНЕРИ НА ЛИВАДИ

Врло је мало вјероватно да ће то учинити црногорско приморје популарнијим у свијету. Тешко да ће следбеници Хабермарса вратити њемачке туристе са Тајланда, или Зеус Салазара са Филипина у Југославију, или довести нове из бијелог свијета. Срећа да ће ускоро Либан бити популарније мјесто за одмор од наше земље.

Прије ће бити да је смисао Школе за изучавање пропасти социјализма у унутрашњој

политици. Није ваљда случајно што у њој сједо политичари, страначки прваци... Неки од њих који су се у последње вријеме прочули говорима који се тешко могу схватити као научна саопштења, и овај скуп су искористили за просту пропаганду своје странке и своје лично, позивајући своје пријатеље и истомишљенике из свијета, по систему — зовем те да би ме позвао, на Филипине, Хаваје, свеједно. Они говоре пензионерима и домаћицама иначе, по фискалтурним салама и на ливадама о страним шпијунима, Ватикану, Хабзбуршкој царству и Коминтерни. Друге видимо на телевизији како говоре о нечему што личи на директне преносе из Губеревца. Човек би помислио да су на основу свог политичког ангажмана ти људи међусобни противници. Међутим они су у хотелу Авала, о државном трошку окупљени на заједничком послу, који врло тешко може проћи као наука. Прије као политика, па је свеједно шта учесници скупа, високи представници политичких странака у њој представљају. Није толико важно што се једни издају за следбенике Љубе Давидовића, други за следбенике Димитрија Туцовића, није толико важан ни Карл Маркс, није важан ни Садам Хусеин. Важан је у свему томе само онај кога београдски студенти зову именом овог последњег.

Тема скупа у хотелу Авала је питање: „Сад, пошто је социјализам пропао, куда даље?“ Многи мисле да је одговор капитализам, Запад, Америка,... Али марксиста одувјек говоре да тамо не ваља. Тамо има и сиромаштва и експлоатације, нарочито у Америци. Тамо има и мафије и мормона, по Бродвеју људи просе за храну, на „лепом ситом Западу“ (Политика, 17. мај. 91.) читави градови су пред банкротством, тамо има и универзитета гдје се предаје марксизам! За тему скупа у хотелу Авала није без значаја да се Америка може ипак похвалити, јер су њени грађани као пелцовани против комунизма. Нама, који нисмо ни пелцовани, нити смо пребољели, већ смо још увијек у болесничкој постели, вјероватно су потребнији стручњаци из Бечића, него они из хотела Авала, а за неке добро би дошли и они из Зета филма.

Бранка ПЛАМЕНАЦ

АЛЕКСАНДАР ПЕТРОВИЋ, ФИЛМСКИ РЕДИТЕЉ **МЕНИ** **ЈЕ ГОРЕ НЕГО** **ПОД БРОЗОМ**

Зашто актуелни српски комунистички националисти не желе „Сеобе“? Зашто Хрвати и Словенци у свету представљају сами себе, а Србе — Југославија? За кога је српска национална историја прескупа и замењива америчком?

Господине Петровићу, скоро сте обишли неколико европских земаља. Како се кроз призму европског јавног мњења сагледава овај наш југословенски кошмар?

Може се рећи да без изузетка велики европски листови имају начелно необјективан однос према догађајима у Југославији. Стојимо пред чињеницом да нас третирају као једино комунистичко острво у овом делу Европе. Велики публицист штампала је дала оним „софистицираним зверствима“ које су Срби наводно извршили над хрватским редарственицима. Морамо бити свесни тога да је комунизам отишао у ропотарницу историје, да је то систем који је нанео много зла читавом свету, да свет тај систем више неће да толерира ни под каквим условима и да чак поступа и необјективно ако сматра да такво понашање доприноси рушењу последњег бастиона комунизма, како они виде Србију. Због тога се питање ванредних избора у Србији поставља као један патриотски чин; то није политичко већ национално питање.

Зашто Запад има овакав однос према нама? КП Хрватске и КП Словеније су допустиле да опозиција објективно победи, нису се противиле њеној победи, а и сами су допринели рушењу југословенске комунистичке структуре. Српски комунисти су се две године компромитовали трудећи се да очувају СКЈ. Не могу људи који се две године боре за очување комунизма у Југославији да се за 24 часа преметну у социјалисте и да им свет верује. Од тога нема ништа. Кад су констатовали да је пацијент (стара СК) онда су поку-

шали да га васкрсну стварањем СК — Покрета за Југославију и навукли још више проклетства на свој народ. Ту почињу и завршавају се сви неспоразуми. Основна девиза коју Србија мора да следи и коју једино Европа жељи да чује јесте да комунисти морају да оду!

СВАКО ПРЕДСТАВЉА СЕБЕ

Француска важи за традиционалног пријатеља Србије и српског народа у овом веку. Како да протумачимо подршку влади Анте Марковића, коју ових дана исказује француска влада занемарујући невоље које има Србија?

Мислим да више него икада постоји јединство иступања у том западном свету и ту тешко могу да се јаве битно дисонантни гласови. Што се Француза тиче, постоји нешто што се зове заборав и тај фактор очигледно делује. Годинама живим и радим у Паризу и примећујем да огромну улогу у формирању јавног мњења игра пригушена левица, не комунистичка, него, такозвана, интелектуална левица, која је оличена рецимо у „Монду“, а наша „западна браћа“ су у том гласилу деценијама изузетно добро пласирана, јер раде организовано. Србија све време сматра да њу треба да представља Југославија, а они су много раније схватили да Хрватску треба да представља Хрватска, а Словенију Словенија.

Смета ли опозиционим странкама, које у

називу имају предзнак српско, ово одређење гледајући из европске визире?

Није у томе ствар. Ствар треба дотерати до краја и рећи да оно што смета јесте комунистичка Србија. Па се онда одијум пребацује на све. Разуме се, онда треба доказати да Србија пошто је комунистичка, онда је и шовинистичка, па и да опозиционе националне странке одржавају талас национализма у Србији. Међутим, када после ванредних избора на власт дође демократска влада, атрибут српски у Европи и свету може да буде позитиван атрибут, јер иза њега стоји неколико милиона жртава за ту Европу и слободан свет. Преко тога сада је пребачен вео ћутања али када српска држава престане да буде комунистичка оаза у Европи, онда ће се Европа сетити да смо били савезници у прошлом рату и свега осталог. То је јасно.

ДЕЉЕЊЕ И ДРУЖЕЊЕ

Евидентно је да се политичке странке Србије не могу окупити око заједничког фронта српског националног интереса. То није успело ни кроз покушај формирања Српског националног савета, а ни садашњом Удруженом српском демократском опозицијом. Могу ли се српске снаге окупити око виталних српских интереса и са гледишта међународне јавности, да се зна ко представља стожера српских интереса данас?

Сматрам да не треба инсистирати на јединственим ставовима. Иза њих увек се крије фантом тоталитаризма. Врло је узак и прецизан простор у коме се у једној правој демократији налазе све странке заједно, то је у првом реду патриотизам.

Опозиционе странке треба да се сложе само у битним стварима, а то би било очување националних интереса. По свему другом је врло важно да опозиција у Србији наступи јединствено на изборима. Треба наћи формулу да се опозиција у тој једној тачки уједини. При томе, разуме се, не може се уједињавати са политичким странкама које не припадају оном малом, уском простору, у коме се налази патриотски осећај. Не може се УСДО ујединити са странкама које су за отцепљење Војводине или Косова, а то је била грешка на првим изборима са УОС. Опозиционе странке би морале да нађу модус вивенди када дође до ванредних избора да изађу заједнички против комуниста, а после избора да се отвори процес рашчишћавања у Парламенту. Питање је само да ли је то могуће, јер смо ми свет склон дељењу више него дружењу и уједињавању. А шта ако Срби и на таквим изборима изабере комунизам? Знате — свако је ковач своје судбине... Ако неко хоће да се убије, то је његова ствар! Шта му можете?!

Да ли бисте нам укратко направили идејну, естетичку и политичку ретроспективу самог бића и суштине феномена који се зове српски филм?

Као и низ других ствари, ми смо успели да тај српски филм разоримо, уместо да он послужи за афирмацију Србије, за негирање тезе да је источни део земље примитиван, а западни цивилизован. Ми смо српски филм једном огромном количином злобе и игноранције бацили у прашину... До 1961. године нај-

вреднији филмови снимани су у Словенији и Хрватској. То је био период када југословенска кинематографија није имала већих уметничких резултата, осим спорадичних. Нарочито од 1965. године југословенска кинематографија углавном је пулсирала кроз српску. Највреднија дела су створана у Београду и једног тренутка ми смо били у жижи филмског интересовања у свету. Наједанпут су интернационална признања уместо у Загреб и Љубљану кренула према Београду. Добили смо највеће награде у Карловим Варима, Гранд-при специјал у Кану, двапут су моји филмови номиновани за Оскара што рађа завист код западне браће. Нажалост, овде у Београду комунистичка кохорта у филму придружила се тим нападима из Загреба на такозвани „црни талас“. Комунистички шампиони су се обрушили на националну вредност, једну од највећих које има култура Србије у овоме веку и почели да забрањују те такозване „црне филмове“.

То су исти људи који данас дају успалене националистичке изјаве, један од њих, Ранковић, био је министар за културу до пре неколико дана. Морам да напоменем да у то време уништавања српског филма ниједан једини дисидент из редова књижевника није устао у одбрану српског филма! Методе које је у култури примењивало то тзв. „хрватско прољеће“ ждановљевске су у сталјинистичке. Мика Трипало, као највећи ждановљевац преко својих трабаната отпочео је хајку на мој филм „Биће скоро пропаст света, нек' пропадне није штета“. У „Вјеснику у сриједу“ на пола стране штампана је посмртна листа са мојом сликом у време када је она јадна девојка (Магдалена Новаковић) изгубила ноге у биоскопу „20. октобар“.

Који су били разлози за ваше протеривање са Академије, 1973, на којој сте радили као редовни професор?

Полиција је изманипулисала ситуацију око филма „Пластични Исус“, послужила се тим филмом да ликвидира српске либерале. Тај филм је приказиван у СУП-у у Улици 29. новембра политичком активу Србије са квалификативом да је филм направио највећи српски редитељ Александар Петровић са тезом: „Ево шта се догађало за време Латинке и Марка“. Нису могли да ме ухапсе, јер нису успели да докажу да сам тај филм ја право, „искључили“ су ме из Академије. Ја никада нисам био члан СК, а они воле када дође до политичких обрачуна да „искључују“ из партије, па пошто мене нису могли да искључе из партије искључили су ме из Академије.

НАЦИОНАЛИСТИ И НАЦИЈА

Како то да једино Вас нису вратили на факултет у време када су праксисовци враћени?

То је још један доказ више да је утицај политичке полиције у овој земљи још изузетно велики. Дошло се до тога да, уколико се констатује да ја немам правног основа за тражење обнове дисциплинског поступка, нећу бити враћен на факултет. Значи, није важно што сам политички дискриминисан, него мора да се види да ли постоји њихова правно-формална обавеза да ме врате, па ако не постоји они неће да ме врате. Када је реч о том дисци-

пентству нико данас још увек довољно не уважава да је Саша Петровић једини професор који није враћен у службу. Ја им јесам био трн у оку, јер сам промовисао српску културу, направио филм „Мајстор и Маргарита“, у коме сам показао да је комунизам велико зло и нисам никада имао длаке на језику.

Били сте под ударом цензуре у Брозовим временима. Ваши филмови су забрањивани. У Милошевићевом времену Ваше „Сеобе“ бивају заробљене под нешто перфиднијим разлозима. Има ли неких разлика или сличности у положају уметника у овим и оним временима?

Када је реч о мени, ја сам сада у горем положају него раније. Да сам раније снимио филм у славу Броза, као што ми је предлагано, био бих слављен, а филм би био приказиван и то са великом помпом. Чак и један филм као што је „Три“, у коме нисам глорификовао партизане, али из кога се види да је у том рату било страшних патњи и жртава и на њиховој страни, био је лепо примљен. Данас сам направио филм који би могао да буде политичка перјаница тих тзв. српских комунистичких националиста, а они су га практично забрањили и стрпали у бункер. Значи — горе него раније.

БОРБО ВУКОВИЋ

Зар „Сеобе“ не би биле добра промоција садашњој власти!

Да се ту ради само о једној суманутој злоби помешаној са бољшевичким схватањем света, живота и односа у култури доказ је ова ситуација са мојим „Сеобама“. Готов филм са светским ведетама у коме се показује црно на бело да је Аустро-Угарска бацала као топовско месо српске масе, вешала српске офицере, хапсила их и убијала, већ две године фактички је забрањен од стране српске комунистичке власти. А та се иста власт издаје за шампиона национализма! Има ли ту логике и смисла? Ево, већ два месеца не може да се крене са изградом српске верзије тог филма. Никог не интересује да покаже да су ти људи из Вуковара, Борова, Осијека, са Фрушке горе били убијани, масакрирани и нестајали у тамницама Аустро-Угарске и да се тај историјски факат само понавља. То имамо као доказ снимљено у великом филму, јер то мирно могу да кажем, и то се забрањује и не показује.

МЛАДОМАРКСИСТИ

Кога видите као целата „Сеоба“?

Људе на ТВ који су потписали уговор са филмом „Обадја“, Ненада Ристића у Београ-

ду и Душана Кораћа у Новом Саду и све оне који тај уговор нису раскинули, па Митевића, који је потписао уговор у септембру месецу, и све оне који нису предузели никакве мере да се негатив „Сеоба“ ослободи, а могли су да га ослободе за 15 дана. Сви они директни су манипуланти и цензори филма „Сеобе“. Морали би да објасне јавности зашто су се обавезали да плате 2 милиона долара једном белосветском уцењивачу којем уопште нису требали да плате. Они су 500 хиљада долара непотребно платили да би донели тај негатив и при томе потписали потпуно сумануту обавезу, директно криминалну, да немају права да користе тај филм у свету, ван Југославије, уколико не плате још милион и по долара. Што се тиче „Сеоба“, више ништа не могу да кажем, сем да ћу направити српску верзију филма, то дугујем нашој публици, а серију нећу таћи док се не рашчисти зашто су дали 2 милиона долара без разлога и док се не позову на одговорност кривци који нису на време ослободили негатив. При томе је карактеристично да је данас главни целат „Сеоба“ Желимир Жилник, који је сада пришао СПС и као такав постао један од главних људи на новосадској ТВ. Својевремено је био младо-марксиста и водио филмско-полицијске истраге у Војводини. Сада је то исто покушао са „Сеобама“ и насукао се. Ради то само да приграби средства намењена ТВ и кинематографији себи и својим пајташима.

Зашто ТВ центри недовољно фаворизују домаће пројекте?

И новосадска и београдска ТВ су огромне финансијске корпорације. Београдска ТВ је једна од најјачих финансијских институција у Србији. При томе потпуно неконтролисана и ни у каквој зависности од ефеката свога рада јер се заснива на опорезивању. Они су успоставили такав систем у коме што мање инвестирају у производњу, то ће њихове плате бити веће. И разуме се, њима није у интересу да производе домаће серије. То је чак и рекао Жилник: „Зашто бисмо ми платили за „Сеобе“ 8 милиона долара кад можемо са 200 хиљада долара да покријемо целокупни инострани увоз серија?“ То ради комуниста Жилник. Њима се више исплати да не заврше „Сеобе“ него да дају још четвртину онога што су уложили па да имају „Сеобе“ завршене, јер могу за 50 хиљада долара да купе страну серију. Само ће та серија говорити о америчкој историји, а не о српској.

Светски филмски фестивал у Монреалу одао Вам је признање уврстивши Вас уз Фелинија у врхунске европске ауторе. Какво место има српска кинематографија данас?

Ми смо сада сасвим маргинализовани и с тим се треба суочити. Скоро да треба почети све испочетка. Стоји чињеница да мој ауторитет у свету није промењен, он није у спрези са ауторитетом читаве кинематографије, али то није никаква утеха, јер успеси у култури и развој културе су један политички капитал свакој земљи и свакој нацији, а то смо ми изгубили. Од 800 филмова који су били на листи најбољих филмова, сада у Мадриду, само су два била југословенска, што може бити релативно, али ипак говори о односу према нама.

Разговарала: Славица ЛАЗИЋ

**РАЗГОВОР У БЕЧУ СА СРПСКИМ ПИСЦЕМ У ЕМИГРАЦИЈИ
ПЕТРОМ МИЛАТОВИЋЕМ — ОСТРОШКИМ:**

ШЕШЕЉ — ТРОЈАНСКИ КОЊ СРПСКЕ ОПОЗИЦИЈЕ

**Нисам разочаран у њега већ је он разочаран у самога себе јер
главиња главом без обзира у служби Слободана Милошевића**

У листовима и часописима српске политичке емиграције као што су „СРПСКА БРАЋА“, „СЛОБОДА“ и други, Ви сте, почев од 1984. год. исувише афирмативно писали о Војиславу Шешељу, а посебно у својим књигама „РЕТОРИКА АСТРАПИКА“, „У ИМЕ НАРОДА“ и „ПАСЈИ СИНОВИ“. Може се слободно рећи да сте уложили целог себе да од Шешеља направите мит. Сада сте дубоко разочарани у др Војислава Шешеља. Зашто?

Нисам ја разочаран у њега, већ је Шешељ разочаран у самога себе кад главиња главом без обзира, памећу без циља и уз пут гази најсрпскије институције: братство, пријатељство, па чак и кумство. Тужно, претужно ми делује набрајање свих пружених руку које су Шешељу несебично помогле, а он је, у стилу последњих у селу сељака, и у школи пропалих ђака, плуноу у сваку пружену руку, пошто је претходно из сваке руке узео оно што му треба. Погледајте само националну памет: Вука Драшковића, др Косте Чавошког, др Жарка Гавриловића,.... па мојих политичких противника др Љубе Тадића, Добрице Ћосића итд. Ми можемо политички да се не слажемо, али то не значи да смемо примитивно да се прождиремо.

НЕ ПРИСТАЈЕМО НА ИГРУ

— Очигледно је да Ви мрзите Шешеља?

Ви грешите! Шешеља уопште не мрзим. Права је истина да га дубоко презирем.

— Због чега?

Презирем га зато што Војислав премерава дубину плиткоће Шешеља и баца најсрамнију сенку на све честите интелектуалце у

српском народу. Он лупета о неком „војводству“ са банкета, а истовремено присваја туђу тучу и лажно је приказује као своју. У историји војводе и јунаци се нису китили туђим перјем, све док се нису ископилили неки дрловани комунистички „хероји“. То је, између осталог, својствено само моралним лилипутанцима, кукавицама и интелектуалним пигмејима...

— Када су почели ваши неспоразуми са Шешељом?

Од оног тренутка кад сам сазнао да је Војислав Шешељ ПЛАЋЕНИК СЛОБОДАНА МИЛОШЕВИЋА и упозоравао сам да ће Шешељ бити ТРОЈАНСКИ КОЊ У СРПСКОЈ ОПОЗИЦИЈИ. Познато је да је тај Тројански коњ оставио магареће отиске.

— Чиме доказујете да је Шешељ „плаћеник Слободана Милошевића“?

— Пре свега Војислав Шешељ назива Слободана Милошевића „председником свих Срба“. Доказ је и интервју у „Дуги“ у коме „црвени војвода“, не зацрвеневши од стида изјављује: „какав да је, режим је наш!“. Његов и Милошевићев, можда, али српски није био нити ће икада бити. Да Милошевић буде „председник свих Срба“, онај ко је четнике назвао највећим издајницима, то је утопија једне националне штеточине. Ми четнички синови на такву перфидну превару немамо право да пристајемо. Тог „председника свих Срба“, тог Милошескуа ускоро ће видети скоро цео српски народ као главног завађача не само Срба са Србима православцима већ и са Србима свих трију вероисповести. Уосталом Војислав Шешељ ми је лично признао у лето 1989. године везу са Слободаном Милошевићем следећим речима: „Ако Милошевић нареди да, ја, Војислав Шешељ висим у Буле-

вару револуције ја ћу висити“. Мој одговор је био: „Ти висе у Булевару револуције а ја ћу корачати усправно преко Булевара еволуције“.

ОСЕЋАМ СЕ КРИВИМ

— У оптицају је теза о спреси Шешеља са болшевичком полицијом. Шта мислите о томе.

Режирано потапање јунака Душка Шошкоћанина из Боровог Села, недвосмислено указује на спрегу између Милошевићевих удбоваца и Шешељових националних штеточина. Наиме, у драматичним тренуцима, тачније речено само 48 часова пре ликвидације, јунак Душко Шошкоћанин је добронамерно саветован да још не открива праву истину о режираном убиствима Срба по Српској Славонији. Што се тиче Шешељево спреге са полицијом најбоље доказује њена тотална пасивност на његова признања која је давао путем штампе о тешким кривичним делима које је извршио.

Да ли сте ви допринели да Војислав Шешељ постане такав какав јесте и осећате ли грижу савести због тога?

Апсолутно! И не само грижу савести! Осећам се кривим пред целим Српским народом што сам у свом будном антикомунистичком националном животу, наивно поверовао у могуће Шешељево месијанство пре неколико година. Спреман сам у свако доба пред целим српским народом да судим самом себи због те тренутне заблуде.

— Поменули сте да је Војислав Шешељ на неки начин ваш ученик. Смита ли вам што он у својим говорима користи ваше редове, идеје па чак и реченичне синтагме?

Срећан је онај писац кога други поткрадају, јер он тако постаје богатији и већи, а поткрадачи све сиромашнији и мањи.

— Шта ако Војислав Шешељ уђе у српски парламент као народни посланик?

Уколико Шешељ уђе у парламент, опозиција ће добити телесину више, властодржачка позиција руку више, а бирачи (народ) ће добити... (домаће васпитање ми налаже да прећутим).

— Имате ли неку поруку за Српски народ?

Кад је тукла брана у црвено офарбана покуљала је најмутнија вода и у њој мутиводу мутна кола воде, и у још једну превару цео српски народ преводу, кукавице најгоре о јунаштву неодговорно зборе.

— Шта у том случају?

Бескомпромисно на бранику отаџбине истине, очи у очи.

Оливера ЈЕЛИКИЋ

ЗАХТЕВ ПОСЛАНИКА СПО НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ И ПРЕДСЕДНИКУ РЕПУБЛИКЕ СКИНУТИ ПЕТОКРАКУ

Господине председниче, Господе посланици, Српски покрет обнове, Српска либерална странка и Нова демократија — Покрет за Србију, чланице Удружене српске демократске опозиције, упутиле су званичан захтев Влади Републике Србије и Председнику Републике Србије да се по хитном поступку донесе одлука о скидању петокраке звезде, као идеолошког и партијског обележја, са наше националне заставе, државног грба и службених униформи у Републици Србији. Такође је затражено да се 7. јули и 29. новембар, као комунистички празници, укину и да држава Србија прослава 28. јуни, православни Божић и Ускрс, с тим што би припадници исламске и католичке вероисповести славили Бајрам и католички Божић и Ускрс. Затражено је и да „Боже, правде“ поново постане државна химна Србије. Захтевали смо и хитно наименовање новог министра унутрашњих послова, оставку министра Матковића и проглашење имовине бивших Савеза комуниста Србије, Социјалистичког савеза и осталих комунистичких организација за државну својину... Оригинални

документ са овим захтевима Удружене српске демократске опозиције добила је Влада и тражим да се разматрање тих захтева уврсти у дневни ред данашњег заседања Народне скупштине.

Господе посланици,

Уколико овим захтевима не буде удовољено, Удружена српска демократска опозиција ће 9. јуна у Београду организовати протестне демонстрације. Захтеви су, заиста, минимални и више него оправдани. Србија није и не може бити држава, све док нема своју заставу, грб и химну. Владајућа странка нема право да своје партијске симболе намеће осталим странкама, целом нашем народу. Петокраки је место само на заставама, значкама и документима странака које прихватају петокраку. Већина нашег народа тај симбол неће. Наша омладина цела и пали државне заставе због тога што је на њима петокрака. Са којим правом кажњавамо омладину? Наши младићи одбијају да сутра, у случају рата, стану под барјак са петокраком. То је њихово право. А наша је обавеза да одмах Србији вратимо њену заставу, њен грб, њену химну.

Тужно је да морамо да демонстрирамо

да бисмо се изборили за своје државне и националне симболе. Учинимо све да Србији вратимо њена знамења без демонстрација и нереда. Договоримо се овде, у српском парламенту, о свему овоме. Донесимо одмах све правичне одлуке. Не одгађајмо ништа, не инатимо се са својом историјом, са својим народом.

Знам, не могу преко ноћи бити истакнути нови грб, нова застава, нове табле на државним установама... Али ми можемо одмах, данас већ, донети одлуку о суспензији закона о употреби петокраке. Можемо и морамо одредити да, најкасније до 1. јула, петокрака буде скинута са заставе, грба, службених униформи... У том случају, демонстрација неће бити. У том случају, скинућемо и у свету нимамо омиљени симбол болшевиизма са лица Србије и српског народа.

Молим да захтеве Удружене српске демократске опозиције и Посланичке групе СПО уврстимо у дневни ред данашњег заседања и да донесемо једино могућу одлуку.

29. мај 1991. године

Хвала.

**За Посланичку групу СПО
Слободан РАКИТИЋ**

Повољно

КЛУБ „ЛИБЕР“

Попуст 50%

ПП „БЕКС“, Филипа Кљајића 27, 11000 БЕОГРАД, тел. 011/457-231 Наручите — доставићемо Вам!

Енциклопедије

Бестселери

Савремена литература

Књига-	ЛИ-		Цена:	(дин)	27. ЛЕГЕНДЕ И МИТОВИ СТАРЕ ГРЧКЕ	580	290
	ре	БЕР*					
1. Р. Ладлам: АКВИТАНСКА ЗАВЕРА	620	310	28. Ј. Буркхарт: КУЛТУРА И РЕНЕСАНСА У ИТАЛИЈИ	350	175		
2. Р. Ладлам: МАТАРЕШКИ КРУГ	630	315	29. АНАТОМИЈА ЗА УМЕТНИКЕ	1400	700		
3. Р. Ладлам: ХОЛКРОФТОВА ПОГОДБА	630	315	30. Х. Холбајн: ПРИЗОРИ ИЗ БИБЛИЈЕ	200	100		
4. Р. Ладлам: ЧЕНСЕЛОРОВ РУКОПИС	450	225	31. ВАСПИТАВАЊЕ ВОЉЕ	250	125		
5. Р. Ладлам: РАЈНЕМАНОВА РАЗМЕНА	400	200	32. Л. Тревор: ИСТОРИЈА РЕЛИГИЈЕ ИСТОКА И ЗАПАДА	550	275		
6. Р. Ладлам: КРИК ХЕЛИДОНА	400	200	33. Волтер: ФИЛОЗОФСКИ РЕЧНИК	600	300		
7. Д. Морел: ТРИЛОГИЈА (1—3)	870	435	34. ХРВАТСКИ ИЛИ СРПСКИ И НЕМАЧКИ РЕЧНИК	880	440		
8. Д. Морел: ПЕТА ПРОФЕСИЈА	490	245	35. НЕМАЧКИ — Асимил (касете)	1300	650		
9. Данко Поповић: ВРЕМЕ ЛАЖИ	260	130	36. КРЕМАНСКО ПРОРОЧАНСТВО И НЕОБИЧНЕ ПОЈАВЕ У НАШИМ НАРОДИМА	970	485		
10. ЛОВ НА ТИТА (1—2)	880	440	37. КРЕМАНСКО ПРОРОЧАНСТВО	250	125		
11. Д. Радуловић: У ПОТРАЗИ ЗА ДЕМОКРАТИЈОМ	320	160	38. Плутарх: ПИТИЈСКИ ДИЈАЛОЗИ (1—3)	750	375		
12. К. Чавошки: ТИТО — ТЕХНОЛОГИЈА ВЛАСТИ	450	225	39. Џемс: УПОРЕДНА РЕЛИГИЈА	560	280		
13. СПОРНЕ ТЕРИТОРИЈЕ СРБА И ХРВАТА	400	200	40. НОСТРАДАМУСОВА ПРОРОЧАНСТВА	480	240		
14. ИСПЉУВАК ПУН КРВИ	220	110	41. ЕНГЛЕСКИ — Асимил (касете)	1300	650		
15. Р. Бирне: БИЛИЈАР — СТАНДАРДНА КЊИГА	300	150	42. ВЕЛИКИ НАРОДНИ САНОВНИК	350	175		
16. Р. Бирне: БИЛИЈАР — РИЗНИЦА ТРИК УДАРАЦА	350	175	43. В. Дурант: УМ ЦАРУЈЕ	950	475		
17. С. Шелдон: АКО ДОЧЕКАМ СУТРА (1—2)	450	225	44. Х. Тен: ФИЛОЗОФИЈА УМЕТНОСТИ	650	325		
18. ИЛУСТРОВАНА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ПИШТОЉА И РЕВОЛВЕРА	950	475					
19. ДЕЧИЈА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ПРИРОДЕ	600	300					
20. Јеричек: ИСТОРИЈА СРБА (1—2)	1400	700					
21. Драгиша Васић: ОДАБРАНА ДЕЛА	580	290					
22. Лујо Бакотић: СРБИ У ДАЛМАЦИЈИ	290	145					
23. ПУТ КОЈИМ СЕ РЕЂЕ ИДЕ	300	150					
24. М. Марков: ПСЕЋЕ ГРОБЉЕ (1—2)	560	280					
25. М. Марков: СМУТНОЕ ВРЕМЕ (1—2)	590	295					
26. С. Шелдон: ГОСПОДАР ИГРЕ (1—2)	450	225					

НАРУЧЕНИЦА

ПРЕЗИМЕ И ИМЕ

АДРЕСА

ПОШТ. БР.

ГРАД

УПИШИТЕ БРОЈ КЊИГЕ КОЈУ ЖЕЛИТЕ

пп ВЕХ ФИЛИПА КЉАЈИЋА 27 11000 БЕОГРАД ТЕЛ: 011/457-231

ЗАХТЕВИ УДРУЖЕНЕ СРПСКЕ ДЕМОКРАТСКЕ ОПОЗИЦИЈЕ ПОВОДОМ 9. ЈУНА 1991. **ГРАЂАНИ СРБИЈЕ**

Не само што болшевичка власт у Србији није испунила захтеве које је Српска демократска опозиција поставила 9. марта, него је Србију гурнула још дубље у економску беду и међународну изолацију.

ГРАЂАНИ СРБИЈЕ

Ви немате „резервну“ отаџбину. У Србији без демократије ви сте без отаџбине.

ГРАЂАНИ СРБИЈЕ

Удружена српска демократска опозиција позива вас на демонстрације 9. јуна, у 12. часова, на Тргу слободе у Београду.

ЗАХТЕВАМО:

1. Оставку владе и њеног председника.
2. Да се Председнику Републике, председнику и потпредседницима Скупштине, председнику сваке владе, министрима, посланицима, као и свим функционерима владајуће странке, посебним законом по хитном поступку, исплаћује минимални лични доходак, све док се не обезбеди редовна исплата радничких зарада, плата свих запослених, пензија, деџих додатака, накнада трудницама и финансирање болница, обданишта, просветних установа.
3. Слободу јавног информисања и ступање опозиционим странкама једног канала ТВ Београд, видљивог у целој Србији.
4. Проглашавање државном, односно јавном својином целокупне имовине бившег Са-

веза комуниста Србије и бившег Социјалистичког савеза Србије.

5. Оснивање Српске националне гарде, двоструко бројније од свих хрватских оружаних формација.

6. Уклањање петокраке са српске заставе, грба и службених униформи, стављање белог крста са четири оцила у грб Србије и проглашавање свечане песме „Боже правде“ за химну Србије.

7. Проглашавање Видовдана за државни празник уместо 7. јула и 29. новембра, као и празновање Божића и Ускрса.

8. Враћање држављанства и имовине српским династијама Карађорђевића и Петровића.

9. Уклањање биста, фотографија и слика Јосипа Броза из свих службених просторија, с јавних места, као и враћање ранијих назива градовима, улицама и трговима с његовим именом.

Ако сви наши захтеви не буду по хитном поступку изгласаних. Народна скупштина мора бити распуштена да би се могла образовати прелазна, неутрална влада и расписати нови парламентарни избори.

**ГРАЂАНИ СРБИЈЕ, БУДИТЕ СА
СРБИЈОМ БУДУЋНОСТИ, 9. ЈУНА У
12. ЧАСОВА НА ТРГУ СЛОБОДЕ У
БЕОГРАДУ!**

СЛОБОДОУМНИ ГРАЂАНИ СРБИЈЕ

Српски дух је спутан званичним јединоумљем а јавна реч подвргнута надзору. Истина је под приуодом а слободни уверења прети уверење власти да народу не жели добро онај ко мисли различито од „званичне истине“.

Власти у Србији нису испуниле захтеве од 9. марта у којима се тражила слобода јавне речи у великим гласилима, на Радио-телевизији Београд. Према праведном гневу народа су се по-неле осино, а према жртвама нечовечно.

Уместо МИТЕЛА власти су, с крајњим цинизмом, створиле ВИТЕЛ. Након МИНОВИЋЕВИШТИНЕ, под кровом „ПОЛИТИКЕ“ завладала је „ПРЉИЗАЦИЈА“. Уместо да буду изабрани непосредно, слободно и демократски, по знању, таленту и стручном угледу, уредници се декретом између из центра политичке моћи. Повлашћују се послушници међу новинарима, а потискују они који раде и пишу у складу са кодексом слободног новинарства.

ГРАЂАНИ СРБИЈЕ,

Пут у демократију обавезује нас да се одупремо настојању власти да српска мисао та-ворна, да српске новине руше углед српског слободарства, а да Телевизија Београд буде де-жури мислилац у српским кућама. Будимо слободни грађани који ће мислити својом гла-вом а не бојаљливи поданици за које ће мис-лити они чије мисли наносе штету Србији.

На демонстрацијама 9. јуна захтевајмо да се Телевизије Београд и из новинске куће „По-литика“ оду они који партијску директиву претпостављају истини, послушност слободи, а обмањивање народа схватају као крајњи циљ свог новинарског посла.

**УДРУЖЕНА СРПСКА
ДЕМОКРАТСКА ОПОЗИЦИЈА**

САОПШТЕЊЕ ЗА ЈАВНОСТ (ТАНЈУГУ, ТВ БЕОГРАД, ТВ „ПОЛИТИКА“ И НТВ „СТУДИО Б“)

Према сазнањима којима Располаже Удру-жена српска демократска опозиција стиче се утисак да је српска полиција постигла споразум са „својим“ црвеним четницима црвеног војво-де Шешела да за рачун Српске Социјалистичке странке покушају изазвати инцидент на ми-тингу заказаном за 9. јуни ове године у Бео-граду.

Удружена српска демократска опозиција упозорава српске власти да ће сваки евентуал-ни инцидент бити с разлогом приписан српској комунистичкој власти а не њеним најамници-ма. УСДО је предузела максималне мере обез-беђења тако да може гарантовати апсолутни ред у Београду наведеног дана. Нежељене не-реде могу изазвати једино црвена звезда петокрака и црвена кокарда. Да се добије објек-тиван суд о збору 9. јуна УСДО ће се побринути да се сними сваки детаљ са тог збора, чиме ће осујетити сваки напор да се сеју обмане и одго-ворност за евентуалне изгреде припише не-дужнима.

**УДРУЖЕНА СРПСКА
ДЕМОКРАТСКА ОПОЗИЦИЈА**

Грађани Србије!

Због чега смо се побунили, шта смо тражили 9. марта? Шта је, после нашег јуриша у слободу, после наших жртава и терора који смо поднели, режим био обећао? А шта је, од обећаног, испунио?

Готово ништа, грађани! Склонили су, тобоже, Митевића, Шестакова, Кривеца, Будихну, Витаса. Довели су исте, своје: Вица, Аврамовића, Лукића. Против свих њих били су новинари Телевизије. Постављени су насилнички, указом. Митевић је, и даље, стварни директор: он је сада илегална веза између врхова комунистичке власти, који уређују Телевизију, и указом постављених шефова у Телевизији!

На чело „Политике“ дошао је СПС — уредник А. Прља. Политкомесар С. Јовановић уређује „Политику експрес“, као да 9. марта није ни било. Брачни СПС пар Брајовић влада „Вечерњим новостима“. Ослобођеном НИН-у припремају М. Перишића, иако га у редакцији нико неће.

И не само то. У складу са најбољим традицијама ждановизма, функционери СПС позивају уреднике ТВ Београд и куће „Политика“ на идеолошке брифинге!

Регионални радио и телевизијски центри, као и локална штампа у Србији, у тоталном су мраку. Ни трачак светлости 9. марта тамо није стигао.

Они нам се ругају, грађани! Они нас не примећују, не признају!

Покажимо им да нас и наш 9. март поразити не могу. Присилимо их да се склоне. СВИ, СВИ, СВИ!

УДРУЖЕНА СРПСКА ДЕМОКРАТСКА ОПОЗИЦИЈА

ЕКОНОМСКИ ПРОГРАМ СПО (II)

ЈЕСТИ КАО СВЕТ

У склопу Економског програма СПО пољопривреда заузима више него значајно место. Проф. др Драгиша Ранчевић објашњава основне смернице развоја пољопривреде, какву у будућности види СПО.

Народи и државе су пропале, опстале и развијале се кроз сталну борбу и такмичење, доказујући се кроз своју културу, развој технологије, развој науке и производњу хране. Показало се да народи и државе у социјализму нису успели и данас им прети глад, а СПО у Србији тражи свој пут да ту судбину избегне.

С обзиром на природне ресурсе и традицију српског народа, производња хране мора представљати значајну грану и потенцијално јаку основу за развој Србије, поготово ако се има у виду наглашена несташница (здраве хране) на светским тржиштима. Значај хране је стратешки, па са енергијом и водом, представља основу егзистенције уопште. Србија има своје шансе, знање и природу.

Данас се трка за светски престиж води помоћу нових научних знања, нових технологија са смањеним утрошком енергије, производњи чисте хране и профита, тиме је и јасна улога научних лабораторија, информативних система у производњи хране у еколошки сачуваном простору живљења.

Када у Србији остваримо економске и процесне механизме који дају могућност за производњу чисте хране, млади људи ће видети да и у Србији имају изазов и будућност, остаће овде и будућност ћемо имати сви заједно, а са нама и људи других националнос-

ти који живе у Србији, а хоће да живе као људи. Уколико народ неће сам себи да помогне, нико му не може помоћи. СПО нуди програм којим се може та самопомоћ и остварити.

МАЊЕ РАДА ЗА ВИШЕ ХРАНЕ

Ми смо превише мали народ да бисмо своје границе стално постављали оружјем и поделама. Своје границе можемо одбранили својом културом, науком, технологијом и понудом јефтине и чисте хране, чисте воде и чистог ваздуха. Уместо оружаног опстанка, чију цену знамо окренемо се културном, научном и еколошком опстанку, заборавимо социјализам и колективизацију, док за то још имамо времена и себе и док смо своји на своме.

Развој пољопривреде морамо засновати на садашњем стању односа власништва, положаја пољопривреде и степена развоја исте код нас и у односу на развијени свет.

Према подацима науке и извештаја ФАО, јасно је да је наша пољопривреда екстензивна, примитивна и да у овом тренутку није способна да значајно носи терет развоја.

Каква је пољопривреда Србије у односу на свет најбоље говоре следећи подаци:

1. Вредност извоза Србије у односу на свет је 3 промила. Данска и Холандија извозе хране у вредности 1000 долара по становнику, Југославија 58 долара, Србија 30 долара (подаци за 1988. годину). Развијене земље Европе и света по једном раднику у примарној производњи производе храну за 70 својих становника, Југославија за 6—8, а Србија за 9. Холандија по једном раднику производи храну за 120 људи, а до краја века планира да та продуктивност достигне производњу за 200 људи. Где смо ми и шта треба урадити озбиљан је задатак, поготово када се зна да 50% становништва живи и ради у пољопривреди. То говори да су основни елементи развоја пољопривреде неоправдано стављени на штету развоја Србије. Изостале су битне структуралне промене, професионализација пољопривредних произвођача и оспособљавање у функцији пораста тренда развоја пољопривредне производње и стандарда.

Да би пољопривреда Србије и њени ресурси били у функцији општег развоја Србије потребно је:

ИНВЕСТИЦИЈА У ЧОВЕКА

1. Дефинисати полазне основе развојне политике пољопривреде (расположиви ресурси и тренутно стање),
2. Спровести јавне радове, рејонизацију и де-

финисати приоритете улагања (државни стимуланси),

3. Разредити развој инфраструктуре села и стандарде стамбене градње (стимулисати улагање у производњу),

4. Спровести уређење земљишних територија (просторно планирање) (развијати механизам за укрупњавање форми)

5. Одредити приоритете развоја и производње јефтине људске и сточне хране,

6. Извршити приватизацију земљишта, објеката и средстава за производњу (по разрађеној методологији СПО) сви видови реприватизације по тржишним критеријумима и слободно акционарство,

7. Тржишно фармерство и акционарско пословање,

8. Увести заштитне субвенције пољопривредне производње (тржишни критеријуми)

9. Развити банкарство и кредитно пословање за стимулацију улагања у пољопривреду,

10. Спровести пореску политику за стимулативно улагање профита у проширену производњу и капиталну производну базу (предузећа хране),

11. Концесија за страна улагања у нове технологије и коришћење природних ресурса Србије,

12. Примена науке и нових технологија и образовање пољопривредних произвођача (сељака) за тржишну привреду,

13. Развој информационог система у пољопривреди,

14. Производња чисте и јефтине хране за извоз.

„Највреднији је капитал инвестиран у знање човека“, Алфред Маршал, па према томе најбрже се долази до резултата кроз обуку пољопривредника и стимулативну политику субвенцијама и пореском политиком, која обезбеђује сигурност капитала, који у пољопривреду треба да се улаже (различити видови).

Крајњи циљ развојног програма СПО је да до краја 1995. године пољопривреда Србије произведе јефтину храну за Србију, а да производња по једном раднику у пољопривреди достигне производњу за 30 људи, а да извоз по становнику Србије достигне 210 долара, као и да се изврши потпуна приватизација земље и капитала у пољопривреди.

Производи хране треба да буду на висини светских стандарда квалитета уз високу продуктивност.

Законска регулатива треба да омогући брзу реприватизацију и циркулацију капитала што треба да омогући оживљавање производње по тржишним критеријумима.

Стандард живљења треба у просеку да порасте на 2.000 немачких марака у пољопривреди месечно по становнику, а то значи и потрошњу свих роба што је и основни услов за пораст производње у другим грамама, а тиме и општи стандард становништва Србије.

У следећем броју: јавни радови

ПЕТОКРАКА И КУКАСТИ КРСТ

Петокрака је идеолошки знак који се не може изједначити са патриотским осећањем свих грађана

Општински судија за прекршаје у Петровцу на Млави казнио је својим решењем Уп. I. бр. 1733/90 од 27. децембра 1990. г. Дарка Јанковића на казну затвора од 20 дана, јер је у ноћи између 31. августа и 1. септембра 1990. г. написао на згради Општинског комитета у Петровцу графит: **Петокрака је једнака кукастом крсту**. Овај судија је оценио да је извршен прекршај из чл. 2 ст. 1 тач. 7 Закона о прекршајима против јавног реда и мира. Ово решење је потврђено од Већа за прекршаје у Смедереву решењем Уп. II. 154/91 од 28. фебруара 1991. године.

У овој радњи Дарка Јанковића нема обележја овога прекршаја, јер је **тачно да је петокрака једнака кукастом крсту**.

1. Петокрака је идеолошки знак који се не може изједначити са патриотским осећањем. Идеологије се смењују и пролазе, а отаџбина је стална и вечна. Погрешно је уздизати и подизати петокраку на значај и вредност знака свих грађана. Друга је ствар била када је постојала комунистичка монополска идеологија као једна, с обзиром да се у монопољу и тиранији **једнога мишљења** може и овај идеолошки знак, чак, уздићи на ниво значаја да се за њега вежу осећања свих грађана српске државе.

Сада се ситуација изменила, јер постоји, званично, вишестраначка утакмица различитих мишљења и разгранати архипелаг мишљења. Ова различитост политичких мишљења производи различита политичка осећања, па се ни једно политичко мишљење не може устоличити као општеприхваћено мишљење, нити се повреда било којег политичког мишљења може изједначити са патриотским осећањима. Шта су то патриотска осећања у једној вишестраначкој држави?

То су осећања везана за **напад на грађанина Србије у Србији и ван Србије**, или за **напад грађанина Србије по основу вере и националности**, или када се напада територијални интегритет српске државе, или када се напада имовина Српске православне цркве, или када се нападају признате духовне величине из српске историје и историје других грађана који живе у Србији, или кад се нападају задужбине од високе националне вредности српских грађана, или када неко својим поступцима срозава углед Србије на дно европске и светске лиге духа, или када живимо таквим друштвеним животом да страх постаје основно и превасходно осећање, или када у дневном животу добијамо програмиране порције мржње према другом народу и другој вери, или када се изграђује једно осећање којим се де факто припрема грађански рат, или када живимо у друштву у коме је лаж вреднија од истине, незнање од знања, порок

Пише: Илија РАДУЛОВИЋ

од врлине, подаништво од грађанства, куквичлук и слугераштво од достојанства, недисциплина од дисциплине, нерад од рада, хипокризија од искрености, таштина од благородности, мит од логоса, аутократизам од демократије, вођа од угледника знања, култ од нормативног председника, тело од духа, леш од човека, ропство од слободе, дневна потреба од историјске потребе, целисходност од закона...

СУШТИНА МИШЉЕЊА

И зато, патриотска осећања су повређена и увређена када се лаже, када се не ради и добро живи, када се једно говори, а друго чини, када владају добри робови и најгори људи, када не влада памет и знање и најбољи људи у својим струкама, када људи раде на својим радним местима и не примају плате, када примају плате и од њих не могу да плате комуналне услуге, станарину, грејање и јогурт-доручак, нити да живе, патриотска осећања су повређена када се грађани виде да се затварају велика предузећа, која представљају основ привредног живота српске државе и када то сазнање производи страх од безнађа и сутрашњице, патриотска осећања су повређена када се грађани Србије третирају као **дечији народ**, који се претвара у објект манипулације против другог народа и друге вере, када се званичном политиком производи планирана и пројектована узнемиреност, неспокојство, стрепња, дрхтање, страх, мржња.

2. Петокрака је за моје друкчије мишљење синоним страдања српске државе, српског грађанина и свих цркава, знак једноумља, тоталитаризма, аутократизма, насиља, тираније, владавине робова, најгорих људи, послушности као првог услова за успех у друштву, договорне економије, подаништва, жбирирања, доушничког духа, гулаг-пресуда, хорор решења, Гуливер речи, а лилипутанац дела, уништавања српског села, националног духа и духа, крађе памћења, отимања векова, скраћивања прошлости, братоубилачког рата, деоба, мржњи, раскола, развода, подела, губљења територија, убијања деце и

српских грађана.

Дакле, најгорег!!!

И кукасти крст је знак тоталитаризма и аутократизма и не постоји разлика између петокраке и кукастог крста. Није битно како ми зовемо поједина мишљења, јер је важна структура мишљења. Основно је да ли се у бићу једног мишљења садржи тоталитаризам и аутократизам, јер на основу тих обележја утврђујемо праву природу једног мишљења.

За многе опозиционе странке се може рећи да негују мишљење које садржи у себи аутократизам и тоталитаризам. Потпуно је неважно и споредно што ове странке сматрају да су опозиционе, а по структури мишљења се не разликују од владајуће странке, коју инкулпирају да је аутократска и тоталитаристичка. И у овом случају се може ставити, такође, знак једнакости између владајуће странке и опозиционе странке.

Битно је поћи од елемената мишљења, а не од имена мишљења. На основу ове кратке анализе се види да треба изједначити петокраку и кукасти крст, с обзиром да имплицирају иста мишљења по својој структури.

3. У време писања овога графита започела је изборна вишестраначка утакмица у Србији и овим графитом се указало на наказност и слабост мишљења владајуће странке. Светлосну годину је умишљај кажњеног био удаљен од жеље да повреди патриотска осећања српских грађана. Све је то било урађено у огњу једне вишестраначке политичке утакмице. Након 50 година се подигао камен тоталитарне идеологије и природно је дошло до кључања и врлине емоција. Све се дешавало у жару, узбуђењу, грчу, полету, ирационалности, пражњењу, абреаговању, прочишћавању, просветљавању, саторисању. Овај идеолошки камен је подигнут у време једне тешке и дубоке кризе у друштву, млади људи завршавају најтеже факултете и остају без посла, перспективе, плате, егзистенције, будућности. Подигнут је пред њима зид безнађа и ненадања. Када се човек нађе у оваквој психичкој ситуацији нормално је да вири и стрше осећања и емоције и све пршти.

Ако је овај графит, а јесте, написан у време једне политичке утакмице и агоналности значи да је хтео да дискредитије и дисквалификује само идеолошки знак који је био погубан за српске грађане. Он није повредио патриотска осећања, јер их је овако потврдио, осветлио, ојачао и воздигао.

ЗАЛУТАЛА ИДЕОЛОГИЈА

Младост је у знаку љубави!

Није чудно да се прво стварање десило у едемском врту, јер је Господ Бог створио дрво лепо по изгледу и богато по плодовима. У знаку љубави се ствара, а у знаку мржње се руши.

Петокрака је у знаку мржње. Анатолиј Лу-

1913 — 1991.

начарски је на II светском конгресу омладине рекао још 1917. године:

„Нама је потребна мржња, мржња, а не љубав. И зато ћемо учити како се прогонити и како се мрзити, јер само тако можемо да освојимо свет“.

4. Ова решења су увредила и повредила патриотска осећања вишестраначке Србије, јер је провокативно и нетачно везивати патриотска осећања за петокраку. Ништа се добро није створило и изградило под овим идеолошким знаком на простору српске државе, и уопште. Најмање се црква подигло, а највише порушило, највише се мрзело, а најмање љубило, највише се служило, а најмање смо били у знаку људског достојанства, највише се чинодејствовало закону греха, а најмање закону слободе, највише се пљачкало, а најмање зарађивало, највише се робовало, а најмање слободисало, највише смо се озверили и онечовечили, а најмање ољудили, највише смо служили телу, а најмање духу, највише таштини, најмање слободи, највише смо се узохолити, а најмање смо били смерни, највише смо потрошили, а најмање произвођили, највише смо убили, а најмање осудили. Зато се жели задржати овај аримановски мрак, јер у мраку може да влада Краљичка лажи.

Ова су решења залутала из једне идеолошке државе и зато изгледају овако трагична и смешна. Интересантна су за један правни музеј, јер ће наши потомци знати да смо живели у једној оваквој партијској држави, или, у Кући Робијања.

Лицемерни Пилат зна да је Христос невин и шаље га на Крст, демократи у Атини знају да је Сократ невин, али га осуђују да попије кукуту. И од овога је нечасније кажњавати сада мишљење да је кукасти крст једнак петокраки, које је изрекао припадник филозофије љубави и слободе.

IN MEMORIAM

РАДИША РАДИВОЈЕВИЋ 1932 — 1991.

Појавом странака у Србији одмах је пришао СПО-у и постао један од најактивнијих његових чланова. Није било митинга и скупа опозиције у Београду и околини на ком он није био. Опозициону штампу је редовно читао, а посебно „Српску реч“. Цео свој живот је био велики Србин и православца. У том духу је васпитавао и своје три ћерке. Најмлађа Милка је у Љигу била кандидат СПО за народног посланика. Животна жеља му је била сусрет са Вуком Драшковићем чије књиге је читао по неколико пута. Вукове слике су биле у његовој кући присутне на сваком кораку. И задње тренутке је провео испод Вукове слике у својој радионици.

Ово је последњи поздрав Радиши од Општинског одбора СПО Љиг, што је најмањи знак захвалности који смо могли да му укажемо за све што је учинио за СПО.

Краљевско тужилаштво Великог Бечкереча Бр. 1911/1913 Господину истражном судији

Велики Бечкерек

Истражне списе саопштене поднеском бр 1012/Б 913 враћам, те подижем следећу

ОПТУЖНИЦУ

Оптужујем 1. **Милоша Стефановића** 31 год. правосл. вере, ожењен, без имовине, неосуђиван, банкарски чиновник, становник Вел. Бечкереча 2. **Саву Кле** 61 год. правосл. вере, ожењен, без имовине, неосуђиван, жупанијски помоћни канцеларијски службеник, становник Вел. Бечкереча, 3. **Светозара Тодоровића** 50 год. правосл. вере, ожењен, без имовине, неосуђиван, трговачки путник, становник Вел. Бечкереча, 4. **Др Ивана Миркова** 35 год. православ. вере, неожењен, са имовином, неосуђиван, градски полицијски подкапетан, становник Вел. Бечкереча, 5. **Михајла Веиновића**, 55 год. правосл. вере, удовац, без имовине, неосуђиван, царски и краљевски пешадијски капетан у пензији, становник Вел. Бечкереча, те 6. **Љубомира Лукића старијег**, 58 год. правосл. вере, удовац, са имовином, неосуђиван, приватник, становник Вел. Бечкереча — као саизвршиоце у смислу члана 70 Крив. законика, ради кривичног дела расприравања националне мржње из члана 172. Крив. законика.

Ово су кривично дело починили тиме, што су 8. новембра 1912. године, ноћу, у кафани КОРОНА (Круна), у присуству 25—30 гостију од музичара демонстративно тражили да стално свирају српске песме, док су у више наврата наздрављали речима „живео наш краљ Петар“, а тим приликама су од музичара тражили да свирају туш. Овим радњама су у кафани присутне грађане мађарске и српске националности подстицали на међусобну мржњу.

Образложење

У време овог догађаја односи између Аустрије, Мађарске и Србије били су — као што је то опште познато — толико напети, да је из дана у дан претило избијање рата.

Под овим околностима, не треба посебно доказивати да су радње окривљених веома подобне да пристуне грађане мађарске и српске националности подстакну на међусобну мржњу. Нарочито тиме, што су на јавном месту, у присуству већег броја грађана мађарске и српске националности од циганских музичара демонстративно тражили да свирају стално српске песме, а нарочито — као што то произилази из изјава сведока — песму о Милетићу чија је садржина посебно узнемирујућа. Затим, речима „живео наш краљ Пе-

тар“ слављен је краљ једне стране државе као да је наш краљ.

Вел. Бечкерек, 12. априла 1913

Краљевски тужилац

Број 2051/Б.1913

У ИМЕ ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА КРАЉА!

Кривично веће Краљевског суда у Великом Бечкереку, у кривичној ствари против окривљених Милоша Стефановића, Саве Кле, Светозара Теодоровића, Др Ивана Миркова, Михајла Веиновића и Љубомира Лукића, ради расприравања националне мржње, према оптужници бр. 1911 из 1913. г. у већу које чине председник суда Еде Алфелди, те судије Карољ Ректорис и Реже Черманек доноси следеће

решење

Одбија се оптужница и обуставља се поступак против свих окривљених.

Настали трошкови од 26 круна терете Краљевску благајну.

Образложење

Краљевско тужилаштво је подигло оптужницу против окривљених као саизвршилаца дела из члана 172 Крив. законика, тј. расприравања националне мржње, што су према наводима оптужнице извршили тиме, што су у Вел. Бечкереку, 8. новембра 1912. г. у кафани Корона, ноћу, у присуству 25—30 гостију, демонстративно наводили музичаре да стално свирају српске песме, што су наздрављали са речима ЖИВЕО НАШ КРАЉ ПЕТАР, што су при таквом наздрављању тражили од музичара да свирају туш, којим су радњама расприравали међусобну мржњу међу присутним грађанима мађарске и српске националности.

Чак и да све то чињенично стоји, ако би наведене околности и одговарале истини, из тога се не би могло утврдити постојање дела расприравања националне мржње.

С озбиром да радње којима окривљене терети оптужница не представљају радње које би биле кажњиве по члану 172 Крив. законика, нити представљају радње кажњиве по било ком другом основу, према члану 262 Закона о кривичном поступку ваљало је оптужницу одбити и поступак обуставити.

Донето у Вел. Бечкереку, на седници кривичног већа Краљевског суда од 9. јуна 1913.

Еде Алфелди
председник Краљевског суда
(добротом Тибора Варадија, унука
браниоца окривљених — Имре
Варадија)

InvestExport

ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ГРАЂЕВИНАРСТВО, ИНЖЕЊЕРИНГ, ДРУМСКА ВОЗИЛА И ТРГОВИНИ СА П. О.

Смед. Паланка, 29. новембра 8

тел 026/32-821 факс 026/32-821

Представништво у Београду, Андре Николића 3

тел. 011/648-960, 648-971 факс 011/651-058

Предузеће „Инвест Експорт“ обавља делатности грађевинарства, инжењеринга и трговине на велико и мало.

ГРАЂЕВИНАРСТВО

Инвест Експортови грађевинци изградил су протеклих година на хиљаде квадратних метара стамбеног и пословног простора широм Србије.

Инвест Експорт гради у 1991. око 22.000 квм стамбеног и пословног простора и то пет објеката у Београду, по један у Младеновцу, Петровцу на Млави и Рековцу.

Инвест Експорт за тржиште гради преко 15.000 квм пословног простора: пословно-тржишне центре у Младеновцу, Петровцу на Млави и Рековцу.

Инвест-Експорт почетком јуна о. г. почиње са изградњом за тржиште Пословно-тржиног центра „БАЗАР“ у Савоту.

**ИНВЕСТЕКСПОРТ ЈЕ ВАШ СИГУРАН ПАРТНЕР.
УВЕРИТЕ СЕ!**

ИНЖЕЊЕРИНГ

Израда комплетне документације за грађевинске и металне конструкције. Изградња и опремање објеката.

ТРГОВИНА

Инвест Експорт се бави прометом грађевинских и других материјала како на велико тако и преко сопствене мреже стоваришта грађевинских и других материјала и специјализованих продавница.

**ИНВЕСТЕКСПОРТОВА ТРЖИШНА ОРИЈЕНТАЦИЈА ЈЕ
ГАРАНЦИЈА ПОСЛОВНОСТИ И ПОУЗДАНОСТИ.**

ПОВОДОМ 50-ГОДИШЊИЦЕ ГЕНОЦИДА

БОГ ЋЕ СПАСИТИ СРБИЈУ

Србија је копча која закопчава и раскопчава два света, два континента, две цивилизације, две религије... А све једно другом супротстављено, непомирљиво завађено, напострешено, у вечном ратном походу једно против другог.

**Пише: Љуба РАНКОВИЋ,
протођакон**

Пре две године, 1989. обележавали смо шесту годишњицу Косовске битке са којом је завршена златна епоха царства Немањића.

Прошле године смо обележавали тридесет годишњицу српских сеоба на север под светим српским патријархом Арсенијем Чарнојевићем. Највећу у низу наших трагичних и вечних селидби и потуцања кроз целу страдалну историју.

Ове године обележавамо педесетогодишњицу великог српског истребљења на просторима западних српских земаља, од Дрине до Купе, од Јадранског мора до реке Драве. Обележавамо годишњицу највећег геноцида и злочина који је извршен над једним народом у историји света.

Догодине ћемо обележавати годишњицу избијања крвавих и ослободилачких ратова Србије на балканским просторима.

Па следеће, 1993. године, опет неку годишњицу нашег страдања, нашег удеса и наше трагедије. И тако из године у годину, из деценије у деценију, из века у век, од краја до краја времена. Нема краја српској трагедији и нема мере њеним размерама.

СРБИЈА СЕ ОКИТИЛА ШУМОМ КРСТОВА

Какво се то проклетство наднело над судбином овог народа и има ли објашњења његовог историјског удеса и пострадања? Хоће ли неко моћи увидети и пронаћи праве узроке вечите српске несреће и да ли ће ико моћи сагледати и измерити све њене димензије?

Као да су адске силе сковале неку космичку заверу против српског народа. Изгледа да су наши преци полазећи из Карпата у своје вечне сеобе, на широка словенска плећа, поред тојага и мешина, натоварили неку велику несрећу и вечно проклетство. Више је него очигледно да их је неки зли дух водио и довео на ове балканске просторе. Кућа се, по старом словенском веровању, не гради на међи, нити на ветрометини, нити на раскрсници. А наши преци су баш тако место за свој дом изабрали. Види ли неко спорнију међу, опаснију ветрометину и уклету раскршће под овим небеским сунцем од овог парчета земље које се данас зове Србија? Србија је копча која закопчава и раскопчава два света, два континента, две цивилизације, две религије... А све једно другом супротстављено, сучељено, непомирљиво завађено, напострешено, у вечном ратном походу једне против другог.

Голгота је, због невино проливане крви Спаситељеве, постала симбол страдања. На њој су била три крста. Србија се кроз своју историју окитила шумом крстова на којима су издисали невини страдалници. Голгота је место лобање. Хришћански живописци сликају испод Спаситељевог крста на Голготи и једну лобању као симбол страдања и смрти. А на крвавом српском разбојишту — Чегру код Ниша, од лобања храбрих Синђелићевих ратника сазидана је најнеобичнија грађевина у свим космичким просторима — Беле-кула. Има ли на свету грађевина слична овој? А када би се у један зид узидале све лобање Срба пострадалих у ратовима и погибијама, морао би се сазидати нови српски „кинески зид“ који би опасао целу Србију.

ХРВАТИ НЕ ПОКАЗУЈУ НИ НАЈМАЊИ ЗНАК КАЈАЊА

Нема сумње, од када је канула прва кап крви из ране праведног Авеља, па до данашњег дана, нигде није потекло толико река крви и суза колико на просторима где Срби данас живе. И неће бити никакво чудо ако Србија једног дана постане универзални симбол страдања — космички голготски проплакан.

Пре тачно пола века, у једном кратком временском раздобљу, за годину, две, три, сурова коса смрти у рукама нашег словенског, уз то још и брата у Христу, хрватског народа, сабила је у откосе смрти седам стотина хиљада невиних људских живота — деце, мајки, старца, голоруких и незаштићених. А само због имена српског и вере православне. Када је Каин убио свога брата Авеља, Бог се јавио Каину и упитао га: „Шта учини? Глас крви брата твојега виче са земље к мени“. Вапај невинне Авељеве крви, дакле, узнемирио је небо и покренуо самога Творца да сиђе на земљу и казни злочин. Какав ли се вапај диже ка небу са стратишта и јама безданица, из Јасеновца, Јадовна, Херцеговине, Лике, Велебита, Славоније? Могу ли небеса остати глува над тим невиђеним злочиним? Бог је Каину утиснуо на чело жиг убице а у душу уселио буру и смрт, и по томе га препознајемо до данашњег дана. Какав ли је жиг на челу хрватског народа и да ли ће га икада у својој историји моћи скинути са себе. Каква ли је бура у њиховој свести и савести, уколико није спаљена заједно са недужним жртвама у крематоријумима Јасеновца?

Сматрам да нема потребе, нити би то, пак, било могуће улазити у појединачне описе усташког злочина над српским народом у такозваној Независној Држави Хрватској. О то-

ме су написани бројни томови књига и сакупљено мноштво докумената и сведочења. И то је уосталом посао историчара, социолога, психолога и психијатара, а пре свега психопатологије као науке. Историја тог злочина је сваког Србину мање-више добро знана. То је било такорећи јуче и још западни ветрови до носе преко Дрине у Србију мирис свеже крви и дим са спаљених огњишта, српских села и градова.

Међутим, нешто друго је за нас, посебно данас, важно и битно. Наиме, важно је какав однос ми треба да имамо према том злочину који по свој прилици у ове наше дане прети да се понови. Одмах ваља рећи да нико од живих Срба данас, па ма ко то био, нити иједна српска национална или државна институција, установа или удружење, странка или ма какво појединачно, нити Српска православна црква, нема право, нити историјско, људско и морално овлашћење да ОПРОСТИ злочинцима њихов злочин. Поготову што нико од Хрвата, нити појединачно, нити колективно, тај опростај не тражи. Чак Бог, као савршена свепраштајућа љубав тражи од човека покајање и плодове покајања да би му опростио грех. Као што је познато Хрвати не показују ни најмање знаке покајања. Напротив, сматрају да су чинили велико и свето дело за свој народ и своју цркву и увек су спремни да га опет понове.

Крајње лицемерно и недостојно звучи стара јеврејска синтагма — „праштамо а не заборавамо“ која се у новије време нарочито користи и понавља. Пре свега она је са хришћанског новозаветног и православног становишта нелогична, апсурдна и парадоксална. Свети Јован Дамаскин, велики отац Цркве одбацио је ову старозаветну синтагму као нехришћанску. Јер праштања нема без заборава. Шта се то онда прашта а шта се памти? Прашта се зло а истовремено се памти зло. Онога који памти зло наш народ назива погрдним именом — злопамтило и то је један од најнегативнијих типова човека.

700 ХИЉАДА БОЖИЈИХ МУЧЕНИКА

Треба ли Срби да се свете хрватском народу за почињене злочине? То поготову не. Суд, казна или награда за дела сваког човека на земљи припада једино Богу. Уколико српски народ има толико духовне снаге и моћи, сажаљења и љубави према духовно и морално посрнулом хрватском народу, онда једино остаје да се моли Богу да Бог грешнике приведи на покајање. Исто онако, како се Христос молио са крста. Он није рекао — опраштам вам јер не знате шта чините. Иако је као Бог имао ту власт да опрашта грехе. Он ипак моли свога небеског Оца: „Оче, опрости им јер не знају шта чине“. Праштање припада Богу. Наше људско праштање је више васпитна мера и помоћ нашим ближњима да се лакше подигну и поправе у благотворној клими праштања и љубави. Сваки грех човека пре-

ма човеку отвара две болне ране. У души онога према коме се грех чини а такође и у души онога који грех чини. Праштање и покајање су небески лекови за те љуте ране на људској души.

Свети владика Николај, пишући о геноцидном злочину хрватског народа над Србима поставља питање: шта Срби треба да чине? И одмах одговара:

Прво, да се не свете — јер, ко се свети тај се не посвети — него да оставе освету Богу, који је заповедио људима још пре Христа: „Не свети се, моја је освета!“ (V Мојс. 32,35 и Рим. 12,19).

Друго, да јављају свету и објављују ова грозна недела најновије инквизиције над српским народом; да опомињу народе широм света, хришћанске и нехришћанске, да буду на опрезу, јер се и њима може догодити што се догодило српском народу средином XX века.

Треће, да се диче и поносе са својих 700.000 мученика за Христа! Да им зидају храмове на местима њиховог мучеништва, над њиховим гробницама такозваним „псећим пећинама“ — које ће се звати свете пећине — и свуда по свету.

Само тако ће српски народ имати за сву будућност једну непобедиву небесну армију од 700.000 Божијих мученика на својој страни, као заштиту, одбрану и зајемчену победу; и један морални капитал коме нема равна у свету.

Нигде свети Владика не помиње праштање а истовремено је против освете. Он препоручује молитву и сведочење као вапај невинне крви. То једино може код грешника изазвати покајање и поправку.

Но у овој години када се подсећамо геноцида над српским народом у Независној Држави Хрватској кога су починиле усташе, морамо се подсетити и на геноцид физички и духовни кога су српски комунисти починили над својим сопственим народом. Тај злочин је, нема сумње, много тежи, много болнији, трагичнији и са много већим последицама по цео српски народ и по његову државу па и по Југославију. „Ко ти ископа очи? — Брат. Зато је тако дубоко“ — каже српска народна пословица. Дубљу и отровнију рану на души и телу српског народа нико није отворио колико Срби комунисти. Такав злочин, таква издаја, такво крвопролиће и духовно сатирање српски народ није преживео у својој историји која је одвећ крвава и трагична.

РАСКОМАДАН СРПСКИ НАЦИОН

Мало се, скоро никако, о томе до наших дана писало. Понешто у иностранству. Крагујевачки „Погледи“ из броја у број пишу о комунистичким злочинима у Србији. Та сведочења изазивају језу у народу. Намеће се питање, како је могуће да човек толико падне и погрне, да се изметне у звер и чудовиште које сатира и своје најближе и најрођеније. То је нешто небивало у људској историји. Донекле се усташки злочин и може разумети. То је злочин над народом друге вере и другог племена. Али како људским разумом схватити и језиком објаснити злочин над својим народом. Како објаснити колективно самоубиство, стравични покољ душа и тела стотина и стотина хиљада невиних људи, генерација и

генерација Срба све до данашњег дана.

У јамама и на стратиштима, логорима и ломачама широм Ендехазације страдали су Срби физички. Њихове душе су као хорови анђела узлетеле на небо. Усташе нису насрнуле на светињу српске народне душе — то највеће благо које поседује наш народ. Српски комунисти, заведени и нахушкани од светског болшевичком подземља, као бесни зверови су кидисали најпре на саму зеницу српског бића — на душу народну.

Од 1941. године па до краја рата кроз разне „фазе револуције“ страдало је од комунистичке српске руке 350.000 хиљада људи по писању грофа Николаја Толстоја у књизи „Министар и масакри“ која је прошле године изашла у Лондону. Мајкл Лис, у својој књизи „Силовање Србије“ наводи цифру од 250.000 комунистичких жртава. Ових дана изашао је специјални број „Погледа“ под насловом „150.000 незнатих гробова“ на 200 страница потресних сведочанстава и докумената, који по грозоти ни по чему не заостају за усташким и немачким злочинима.

Неман комунизма је буквално раскомадала српско духовно и национално биће. Много ће времена требати српском народу да се и духовно и физички опорави и излечи од комунистичке тираније и лудила. „Не плашите се оних који убијају тело а души не могу нашкочити“ поручује Спаситељ својим следбеницима. Комунисти су у току своје владавине настојали да сатру и искорене највеће вредности српске народне душе. Нарочито су насрнули и свој бес искалили на Српској православној цркви, духовној мајци и чуварки српског народа. Неће српска црква још задуго излечити од рана које су јој у задњих пола века нанете. Народ је духовно сатрвен, раздуховљен, обезбожен, завађен, подељен, осиромашен. Српско село је уништено и угашено. Убијен је радни елан, радне навике и воља за напретком и поштеним радом. Зацарила се уместо тога корупција, полтронство, опортунизам, превара, обмана, лаже и криминал сваке врсте. У народу буја завист, мржња, нетолерантност, злурадост, одсуство сваког разумевања и сарадње. Расточило се српско национално и духовно биће. Србија је постала једна од најомрзнутијих земаља света, заједно са Ираком и Либијом. Још једино у Србији високо уздигнута на државном грбу и застави блиста болшевичка звезда петокрака. И то одлуком и вољом велике већине данашњих Срба. Из дана у дан српски брод тоне све дубље и дубље. Самоистребитељно коло из дана у дан све се више шири српском земљом. Бела куга затире племе Светога Саве. Косово из дана у дан све је даље од Србије. А стиче се утисак да Срби још увек нису ситуације у којој се налазе. Потпуна духовна одузетост паралисала је све народне способности да се покрене, да се тргне, да почне да се исправља, да се отима. Неких знакова буђења, додуше има у српској омладини, али бројнија је она сипљива, остарела, осиротела, пензионерска и старачка Србија која као мртва телесина својом млитавом тежином и задахом смрти притиска и гаси сваки животни импулс у народном животу.

Стање у Србији и српском народу данас, најкраће речено, јесте више него алармантно. Шта чинити? Шта радити? Одакле крену-

ти? Куда поћи? Има ли Србији спаса? Како спасити српски народ? То су питања која не силазе са усана и из свести сваког иоле свесног и духовно будног Србина. Црне завесе српског неразума су заклониле све наше хоризонте. Нестајемо у својој изолованости. Постали смо подсмех свету и сметлиште свету.

ПОСТАЛИ СМО ПОТСМЕХ СВЕТУ И СМЕТЛИШТЕ СВЕТА

Кад се човек наднесе над свим размерама нашег удеса и националне трагедије, отима се неизбежно питање: Како се можемо спасити? Слично питање једном сличном приликом упутили су Апостоли Христу и он је одговорио: Људима је то немогуће, али Богу је све могуће. Само Бог може спасити Србију. Другог савезника и помоћника не можемо данас наћи осим Бога и Светог Саве. Они су били једини помоћници и савезници кроз целу нашу историју и никада нас нису издали и изневерили. Наши преци су се њима обраћали, од њих помоћ тражили и од њих помоћ, разуме се, по степену заслуге добијали. И то у најтежим, најодсуднијим и најсудбоноснијим моментима у нашој ближој и даљој прошлости.

Када је војвода Живојин Мишић распоредио трупе своје армије уочи одсудне Колубарске битке, седео је сам под својим шатором у тоноу у дубоке бриге за Србију и своје војнике. Још неколико сати и треба да отпочне битка која ће решити судбину Србије. Војска је мирно спавала распоређена на положајима. Густа магла је обавила Суворор. Прст пред оком се није видео. На другој страни, са оне стране планине, чекала је одсудан број бројна армада моћне аустроугарске царевине. Многобројнија и обученија, опремљенија и наоружанија. У поноћ Мишић устаје огрће свој избледели војнички шишел и излази из шатора. Цео Суворор у тоноу је у маглу и тишину. Он полако одлази у оближњи шумарак, гледа и тражи најправији млади храст без сувака. Долази под њега и са склопљеним рукама на грудима клече на влажну земљу подиже поглед ка небу и тихо, из дна душе, завапи: „Творче, ја учиних што беше у мојој моћи. Знам да то није довољно за победу и за спас Србије. То чудо, Господе, молим ти се, учини Ти“. У зору магла се почела полако дизати са Суворора. Српска артиљерија је непогрешиво тукла непријатељске положаје. Колубарска битка је добијена и Поћорек је са својом војском пребачен преко Дрине и Саве — протеран из Србије. Бог је помогао и спасио Србију.

То је једини начин и једини пут којим Срби данас морају поћи. Натраг Богу, натраг Светом Сави, натраг својој Цркви, своје корену и своје имену.

Без тога нестаћемо са историјске позорнице, изумрећемо као народ попут многих народа који се у одсудном тренутку нису могли снаћи на историјској прекретници. Српски народ може смоћи снаге и учинити оно што многим данас изгледа немогуће, јер са Богом је све могуће и он помаже онима који му се моле и који га са вером призивају.

ЗАПИС

О ДОМОВИНИ И ЖРТВИ

Пише: Младен Марков

На тему жртве или боље рећи жртвовања за друге, ближње, за идеале, за девојку, мужа, брата, сестру, понекад и непознате, написане су драме, посечене су безбројне шуме за рад штампања романа, утрошене хиљаде километара филмске траке через оне крајње сцене кад „мрски непријатељ лишава живота Зоју Космодемјанскују“ или кад секретар Рајкома не пада ни после митраљеских рафала борећи се за родину. У нашим филмовима многи глумци умирали су „херојски“ за идеју Онога чију слику сада скидају са зидова. Иља Еренбург написао је књигу за употребу црвеноармејца „Убиј Немца“, а руски солдати само у листове те књиге нису завијали дуван и курили. Остало је нејасно да ли нису смели или нису хтели.

Но, хајде, веровали смо и били преварени. Неко је био преварен знајући, а неко не знајући. Како се то данас популарно вели индоктринирани, само да се избегну она наша већ од давнине позната дозирања кривице, према чијој би величини, боже мој, можда сутра неко могао и да нам одмерава казну. И, хајде, учинимо још један напор и уразумимо се.

Међутим, и поред низа других индоктринација којима сам и сам подлегао никад нисам могао да схватим култ Даринке из Рајковца, која је жртвовала кћери не издавши скривеног партизана. Гледала је чак, како јој кољу децу и ћутала због чега је проглашена народним херојем и примером како и остале мајке треба да поступају у сличним приликама.

После ове претходне реченице предлажем драгом читаоцу да начас одахне, попуши цигарету или ако не троши дуван бар прошета по соби и тек потпуно смирен настави са читањем чланка, будући да сам и сам пишући га, начас одахнуо, зажмурио и ево, наставио.

Даринка из Рајковца је, дакле, скривала партизана, а на упозорење да ће јој заклати кћери ако га не ода, она је пркосно ћутала. И ову сам реченицу написао, а кад сам је прочитао неколико пута наглас никако се нисам могао отети утиску да ми звучи као истргнута из каквог полицијског записника. Тек кад сам је свесно занемарио, исто тако присилио сам себе да проглашеној хероини придодам Старину Новака и „... че одајте друга чи једнога...“ итд. Али, обрћем, нигде се не помиње жртва деце.

Но, идемо редом.

Кажу, мада историјски није утврђено, како је сакривени партизан слушао разговор и припрему за убиство деце уколико несрећна мајка не ода његово скровиште. Под претпоставком да је слушао мучење јатака, уверавања, претње, мислим да је непотребно описивати читаоцу његове моралне квалитете.

Међутим, појмимо оним путем који је при знала званична, дојучерашња комунистичка историографија: он се, кажу, скривао на другом месту те према томе није знао шта се дешава, иначе — изашао би, предао се и спречио злочин. Овога часа треба обратити пажњу на објашњење историчара. Кад тако објашњавају значи да је још увек непознати преживео па причао, вајкао се како је било, вероватно и сам притиснут тешким бременом греха који није смео или није хтео да преузме на своју душу. Да је било тако, питам се, шта га је спречавало да уз помоћ сведока, природно оних код којих је у датом тренутку пребивао, докаже своју невиност? Јежим се на по мисао треће, вероватно за то време уобичајене могућности: Себе је држао вредним свих жртава. А можда и четврто: има просто безосећајних људи којима туђа мука ништа не значи.

Но засигурно да су историчари на нечем непобитном заснивали објашњење зашто се скривени човек није појавио, уколико је слушао претњу намераваног злочина. Трагајући за стварним подацима нисам пронашао ваљане доказе за овакав поступак, наравно уколико се све збило под реченим утиском. Под претпоставком да такви докази постоје, свако разуман, верујем, волео би да их сагледа.

Но, вратимо се несрећној Даринки пошто је основ овог промишљања више последица њеног чина из којег је временом постепено нарастао мит издигнут на непојамну висину закона. Мит, дакле, на поступку полуделе жене која није одговорна за доцнију злоупотребу.

Различити су путеви објашњења злочина учињеног за време грађанског рата и моја пажња није усмерена у том правцу. Са стране званичне идеологије већ је довољно „обрађен“ тако да је чак и превише продубио рану начињену на ткиву српског народа доказујући још једном како је страхован братоубилачки рат.

Намера је друга.

Из свесног или несвесног жртвовања деце Даринка је израсла у мит. У славу те и так-

ве жртве писане су песме и пригодом било какве свечаности рецитоване до неукуса назване „Даринкин дар“. Кдме? Питале су се уплашене мајке. Чему? Нису су усуђивале да протестују. За кога? Мукло су јецале све чвршће стежући своју децу уз себе уплашене да их сваког трена нека може заискати и принети на жртвеник као јаганце. Гледао сам и балет, чак, са пригодном музиком. У тој представи некакви људи одевени у кожу, сатански скачу по позорници, музика наговештава жртву, а затим ода. Ко ме? У име чега? Зашто? Пензионисани официри нарасли до песника уче мајке како треба употребити децу, једна неуспела глумица даје интервју како је, играјући Даринку, ето боже мој, заслужила а сама је деца прекорела, њени храбри гледаоци већ спремни да грлом зауставе нож... Широм земље величана је жртва и ширена порука свој деци српској: тако се брани отаџбина! За њу, домовину, родитељи морају да гледају како им кољу децу, морају да буду спремни и оца рођеног да убију.

Исак Бабељ: „... А сада ћемо ти, драга мајнице, испричати како смо клали татицу...“

Драма, балет, музика. Истим призвуком, исто упозорење, исти морални став: будите спремни и дужни на овакву жртву.

Осећам већ да се при оваквој теми може скренути у патетику, те се стога враћам по нашим школама већ давно утврђеном етичком ставу заснованом на безумном чину једне несрећне жене. Из тога је произишао и став, смем да устврдим, у нашем Уставу како нико не сме да потпише капитулацију.

После Скита који су додуше ратовали системом спаљене земље, те према томе имају и неко оправдање, и после нацизма ми једини МОРАМО жртвовати децу зарад идеје.

И шта се потом десило? Усталичена је код нас наказна идеја произишла из жеље за влашћу, да је жртва нормална, чак нужна пошто се наставља једном другом нити — повезивањем у крви. (Нису тек тако пуким случајем на Сремском фронту кандидата за члана Партије одређивали за езекуцију осуђеника који је згрешио у односу на „правилну“ комунистичку мисао.)

Трагови оваквих митова вуку се по читанкама. Дугогодишњом индоктринацијом овај се претворио у болест. Држим како је нужно што хитније лечити обољење, најпре хируршким захватом у дечјим читанкама како нам и будуће генерацији не би биле пелцоване заразом.

БАЛАДА О КОМИТОВАЊУ

... И док је Аустријанац Херберт Ленц доживљавао зближавање са Србима кроз херонку (с посестримом јој патетиком), митологију, народне скаске, предања, поезију и крваву збиљу устанка против бугарских зверстава и аустроугарског терора, дотле његов савремени сабрат по професији на историјско путештвије полази у трагању за властитим идентитетом, а у свом животу истрајава мрачну верзију политичких и идеолошких терора као судбине, бивајући жртва све савршенијих механизма поништавања јединке у мирнодопским условима.

Пише: Љиљана ШОП

"Срби су најопаснији кад сви мисле да су дотучени, на издисају. Још опаснији су кад падну у очај или саморушилачки бес; њима је увек потребно да стигну до дна пакла да би се одатле винули у чисте, жуђене небеске сфере."

Милисав Савић: Ћуп комитског војводе

Ову опору али и историјски прихватљиву оцену менталитета српског народа, оцену у којој истовремено има и зазирања и дивљења, приписује Савић доктору Херберту Ленцу, аустријском поручнику, глумцу прослављеног бечког позоришта Бург, личности која у романијерској конструкцији има сталну улогу корелатива и противтеже прегрејаном националном заносу и распорасаној националној митологији, основним покретачима читаве ове бајколике али и фактографске приповесте о Топличком устанку 1917. године.

Када затој историографији, ћуте архиви, недостају документи, а енциклопедије у два наестака редова смеће узроке устанка, лоцирају збивања, помену вођу (Коста Војиновић) и поброје жртве („неколико хиљада људи, жена и деце“), простор књижевне фикције постоје безграничан и омогућава имагинацији да на основу најразличитијих знања гради фреску која постаје нека врста паралелне, алтернативне историје. Такву је визију Топличког устанка и комитовања легендарног Војводе и његових анонимних сабораца, урођену у тамне, фантастичне слојеве народних предања, обреда, веровања и митотворства, узидану између дубљих, старијих темеља народног постојања и нових, готово јучерашњих понора над којима се делио, пропадао и опстајао овај народ, настојао да утемељи, од заборава отме и у осавременењеном приповедању укорени Милисав Савић. Каткад с више, каткад с мање успеха, како то већ бива кад се пруже голема задаћа а један метод употребљив за њено остварење.

Уметнички најпродуктивнија линија у Савићевом приповедању заснована је на вештом преплитању аутентичне српске фантастике са малобројним историјским чињеницама о Топличком устанку. Фантастичку потку својега казивања, назначену још у причама из књиге

„Ујак наше вароши“, усавршио је Савић у најновијем роману до степена пуне функционалности. Ликови Војводе, Дводевојке, Троглавог, Злопоглеђе, Слупца, Косаре, Немога с једне су стране митски обрасци, прототипови особина које одвајкада поседује и у које тврдоглаво верује овај инацијски и бунтовнички, слободарски народ, док с друге ови одметници, хајдуци, комите, четници (назовимо их како хоћемо), лишимо ли их магијских и чудотворачких елеманата приче, постају сасвим могуће личности једног суровог времена и једне стихијске, неорганизоване али одсудне борбе за национални опстанак.

Само пишчева машта, упозорава Савић, није довољна да причање добије пуноћу, многозначност и могућност разноликих решења; стога аутор позива читаоца на креативно саучесништво у обликовању појединих епизода, а укрштање српских и аустријских извора о догађајима (Војводине белешке и Ленцов дневник) чине причу ближом могућној истини оплеменењеној историјском маштом („Приповедач веран историјској машти — и да хоћу ја не могу да је избегнем — мораће, најпре, да се определи према присностима и искључивостима записивача (сведока на које се позива.)“ Уверење да нема коначних прича, као ни коначних истина, доприноси богатству овог Топличког рашомона, а **Ћуп комитског војводе** постаје балада о свим српским бунама и устанцима, метафора за све сличне подухвате у историјском трајању Срба и њиховом колективном памћењу.

Писцу ових редова, међутим, чини се сувишном и неуспелом, натегнутом и неуверљивом глобална конструкција Савићевог романа, оквирна прича, **метафора о глумцу**, да тако, за ову прилику, назовемо тај слој романа којим је Савић желео да обезбеди универзални план својој творевини. Начинио је тако, по мом мишљењу, корак у страну, интелектуалистичку параду која подваја читаочеву пажњу и одводи је од истинског универзалног нивоа романа оствареног у сфери фантастике и митолошке сввремености. Савић је, наиме, трактатом о глуми и глумцу желео да сугерише да су однос између историје и приче о њој идентични односу између живота и глуме. Једна од могућности. Друга, примеренија човеку од пера и вере у моћ речи, казује да је устанак последица, а да узроци леже у чи-

њеници да су Бугари „почели систематски да уништавају српске књиге“. И сада су, да конструкција приче буде затворена, аутору „Требала“ два глумца, један у прошлости (Херберт Ленц) и један у садашњости („приповедач“), жртве исте професије преведене са дијахроничког плана на синхронички под заједничким именитељом поглед на свет, дакле, личност судбински истоветне, под кровом историје која се понавља (дабоме, као фарса!).

У Србији, земљи бајки о закопаном благу, „приповедач“ тражи једно такво, духовно, благо речи, Војводине драме. Ми знамо (захваљујући „историјској машти“) како је на то благо у свом времену реаговао „приповедачев“ духовни и професионални сабрат, бечки глумац. Било је то време када је драме писала и о њиховој (етичкој) компоненти просуђивала публика. Када су глумили учесници драме. Када су живот и уметничко дело били једно. Када машта није могла да смисли веће зло од постојећег. И када је величина националне трагике привела под српску заставу чедо друге културе, спочетка суздржано и критично, али вољом уметничке природе (или снагом љубави према Немом/Немој!) осуђењено на сасвим српску судбину!

И док је онај прошли глумац доживљавао зближавање са Србима кроз херонку (с посестримом јој патетиком), митологију, народне скаске, предања, поезију и крваву збиљу устанка против бугарских зверстава и аустроугарског терора, дотле онај други, савремени, на историјско путештвије полази у трагању за властитим коренима, а у свом животу истрајава мрачну верзију политичких и идеолошких терора као судбине и бива жртва све савршенијих механизма поништавања јединке у мирнодопским условима. Ако и постоје неке метафизичке константе у овим различитим трајањима, онда је једна од пресудних, можда, уклетост издајства (других али и себе) и слутња да су силе зла, ипак, упорније и делотворније од сила добра.

Сачинивши од маштовитих фрагмената добру причу, утемељену на истинском познавању српске митологије и народне књижевности, Савић на крају прибегава већ познатом, у моду и манир претвореном мистификовању властите повести, питању ко је заправо њен истински аутор. Заузима, непотребно, и неку врсту одбрамбеног гарда („Ако се неком ова повед не свиђа или не чини уверљивом, нека створи своју — поручује писац.“) Чему? Да ли је то позив да сви пишемо своје **Сеобе, Браћу Карамазове, Пролећа Ивана Галеба...** Добра је то повед **Ћуп комитског војводе**, само су јој сувишне помодне прозне поштапалице, конструкције, видљиве стваралачке скеле са којих писац изриче своје, иначе природне и сваком ствароцу знане недоумице. Србија је земља у којој свако верује у моћ закопаног блага и сања да пође у своју потрагу за њим.

СРПСКЕ ЗАДУЖБИНЕ (5): ВЛАЈКО КАЛЕНИЋ

ЗЛА СУДБИНА КАЛЕНИЋА ГУВНА

Однос Срба према задужбинама свакако је без преседана у Европи, тако да нам се намеће питање: шта би било са Нобеловом наградом да је Алфред Нобел којим случајем био Србин? Вероватно исто што се догодило и са задужбином Влајка Каленића, која је по свом богатству била равна овој чувеној задужбини, а у Србији тек трећа, иза задужбина Николе Спасића и Алексе Крмановића.

Србија није успела да сачува богатство које је Каленић оставио иза себе. Није успела да сачува ни његову славу, чак ни биографију. Амбициозно издање „Знаменити Срби 19. века“ не помиње овог добротвора, а његово име се не може наћи ни у једној историји, чак ни Енциклопедији. Од њега је остала само Каленићева пијаца, али ни она више не припада славној задужбини.

Данас више не знамо чак ни право име овог добротвора, помиње се и као Влајко и као Владимир, презивао се Каленић или Калинић. Рођен је 6.8.1831. и све што је о њему

сачувано је чињеница да се обогатио обућарским занатом, да је био добар економ и да се још за живота истакао као донатор у области културе и просвете. Стекао је велико богатство и целокупно га завештао Српском народу, са једним условом: да остане на коришћењу његове жене Милеве све док је жива, или док се поново не уда. После њене смрти целокупно богатство је прелазило у руке Министарства просвете и црквених послова које је, као законити старалац, било дужно да распрода имовину и оснује Фонд Влајка Каленића.

Тестамент је написан 1907, непосредно

пре смрти Каленића, а обзнањен тек 1922. Милева Каленић се старала о имању све до смрти 1926, али је већ пре тога захтевала од Министарства просвете да извесна имања распрода. Желела је да се по њеној смрти што пре оснује Фонд њеног супруга.

ТЕСТАМЕНТ СЕ НИЈЕ ОСТВАРИО

Тестамент је написан јасно и родбина није успела да га обори ни поред највећег труда. У њему се налазио списак свега што је Каленић поседовао, а он је стварно био импозантан.

1. Непокретно имање у Бориса Кидрича са две зграде.

2. Њива код старог Гувна, данашња Каленићева пијаца.

3. Велики плац од 15.502 м², смештен између Кичевске, Његошеве и Невесињске улице.

4. Њива звана „Лазина“ у Бориса Кидрича величине 5.452,52 км.

5. Плац у Маршала Толбухина 316,13 м².
 6. Још један у околини Маршала Толбухина од 564,62 квм.
 7. Плац више Симићевог мајора.
 8. Огромна њива са зградама у Небојшиној, 59.587,90 м².
 9. Њива на Крагујевачком друму, 5.265 м².
 10. Виногради на Бањичком брду у величини од 40.000 м².
- Жеља Влајка Каленића била је да се све то распрода и да се новац правилно уложи тако да би задужбина могла да живи само од камата, а да се главница никада не дира. Сврха задужбине би била:

1. Издржавање једног ученика економских наука.
2. Помоћ дому за сироту и напуштену децу.
3. Помоћ Друштву за чување здравља.
4. Давање доприноса Трговачкој Академији да би се финансирала путовања у иностранство сиромашних ученика.
5. Давање прилога Палилулској основној школи са наменом да се обуку сиромашна деца и да им се купе уџбеници.
6. Одржавање његове породичне гробнице.

Све што је оставио Влајко Каленић било је сасвим довољно да се и дан данас испуњавају његови захтеви, међутим, ова богата задужбина готово никада није имала среће. Из архивских докумената видимо да Министарство просвете није умело да искористи повољан тренутак за продају земљишта мада је имало дозволу Милеве Каленић. Чак постоје и оштра писма у којима гђа Каленић најављује да ће продају извршити сама и то по много бољим ценама него што је Министарство предвидело.

После њене смрти Задужбина још дуго није почела са радом. Прво се водио судски спор, потом Министарство није остварило први услов за оснивање Задужбине, није створило Фонд. Године 1930. учињен је први покушај и имовина Влајка Каленића је стављена на лицитацију. Продаја имања ишла је сувише споро да би се и даље чекало, тако да је 1934. Одбор отпочео са радом. Реално, услови за њихов рад постојали су много раније, јер је Задужбина располагала са готовим новцем који је добијала на име закупа земљишта. Између Одбора Задужбине и Министарства просвете односи нису били сасвим регулисани. Одбор, као носилац воље Влајка Каленића није добијао сав приход и сасвим је нејасно по ком основу га је Министарство задржавало. Друштво за очување здравља и Палилулска школа уложили су протест због недовољних средстава које примају. Одбор је тражио објашњење од Министарства, а Министарство је одговорило да је добро што Задужбина уопште функционише, јер још увек нису створени услови за њен рад пошто имовина није распродата.

ПОБЕДНИЦИ СУ СВЕ ОПУСТОШИЛИ

Већ ти, предратни неспоразуми, почели су да крње ову велику Задужбину. Ипак, она је била довољно богата, тако да је испуњавала све жеље свог оснивача, па и више од тога. Земљиште се полако продавало, тако да је

главница расла, а у међувремену Одбор је купио имање између ул. Мајке Јевросиме и Лоле Рибара и подигао зграду.

Одбор задужбине је пословао веома добро од 1934. када је преузео управу. Те године је помогнуто 25 ученика, а две године касније 70. Уместо једног, стипендирано је 10 студената, а многим је омогућено да се школују у иностранству. Задужбина није заборавила на Каленићеву жељу да се помогне здравству, тако да је улагала велика средства у Друштво за сузбијање туберкулозе које је показало највеће успехе у свом раду.

Пред други светски рат стање Задужбине се мало погоршало. Путовања су прекинута због нерешене политичке ситуације, а средства су стизала у смањеном обиму. Одбор Задужбине је уложио протест Министарству просвете које је самоиницијативно, из Каленићевог Фонда помагало друге задужбине. Обустављена је продаја имања, мада су већином била продата. У надлежности Задужбине остала је Каленићева пијаца, са кафаном Каленић и баштованом, као и зграда у Лоле Рибара 12 коју су већ 1941. населили Немци. Тим поводом Одбор моли Градску управу да обезбеди угаљ ради загревања воде за окупатора, а Дирекцију трамваја за неограничену употребу струје.

Рат није само утицао на достојанство задужбине, он ју је оставио готово без средстава. Вредносни папири су пропали, новац је променио своју вредност, а зграду у Лоле Рибара су населили „подобни“ станари. Том приликом се, рецимо, населио и Велиша Лековић, мајор из ОЗНЕ, који је истерао из стана Ђорђа Јањића и конфисковао му сву имовину. Лековић и његови другови нису дуго боравили у згради Задужбине, али су зато приликом одласка оставили за собом оштећене и запаљене станове, покварене тушеве, а од инвентара су понели све, од огледала, до кутије за тоалет папир.

ПЕРФИДНА НАЦИОНАЛИЗАЦИЈА

Задужбина Влајка Каленића, мада прилично осиромашена, имала је своју прилику да настави са радом. У њеном поседу још увек је била Каленићева пијаца за коју је НО града Београда плаћао најамнину (сваке године се жалио да је превисока) и нераспродани део непокретне имовине.

Онда су дошли нови закони, прво експропријација, а десетак година касније и национализација. Задужбина Влајка Каленића није избегла ни једно ни друго. На несрећу свог оснивача и несрећу српског народа, она је постала једна од највећих жртви послератне тираније. Ипак, њена судбина је остала забележена у документима који су нам прави извор сазнања, тек кроз њих можемо да сагледамо перфидни начин на који је пљачка спровођена.

Све што се дешавало са Задужбином било је поступно. Ударци су наносени у правилним размацима, са добро смишљеним образложењима. Чињеница да је Задужбина под покровитељством Министарства просвете, ишла је само у прилог. На тај начин је коришћено право да се средства преливају из једног министарства у друго, према потреби.

Године 1949. спроведена је експроприја-

ција, а надокнада за то у већини случајева није дата. Пример за то нам је одузимање земљишта за изградњу Војне поште. Изградња овог објекта је отпочела без икаквог договора са Задужбином. Одбор за задужбине је замолио да му се бар достави колико земљишта ће му бити одузето, да би могли да формирају цену. Том приликом су нагласили своју хуманитарну улогу и чињеницу да је експропријација незаконита у овом случају и да се земљиште може узети само откупом. У одговору им је достављено да Задужбина подложне експропријацији и да не долази у обзир да се земљиште откупљује, јер је на тај начин много скупље од тарифника Одбора за експропријацију.

КАМАТА ОД 6 ДИНАРА

У наредним годинама та пракса је настављена, одузимано је земљиште за изградњу стамбених блокова уз образложење да је то по урбанистичком плану, одузимано је земљиште за изградњу школе без надокнаде, уз подсећање на хуманитарну сврху Задужбине. У међувремену је дошло и до национализације, када је одузета зграда у Лоле Рибара са околним плацевима. Том приликом је формирана цена за све што је одузето и она је износила 9955.250 динара, с тим да се износ исплати у наредних 50 година. Задужбина је узалуд улагала протест и тврдила да на тај начин не може себи да обезбеди намену, јер јој је неопходна главница.

Уз сва та отимања, Задужбини је остала једино Каленићева пијаца, а она је прича за себе. Комунално одељење је још 1946. дало налог да се пијаца расели, јер има намеру да је прошири. Задужбина је то учинила и на тај начин остала без закупаца, а у наредне две године није ништа учињено. Пијаца је подигнута, њена управа је једно време плаћала закупнину, онда је дошао закон о национализацији и Задужбина је поново остала без средстава. Од 1967. сачињен је уговор којим је ООУР Каленићеве пијаце плаћао закупнину све до 1984. када је Каленићева пијаца постала радна јединица Градске пијаце и када је закупнина престала да стиче. У међувремену, 1977. пијаца је узета од национализације, али није враћена Задужбини већ је додељена Градској пијаци. Та неразумна одлука нанела је коначни ударац Задужбини и остала је без средстава.

Задужбина Влајка Каленића још увек постоји, али питање је дана када за то више неће имати могућности. Ових дана на њену главницу стигло је 6 динара камате. Она још увек има свој одбор, али више није у надлежности Министарства просвете, већ је пребачена на општину Врачар. Све до 1989. могла је да испуњава услове тестаментна, давала је по једну стипендију, слала је помоћ школи и дому за сирочад сходно својим могућностима. Од прошле године не може више ни то. Уместо некада богате и славне задужбине, Општина плаћа закупнину за гробницу, а Одбор се нада да ће Градска пијаца платити бар оно што дугује за последњих 7 г. За то време Румуни продају јефтине веш на плочнику пијаце, купци се тискају око њих и нико се више не сећа ко је био Влајко Каленић.

Сандра ПЕТРУШИЋ

КОМЕРЦ

Својим члановима и симпатизерима нуди предмете са обележјима странке:

1. Мајнице
2. Постере
3. Беџеве
4. Значке
5. Позлаћене значке
6. Привеске
7. Позлаћене привеске
8. Налепнице
9. Подметаче за чаше од плуте
10. Стоне календаре
11. Заставице за кола
12. Ливене отвараचे за чаше
13. Оловке
14. Кожне омоте за личне карту
15. Кожне омоте за возачка документа

16. Кварцни сатови

17. Заставе свих димензија

Предмете са ликом Вука Драшковића:

1. Постере

2. Мајнице

3. Беџеве

4. Фотографије свих димензија

Предмете са ликом Драже Михаиловића

— Чиче:

1. Постере

2. Мајнице

3. Фотографије свих димензија

Поруџбине и информације на адресе: Поручника Спасића и Машера 16/57 и Славољуба Вукановића 14.

Тел. 507-454 9-20 часова и 583-049 16-20 часова

НАРУЏБЕНИЦА

Неопозиво наруџујем ком. _____

под бројем _____

Наручене предмете и трошкове поштарине платићу поштару **ПОУЗЕЋЕМ!**

Име и презиме _____

улица и број _____

место и поштански број _____

Тел

бр.

л.

к.

ПОТПИС

КОМЕРЦ

**ВАМ НУДИ ЈЕДИНСТВЕНУ ПРИЛИКУ
ДА ПОРУЧИТЕ КАСЕТУ**

**ПЕСМЕ СРБИМА СВЕТИТЕЉИМА: СВ. САВИ,
СВ. АРХИЕПИСКОПУ АРСЕНИЈУ, СВ. КНЕЗУ
ЛАЗАРУ...**

СПО КОМЕРЦ

**ПРУЖА МОГУЋНОСТ НАБАВКЕ ГРАЂЕВИНСКОГ МАТЕРИЈАЛА ПО
НАЈПОВОЉНИЈИМ ЦЕНАМА. ЗА ВЕЋИНУ ВРСТА РОБЕ МОГУЋЕ ЈЕ
ОДЛОЖЕНО ПЛАЋАЊЕ.**

Информације на тел. 600-222, локал 9979.

**ПОЈЕ ДРАГОСЛАВ — ПАВЛЕ
АКСЕНТИЈЕВИЋ**

Цена касете је 150 динара. Поруџбине и информације на тел. 600-222 лок. 9979

САВЕТНИК „СРПСКЕ РЕЧИ“

ВОЛИМ ОБОЈИЦУ

Можда вам се то чини шашавим, али волим Слобу због његове одлучности, префињености и патријархалности. Међутим истовремено ми се допада и Вук због агресивности, динамичности и поетских говора. Политика ме пуно не занима, реагујем као жена и могу вам рећи да са оваквим проблемима нисам усамљена. Најгоре ми је кад сам у неком друштву и кад осетим потребу да и о једном и о другом кажем своје мишљење, али не политичко. Неколико пута сам била исмејана, чак су ме и вређали заговорници једне и друге политике. Шта ми предлагате пре него што потпуно шизнем!

Лела из Београда

Није вам лако драга Лела, пре свега зато што сте политички индиферентни. Ваше двосмерне симпатије настале су пре свега зато што су и Вук и Слободан до ваших чула допрли као политичке личности. Дакле, једно од решења је да се што пре и политички вежете за неког од њих двојице и на тај начин супротставите у себи оне особине код једног и код другог које вас привлаче. За „прву помоћ“ можемо вам помоћи информацијом о Слободану и његовој склоности ка псовању, што је у супротности са префињеношћу коју сте навели као његову привлачну одлику.

ТОЛЕРАНТНИ МУЖ

Драги пријатељи и истомишљеници, мада имам хармоничан брак осећам извесну узнемиреност и хтела бих уз ваш савет да предупредим све неспоразуме са својим супругом. Наиме, и мој муж и ја смо чланови СПО већ неколико месеци. Он је ватрени поборник Вукове политике, мада то у друштву, пре свега на свом радном месту, не испољава да не би имао проблема. Међутим, ја то не кријем и за разлику од њега према Вуку сем политичке гајим и женску наклоност. У вези са овом другом наклоношћу коју пред мужем испољавам прилично отворено и емотивно мучи ме један проблем. Наиме, он не показује ни најмањи знак љубоморе! Другим женама би то вероватно одговарало, али мене чини неспокојном. Желела бих да га та моја наклоност нервира, прво због тога што бих била сигурнија у његову љубав и приврженост мени, а друго, мој емотивни однос према Вуку би имао ону потребну дозу слатке тајновитости — попут брања „забрањеног воћа“. Мислите ли да сам у праву и да ли је моја стрепња оправдана. Пуно вас поздравља

Љубица Мандић из Београда

Драга Љубице, Мислимо да је ваша бојазан сувишна, пре свега због тога што се природа ваше и мужевљеве наклоности разликују и не искључују једна другу. Далеко више невоља бисте имали кад би се ме-

ђу вама сукобили политички мотиви. Међутим, да бисте отклонили могуће емотивне неспоразуме, препоручујемо вам да пред вашим мужем ту женску наклоност ка Вуку испољавате ређе и са мање интензитета.

ЉУБАВ У ГОДИНАМА

Драга редакцијо,

Дуго сам се ломио како и где да истрем из себе своју потиштеност. Ова рубрика, чини ми се, могла би да ми пружи бар мало растерећења. Ја сам припадник старије генерације, интелектуалац и, што да кријем, бивши комуниста. Једно време сам ишао у исто одељење са Радмилом Анђелковић, коју данас врло ружно (то се дешавало и „Српској речи“) називају — Рада Ламбада. Био сам и остао заљубљен у ту дивну и стамену жену, са гласом пријатним попут ветра са Багдале. Очајан сам што су јој ови из СПС-а урадили и како су је перфидно употребили и искористили. У више наврата сам хтео да јавно затражим нека објашњења и инсистирам на Радном повратку у политички врх, али сам одустајао јер не желим да подржим СПС, мада бих с друге стране жарко желео Раду поново на сцени. Можда сте ви погрешна адреса за ову моју дилему, можда је све ово мало наивно и неуверљиво, али мени заиста треба паметан савет, јер нисам у годинама и прилици да се Ради обратим лично.

С. М. — Крушевац

Поштовани господине,
Предлажемо вам само једно — обратите се

вашој дугогодишњој симпатији лично, директно и потпуно отворено. (Добронамерно вас подсећамо да је њен муж бивши боксер.) Једино другарица Радмила може да вам каже неку утешну реч и пружи прецизне информације о својој каријери. Немојте јој само дозволити да Вашу слабост искористи и преобрати вас за циљеве СПС. Ово вам не говоримо из политичких разлога, већ због вашег емотивног стања и нових, могућих проблема. Љубав је трајнија од политике — то не треба крити.

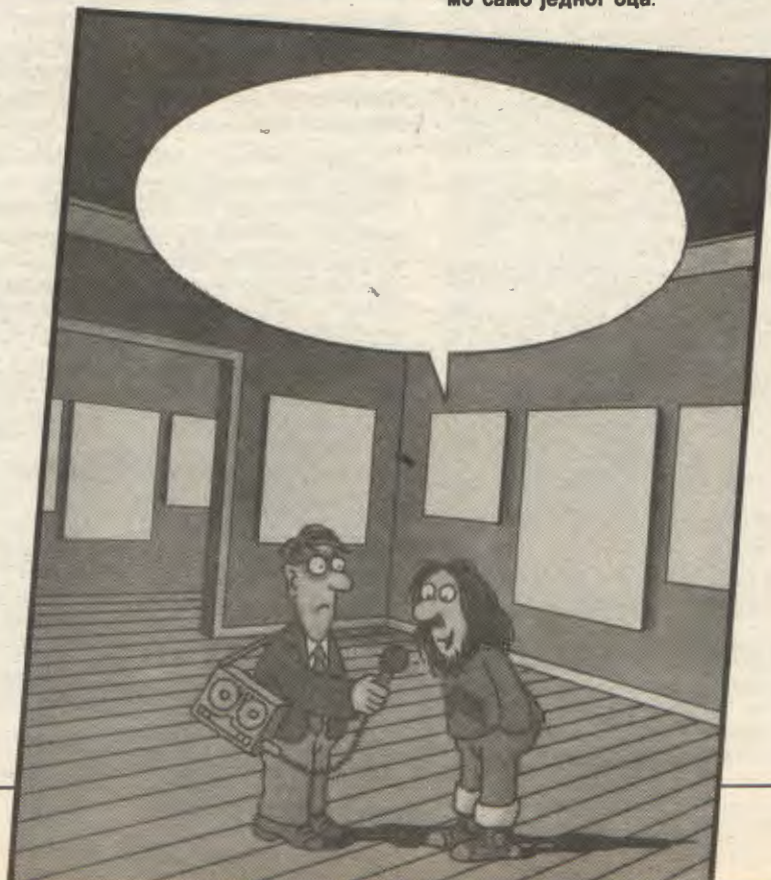
СТРОГИ ТАТА

„Имам 15 година. Међу мојим вршњацима веома је популаран Вук Драшковић. Већина мојих другарица мисли да је он веома слadak. Тако мислим и ја, али због тога имам проблема код куће. У вашем листу сам пронашла његов постер и намеравала сам да га залепим на зид у својој соби. То је мог оца јако разбеснело (он је официр ЈНА). До тада није са мном разговарао о политици, али када је видео Вукову слику, рекао је да нисам нормална и „шта ти професори кретени раде“ и како нас васпитавају — да волимо четнике.

Најтеже ми пада што ми је отац забранио да идем на фолклор, а то ми је била највећа забава. Каже, док се не опаметим. Молим вас, помозите ми!“

Биљана, Параћин

— Драга Биљана, покушај с оцем да разговараш као са одраслом особом. Тешко ће ићи у почетку, али буди упорна. Ипак, имамо само једног оца.

ПОЛИТИЧКА АСТРОЛОГИЈА: СРПСКИ ПОКРЕТ ОБНОВЕ

ЕНЕРГИЈА, МОЋ И ЛЈУТЊА

Година 1993. биће време стицања великих јавних и медијских признања, а у 1994. ова странка има могућност да добије већину на изборима. Година после 1995. биће време стагнације и пада моћи СПО-а.

СПО је формиран 14. 03. 1990. у 12 сати на Тргу Републике. Због тога је његов сунчев знак у Рибама, а подзнак му је у знаку Рака. Ово показује да су иступи ове странке пре обојени емоцијама него ли разумом, као и да су родољубље и традиција главни и неискрпни извори из којих се она храни.

С обзиром да је планетарни печат у знаку Рака, челници овог покрета су експресивни и лако испољавају љутњу и повређеност — они пред скупљеним народом нису у стању да скривају своја истинска осећања. Утицај који митинзи ове странке остављају на људе увек је интензиван.

Сунце и његови аспекти говоре о искреном и отвореном испољавању ставова. Захваљујући тежњи за доминантним положајем, она има велики број присталица. Њено руководство је способно да на себе преузме читаво бремене одговорности, али тешко подноси да се налази у подређеној улози. Успех постиже захваљујући властитим напорима у валанов организацији посла као и здравим мотивима из којих црпи позитивно коришћење своје стваралачке енергије.

Положај Месеца указује на снажну везаност ове странке за отаџбину и посебно за неке неправедно осуђене особе из прошлости, које су много тога урадиле за сам српски народ. Доста великих идеја настаје у њеним оквирима, али је чињеница и да вођство не делује увек у складу са њима. Често је важнији задатак да се о нечему да суд, него да се нешто у практично реализује.

Аспекти које прави Месец су нешто оптерећујући. Из њих се може закључити да би овај покрет у будућности требао да развија самоконтролу у неким друштвеним иступањима и избегне на тај начин непријатности које су га до сада пратиле због своје пренагљености. То је описно наш народ изрекао: „ко ће кога, но вук на вука!“

Значи, мора се мало боље прилагодити начин на који се СПО представља јавности. Да би се постигла истинска величина, ова странка мора да превазиђе непрестано постављање свога положаја у стање жртве. Постоји опасност и од тога да своју популарност изгради на неким негативним догађајима, као и да превисше енергије изгуби у бескорисним расправама са другим странкама.

ЈУПИТЕР ЗА БЕЗБЕДНУ СРБИЈУ

Меркур показује да њено чланство успешно спроводи пропаганду мада не баш увек у складу са стварним могућностима.

Његови аспекти говоре о отворености за необичне, нове и плодне идеје из свих области живота. Успешна дипломатичност, превелико очекивање од других, студиозност према постављаним задацима, одговорност, озбиљност, истрајање у ставовима, као и светска оријентисаност, све су то карактеристике о којима сведочи Меркур.

Венера сведочи о раду у складу са сопственим правилима, без обзира на то да ли је он друштвено прихватљив. Види се и да је већина финансијских средстава којима се руководи тј. користи ова странка проистекла од добровољних прилога из иностранства, али и сопственим финансијским улозима њених чланова.

Узвишена начела и веома савремени поглед на свет, проистичу из позиције Марса. Он сведочи и о вођи који се са изазовима сучава часно и озбиљно, о изразито револуционарним ставовима и великој потреби да се сруши постојеће устројство. Исто тако, СПО има потребу за снажним вођством, људима који ће на себе да привлаче вербалне нападе и лако улазе у правне тешкоће. У основи свих тежњи ове странке је стална потреба за доказивањем и самим тим скретање пажње јавности на њу и њене циљеве. Њена покретачка снага и енергија корисно су усмерени и способни су за невероватне политичке потезе. Своје погледе изражава веома успешно и углавном то људи прихватају са искреним одушевљењем.

Јупитер указује на настојање да се Србија изгради као безбедна држава, која ће бити отворена за Србе из читавог света. Истовремено, његов положај у 12-ој кући доноси овој странци велику заштиту, као да увек поред себе има анђела и због тога је спремна да се извуче из сваке непријатне ситуације. Добро се сналази и у новчаним питањима.

Сатурн се налази у знаку Јарца и у седмој кући. Она има велике амбиције да стекне власт, престиж и ауторитет у нашим условима. Делује хладно и строго, јер се огрће плаштом достојанства и српске традиције. Њени назови су практични, озбиљни почивају на свести о дужности, али се мора пазити да не постане вук-самотњак, међу странкама у Србији и превисше крута у својим ставовима и уверењима. Претерано тежи ка доминацији! Код ње се смењују периоди у којима постаје успешна и прихваћена, са онима у којима јој опада популарност и јавност је одбацује. То је због тога јер она нема длаке на језику и све каже што мисли о нашој тренутној позицији у свету.

Трансценденталне планете потврђују неке њене одлике. Способна је да прихвати старе традиције и на њих гледа на један нови и битно другачији начин. Не жели да прихвати никакав надређени ауторитет и склона је ситним политичким пропустима, када се ствари не одвијају онако како је замислила. Ствари ради на само себи својствен начин!

СПО КАО НАПОЛЕОН И ДЕ ГОЛ

Велика непосредност у говорима челника ове странке људе тера на одушевљење начином обраћања и надахнутим приступом. Постоји ипак бојазан да услед претераног пуштања машти на вољу, дође до претеривања и преувеличавања, после чега део јавности престаје да верује у њене приче. Њени челници требају да се чувају тога да не постану жртве сопствених говора.

Захваљујући својој одважности ова странка постиже много!
Шта се може предвидети у вези будућности ове странке?

Свесни догађаја који су се догодили, за све можемо да кривимо инкоњуцију директног Месеца на Зенит. То је само доказало да је почетак рада сваке странке нормално повезан са могућим сукобима, размимоилажењима у мишљењу, као и погрешно изведеним почетним ставовима. Због тога је дошло до сукоба и напуштања странке од оних људи који своје екстремне ставове нису хтели нити могли ни са ким да усагласе.

У овој и наредној години, гледајући дирекције на натални лук, не би требало ништа значајно да се догоди. Може се рећи да су то године ишчекивања и стрпљивог скупљања политичких поена. Тај период, са друге стране, гледан са становишта догађаја који ће се догађати у држави Србији, биће време узимања и давања — све своје снаге ће садашња партија на власти усмерити на поновно стицање јаког економског и привредног система.

А онда долази до преокрета! Два изузетно јака директивна аспекта говоре о великим успесима у наредне три године. Дирекција Сунца на натални Зенит је аспект велике моћи. Овакво нешто се јављало у хороскопима светски познатих личности, као што су Наполеон Банапарта или генерал Де Гол. Година 1993. ће бити време стицања великих јавних и медијских признања, а у 1994. са улажењем у оргис секстила Сатурна на натални Зенит, ова странка има могућност да добије већину на изборима и контролу над државним службама и институцијама.

Године после 1995. су године стагнације и пада моћи СПО-а. Почетком 1996. ће доћи до озбиљне претумбације и раскида са неким старим токовима.

(„ДЕМОКРАТИЈА„)

ГЛАС ЦРКВЕ

Вук Драшковић

САБРАНА ДЕЛА У СЕДАМ КЊИГА ПРВИ
ПУТ ЋИРИЛИЦОМ

ЗА САМО 700 ДИНАРА БРОШИРАНО ИЗДАЊЕ ТВРДИ ПОВЕЗ 1.200 ДИНАРА

1. СУДИЈА
2. НОЖ
3. МОЛИТВА I
4. МОЛИТВА II
5. РУСКИ КОНЗУЛ
6. ОДГОВОРИ
7. КОЕКУДЕ СРБИЈО

Литература која је послужила као основ обнове српске духовности. На 1650 страница пред вама су дела која објашњавају зашто је Драшковић постао идол српске омладине.

Књиге су штампане на 80-грамском папиру, формата 13 пута 20 цм. Претплатна цена: 700 динара; Броширано, тврди повез 1.200 динара. По изласку из штампе цена ће бити неколико пута већа. Поруџбине на телефон (014) 35-115, на адресу: ГЛАС ЦРКВЕ, Војводе Мишића 28, 14000 Ваљево.

Шаљемо искључиво поузећем, поштарина купца.

Књиге излазе из штампе половином априла.

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем књиге комплет _____

(навести који повез)

(адреса)

(место)

ЦРВЕНИ ТЕРОР

Историјски „повратак“ Драже Михаиловића на југо-сцени прилика је да и позициона и опозициона и страначка и „ванстраначка-неутрална“ штампа опроба себе на овој теми. Нијесу изостали ни комунистички листови и периодика, што је и разумљиво јер Дража „производи“ тираж, а више тиража једнако је више пара, што су комунисти увијек и посебно цијенили. Невоља комуниста, њиховог „здрог језгра“, била је у томе што њихов политички прагматизам и њихова жеља за тоталном моћи и тоталном доминацијом нијесу коегзистентни, једновремено могући. Наиме, комунисти су жељели и хтјели и најбољу економију, и најбољу науку, и најбољу умјетност, и највише добара, и, и, и... под условом да они све то организују и контролишу. Тотално су се самоурушили (или ће) и отишли са историјске сцене (или ће) не увиђевши да је та њихова остварена жеља за ничим ограниченом диктатуром над свим и свачим произвела пустош и у материјалној и у духовној сфери, и да је нешто ново и квалитетно створено под њиховом диктатуром створено знатно више упркос њима него захваљујући њима.

ПОГРЕШНА ЛОГИКА

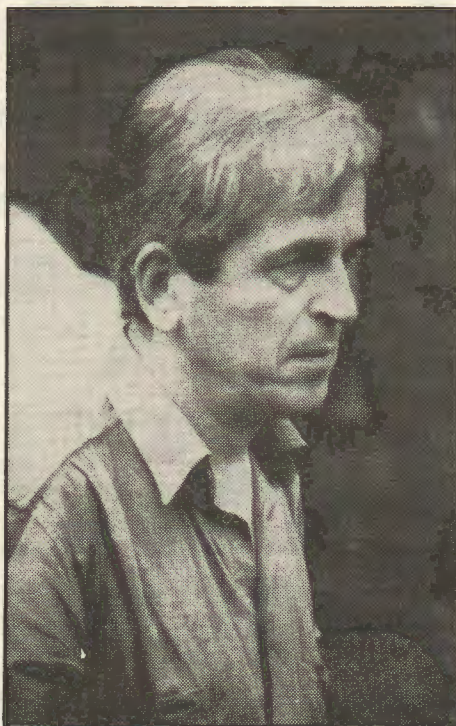
Пролазећи од претходног не би имало смисла освртати се на оцјене Драже Михаиловића и његовог покрета дате у штампи коју „контролише“ владајућа комунистичка /социјалистичка странка. Ту се наставља са сатинизацијом Драже и његових присталица како би се накнадно оправдавао и оправдао беспримјерно крвољачан однос побједника (комуниста) према једном дијелу свога, српског/црногорског народа. Међутим, у једном београдском недељнику појавио се текст о Дражи Михаиловићу на који се ваља осврнути. Јер ријеч је о недељнику који себе сматра независном новином и о тексту из онајбољег пера тога листа, тексту који показује да је натопљеност мозга старим соковима још увијек незанемарљива, те да је теза о потреби престанка грађанског рата и народном помирењу (на чему нарочито политички инсистирају СПО и његов лидер Вук Драшковић— и те како актуелна. Послушајмо аутора: „Дража Михаиловић... када је 1941. одлучио да организује отпор немачкој окупацији... почео је добро“. Слједи да неко ко организује отпор противу окупатора не може бити његов, окупаторов, сарадник (квислинг), самим тим ни издајник народа чији отпор окупатору предводи.

„Да се нису ускоро појавили комунисти (наставља аутор) и њихов паралелни партизански покрет, Дража би можда успео да преживи рат...“ Дража би, дакле, и имао шансу „да преживи рат“ што се окупатора тиче, али појавом комуниста и њиховог „паралелног партизанског покрета“ губи сваку шансу. Намеће се питање: ако се Дража борио противу Нијемца, а комунисти и њихови партизани противу Драже противу кога су се, примарно, комунисти борили, противу Нјемаца а за слободу, или противу четника а за власт? Одговор није тешко дати.

И даље: „Комунистима је, наима, пришао тада несумљиво бољи део и његовог

ЗАПИСИ ИЗ БЕЗНАЂА

(И ДАЉЕ РАТ...)

ПИСА: Данило Г. КОПРИВИЦА

**Или може ли Дража
Михаиловић остати оно што је
био**

(Српског — Д. К.) и осталих југословенских народа“.

КАКВА ЈЕ ОБЈЕКТИВНА СТВАРНОСТ

Ова је теза, држим, благо речено сумњива, опасна и увредљива. Сумња зато што аутор агитпроповски паушално дијели народ на његов бољи и гори дио не наводећи никакве критерије који су му били полазиште за такву подјелу. Опасна зато што се показало током самог грађанско-вјерског рата да су многи најбољи у том „бољем делу“, народни хероји, били или су постали људи без икаквих моралних скрупула и кочица, организатори и непосредни извршиоци мамутских злочина над својим народом; ова теза је напакон и увред-

љива за народ коме се апостоли зла покушавају протурити за најбоље синове његовог „бољег дела“. Не стоји ни теза да се већи дио српске интелигенције окренуо комунистима, јер комунисти интелигенцију никада нијесу ни подносили (осим као своје апологете) о чему свједочи пракса ове државе којом су у свим сферама доминирали пропали студенти, недоучени ђаци, нерадни сељаци, радници-нерадници и слични „народни изабраници“ без субјективитета и идентитета. Став комуниста према интелигенцији најбоље и најофицијалније изразили су Лењин, за кога интелигенција није мозак народа већ његово говно, и Мао Це Тунг, за кога је интелигенција девета смрдљива категорија. Неосновано је дакле парадирати са приврженошћу интелигенције комуниста, исто као што је неосновано тврдити да су комунисти пред Други свјетски рат били „најодлучнији антифашисти у Европи“. Из простог разлога што се комунисти нијесу устручавали да закључују срдачне антанте са фашистима (Стаљин) и да се противу фашиста окрену тек кад им се то саопшти са „надлежног мјеста“ (комунисти европских земаља, и наше). Уз то су комунизам и фашизам као тоталитарни системи у много чему блиски (контрола свега, однос према политичким противницима, моралу и сл.), с тим што су се фашисти истакли у уништавању других народа, док су комунисти, иако непрокламовано, били много успешнији у уништавању сопственог народа.

Овај луцидни аутор исписује, нажалост, и једну реченицу која је суштином таква као да ју је сачинио агитроп 1945. године: „Садашњи повратак Драже Михаиловића само доказује да грађански ратови не завршавају тако лако и брзо, АКО СЕ ИКАДА И ЗАВРШАВАЈУ“ (подв. Д. К.). Ово је горе и од тезе једног од најбољих међу најбољима „бољег дела“ народа који штиво намијењено основцима (и смјештеном у њихове читанке) говорећи о односу партизана према четницима завршава ријечима: „Нема друге, МИ ИЛИ ОНИ“. Грђански ратови се ипак могу завршити, и морају завршити, „ми или они“, може и мора престати, потомства убијених и убица, опљачканих и пљачкаша, злостављаних и злостављача, отимачином осиромашених и отимачином обогатених, неподобних и подобних (??!) поред горког (једни) и нечасног (други) наслеђа имају и разум који их учи да треба тежити радином и часном животу. Грађани „непривилегованог поријекла“ морају бити свјесни чињенице да за своје тегобе не смију тражити узроке у грађанима „привилегованог поријекла“, исто као што ови други морају угувити себи у главу да њихов привилеговани положај није за вазда кастински дат.

Један од принципа сваког савременог кривичног права каже да се не може, и не смије, имати користи од кривичног дјела, но свједоци смо да је дуго времена било могуће да се има и те каква корист било од злочина над другим или властитим народом, а томе ваља једном стати на пут.

Полемисујући са тезама изнијетим у овом недељнику прижељкујем, а надам се да тако и јест, да су оне ипак „субјективни одраз објективне стварности“.

ПОГРОМ У ВАСОЈЕВИЋИМА

Комунисти су убијали школоване, угледне и поштене људе, јер су они једино знали да тумаче какву несрећу носи партизански покрет српском народу.

Стални сам читалац „СРПСКЕ РИЈЕЧИ“ па Вам у име многобројних читалаца захваљујем што сте омогућили да можемо и ми истину написати и рећи послје педесет, за нас веома, тешких година. Читајући „Српску ријеч“ посебно „Црвени Терор“ инспирисало ме је да и ја дам свој удео у обелодањавању истине о догађајима у моме крају тј. срезу андријевичкоме у току рата, јер сам и ја преживљавао и запамтио много злочина које су чинили партизани у овом крају.

ПОЧЕТАК БРАТОУБИЛАЧКОГ РАТА

Посебно бих желио да наведем како је дошло до братоубилачког рата у Васојевићима, бар колико је мени познато:

1941. године, сви официри и војници краљеве војске, учествовали су у устанку против окупатора. На пр. Лeko Лалић, капетан I класе југословенске војске учествовао је са народом и другим официрима у организовању и нападу на Италијане у Андријевици 13. јула 1941. године. Он је као официр руководио устанком приликом напада на Италијане, водећи при том строго рачуна да напад буде успјешан а да буде што мање жртава са стране устаника. Када су се Италијани предали и Лeko Лалић са устаницима ослободио среско мјесто Андријевицу, пришла му је група наоружаних комуниста (пропалих ђака) говорећи му: „Одложи оружје јер си ти краљев официр, ти не можеш командовати, и ако не одложиш оружје бит ћеш одмах убијен“.

Поновним доласком Италијана у Црну Гору, Лeko Лалић са групом официра бјежи у шуму. Не слажући се са комунистима били су у дилеми шта да раде. Видећи да српски народ страда повезују се са Павлом Ђуришићем, Ђорђијем Лашићем, Душаном Арсовићем и другим, ступају у везу са Дражом Михаиловићем и према споразуму, настављају са формирањем четничких организација у Васојевићима.

Други примјер говори овако: Братоубилачки рат у нашем крају почиње након устанка на неколико дана. Група комуниста, Ђедо Војводић, Милица Мушкић-Пајковић и Вуко Тмушић, наоружани, одлазе у село Забрђе у кућу Вуксана Бакића. Вуксан са породицом их домаћински сретa, доносећи им кафу и ракију желећи да их као госте угости. Они су се мало у кући Бакића задржали и погледима договарали се и споразумијевали „који ће ко-

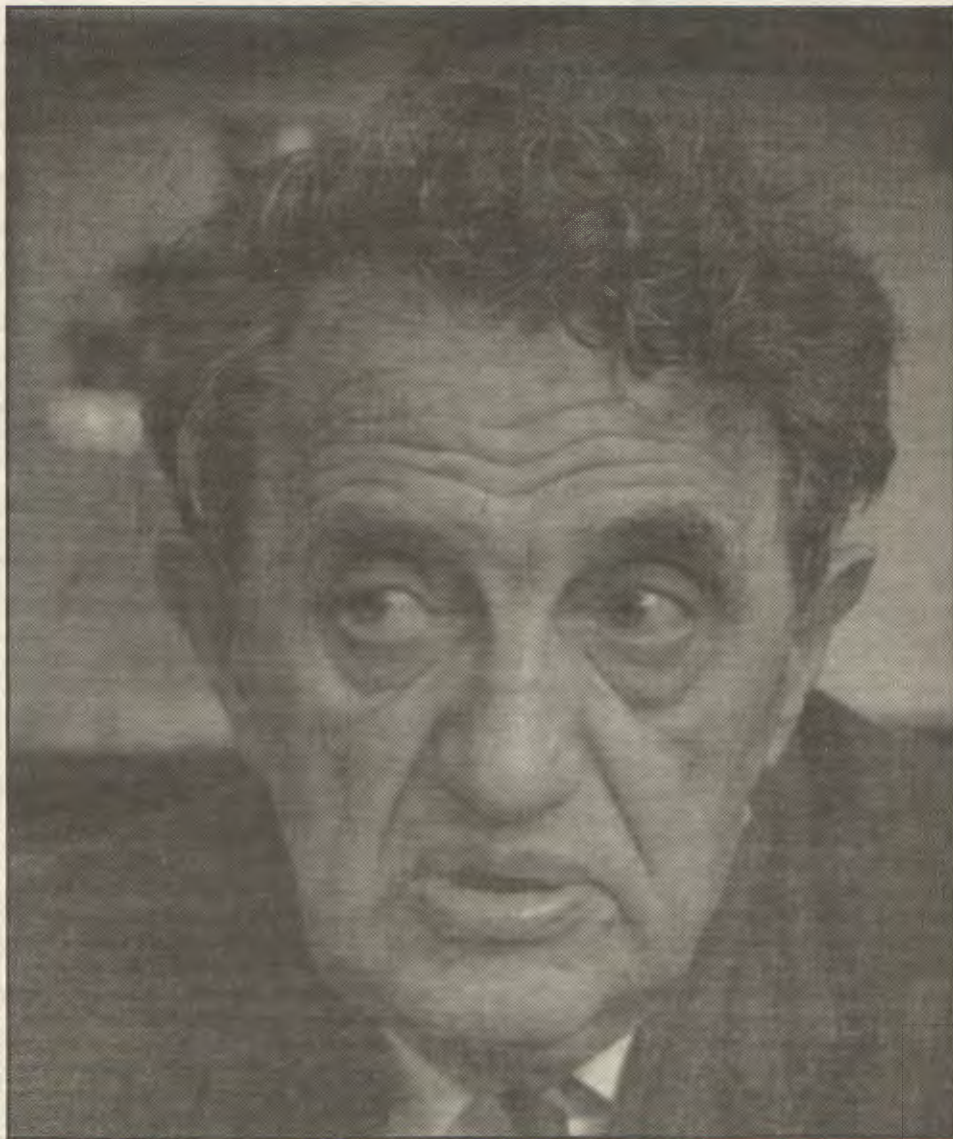
га“. Наједном су узвикнули „хоћемо ли“ и истога момента убијају домаћина куће Вуксана са братом и синовцем. Сви по једнога. Након злочина отишли су у непознатом правцу. Вуксан Бакић је био судија врховног суда бивше Југославије а велика и цијењена личност у Васојевићима, па га је ваљало одмах ликвидирати, јер је постојала опасност за комунистич-

ки покрет куда ће се одређити Вуксан Бакић. Јер он као угледна личност, куда се одређити, повући ће већи број Васојевића на ту страну и тако причинити штету бројности комунистичког покрета.

Комунисти у Горњем Полимљу, Милован Тулафић зв. Татко и Видо Шошкић убијају из засједе, угледног Васојевића Васа Лабана, капетана, да им и он не би сметао у раду.

У селу Коњухе, комунисти такође убијају Богдана Фатића, доброга човјека и јунака из ранијих ратова, носиоца Карађорђевог звијезде. Наиме, Спасоје Ђаковић једнога дана је

СПАСОЈЕ ЂАКОВИЋ

послао Риста Фатића у село Дулипоље да види куда се креће Богдан Фатић. Ристо је отишао до стрица Богдана и питао га: „Куда ћеш данас стрику“ а он му је одговорио да ће да издиже (да катуну) у планину са стоком. Ристо му је одговорио да не вјерује да ће више издизати и одмах је отишао те извјестио крваву звјерку Спасоја Ђаковића куда се креће Богдан. Спасоје је одмах упутио Вукајла Нововића са групом партизана доље на пут да сачекају Богдана и убију га. Они су то и урадили, убили Богдана наочиглед његово двоје дјеце која су била са њим.

Тако су комунисти отпочели са убиствима у Васојевићима, убијајући све врсне, школоване, паметне, угледне, цијењене и поштене људе да им не би сметали у њиховим нечасним и злочиначким работама.

ПАРТИЗАНИ НЕ ДОЗВОЉАВАЈУ УКОПАВАЊЕ МРТВИХ

Врло карактеристичан податак за распиривање братоубилаштва у Васојевићима је и овај: Величко Бојовић, мајор, уписао се са групом официра у четничку организацију с циљем да брани српство и домовину, али због притиска комуниста склонио се у шуми Превије, више свога села Бојовићи са ближњим рођацима Миланом Бојовићем учитељем, Томицом Бојовићем и још два младића њихова рођака. Партизани су за Бојовића сазнали гдје су па је Љубо Ристов Шошкић из Улотине организовао већу групу партизана, опколио Бојовиће и запријетио да их побије. Бојовићи су били добро наоружани и младићи су хтјели да се оружјем супротставе партизанима па су ускочили у заклоне али мајор Величко Бојовић је својим рођацима рекао: „Не, ово су наше комшије, нећемо да пуцамо на њих, нека слободно дођу код нас да се договоримо а не да се убијемо“. Кад су Љубо и партизани дошли код њих, разоружали су их, одвели у Андријевицу, затворили и на крају зверски убили. „Зачепрљали“ су их са мало грања и земље, тако да су остали ван земље да вире лешеве. Кад су звијери почеле да разносе њихове остатке Гајо Бојовић је отишао код партизанске команде у Андријевицу да моли да им дозволе да се лешеве рођака закопају дубље да их не разносе пси луталице и звијери. Због те замолнице Гаја су ухапсили и малтретирали.

У Српској речи бр. 7 од 20. новембра 1990. године, објављено је доста тога, каква су звјерства радили партизани у срезу андријевичком, посебно о покољу у Барама Краљским, кад су позвали четнике на „часну ријеч“ да се предају, да им се неће ништа десити али су их све побили и масакрирали. Аутор чланка није могао обухватити сва злодјела која су починили партизани у срезу андријевичком, јер би ту требало много више и времена и труда а можда и познавања прилика уопште. Написано је о стријељању Војина Фатића и његовом јуначком држању пред упореним цијевима крвника називајући их Мошовим копиладима и да ће доћи вријеме да ће српски народ видјети ко су комунисти и да ће једнога дана за недјела и злочине које раде платити. Ја бих овдје направио једну малу исправку. Наиме, у напису стоји да су изведени

једнога дана на стријељање тројица а није, него је било њих петорица младића, чија имена износим и то: дана 29. јануара 1944. године, на мјесту Књажевац у Андријевици изведени су на стрелиште, у припремљену рупу након стријељања бачени: Милутин Драговић, учитељ, Светозар Ђекић, обојица из села Ђулићи, Томо Оташевић из села Горња Ржаница код Мурина, службеник, Ђетко Мишковић, земљорадник, и Војин Фатић официр, обојица из села Коњуха, среза андријевичког.

О Војину Фатићу се и данас с поносом говори како се јуначки држао на стрелишту, презриво гледајући уперене цијеви оружја и злочинаца који су извршавали нечасне радње стријељања невиних и угледних људи, и остао је легенда у овоме крају, обраћајући се присутним грађанима да он са друговима гине за српске идеале као и стриц његов Марко, који је храбро и јуначки погинуо у пробоју солунског фронта. Марко је био мајор српске војске и погинуо на Куманову. На убиству ове групе учествовали су Иван Масловарић, из Божића, Љубета Драгојевић из Облог Брда а сада настајен у Београду, коме трагамо за тачном адресом, јер му је адреса по повратку са Голог отока загубљена, и други, злочинци.

БРОЗ ПРОТИВ ВАСОЈЕВИЋА

Не могу а да не поменем Бола Лабовића, младића из Краља код Андријевице којег су партизани позвали на предају, на њихову „часну ријеч“ а када им се предао одмах су га у први поток убили и затворили дом овога јединика, оставши му мајка и двије сестре.

Михаило Фатић, из села Коњуха, наишао је на групу партизана у којој је био његов рођак Ристо Фатић са Михаилом Перовићем. Ухватили су га и одвели око поноћи у Андријевицу код Спасоја Ђаковића. Кад су му рекли о коме се ради и како су га ухватили, Спасоје је наредио да га одмах врате на мјесто гдје су га ухватили и убију. Они су то урадили и бацили леш у ријеку Лим. Леш је касније нађен у ријеци, заустављен једним великим каменом.

Драгишу Јеврића је издао његов рођак Станко који се као четник крио са њим у шуми. Станко се повезао са својим зетом Мијом па су обавијестили партизана да је Драгиша занеогио у шуми, нагласивши мјесто гдје је.

Партизани су пронашли Драгишу у шуми, опколили га и убили. Убице су били: Ђукан Алексић, Дмитар Фатић, Дара Војводић и Вељко Фатић. Леш је касније пронађен у шуми.

Милорада Богавца су убили партизани: Светозар Бабовић, Чедо Војводић и Новка Вулић. Леш пронађен у потоку.

Зорку Влаховић из Улотине су убили партизани. Била је у седмом мјесецу трудноће. Њена је „кривица“ што је изнијела храну својом мужу Вукману који се био склонио, од партизанских злодјела, у шуми Превија изнад села Улотине.

Душана Фатића из Коњуха су убили Душан Бјелановић и Радоје Фатић. Леш му није пронађен.

Јакшу Ђерковића је убио Гојко Бошковић уз пратњу Вујка Бабовића и других.

Броз је једном приликом рекао да то пле-

ме Васојевића у Црној Гори треба потпуно уништити. Његови послушници су се одмах потрудили да што више убију, па је велики злочинац и ратни зликовац Саво Јоксимовић, својим пиштољем убио стотину људи. Колико су други по његовом наређењу убили ни броја им се не зна. Такође су Мујо и Јагош Шћекић, осудили на смрт и убили 150 (сто педесет) особа из овога краја. Многи други који су се утркивали да би убијањем и злодјелима добили високе функције код великих српских издајника и крволока Милована Ђиласа и Пека Дапчевића, истакли су се у томе.

ПЕТ СИНОВА ФАТИЋА

Но, нијесу сва злодјела партизана у убијању невиних људи. Они су зла чинили и пљачком народа. На пр. својим очима сам гледао кад су Стефану Бабовићу из села Коњухе среза андријевичког, одједанпут опљачкали: 120 (сто двадесет) оваца, два пара волова, седамнаест натоварених мазги хране (сир, кајмак, жито, кромпир, пасуљ), затим постелину и др. Том приликом су говорили да је он кулак, те му се мзра све узети, али није само то било у питању. Разлог је био што су Стефанова три сина припадали четничкој организацији.

Мирку Фатићу из истог села су партизани убили пет синова, зато што нијесу хтјели ићи у партизана. Мирку су такође опљачкали: 100 (сто) оваца, 25 (двадесет пет) коза, два коња, 140 (сто четрдесет) кошница чела. Опљачкали су такође и једну сабљу његовог брата Марка, ратника са Солуна, торбу „Јанчик“ у којој су чувана ондашња одликовања ратника а та одликовања из торбе су однијели и највјероватније уништили.

Сваку породицу из овога краја, која није била партизанска, они су опљачкали, не остављајући ништа породици за живот. У овим пљачкама су се нарочито истицали познати лопов партизан из Мораче Бранко Влаховић, Милован Ђукић са Космета, а Божо Војводић, као командант батаљона наређивао је да се што више пљачка. Такође и одборници Мићко Бабовић, Митар Фатић и други.

Српска ријеч је мало досада објавила о логорима у Словенији као што су: Марибор, Цеље, Камник, Градишка и др. гдје су масовно поубијани црногорски и српски четници који су издати од Енглеза и преварени на предају на граници Аустрије. Од осам хиљада из логора Марибора врло мали је број остао жив јер је све тјерано камдонима и на звјерски начин убијано и бацано у јаме. То сам гледао очима јер сам и ја био заточеник тога логора.

Такође је четири хиљаде четника убијено у логору Камник. Из ова два логора могао би да набројим много по имену које сам лично познавао, а у Цељу, Градишкој не знам колико их је било. Све њих је издао и уништио Секуле Дрљевић с Павелићем и осталима а главни извршитељи су били партизани.

О овим и многим другим српским мучилиштима, стратиштима и уништавалиштима имало је много да се напише, али се надавам да наилазе времена да ће се моћи истина доказати.

**ИМЕ И АДРЕСА ПОЗНАТИ
РЕДАКЦИЈИ**

СВЕДОЧЕЊА

**ЗАДУЖБИНА
ЦРВЕНОГ
ГЕНЕРАЛА
ЛЕКИЋА**

**СПАСИО ПОРОДИЦУ СВОГ УБИЦЕ:
МИЛУТИН ВУКИЋ**

пратио их на онај свет о „свом трошку“. Но није то био мали трошак, генерал је за њихов испраћај потрошио неколико хиљада метака. Нека му буде о његовој души све што је учи- нио за браћу Краљане, а то су:

Милићевић Микета (потпуковник) Гаврило Вукић (идеолог), Лабовић Александар (свеш- теник), Лабовић Милован (војно судски ис- ледник), Лабовић В. Милорад, Рајовић Т. Ра- домир, Рајовић Томица, Рајовић Мило, Рајо- вић Вукашин, Арсовић Александар, Нововић Милић, Нововић Радуле, Нововић Миладин, Нововић Вујадин, Нововић Видак, Рајовић Љубо, Рајовић М. Бошко, Лабовић Д. Мило- ван, Лабовић Вукашин, Вукић Милутин (ко- мандир), Арсовић Данило, Арсовић Мирко, Арсовић Драгутин, Арсовић Милорад, Мило- вић Милош, Миловић Спасоје, Миловић Радис- ав, Тајић Аксо, Милсзић Марко (судија), Ми- ловић Радоња (наредник) Тајић Драгиша, Но- вовић Јанко (капетан I класе), Лакић Радиво- је, Маријановић Маријан, Лабовић Ш. Мило-

ван, Илинчић Војин, Радуновић Данило, Ту- кић Вукашин, Мартиновић Леко, Вукићевић Милован, Вукићевић Спасоје, Рајовић Мића, Рајовић Радован (жанд-наредник), Лабовић Светозар, Зоњић Урош, Драгојевић Данило, Зоњић Благоје, Лабовић Н. Милан, Лекић Ми- лорад, Лабовић Микаш, Лабовић Мића...

Ово су имена Краљана које је на вечни починак удостојио њихов братственик, а њега благословио Јосип Броз — Тито. О овоме злочину говоре: ЛУКА Пајковић, Радивоје Ле- кић, Милан Лабовић и многи други... Госпо- дин Пајковић каже: „Генерал Данило Б. Ла- кић је дошао у заробљенички Црногорски ло- гор, поразговарао са неколицином његових рођака из Андријевичкога среза и отишао.. Сутрадан дошао је један партизански мајор у рукама је држао један папир и рекао: кога будем прозвао нека изађе к мени! Прозивао је именом и презименом било је њих десе- так, све Краљани генералови најближи рођа- ци, међу њима прозван је млади поручник авијатичар из Лијеве Ријеке, Радивоје Лекић,

ШТО ГОРЕ — ТО БОЉЕ

Своје газиведе, трговац из Ријеке Црноје- вића био је интерниран а његовог завидно има- ње потпуно уништено. По повратку из интерна ције почео је наставити радити, како би могао прохранити четворо дјеце, жену и себе.

Комунисти није одговорио његов рад, јер су си својом идеологијом стојали на становиш- ту: „Што горе, то боље“. Ради тога, а и ради пљачке, пошто је располагало знатном сумом новца, комунисти су га ухватили, оцаљачали и лишили живота.

генералов ближни рођак који се није одаз- вао ни на трећи позив. Тада се јавио Радиво- је Лекић из Шекулара, спасио се и остао жив зато што генералов рођак није хтео да остави своје Краљане а да он буде спасен. Лекић из Шекулара је жив и не пориче ову чињеницу.

**Светозар М. ВУКИЋ, књижевник
Андријевца**

Осврнућемо се на рубрику у вашем и нашем листу „СРПСКА РЕЧ“ бр. 14. од 4. марта 1991. године, под насловом „ЖРТВЕ ЦРВЕНОГ ТЕРО- РА“, страна 66 и 67. У интересу ис- тине, а до које је стало и вама и нама замо- лио би вас да и овај допис сврстате у ред ос- талих у вашој рубрици.

После капитулације немачке империје 1945. године, црвени генерал Титоиста ДА- НИЛО Лекић је починио највећи злочин, за какав не зна српска историја Црне Горе. Ва- сојевићи Андријевачког среза то никада неће заборавити. Као домородац црвени генерал је био у прилици да на једном месту окупи племе и да га на истом сахрани. Била је то прилика за генерала у црвеним чизмама да се покаже и докаже, да ли је Србин, брат Краљанин или комуниста? И заиста остао је комуниста — Титоиста као и многи други, жа- ли БОЖЕ!

Сад кад се сме говори истину, прозбори- ли су људи који су са тога стратишта ко би га знао како остали живи?

Село Краље, срез Андријевачки, родна грудa је црвенога генерала Данила Б. Леки- ћа. Генерал Лекић је за четнике Андријевач- кога среза наредио да буду стрељани у пла- нини ПОХОРЈЕ у Словенији. На томе стратиш- ту је убијено неколико стотина четника. Забо- равио је црвени генерал да су четници Ан- дријевачкога среза за време рата, заробља- вали комунисте-партизане са поменуте тери- торије, као и његовога оца Благоја са женом и једнога од генералове браће, а и многе друге партизане и да нису никога убили. Гене- рал Лекић се постарао да на том стратишту погуби једнога од четничких руководиоца који му је спасио оца, брата и мајку, Милутина Вукића, који је припадао одреду војводе ПАВЛА Ђуришића, а у бригади омладинске- јуришно-четничке којом је командовао по- ручник РАЈКО Нововић. Четници су заробља- вали и друге партизане као на пример: Стани- шу Лабовића са два сина — које је такође спасио Милутин Вукић. ВУКИЋ је са својом је- диницом 1942. године ухватио три брата Шћепановића у селу Речине, срез Колашин- ски и њих је ослободио. Много би било овак- вих примера о четничким поступцима према партизанима и њиховим породицама, ово су само имена оних који су бивали заробљавани од стране Вукића, а било их је много више.

КАД је рат завршен, а комунисти се доко- пали власти, нико од ових заробљаваних пар- тизана, а ни од њихових породица после рата није ни поменуо име Милутина Вукића, а ни лепу реч нико није упутио на адресу његове породице. Истину за вољу пре десет година проговорио је један од браће Шћепановића и рече: „Милутин Вукић је мени, тројници бра- ће и оцу покљонио животе. Милутин животе, а Тито, положијае, споменице и ордења!“ РЕЧИ револуционара и ветерана Шћепановића, ка- ко рече најстарији члан породице Милутина Вукића, су МЕД НА РАНУ, што породици даје за право да се поносе каквога су имали оца- четника. Шћепановићи су се сетили добро- људног четника, а његови Краљани које је спасао у знак захвалности одузели су му жи- вот кад им је пао у руке као заробљеник. Ге- нерал Лекић му је као и осталим Андријеви- чанима и Краљанима извршио „опело“ и ис-

ЖРТВЕ ЦРВЕНОГ ТЕРОРА

Јанковић Исаило, учитељ, стар 40 год.; општина дурмиторска, срез шавнички. Стријељан од непознатих партизана. Љеш пронађен на Боану.

Јауковић Секуле, земљорадник, стар 45 г.; општина дурмиторска, срез шавнички; Стријељан од стране партизана: Ковачевић Зелена, Жарковић Гојка и Ћосовић Мила. Љеш пронађен у Жабљаку.

Делић Мирјана, домаћица, стара 50 год.; општина дурмиторска, срез дурмиторски. Стријељана од стране партизана: Ковачевић Зелена и Ћосовић Мила. Љеш пронађен у Жабљаку.

Милашиновић Јован, земљорадник, стар 67 догина; општина дурмиторска, срез шавнички. Убијен ноћу код своје куће, од стране непознатих партизана. Љеш пронађен.

Дурковић Драго, земљорадник, стар 24 г.; општина дурмиторска, срез шавнички. Стријељан од стране партизана: Ковачевић Зелена и друштва. Љеш пронађен у Жабљаку.

Булатовић Ј. Радован, земљорадник, стар 40 год.; општина ровачка, срез колашински. Убијен из засједе од стране партизана. Љеш пронађен пред кућом.

Шћеповић Г. Радомир, стар 35 год.; општина ровачка, срез колашински. Ухваћен и убијен од стране партизана: Булатовић Лакића, Влаховић Перована, Митрић Јука, Шћеповић Драгића, Митрић Р. Душана и Митрић Војина. Љеш пронађен у Мртвом Дубоком.

Булатовић Ново, шумар, стар 28 год.; општина ровачка, срез колашински. Одведен од стране партизана Булатовић М. Васа и убијен на најсвирепији начин. Љеш пронађен у Мртвом Дубоком.

Бојанић О. Душан, жандармеријски наредник, стар 40 година; општина ровачка, срез колашински. Одвели га и убили на најсвирепији начин, партизани: Мулевић Никола, Вујисић М. Милика, Тацовић Муро, Селић Б. Војо, Машковић Маријан. Љеш није пронађен.

Баошић Љубисав, инспектор Министарства финансија, стар 45 година; општина Горња Морача, срез колашински. Стријељан од стране партизана: Драговић Стевана и Радовић Милоша. Љеш пронађен код Боана.

Шишовић Блажо, земљорадник, стар 39 година; општина Горња Морача, срез колашински. Стријељан од стране партизана: Секулић Баја, Вујошевић Ђока и Радовић Милоша. Љеш пронађен у Манастиру Морачком.

Марковић Велимир, земљорадник, стар 30 година; општина Горња Морача, срез колашински. Стријељан од стране партизана:

Секулић Баја, Вујошевић Ђока и Радовић Милоша. Љеш пронађен код Манастира Морачког.

Мучалица Мијат, земљорадник, стар 34 године; општина Горња Морача, срез колашински. Убијен пушком у потиљак, од стране партизана: Крковић Малише, вође патроле, и још неких непознатих. Љеш пронађен у Манастиру Морачком.

УБИЈЕН ЗАЈЕДНО СА ОЦЕМ

Владимира Лучића (26 година) из села Окредака, општина Горња Морача, и његовог оца Луку, старог 63 година, одвели су од куће партизани: Милошевић А. Страхимир, Машковић Г. Велимир, Симоновић М. Владимир, ваздухопловни п. поручник, Ракочевић М. Милован и четворица партизана из Ловћенског одреда.

Убијени су код Манастира Морачког 12 марта 1942 године. Главе су им биле тако размрскане, да се скоро нијесу ни познавале.

Млади Владимир дао је свој живот за своју нацију и вјеру, попушавајући да у својој средини организује национални покрет против комуниста.

Ђировић М. Босиљка, домаћица, стара 18 година; општина Косови Луг, срез даниловградски. Убијена из засједе, близу куће. Љеш пронађен.

Јовановић М. Мируна, домаћица, стара 38 година; општина Косови Луг, срез даниловградски. Одведена је од стране партизана: Шарановић Р. Милорада, Јововић М. Мишише, Мишковић Р. Миливоја, Зековић П. Вељка, Зековић Ј. Зарије и Кнежевић Р. Љубомира, и убијена. Љеш пронађен.

Јовановић М. Ружица, домаћица, стара 19 година; општина Косови Луг, срез даниловградски. Одведена је од стране партизана: Шарановић Р. Милорада, Зековић П. Вељка, Зековић Ј. Зарије и Кнежевић Р. Љубомира, а стријељали је: комесар Бабић Р. Милосав, Беговић С. Вељко, Јововић М. Мишиша. Љеш пронађен код Бубуље.

Павићевић М. Радован, наредник, стар 33 год.; општина Косови Луг, срез даниловградски. Убијен из засједе, од стране партизана: Вилиповић В. Вукоте, Беговић С. Вељка, Јововић М. Мишише, Филиповић Н. Спасоја. Љеш пронађен.

Бјелетић Б. Василиј, жандармеријски наредник, стар 33 године, општина Вучи До, срез никшићки. Убијен приликом напада партизана. Љеш пронађен у Голобрћу.

Секуловић Никодим, земљорадник, стар 28 година, општина жуполивска, срез шавнички. Стријељан од стране партизана Гломазић Воја. Љеш пронађен у Сињајевини.

Требјешанин Ј. Мићо, тежак, стар 38 год.; општина ускочка, срез шавнички. Одвели га и убили партизани: Требјешанин Милан, Лопушина Мијат, Никић Мињаш, Јоцовић Радосав, Церовић Драгиша, Церовић С. Раде и Жижич Бојо. Љеш пронађен у врбаку, код ријеке Тушине.

Митровић Н. Блажо, земљорадник, стар 40 год.; општина дробњачка, срез шавнички. Стријељан у планини Сињајевини — Вратло, као организатор националиста, од стране партизана: Ђоровић Сава, Головић Чеда, Крстајић Видоја, Перовић Бранка, Кнежевић Велимира. Љеш пронађен.

Караџић Митар и **Караџић Мићун**, мучени, а затим стријељани од стране партизана: Вуковић Радоице, Головић Петра, Ковијанић Томаша, Дринчића Миливоја, Живковића Гиле и Одовића Светозара. Љешеви пронађени на Беришиној Луци.

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ „ЧИЧА“

1. Звонимир Вучковић: ОД ОТПОРА ДО ГРАЂАНСКОГ РАТА

Ово је други део књиге „Сећања из рата“ у коме Звонимир Вучковић говори о догађајима у којима је учествовао од 1942. до 1944. године, када га је генерал Михаиловић упутио на последњи задатак у Италију. Нека од поглавља су: „Први Равногорски корпус“, „Бугари у Драгачеву“, „Отпор кроз саботажу“, „Војна мисија Сједињених Држава“, „Омладински конгрес“, „Ба“, „Летећа бригада“, „Шушки аеродром“, „Борба за Србију“, „Савезници напуштају Драгу“...
Страна: 230. Тирилица. Цена: 180 динара.

2. Звонимир Вучковић: СЕЋАЊА ИЗ РАТА

Књига мемоара Звонимира Вучковића, пресборца покрета генерала Драгољуба Драче Михаиловића, команданта Првог Равногорског корпуса. Ово је први пут да се у Југославији објављује цеоликовита ратна прича припадника четничке војске. Делови књиге „Сећања из рата“ објављују се у фолтону „Погледа“ под називом „Мемоари једног четника“.
Страна: 230. Тирилица. Цена: 180 динара.

Отлашани предеју књига са
попустом од 40%

3. Документи Хуверовог института: РОДОЉУБ ИЛИ ИЗДАЈНИК: СЛУЧАЈ ГЕНЕРАЛА ДРАЖЕ МИХАИЛОВИЋА

Док је 1946. године у Југославији одржавано инсценирано суђење генералу Драгољубу

бу-Дражи Михаиловићу, у САД-у су најбољи амерички адвокати, о свом трошку, одржавали паралелно суђење. Необјективни комунистички суд у Југославији није узео у обзир потпуно супротан исход америчког суђења. Међутим, научници Хуверовог института при Станфорд универзитету у Калифорнији, прикупили су документа са америчког суђења, синтетизовали их, и уз критички есеј Дејанда Мартина, објавили у овој књизи. У књизи „Случај генерала Драже Михаиловића“ дат је један од најобјективнијих приказа догађаја у другом светском рату у Србији и Југославији, а посебну специфичну тачку има чименица да су њени аутори страни држављани.

Пој В. Хендерсон, бивши амбасадор Сједињених Држава и помоћник заменика државног секретара: „Дејанд Мартин до танчина описује неуспешну борбу генерал Михаиловића да своју земљу спасе и од нацистичке и од комунистичке превласти“. Ова веома обилно документована књига треба сматрати као последњу реч о тој предмету и свани онај који се интересује за савремену историју Европе, треба да је има у својој библиотеци“.
Страна: 500. Тирилица. Цена: 280 динара.

Све три књиге су илустроване фотографијама из доба рата.

Издавачко предузеће „ЧИЧА“
11000 Београд, Сретена Младеновића 1/5,
Телефони 011/507-454, 425-124

Поручујем књигу:
1. „ОД ОТПОРА ДО ГРАЂАНСКОГ РАТА“, по цени од 180 динара
2. „СЕЋАЊА ИЗ РАТА“, по цени од 180 динара
3. „РОДОЉУБ ИЛИ ИЗДАЈНИК“, „СЛУЧАЈ ГЕНЕРАЛА ДРАЖЕ МИХАИЛОВИЋА“ по цени од 280 динара.

Закружити број књиге које се поручује. Књиге шаљемо поузећем. Плаћање поштару.

ПОРУЧБЕНИ КУПОН

(презиво, име оца, име и презиме): _____

(број поште и место станa) _____

(улица и број) _____

(својеручни потпис) _____

НАПОМЕНА: књиге се могу поручити и преко напред датог телефона.

„СРПСКА РЕЧ“
деоничарско друштво
БЕОГРАД, Народни фронт 43
тел. 011/642 233
објављује до издаје књигу.

RADIO I
892
FM • STEREO
92.5 MHz

СНИМИЛИ СМО СВЕ ШТО СУ РЕКЛИ
И ШТО СУ ПОРЕКЛИ !!!

ТРИ САТА емитованог и забрањиваног материјала
двострука аудио-касета Радија Б 92

Десет дана марта

Књига садржи факсимиле и делове бројних писма која
је СРПСКИ ПОКРЕТ ОБНОВЕ И ВУК ДРАШКОВИЋ примио
после завршених избора.

Писма су потресно сведочанство о реаговању народа у
Србији, а нарочито младих, на неочекиване резултате
избора.

Цена књиге је 200 динара.
Сав приход од продатах књига припада СРПСКОМ
ПОКРЕТУ ОБНОВЕ.

Позивамо чланство СПО и симпатизере да се претплате
на ово јединствено издање које је документ овог
времена. Својом претплатом уједино учествујете у
потпуно СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ.

Књигу можете поручити и наручити на телефон: 662-752, 642-223 или 149, 640-222,
или 9979, 387-454.

ПОРУЧБЕНИЦА

(презиво и име, поручиоца)

(улица) _____ (број) _____

(пош. број) _____ (назив поште)

Упутно препоруком од дилера _____ упућан је на поштуру
рекле број 00001-603-27562 ДД „Српска реч“, Београд
у _____ 1991. Потпис поручиоца _____

САМО
290 ДИН.

ИСТИНА ЈЕ И ОНО ШТО КРИЈУ

Ово је наручбеница

Желим да сазнам истину! Пошаљите ми _____ примерака касете
„Десет дана марта“.
Моје име је _____
а адреса _____
Касету ћу платити поштару поузећем.
Знам да ће се цело тираж брзо распродати зато обилно обезбедите свој
примерак.
Радио Б 92, Македонска 22, Београд.
Сетно сам се!
Касету могу наручити и телефоном 622-233 или факсом 350-946

ПОЗИВ ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА ПАЛИМ У ОСЛОБОДИЛАЧКОМ РАТУ 1912 — 1918

Слободан сам да Вам се обратим са једном молбом у име потомака палих ратника наше отаџбине у велико ослободилачком рату за ослобођење Србије од 1912-1918 године. Наиме, у Београду постоји споменик браниоцима Београда 1915. године, који је подигло на Новом гробљу Удружење резервних официра Краљевине Југославије по завршетку I светског рата. Ту су сахрањене кости палих браниоца, а међу сахрањеним је и мој пок. ујак др. Александар Весић, санитетски капетан војске Краљевине Србије, као припадник „19. п. пука“ првог позива, на положају Циганлије 28. II 1915. године. Покојни ујак је пао као жртва пегавца, а непознати репортер је у часопису „ПИЈЕМОНТ“ објавио запис о дивној манифестацији љубави и другарске зашвалности војника „19. пука“ приликом његове сахране на Новом гробљу. У новинама је дата жалопојка; „Зар и ти велики, племени те и благородне душе, неуморни ратнике и наш добри докторе, паде као жртва немилосрдне заразе. Ко ме си нас оставио? Где ћемо без Тебе. Ти си нам био као родитељ, лебдео си над нама у зони пешадијске врате преврива нам ране, прегледао си нас истински и предано кад смо болесни били. Ах, ти си докторе био најбољи од најбољих лекара у српској војсци.“ Све је то забележено у часопису „ПИЈЕМОНТ“ дана 27. II 1915. Др. А. Весић је био стипендиста српске краљевске војске у Грацу, где је за време студија био и председник српске студентске омладине, патриотског удружења „СРБАДИЈЕ“. Његови класици су били доктори А. Костић, Коста Тодоровић Сибер и други, касније врло познати лекари. За време кратког живота, рођен је 1886. г. у Крушевцу, а умро 1915, био је одликован орденом „Витеза с Карађођевоом звездом с мачевима“. Ово наводим, да би видели какви су, све јунаци сахрањени у Костурници, јер је његова смрт једнака са онима који су пали са пушком у руци, пегавца је косио најбоље синове нашег народа.

Можда се питате зашто Вам све ово пишем? Пишем Вам, јер сам дубоко уверен небригом око одржавања „Костурнице“, која симболише пад аустријске царевине, јер се црни орао налази под ногама српског војника. То је један од највеличанственијих споменика палим војницима, али најжалост тотално запуштен, унутрашњост мемљива, те се посетиоци и не пуштају да упале свећу својим мртвима, врата су затворена дебелим ланцима. Допуштено је само испред врата упалити свеће. То је срамота нашег друштва, а с друге стране подижемо и уређујемо гробља палих ратника из каснијег рата, чији су гробови испод овог споменика. Покушао сам да сазнам ко је надлежан за одржавање, па сам од црквених власти за гробља добио обавеште-

ПИСМА

ње, да је за одржавање споменика надлежан Завод за одржавање споменика културе града Београда.

А како га одржава, видимо. Поштовани Госп. Уреднице, Шаљем Вам у прилогу и материјал ради илустрације мога излагања, да видите, ко је све од браниоца Београда сахрањен овде и прелутшен уништавању. Да је то моја мати знала, не би допустила да се кости покојног ујака са гроба, где је био сахрањен од његове веренице пок. Наташе Тодровић уопште пренесу у ову заједничку „КОСТУРНИЦУ“. Предлажем Вам да покренете акцију око спасавања овог јединственог споменика у Београду. Верујем да би се овој акцији придружиле многобројни потомци ових хероја својим прилозима, ако држава нема пара. Не смејемо да допустимо да се на овакав начин омајожава историја и смрт палих хероја, српских војника у одбрани Београда, а да и не помислим, да је то можда неком одговарало, јер је на поду ДВОГЛАВИ ЦРНИ ОРАО ОМРАЖЕНЕ ХАЗБУРГОВСКЕ АУСТРО УГАРСКЕ. Но мртви не могу бити непријатељи ни једаној власти, а то смо видели и за време рата, јер НЕМЦИ као окупатори, нису били затворили КОСТУРНИЦУ, њима је свакако то више сметало него било ком, али то смо доживели по ослобођењу!

Унапред захваљан на корацима које ћете предузети у вези очувања споменика КОСТУРНИЦЕ, Ваш одани

Павле БАКИЋ
Београд, Студентски Трг 19

НОВОКОМПОНОВАНИ ЧЕТНИЦИ (није било ни црвених ни ћосавих четника)

Ових дана Србијом круже групе распојасаних новокомпонованих „четника“, са својим самозваним вођом, ћосавим и црвеним четником, који својим недоличним понашањем, само брукају праве четнике и припаднике Равногорског покрета и мртвог Српског Чичу. Ђенерала Дражу Михаиловића обешчашћују скрнавевати његово херојско и величанствено дело и мученичку смрт. Све то раде по налогу и уз пуну подршку српских власти зарад интереса дневне политике, приказујући четнике у најружнијем светлу, баш онако како је све време од рата до данас то чинила комунистичка власт. Зато, тим углавном младим људима, међу којима има и деликвентних, девијантних и асоцијалних личности треба рећи да немају ама баш ништа заједничко са правим четницима, а поготово са припадницима Равногорског покрета. Пре свега, требало би да знају да су Равногорци били припадници Југословенске војске у отаџбини, да су извршавали наредбе избеглице владе и врховне савезничке команде и да је, као у свакој војсци, владао ред и дисциплина. Били су то махом скромни, честити и поштени људи, добри домаћини, патријархал-

ног васпитања и пре свега родољуби. Сам Српски Чича, од народа из миља тако назван, био је човек изузетно скромног понашања, тихог гласа и драгог погледа, високих моралних начела и веома високог образовања који, као командант, ничим, ни облачењем ни понашањем није се издвајао од својих сабораца делећи са њима свако добро и свако зло. Оно што су јели други, јео је и он и то најчешће из заједничке зделе. Ови новокомпоновани назови четници, накинђурени и напарађени, требало би да знају да је Звонимир Вучковић, командант првог Равногорског корпуса, у својим сећањима записао да су најслабији борци били управо они који су се кинђурили и парадирали са камама, бомбама и укрштеним реденицима за сликање, а да су најхрабрији борци били управо они скромног држања и облачења, обучени најчешће у грубу сукнену одећу српског сељака. То што су неки имали дугу косу и браду било је због жалости за поробљеном отаџбином а често и због практичних разлога. Највише је ипак било оних који су били уредно подшишани и обријани и који су својим целокупним изгледом и понашањем деловали војнички, што су заправо и били.

Нажалост, велика већина ових данашњих новокомпонованих „четника“ не зна ништа ни о равногорском ни о четничком покрету и можда их не треба кривити што су несвесно, посредством својих самозваних вођа из српских власти, увучени у прљаве политичке игре. Заправо своју необуздану младалачку енергију пренели су са спортских стадиона на улице и митинге, а кроз живописно и шаролико облачење желе да испоље своју индивидуалност и да, макар и делимично, осете дух давно прохујалога времена романтизма. А дуга коса и брада је и онако ими младих, што би они рекли у тренду. Ипак сав тај фолклор и сценографија припадају прошлости, а сада у време електронике и компјутерске технике, на прагу космичке ере потребно је и тражи се знање и надметање у духовном и материјалном стваралаштву.

Бојим се да после оног распојасаног и разулареног понашања ових новокомпонованих „четника“ на Равној гори 12. маја 1991. године када узгред речено њихов самозвани вођа није био у стању да пешице кроз шуму, пропланке и ливаде, пређе око пет километара, па је митинг одржао на крају пута, у непосредној близини паркинга, честити народ тог краја не окрене леђа будућим добронамерним посетиоцима овог, већ сада, светилишта српског народа.

Уместо дивљања и пуцања требало би да се у овој лепој и нетакнутој природи Српски народ окупља као на свесрпском сабору и да уз пригодне говоре и оживљавања сећања на неумрлог српског Чичу и његове саборце, уз одговарајући културно уметнички програм, са раздраганом и безбрижном дечицом разиграном и раштрканом по расцветалим ливадама и пропланцима, у миру и добром расположењу проведу пријатне и незаборавне тренутке.

Зато поручујем свим овим младим људима да ако стварно воле или барем поштују српског Чичу и његово незаборавно јуначко дело не чине то што чине и не скрнавеве успомену. И без тога, ћутањем за ових 46 година

комунистичког мрака и духовне неслободе, српски народ се тешко огрешио о све Равногорце и четнике који су верно следили неумрлог српског Чичу. Не сме се допустити да у заборав падну таква јунаштва, епопеје и трагедије, равне највећим античким трагедијама, као што је јуначка погибија 9 синова Стане Пушевић изгинулих за отаџбину истог дана у борби против усташа и Немаца 1942. године у бици за Вишеград. Нема тог народа на овом свету који се тиме не би поносио, усломене на то чувао и млада покољења у том духу васпитавао, па се питам шта се то десило и дешава са Србима када и о таквим надљудским јунаштвима ћуте!?

Предлажем СПО-у чији сам члан, да 17. јула 1991. године одржи на Равној гори помен на мученичку смрт генерала Драже Михајловића, неумрлог и вољеног српског чиче, војда III Српског устанка. На спомен плочи требало би да пише: „Драги наш Чича волимо те, и опрости нам што смо те били заборавили. Српски народ“.

Истовремено позивам Милоша Минића, да сада при крају свог животног пута макар делимично ублажи и искупи грехе које је починио и очисти душу, и да као Србин и пре свега човек, српском народу покаже место где је мучки убијен и сахрањен наш вољени српски Чича.

У Београду 20. маја 1991.
Драган АРСЕНИН, Пожешка 148
11030 Београд

ПОВОДОМ ПИСМА „ТИТО И СЛОБА СУ ДВА НАЈБОЉА ИЗДАНКА“

На овај чланак нисам могао остати равнодушан. Мени није јасно да ли су овакви људи као што је Ј.В. без мозга, примитивни и луди или су заиста толико лоши људи.

Он каже да је поштено зарадио стан и високу пензију борећи се пет година против Немаца, док остали људи не добијају минималце месецима а о стану од 100 м² да не причамо. Ја му ни најмање нисам захвалан за његову борбу против окупатора јер је она била ситна и безначајна. Да није било Руса и осталих савезника никада не би ни ослободили земљу. Тачно је да сте се изборили за свој стан и високу пензију али није тачно да сте то урадили поштено. Ви комунисти сте после рата отели од вредних људи који су поштено дошли до иметка. За време рата сте и поред тога што су Немци рекли за једног немачког војника сто људи убијали безначајног Немца. То значи да сте убијали сто својих људи. И немојте мислити да без вас и вашег НОР-а Немачка не би капитулирала.

Што се тиче ваших великана Јовића, Милошевића и Кадијевића и спремности да за њих гинете, предлажем вам да се ухватите под руку и да извршите самоубиство. На тај начин би часно изгинули а нас отаљали беде.

Немам обичај да овако разговарам са старијим људима, али са таквима као што сте

ви, који све вређају не може се другачије. Ми млади се све време надамо поумираће, оставиће нас на миру. Сваки дан на дневнику објављују преминуо је тај и тај, носилац партизанске споменице и многих признања... и надам се да је задњи. Али њима нема краја. Никада неће поумирати и оставити нас на миру. Нападате Анту Марковића да је крив за овакву економску ситуацију. То је човек којег цени цео свет, довео нас је пола корака од Е.З. и који би нас у њу и увео да није таквих као што сте ви што и изазивате све ово у земљи. Јер када би и ушли у Европску заједницу, у једно нормално друштвено уређење бес-посличари и лопови који су на власти и око ње не би могли опстати. Ја захваљујући вашим великанима размишљао свако вече хоће ли ме одвести да се убијам са људима друге националности, који су у суштини исти као и ја. Ви и ваши саборци се сакупите (упомоћ можете позвати Шешеља) и борите се против сабораца из Хрватске, а када се побилете ми млади ћемо се договорити за два дана. Вама и вашим „изданицима“ могу поручити стихове Боре Ђорђевића „ГЕНЕРАЛЕ ХВАЛА ТИ КО БРАТУ АЛ ЈА НИСАМ У ТВОМЕ РАТУ“.

Господина Вука Драшковића подржавам јер је за мирно решење југословенске кризе, и зато што је један од ретких људи у опозицији који се не бори за власт, говори искрено оно што мисли и показује се без лажне маске онакав какав је. Уз помоћ Бога и нас младих ће вама антихристима и доћи главе.

Друже, Народни хероју имате сва средства информисања, од Политике до ТВ програма. Ми имамо свега пар листова које можемо читати и Јутел који гледамо од 2 сата ујутро. Зар мислите да сте и то зарадили у рату и да на то немамо право.

Слободан МИЉЕВИЋ
Нови Сад

НИКОМЕ СЕ НИСАМ ЗАКЛЕО

Поводом објављивања текста „Заклео сам се Титу на верност“ у вашој рубрици „Писма“, а у којој се аутор потписује мојим именом, молим вас, да, на основу Закона о јавном информисању, објавите следећи деманти. Са текстом, који је непознати аутор потписао мојим именом немам никакве везе, нити бих тако нешто икада могао да напишем. Не припадам ниједној политичкој партији, нити сам се икоме „заклео на верност“. Немам, наравно, ништа против комунисте који га је написао, али му замерам на недостатку храбрости да стане и потписом иза свог мишљења, а не да га, као кукавичје јаје, потура другоме.

Друго, стварно не знам ни једног младог човека који би у овом времену, а после свега што смо сазнали о нашем бившем „Вођи“ и његовој партији, мислио како је изнето у оном памфлету. Никад, такође не бих могао осудити студентске демонстрације (и сам сам студент), уз своје другове сам био свим срцем, јер су млади Србије отворили очи и уклонили телевизијске вазале у лику Митевића и митевифејца. Сматрам да информисање не сме да буде у служби власти, него у

служби истине.

Млади људи су будућност и савест ове Србије и осуђујући њих ја бих себе сврстао у оно тужно коло на Ушћу, којем, како сте видели, не пристају они који јесу будућност, него они из прошлости. А ако су демонстрације, ипак, биле „рушилачке“ (како каже човек без свог имена па позајмљује туђе), биле су сигурно утолико што су заиста срушиле бастион лажи и безочне пропаганде владајуће партије оличене у петорки ТВБ. Власт и њени експоненти, нарочито њени челници, не заслужују овације, него оштре речи, што је наш председник, у разговору са студентима и доживео.

Иначе, прави комунисти, како позајмљивач мог имена назива своје истомишљенике, морају много тога учинити да би им народ икад више могао веровати, јер су њихови претходници много зла нанели и својим члановима и другим људима. Надам се такође, да ћете и овом приликом смоћи снаге да објавите и мој аутентичан текст, а ја вам на увид стављам свој потпис и све потребне податке.

Било би, међутим, најбоље да и аутор оде комунистима, смогне снаге и стави свој потпис иза сопственог мишљења. Најзад, комунисти нису у илегалу, нема разлога за конспиративност и позајмљивање туђег идентитета, иако су то успешно радили годинама. Сада је, ваљда друго време.

Милан СПАСОЈЕВИЋ — Цуно
Ваљево

ГРАЂАНИНЕ ШЕШЕЉУ,

Најлепше вас и најозбиљније молим, повуците се са сцене, јер су вам намере и циљ врло прозирни!

Четници су већ толико неправедно каљани (што историја полако и доказује), да није потребно да и ви томе досољавате. Ваше „четничовање“ и самозвано вођство са свим тим присталицама око вас, прави је циркус!

За све оне које знам да смо гласали за вас, једина нам је утеха да сте тада били уједињена опозиција.

М. ПЕТРОВИЋ
Београд

ОТВОРЕНО ПИСМО НАРОДНОМ ПОСЛАНИКУ АЛЕКСИЋУ

Знам да имаш у згради Скупштине Општине Алексинац посланичку канцеларију за пријем грађана, али Ти се ипак обраћам писмом. Не зато што ме је страх, већ због тога што ме је срамота. Стидим се доћи Народном посланику на разговор у старом излизаном оделу. А новог немам. Без кравате јер и стару немам. Исцувише је стара а није ни црвена. А управо Ти се због тога обраћам. Због чега немам? А радим, Радим 20 година

и примам плату. Додуше, од јесенас мало ређе, отприлике сваки трећи-четврти месец. Интересује ме куд се додеше те наше радничке паре? Ти као мој (Народни) посланик вероватно знаш ко и где их потроши, па Те молим да ми одговориш. Биће ми лакше. Није лако опстати са још три члана породице и три (3) хиљаде динара тромесечно. Веруј ми на реч, јер Ти ћеш то тешко схватити. Питаш се зашто? Па зато докторе Алексићу што си Ти за само три дана проведена на свом радном месту у Кулини примио плату у износу од 11900 (стодеведнаест) хиљада динара. Добро, добро ту су и дневнице за проћердано време у Скупштини Србије. Кажем проћердано, а можда је боље рећи узалуд и у ветар потрошено време, јер Ти си докторе Алексићу активан у Скупштини једино на благајни исте, када се врши исплата.

За протекли период од 5 (пет) месеци Ти си само једном изашао за говорницу. А боље, руку на срце, да и онда ниси, јер си и тада као небројено пута до сада изрекао све саме лажи, а богами и њих си врло тешко изговарао. То не приличи једном, академски, образованом грађанину. Где ти је докторе Алексићу лекарска етика? А морал? Или можда сматраш да је обмањивање јавности, са скупштинске говорнице, сасвим нормална ствар.

Желим да Те питам шта си учинио, за нас обичне смртнике, твоје бираче, у протеклом посланичком мандату? Шта је са твојим обећањима из предизборне кампање? Је ли ово боље сутра? Да ли је ово благостање, мир и сигурност коју сте нам нудили? Или је ово казна за послушност? Казна зато што смо били слепи код очију, па изабрасмо тебе за Народног посланика! Које ли грешке! Грешан смо ми народ, те сада испаштамо. Нека нам Бог опрости.

На крају још да те питам: имаш ли за струју, воду и смеће, радио тв претплату, станарину, телефон и месечну карту? Ја имам. Али ми зато не стиже за хлеба, месо и млеко за децу.

С вером у, после твог одласка, боље сутра!

Живорад ЈОВАНОВИЋ
с Вакуп
Алексића

МЛАДИ МАТЕМАТИЧАРИ — ОСНОВ СРПСКЕ ПАМЕТИ

У дневнику телевизије Београд, емитованом 20-ог априла објављено је да је председник Српског покрета обнове господин Вук Драшковић, говорећи тога дана о српској памети, поменуо и младе математичаре Србије. Пријатно изненађени што је господин Вук Драшковић младе математичаре Србије осетио као основ српске памети желели бисмо да дамо неколико података и информација о младим математичарима Србије, њиховом учешћу и успесима на математичким такмичењима, као и о условима који

се нуде овим младим талентованим људима.

Сваке године у Југославији се одржавају такмичења младих математичара која су масовнија и од такмичења за фудбалски куп Југославије. После општинских, регионалних и републичких такмичења одржава се Савезно такмичење. Чињеница је да на Савезном такмичењу младих математичара, и из основних и из средњих школа, убедљиво највише успеха имају такмичари из Србије. На пример, на 32-ом Савезном такмичењу средњошколаца, које је одржано управо 20-ог априла у Ваљеву, од укупно 18 награђених ученика — њих 12 су из Србије и шест из осталих република. Прошле године од укупно 31 награђеног ученика на савезном такмичењу њих 16 било је из Србије. Сличан однос био је и претходних година.

На основу резултата Савезног такмичења формира се екипа која представља Југославију на Међународној математичкој олимпијади, која се одржава сваке године. Од шест чланова олимпијске екипе ове године из Србије је њих четири, у 1990-ој години било их је такође четири, у 1989-ој години било их је пет итд. Ранијих година, када су олимпијске екипе бројале по осам чланова било је случајева да и по седам њих буду из Србије. Многи од њих остварили су запажене резултате, а неки су освојили и прве награде.

За разлику од спортских такмичења информације о такмичењима младих математичара се ретко појављују у средствима јавног информисања, а и онда су врло штуре. На пример, о овогодишњем Савезном такмичењу „Политика“ је објавила вест у неколико редака, што показује колико је значај дала овој манифестацији.

Све активности око организовања такмичења младих математичара Србије, око припремања чланова екипе за учешће на Савезном такмичењу или Међународној математичкој олимпијади или издавања специјалне литературе намењене талентованим ученицима — води Друштво математичара Србије. Сада, на пример, у комисији за младе математичаре ради тридесетак људи од 23-40 година. Већина њих су доктори или магистри наука запослени на универзитету или у институтима, а остали су истакнути професори средњих школа или најбоље дипломирани студенти. За наведене активности за рад са најталентованијим ученицима Друштво не добија никакву помоћ од шире заједнице (шта су то фондови за младе таленте?) већ је сав тај рад базиран на ентузијазму поменутих људи. Само Друштво математичара има једну просторију од тридесетак квадрата. Талентовани млади математичари после завршене средње школе су обично препуштени сами себи. Било је случајева да ученици који су освајали награде на Међународној математичкој олимпијади не добију стипендију из фонда за младе таленте, са образложењем да се такве стипендије дају студентима завршних година студија. Последица таквог односа према овим младим људима је та да многи од њих одлазе у иностранство и управо то је онај одлив памети о коме се код нас често говори.

На крају желимо да кажемо да у случају

интересовања о свему реченом можемо понудити и детаљније информације.

Извршни одбор Друштва математичара Србије

ПС. Писмо исте садржине упутили смо и „Политици“.

МУКА И ПОНИЖЕЊЕ МЕ ТЕРАЈУ ДА ВАМ ПИШЕМ (СВИМА КОЈИ СУ НАДЛЕЖНИ И ОДГОВОРНИ)

Да знате да су ме мука, и понижавање, натерали да Вам пишем јер ово, што трпе радници у основном образовању у Белој Цркви вероватно не трпе ни у Јужноафричкој унији. Ја не знам, нити ме интересује, ко је крив за све ово али је сигурно да сви кривци морају да оду са позорнице, без обзира ко то био, али и да одговарају за ово стање.

Исто тако не знам како се решава питање основног образовања на нивоу Покрајине и Републике Србије, али бих Вам навео само то да поред свих тешкоћа које нас прате — већ неколико месеци не примамо личне дохотке — добили смо за јануар 65% личног дохотка, а данас је већ 15. мај 1991. године.

Све ово Ви добро знате, али бих да Вас подсетим да остале ванпривредне делатности као: милиција, судство, средње школе, здравство и други (немам ништа против) пребачени су на ниво покрајине уз Ваш благослов и примају редовно личне дохотке (неки чак и увећане), а оставили сте раднике основних школа као заморчиће, на нивоу општина — па ко има има а ко нема баш Вас брига. Ставите се (ако уопште можете) у положај просветних радника па да видите како изгледа кад изгубите вољу за живот а не за рад — јер некима ни „друга половина“ исто толико месеци не прима плату, а треба јести.

Пошто директори школа, на челу са општинским волонтерским функционерима и господином послаником у Скупштини Србије, до сада нису успели урадити ништа по овом питању — пишем Вам ово како бих Вас упознао са нашом ситуацијом у нади да ће неко од Вас, ко је још одговоран за питања образовања — ако таквих још има — предузети неке мере и помоћи нам.

Кад већ помажете Курде и друге по белом и црном свету (треба и то) помозите и нама, а при иоле правичнијој расподели, било би и има пара. Неко може имати и пензије и плате и по 50.000,00 динара а ја за свој рад не могу деци купити ни хлеб, после 30 година рада.

У противном, неко „чудо“ се мора десити до краја школске године, па куд пукло — пукло.

Да је ово, тачно, можете лако проверити, само немојте телефонирати, већ дођите у Белу Цркву и поразговарајте са просветним радницима, а не са директорима и волонтерским функционерима који ће Вас слагати.) а

ваљда им не би било први пут).

● Надам се да ће те ово писмо бар прочитати, пре но што га баците у кош.

У Белој Цркви,
15. Мај 1991. године

Тимотијевић Драгиша, наст. Основна шк.
„Жарко Зрењанин“ 26340 — Бела Црква

П.С. Данас 15. Маја господа је пронашла однекуд преосталих 25% за Јануар месец.

Извињавам се због уопштеног наслова јер писмо шаљем на више адреса.

ЖЕНА, ЦИПЕЛЕ И ПОЛИЦАЈАЦ

„Благослови, Господе Боже, моје непријатеље, и ја их благосиљам, а не кунем“

Владика Николај

Изби се Свети Николај у Свету Недељу маја 12. лета господњег 1991. у Лелићу надомак Ваљево.

И згоди се народ, њих преко сто хиљада. Пут узан, права кривудава сељачка цада. Додуше пресвучена асфалтом, али брате уска, толико уска да једва могу два возила да се мимоиђу. А народ се слегао са свих страна, што аутобусом, што малим путничким колима они који имадоше срећу (или добру везу) да добију некакве зелене налепнице, (ваљда му то зелено значи исто што и на семафору да могу несметано проћи) које им омогућаваше да могу по ради посла стићи у Лелић, а све беше лепо замисљено. Једним путем се долазило а другим се враћало. „Стрела“ — Ваљево смисли како да се лепо опари: возијући до Лелића и назад, таксисте се мало касније прикључише не би ли се и они мало овајдили од тог колача (а зашто и да не и приватни сектор). Ал' не лези враже.

У целу ту гужву, међ' аутобусе што се слише са свих страна из васцеле Србије, међ' мала путничка са зеленом налепницом, међ' народ што се сваља пешице преко брда Светом Николају у походе, умешаше се људи у плавом. Да заведу ред, да не дозволе да аутобуси случајно крену један преко другог, да не прегазе мала са зеленом налепницом или, не дај Боже, не ударе на незаштитен и голо-руки народ, или да можда народ не крене сам на себе.

И згоди се исто оно што се сваког пазарног дана, петком, догађа у Ваљево када престане да важи правило, оног с почетка текста поменутог, семафора, када тачно изпрограмирану машину замени човек у плавом, створи се такав крљанац и апсолутна блокада саобраћаја. Занемеше аутобуске грдосије, зауставише се мала са зеленим налепницама, паде тишина на леличку цаду. Умири се саобраћајна змија дуга пет километара. И ту почиње прича с насловом „Жена, ципеле и полицајац“.

Једна мала, са зеленом, имадоше ту срећу да су стварно мала и да су могла и кроз ноге да се провуку, морала су стићи у Лелић јер су превозила ствари а и људе који су учествовали у програму. Прецизније возила су домаћина културног програма. Али... то

злосрећно али, што нам срећу а овај пут и послао квари. Његово величанство у плавом, који би доведен ту на тај Лелички пут у миленијски Српски дан, да помогне да сви стигну Светом Владици на поклоњење испречи се на сред небеског друма:

„Само преко мене мртва..!“

„Па нећете ваљда господине да вас прегазимо?“

„Ја ћу ако треба аутобус да препречим да ме онда не можете згазити“

„Али господине, ако већ не поштујете ову зелену налепницу имате видим о појасу воки-токи станицу, позовите вашег командира, старешину, организатора, ми морамо стићи, програм не можз без нас почети...“

„Јок! Одби да не попречим аутобус...“

А народ, који је због овакве „добре организације“ морао да пешачи преко три километра викао је „Што их не пустите, па видите да су службена лица...?“

„Јок море, гледај своја посла!“

И ту средовечна жена, возач, скиде ципеле стави их пред стамена чувара њеног реда и мира, ваљда да јој их он сачува, када је тако ревносан (уосталом она га, као и остали и поред нередовне плате врло уредно плаћа) и отрча средовечна Српкиња босих ногу три километра цадом до Лелића (шта је три километра у односу на пут од Америке до Ваљево) да пронађе неког ко би могао да уразуми овог чувара јавног реда и мира. Сумњам да би и Његова Светост Патријарх Српски господин Павле, да и сам Свети Владика да се дигао из гроба могао да умилостиви и призове разуму овог редолоупца.

Отрча босонога Српкиња, јер програм мора да започне, а народ као у мимоходу у широком луку обилазише у тишини две женске ципеле из далеке Америке и српског полицајца на асфалу Леличког пута као тужни симбол свесрпског помирења.

„Опрости им Боже, не знају шта раде“, постоје ли границе законског малтретирања? Ваљево, 12. мај 1991.

Милијан ДИМИТРИЈЕВИЋ
(ЧЛАН ОКРУЖНОГ ОДБОРА СПО ЗА ВАЉЕВСКИ КРАЈ)

ПОСАО ОБАВЉАТЕ ИЗУЗЕТНО

Желио бих да Вас најприје похвалим, јер и поред свих тешкоћа на које, сигуран сам, наилазите у свом послу, обављате га изузетно.

Иначе за вас сам скоро случајно сазнао, пошто живим у „слободној“ Црној Гори. Први двоброј сам купио када сам био у посјету родјацима у Краљеву. Од тада па до данас редован сам Ваш читалац, јер на моју срећу и на нашим киосцима се може купити „Српска реч“. Тако да имам све бројеве Вашег листа, осим првог („ненародног“). Овом приликом бих хтио да наручим баш тај први број „Српске речи“. Молио бих Вас да ми часопис пошаљете на доле наведену адресу.

Примите пуно поздрава из Црне Горе, тачније из Подгорице.

Боже ВУЈОШЕВИЋ
Ул. Мирашевић Бока бр. 37
11000 Титоград

П.С.

На улазу у наш град стоји табла која означава име насељеног мјеста, а колико је то име „омиљено“ најбоље ће вам показати то како је то име неко прерадио:

ТИТОГРАД

ИЗМЕЂУ НАРОДА И НЕБА

Догађаји који се невероватном брзином одвијају пред нашим очима и где нас стављају пред различна искушења, у жељи да будемо на правом и једином путу, путу истине, немамо право да будемо равнодушни, незаинтересовани и уплашени. Немамо права на страх.

Омчу коју су нам ставили не дајмо да затегну, ради мира у који се они заклињу, а уствари у хаосу и мржњи опстају.

Искуство нас опомиње да кад год је наш народ стао на пола пута, на том месту се отварала провалија, из које смо тешко излазили.

Они који данас воде Србију, колико јуче су се правили највећим борцима мира и демократије, а сваки потез који праве је супротан од тога.

Без мало стида манипулишу упорно и све видљивије са онима које су газили све ове године. Црквени великодостојници им служе као декор на разним јавним скуповима и промоцијама поготово у предизборној кампањи где су обећавали и оно што сви знамо да никада неће извршити, као пример повраћај црквене имовине. На тим скуповима су изузетно добро глумили своју верску трпеливост и толеранцију. После свега схватиће наши оци да ће морати да се откаче од тог веома болесног ткива.

Присетимо се само понижења које смо сви заједно доживели на прослави 600 година од Косовског боја. Када уважени друг цела небеса и у својој птици силази међу свој тек ослобођени народ, где одржа „историјски говор“, побра аплаузе и честитке и како дође тако и оде. Морао је да присуствује опелу косовским великомученицима, а још горе по њега није се поклонио вечно нашем великомученику светом цару Лазару. И грдно се преварио ако је помислио да је два милиона Срба ту због њега. Ту је уствари почео крај једној глупости и једноумљу.

Па и драгог нам патријарха Павла, свесно гурнуше и што је најгоре преварише да оде пред српску младеж, тобоже користећи га у мисији мира, а уствари са јасном намером да га понизе. Али свима беше јасно чије су и какве намере, и то се брзо разоткрива, а патријархово светачко лице блесну праведничким сјајем.

Врхунац безобзирности је поход „вожда“ на Свету гору. Зар тамо где се вековима стиже тихо и искључиво монашки пешке, он даје себи право да се спушта и подиже уз неверо-

ватну буку и што је најгоре, први који се на светом месту не прекрсти и направи неопростиво грешку према српским праведницима, Бог нека му је на помоћи.

И још једном се показало да се бисери не арче узалуд. Долазак његовог високо преосвештеног господина Иринеја из дијаспоре, као и мошти св. Николаја Велимировића није нити њихова воља ни жеља већ нормално политичко попуштање и скупљање ситних поенчића. Што се тиче овог мирења завађене браће највећи допринос има СПО и господин Вук Драшковић и ово морам да истакнем не да бих хвалио допринос ове странке већ да бих спречио присвајање неких који имају те склоности. Што се тиче врховних црквених поглавара добро је да се сећају речи Господњих:

„Нећете моћи стајати пред непријатељима својим докле не уклоните проклетство између себе.“

Најдраже од свега беше ми писмо архимандрита Атанасија Јефтића упућено тренутном председнику Србије. Што ми врати наду да праведник никад не прећута истину, па било о коме да се ради. Чињеница је а што неки у задње време потенцирају да је црква надстраначка. Али сада када се црни облаци скупљају над Србијом, када је народ у овако духовном расулу, свештенство не може да се држи ван тих догађаја, оно мора да се свој допринос да се сва зла која нас тиште превазиђу. Тешко је, али морам да напоменем да не заслужују то свето звање баш сви који се њиме баве. У мом месту то је мали постотак, више времена проведе по кафанама, у друштвима људи сумњивог морала уместо да то време проводе ширећи Светосавље. Такви — руше тешко стечен вековни углед и таквим понашањем помажу безбожницима и непријатељима српства. Са таквима црквени кругови морају да заврше и врате углед који су увек имали у свом народу. Нека се присете многи мисије св. Саве када је одлучио да напусти Свету Гору и измири заведну браћу. Крв Немањина је проговорила у Сави. Велика идеја о служби својем народу, као набујали извор, тражила је да потече да се оствари. И потекла је. Не напуштајући свој начин монашког живота, Сава улази у народ као просветитељ, учитељ, али кад је затражало и као врхунски политичар, где је и стекао велики углед код граничних владара. Њега су се наши непријатељи и мрвог плашили и дух слободарства који смо од њега удахнули ни спаљивањем његових моштију код Срба нису гушили. Врачарски пламен је у души српског народа распламсао пламен вере и тај пламен никада нико не сме угасити.

Ово писмо није моја жеља да нам се свештенство бави политиком, али мораће једном да се у потпуности од њих ограда пошто се они вечито од неког и од нечега оградају, али колико сви знамо од свог народа нико није успео да се ограда.

Искрено и са пуно поштовања
ваш сталин читалац
БОЈАН МАРКОВИЋ
Прокупље

„СРПСКА РЕЧ“ МЕ ОДУШЕВЉАВА

Српска реч“ ме одушевљава и мислим да је велика штета што је тек сада угледала светлост дана, али знам и због чега је тако. Када сам први примерак прегледао, испод руке, одмах сам уплатио претплату, августа '90. и послао 1 примерак уплатнице на адресу коју ћете и сами видети из приложене уплатнице, али лист нисам до сада добијао. Не тражим ни сада да ми шаљете лист на основу ове уплатнице, те нека буде поклон.

Сада у моје село редовно стиже лист, али се слабо продаје. Ја лично покушавам да сугеришем неким да га прочитају, али, најчешће, они окрећу главу к'о мачак од вруће каше. То су најчешће „официруше“ или ситни потказивачи, који г. Вука Драшковића називају усташом. Међутим, ја терам своје, а јуче смо мојој мајци давали годишњи помен и скоро цела породица се окупила код мене. Угледавши, у мојој кући, „Српску реч“ сви су се одушевили.

Ја сам пензионер, живим сам у кући и нема ни телефона.

Иначе ни један једини пут, до сада, нисам гласао, нисам припадао ни једној партији, а од фебруара '62. нисам плаћао ни синдикалну чланарину, због чега сам имао грдне муке, које ми нису биле прве, али јесу задње. Сада сам пензионер, много радим на маломе имању, имам неки свој свет и чекам боље дане, бар за моју децу.

Не бих желео да будем наметљив, али бих Вам предложио да у најширем плану организуете доказивање невиности Нашег највећег јунака, генерала Драже Михајловића, кога су бесрамно блатили, пола века, баш највећи злочинци српског народа. Мислим, да упоредо пружите и доказе о злочинима Лењина, Стаљина, Тита, Кардеља и осталих великана људских несрећа.

Пре 3 године, видео сам, у Н. Саду, књигу „Чемерна жетва“, у библиотеци, али у књижарама нисам могао да је пронађем, као ни у Београду. Надам се да сте упознати са садржајем те књиге (аутора не знам. Знамо само да је енглески историчар). Ова књига описује терор глади, која је довела и до канибализма у породицама.

Верујем да би интензивирањем свих тема наш народ брзо схватио истину, јер сада је не зна и, што је још болније, не жели ни да је чује.

С поштовањем
Бранко ТРПКОВ
23262 Томашевац

„... ГДЕ СУ ТИ БОЉШЕВИЦИ?...“

Говорећи члановима и симпатизерима Социјалистичке партије Србије у Сјеници, господин др Петар Шкундрић је по извештачу „Политике“ Р. Ђорђевићу од 27. IV 1991. године, из податка „да је свега 19% од

укупног броја некадашњих чланова Савеза комуниста сада у саставу Социјалистичке партије Србије“, са чуђењем поставио следеће питање:

— Остаје да се запитамо где су ти бољшевици сада, којој партији они сада припадају и са којим правом они онда могу друге да називају бољшевицима?

Врло је занимљиво питање које је поставио господин Петар Шкундрић, али и врло наиван покушај да своју партију ослободи непријатне етикете бољшевизма. У трагању за потпунијим одговором поставићемо, уважавањем господину, и неколико потпитања.

Из самог питања Генералног секретара СПС по логици ствари извлачи се закључак да је СК био бољшевичка партија и да је сада бољшевизмом затрована она странка која у себи има гро те некадашње авангарде чији је и он сам био знаменити гласноговорник. Оваква логика размишљања има, међутим, једну крупну мањкавост.

Никада сви чланови једне партије не могу бити, нити су били, нити ће икад бити чланови истога ранга у смислу да су сви за све подједнако заслужни, или криви. Та „привилегија“ припада елити, руководећем — дакле, ужем делу. Нису сви комунисти криви, и није на све комунисте гневан овај народ! Гневан је он на ону вртешку комунистичке тираније, а не на онг јадника у бази који је морао да буде члан, плаћа чланарину, ћути, аплаудира и слаже се са свим и свачим у вечитом страху да где штогод не погрешити, буде стављен на тапет и дебело подвучен. Гневан на бољшевице у СК, на ортодоксне комунисте, на тиране прохујалог времена по целој вертикали власти — управо на оних 19% о којима Шкундрић говори.

Није, господин Шкундрић, наиван политичар! И баш зато што није настоји по сваку цену да остави утисак како његову партију бољшевизам не оптерећује и како и они о томе имају шта да кажу. Народ, међутим, вели — човек се чеше тамо где га сврби. Овог, влаженог господина, бившег знаменитог члана бивше „авангарде“, изгледа србни много.

Није спорно да је СПС хибридна партија СК и Социјалистичког савеза. То чак ни они сами не поричу. Било би, међутим, јако упутно од Генералног секретара СПС да је бар покушао да одговори на нека питања:

1) По ком се то резону у причи о уједињењу бившег СК са Социјалистичким савезом потезе цео СК кад је реч само о 19% његовог чланства? Зар није логичније рећи, дошло је до уједињења руководства бившег СК по целој оној вертикали, заправо, најортодокснијих комуниста, односно бољшевика и Социјалистичког савеза?!

2) Који се то Социјалистички савез ујединио са бољшевицима из редова СК? Које је то његово чланство, и о ком је ту постотку реч? Нема истина много мудрости у мени, али ми се све некако чини да су се ујединила руководства, и да Социјалистичка партија није ништа друго до голи збир бивших најортодокснијих комуниста, алијас бољшевика?

3) Каква је старосна, стручна, национална, социјална и друга структура чланства СПС? Има ли истине у томе да им сада, за разлику од прошлих времена, недостају интелектуалци?

Устврдисмо да, господин Шкундрић, није наиван политичар! Дакле, није говорио, оно што је говорио, из незнања, но из политичке потребе. Заборавио је, међутим, на основну ствар — нема те политичке потребе која би било коме дала за право да народу говори неистину. Ако неко ту потребу самовољно присвоји онда пева лабудову песму на политичком небу. Господина Шкундрића, упознајемо и као певача!

Проф. Рајко ПРЕМОВИЋ секретар ОО Српског покрета обнове за Рашку

МОРАЛ ЈЕ НЕОПХОДАН У ПОЛИТИЦИ

У „Српској речи“, број 17 од 15. априла ове године, објављен је чланак „Народна скупштина Србије — (Пре)плаћени трутови“. Дозволите да се, из неколико разлога, осврнем на овај чланак.

Чини се да је основна намера писца (Д. Г.) била да опомене на склоност ка привилегијама, која је била веома изражена у претходним политичким методама. То интересовање за функционере, који су у активној служби или су повучени са високих републичких дужности, је природно демократско понашање.

Али, да ли се из тога може искључити и питање морала? У чланку се, међутим, показује критеријум који је веома споран: „Али моралисање не може много помоћи кад су паре у питању, јер тада нема циле-миле.“ И даље: „... у политици је моралисање исто што и јаловост, а за опозициону политику такво нешто је непримерено, ако не и опасно.“

Може се схватити што писац хоће да избегне јаловост у политици. Али, цитирано место пре води ка искључењу морала из политике. Јер, и моралисање, засновано на добрим моралним критеријумима, није нешто лоше. Уосталом, оба подналова, „(Пре)плаћени трутови“ и „Док народ гладује“, имају у себи изврстан морални набој, а по стилу су морализаторски.

За опозицију је веома значајно да има критеријуме у којима је морал (и моралисање) значајна, јака страна. Обнова Срба се може схватити и као обнова морала и моралности, сасвим једнако и у односу на онога ко се критикује. Паре јесу важне, али и начин на који се оне штеде.

Питање функционера који су повучени са високих дужности има једну, веома практичну страну о којој мора да води рачуна и опозиција због својих будућих министара. Већ дуго, а то ће још потрајати, скоро нико нема такву материјалну обезбеђеност да би могао да са министарске дужности пређе у статус без икакве плате. Такав поступак тражи да људи имају иза себе материјална средства (имања, радње, предузећа и слично), а то је сада тек у настајању. Да ли се при ригидном остајању без плате може наћи добрих, способних људи да зналачки, поштено раде народни посао?

Посебно место у овом чланку, на које хо-

ћу наглашено да укажем је називање Андрије Мереника трутом. Из онога што знам о њему као функционеру и човеку, у току петнаестак година, сматрам да је то веома неправедно. А. Мереник је савестан радник, небирократичан, људски предусретљив. Мислим да је се у својим високим звањима налазио, пре свега, због својих стручних и радних способности. Многе прекобројне сате, преко обавезних, провео је у раду, те је одавно одрадио ову годину дана колико може, по закону, да прима плату као бивши министар. Колико ја знам, он и сада ради конкретне послове у оквиру ресора који је доскора водио.

Драган ГЛИНИЋ

ОТВОРЕНО ПИСМО ВЕЛИМИРУ БАТИ ЖИВОЈИНОВИЋУ ПОСЛАНИКУ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ПАРТИЈЕ СРБИЈЕ

Прво, било би смешно да ти у овом писму персирам, када си ти већ претходно почео мени да се обраћаш на ти. Тиме си ме натерао, да по први пут у свом животу морам да се спустим на такав ниво, како би могао да цитирам твоје речи дословно.

Друго, писмо у којем ћу да дословно цитирам твоје речи, из разумљивих разлога, не би могао да ти доставим ни телеграмом, ни телексом на адресу Скупштине Србије.

А треће, дубоко сам изненађен и импресиониран твојом смелошћу, да ми на јавном протестном скупу грађана 21. фебруара 1991. год. у сали Скупштине града, на званично питање, упућено теби као председнику Одбора за притужбе и жалбе Скупштине Србије, које је гласило: „Да ли ће се овај састанак наставити са председником Скупштине Србије“, како су то окупљени грађани изричито захтевали, одговориш са питањем, цитирам: „Шта тебе боли к...?“. Након чега си поставио новб питање, цитирам: „Зашто мене ј...?“

Иако на оваква питања не би требало да одговорим, одговориху; да је као члан хуманитарне организације Покрета за заштиту људских права у Југославији, који је од стране истих ових грађана званично позван да присуствује, овом раније најављеном састанку у Скупштини Србије, нити тебе ј..., нити мене боли к..., већ ме боли то што си изиграо нешто мање од 200 грађана, који су пред Скупштину Србије дошли да протестују, због кршења својих права, изричито захтевајући да их прими председник Скупштине Србије, а не ти као председник Одбора за притужбе и жалбе. Тако што си их, с обзиром да је Скупштина Србије заседала, под изговором; да се не би на улици договарали о томе када може да се закаже нови састанак са председником Скупштине Србије, одвео у Скупштину града, како би се тамо договорили о томе када може да их прими председник Скупштине Србије.

С обзиром да се на састанку који се затим

одржао у Скупштини града, прешло на конкретне захтеве грађана по тачкама, између којих је и захтев за промену закона о експропријацији, а знајући да поступак за промену закона, осим законодавних органа, може да покрене председник Скупштине, схватио сам, док се састанак ближио крају, да ће грађани бити изиграни, ако се не закаже нови састанак са председником Скупштине, јер си им ти саветовао да свако од њих мора појединачно да се обрати теби као председнику поводом свог случаја, односно председнику који ће доћи после тебе, с обзиром да ћеш ти постати председник Одбора за културу. Због тога сам покушао да поново узем реч и пришао ти са напред поменутих питањем, јер сам као позвани члан Покрета за заштиту људских права био дужан да помогнем присутним грађанима у остваривању њихових права на колективну жалбу.

Људи који се баве науком, решавају исувише озбиљне проблеме, да би могли да се упусте на такав ниво, на коме би могли да разумеју такву некултуру у опхођењу са јавношћу. А пошто је то што си рекао, речено на јавном протестном скупу грађана у Скупштини града и то само пет минута након тога што си два пута присутнима саопштио да највероватније прелазиш на место председника Одбора за културу, ЗАХТЕВАМ ЈАВНО ИЗВИЊЕЊЕ. А ако си током свог живота стекао макар и мало грађанске части и самосвести, препусти МАКАР МЕСТО ПРЕДСЕДНИКА ОДБОРА ЗА КУЛТУРУ СКУПШТИНЕ СРБИЈЕ, неком ко има макар мало виши ниво културе говора у опхођењу са јавношћу.

Уједно, уколико останеш председник Одбора за притужбе и жалбе Скупштине Србије, повлачим свој телеграм који ти је претходно рано ујутру, истог дана 21. фебруара 1991. године упућен са захтевом да ме хитно и лично примиш, јер после овога, без обзира колико је мојих законских и људских права прекршено, ја не желим да се жалим таквом безобзирном и бескрупулозном човеку, пре него од њега добијем ЈАВНО ИЗВИЊЕЊЕ!

Београд, Владимир ШАФАР
проналазач из Београда
22. фебруар 1991. год.

П. С. Док си ти целог свог живота глумио каубоје у разним ситуацијама, а сада видим да се и у животу, па чак и у Скупштини понашаш као каубој, ја сам због свог дубоко хуманистичког нагона у себи, увек навијао за Индијанце, то јест за оне које каубоји покушавају да истребе.

Из отвореног писма посланицима Скупштине Србије

Након тога, што сам незаконито од стране Секретаријата за унутрашње послове заведен у свим наведеним картотекама, бесправно ми је срушен кров са стана и уништена ми комплетна имовина. Затим сам протеран из Београда и принудно пресељен у некомфоран стан који нема централно греја-

ње и није био прикључен на канализациону мрежу, већ на септичку јаму, а који није ни био намењен за моје пресељење (у стан који је био намењен за моје пресељење усељена је друга особа). У овај новодобијени стан није пренет чак ни сам мој намештај, јер у њему нису постојале смештајне могућности за сав намештај који сам поседовао. Затим, пошто сам успео да преживим бесправно рушење крова и десет месеци испод два висока оцака који су били зидани мешавином блата и сламе покушана је моја ликвидација на радном месту, на тај начин што сам физички, батинама натеран да се попнем и возим на робом претовареној приколици камиона, као опроводник робе, иако је моје радно место било искључиво радно место магацинског радника, а прошао сам са најтежим преломом коленог зглоба и бутне кости. Затим, с обзиром да сам остао трајно неспособан за физички посао и прешао у Електронску индустрију да радим у својој струци, прво ми је ускраћена здравствена заштита, како би ми се, првом приликом када се разболим, дао незаконит отказ. А затим је Суд више од четири године игнорисао све доказе из којих се недвосмислено може установити да нисам имао ни минималан довољан број неопорављених изостанака са посла да би ми престао радни однос. Већ само један једини радни дан, који је настао због мог пропуста да у дужину годишњег одмора урачунам једну једину радну суботу у месецу. Затим ми је стан демолиран и онемогућено становање у њему. Затим је Суд намерно одуговлачио са доношењем привремене мере, којом би се стан оспособио за нормално коришћење, не обазирајући се на то, да ја због тога трпим ненадокнадиву штету, па чак ни на то да и остали станари зграде трпе ненадокнадиву штету, јер је стан због оштећења свих инсталација четири пута био поплављен и навлажени зидови зграде, а једном је вода продрла чак и у подрум зграде. Због онемогућавања да користим стан и да издам једну собу, како би од наплаћене станарине платио међународну таксу за заштиту патентног права, изгубио сам право приоритета над једним својим патентом, а можда чак и међународно патентно право, јер се радило о првој такси која се мора платити у року, а коју ја због намерног одуговлачења Суда нисам био у стању да платим, што је такође ненадокнадива штета о којој Суд намерно није хтео да води рачуна. Затим ми је стан незаконито запечаћен, а затим и бесправно усељен. На тај начин ми је незаконито заплена комплетна имовина (први пут је била уништена, а сада је заплена), а ја сам се практично нашао на улици. Због тога ми је онемогућено и да примам социјалну помоћ, по основу незапослености, јер немам стално место боравка. А везано за попис становништва, био сам принуђен да се отвореним писмом обратим државним органима и пописној Комисији.

Поврх свега овога, још ме је и „НАРОДНИ ПОСЛАНИК“ Социјалистичке партије Србије и председник Комисије за жалбе Скупштине Велимир-Бата Живојиновић вређао на највулгарнији и најпримитивнији начин у Скупштини града 21. фебруара 1991. год, на јавном скупу грађана. А секретар Ко-

мисије за жалбе садашње Скупштине (који је на тој функцији био и у ранијој једнопартијској Скупштини) је још од раније одбио да са мном разговара, тако да У ОВОЈ ДРЖАВИ ВИШЕ НЕМАМ КОМЕ НИ ДА СЕ ЖАЛИМ.

Ја се искрено надам да ће вишестраначка Скупштина оформити радну групу која ће испитати цео случај, све моје досадашње представке и отворена писма, све моје наводе и доказе са којима располажем, те поднети свој извештај народним посланицима Скупштине, са посебним освртом на рад претходне скупштинске Комисије и њених сарадника, нарочито због тога што су ИСТИ БИРОКРАТИЗОВАНИ САРАДНИЦИ претходне Скупштине И СЕКРЕТАРИ ПОЈЕДИНИХ КОМИСИЈА, сарадници и садашње Скупштине и њених комисија, па чак и секретари садашњих комисија, као што је то случај са секретаром Комисије за жалбе.

На основу тог извештаја народни посланици Скупштине ће заузети свој став и предложити одређене нужне промене Закона, као и нужне кадровске промене међу сарадницима Скупштине, ОД ЧИЈЕГ РАДА ЗАВИСИ И САМ РАД САДАШЊЕ СКУПШТИНЕ. А надам се и допринети да се престане са оваквим, с обзиром да су уперена према само једном човеку, најнехуманијим кршењима мојих Уставом загарантованих грађанских и законских права, како би ми се омогућило да се свом енергијом посветим својим научним радовима, које и поред свега што доживљавам, обављам паралелно.

Те да ћу на тај начин бити поштеђен једног сувишног спора пред Међународним судом, од кога нико неће имати користи, осим непријатеља ове државе, јер ако ја доживим да или Југославија или Србија уђу у Европску заједницу и тиме признају надлежности и пресуде међународних судова, околики број кршења људских и законских права само једног човека, прескупо ће коштати државу.

Београд 3. мај 1991. год. проналазач из Београда

ОПШТИНСКИ ОДБОР СПО ЛАЗАРЕВАЦ

Обавештава своје чланове да на митингу одржаном 9. 05. 1991. год. у Београду није било ангажовано обезбеђење СПО из Лазареваца као и других општина, јер је Председник странке Г. Вук Драшковић сматрао да тога дана за такво обезбеђење није било потребе.

Овим путем обавештавамо чланове СПО Лазаревац, а посебно оне који су уложили протест због присуства на бини једног доскорашњег члана ОО СПО Лазаревац који је због непоштовања правила СПО искључен из ОО СПО Лазаревац.

Тврдимо да дотичан члан тога дана није био у обезбеђењу Председника Г. Вука Драшковића, већ да се ту нашао самоиницијативно и тиме поново показао да не поштује дисциплинске норме СПО. Са овим је упознат и Г. Вук Драшковић који тврди да дотичног

господина и не познаје и није знао да је исти тог дана био у његовој близини. Овим се огорађујемо од иступа нашег искљученог члана и уједно молимо све чланове СПО Лазаревац, а и шире чланство да убудуће не чине непромишљене потезе, јер тиме руше углед СПО у целини као и Г. Вука Драшковића.

у Лазаревцу
20. 05. 1991. год.

ОПШТИНСКИ ОДБОР СПО ЛАЗАРЕВАЦ

ОТВОРЕНО ПИСМО ПРЕДСЕДНИШТВУ СФРЈ, СКУПШТИНИ СФРЈ, САВЕЗНОМ ИЗВРШНОМ ВЕЋУ, САВЕЗНОМ ЗАВОДУ ЗА СТАТИСТИКУ, ПРЕДСЕДНИКУ СРБИЈЕ, СКУПШТИНИ СРБИЈЕ, ИЗВРШНОМ ВЕЋУ СРБИЈЕ И ПОПИСНОЈ КОМИСИЈИ

Обавештавам Вас да сам одлучио да бојкотирам попис становништва 1991. год. из следећих разлога:

1. Због тога што сам предуго, па и данас у вишепартијском систему безразложно политички прогањан, иако никада у свом животу нисам припадао ни једној партији или политичкој организацији, јер сам бављење политиком одувек сматрао недостојним за човека који се бави науком.

2. Због тога што су изузетно у мом случају, најгрубље прекршени буквално сви закони, а ишло се толико далеко да ми је ускраћена и здравствена заштита на целом подручју Београда и то док сам се налазио у радном односу.

3. Због тога што и поједини судови крше Закон на моју штету, непримењивањем закона.

4. Због тога што ни један државни орган и поред безброј обраћања свим инстанцама, није предузео никакве радње да заштити моја Уставом загарантована грађанска и законска права, па чак ни бивша Скупштина Србије, којој сам се обраћао 14 пута, није извршила своје обавезе према сопственом пословнику и није испитала мој случај, па чак ни онај део који се односи на незаконити рад полиције и моје незаконито завођење у свим могућим картотекама, за шта је искључиво надлежна Скупштина. А када је у питању садашња Скупштина највулгарније сам вређан од Велимира — Бате Живојиновића и то на јавном састанку у Скупштини града, тако да више немам коме ни да се жалим.

5. Због тога што, у зависности од тога как-

ве ће бити наредне одлуке судова, што представља последњу могућност да се исправи непримењивање закона када сам ја у питању, зависи да ли ћу тражити политички азил у иностранству, за који су одавно испуњени сви услови, па чак и далеко више од тога.

6. Због тога што сам након бесправног рушења крова са мог стана, био принуђен да живим 10 месеци, током јесени, зиме и пролећа у стану без крова и што ми је том приликом упропаћена комплетна имовина, намештај, покућство и гардероба, о чему постоји правоснажна пресуда Трећег општинског суда у Београду, а о оштећеном здрављу да и не говоримо.

7. Због тога што сам, иако рођени Београђанин протеран из Београда и пресељен у Земун Поље, у стан у који нису могле да буду пренете све ствари које сам поседовао, а које су претходно оштећене због бесправног рушења крова са стана, јер нису постојале чак ни смештајне могућности за сва намештај.

8. Због тога што је у мој стан, који је претходно демолиран од подстанара, који је приликом исељавања из стана однео све електричне и део санитарних уређаја, чиме ми је онемогућено становање у њему. Узгред напомињем да милиција до дан данас, није ни покушавала да сазна где су однети електрични и санитарни уређаји, па чак нису ни прецизно установили где сада живи мој бивши подстанар, а све због тога што бивши подстанар има пријатеље међу инспекторима милиције. Дакле, након демолирања мог стана и онемогућавања да у њему живим, стан је незаконитим актом самовлашћа, прво запечатан од стране Радне организације која није власник стана, а затим бесправно уселен од стране њиховог радника. Познато је да једино Суд може да запечати стан на основу свог решења.

Све ово је урађено пре него што су моје ствари изнете из стана, или покренут поступак за испражњење стана, тако да ми је сада онемогућено и да дођем до својих ствари. Због свега овога се основано поставља питање на којој адреси би био пописан као становник.

9. Због тога што, уколико судови у редовним и ванредним поступцима не донесу законите одлуке, или ми се одуговлачењем онемогући да на конференцији за штампу објавим научна сазнања до којих сам дошао, то ће бити још један знак да, специјално за мене, не постоји правна држава, а ако не постоји правна не постоји ни држава, па сматрам сваки свој патриотизам илузорним и излишним.

На крају, за Вашу утеху, изјављујем да не требате да бринете о томе, да ако не будем пописан, нећу ни постојати, јер сам захваљујући својим проналасцима евидентиран и остаћу евидентиран као грађанин овог свега.

Владимир ШАФАР проналазач из Београда

РЕАГОВАЊЕ ПОВОДОМ ТЕКСТА „ГРАДСКИ СУП — ПЛАВИ ТИГРОВИ“

У овом чланку, новинара Милована Бркића поред осталих, спомиње се и моје име. Поред тога што је цео чланак, из разумљивих разлога, написан тенденциозно, тврдње новинара Бркића да сам ја био један од организатора продаје заплете не дроге у ГСУП-у Београд, дрска је лаж и производ болесног Бркићевог ума.

Писање оваквих чланака М. Бркића о ГСУП-у Београд, не датира од јуче. Написао је он неколико чланака сличне садржине пре годину дана (да ли случајно баш тада?) и то у време најкешће кампање коју је Радмило Богдановић, републички министар за унутрашње послове, бескрупулозно водио против криминалистичке Управе ГСУП-а, због чега сам лично тада поднео кривичну пријаву против Богдановића.

Бркић у чланку каже да сам отишао у пензију да би се наводно спасао хапшења због кривичних дела која сам у служби починио. Као да је могуће променом статуса, одласком у пензију, избећи кривичну одговорност, или то може само у болесној машти једног новинара.

Цео радни век провео сам у криминалистичкој Управи Београда. Радио сам на тешким крађама, разбојништвима, крвним и сексуалним деликтима, савесно, као осталом и већина инспектора те Управе.

Почетком прошле године на мој захтев отишао сам у превремену пензију. Једноставно нисам више желео да радим са људима који су криминалистичку службу срозали до најнижих граница, у задње време.

И на крају верујем да би све било мало поштеније да је министар Богдановић остао да буде учитељ, за шта се уосталом и школовао, а Милован Бркић остао тесар, пошто је 1974. године у Београду завршио двогодишњу школу за грађевинске раднике — тесарски смер.

у Београду, 29. 5. 1991. год.

Мирослав ГОЈКОВИЋ,
Катанићева бр. 11
Београд

ГДЕ СТЕ ГРАЂЕВИНСКИ ИНЖЕЊЕРИ?

У последњем броју 15, од 18. марта 1991. године, у Вашем цењеном листу СРПСКА РЕЧ прочитао сам интересантан чланак КАМЕНОЛОМИ РАТКА ЂУЛИБРКА, од Оливера Бурђевић.

То што сте написали све је тачно и када сложим сада ове коцкице мозаика са додатном изјавом Драгослава Словића сетим се да је Др. мр. РАТКО ЂУЛИБРК, дипломирани

инжењер рударства, смер за одржавање рударских машина, поред ТИТОВЕ школе добијао је часове како ће га скинути са директорске фотеле, и на мом факултету Рударско-геолошком, на Катедри за површинску експлоатацију, чији сам и ја члан, код Проф. Др. мр. Радомира Симића и Др. Вука Радевића. Нисте знали да је та незналица и шумско дете из 1943. године магистрирао и докторирао код ова два професора (а завршио је смер за одржавање рударских машина) на површинској експлоатацији уз „полагање“ докторанских испита због завршеног неадвокаатушког смера. Он им се пуно одужио као директор камениолома „Војводинапут“ из Панчева, давајући им измишљене студије и пројекте за каменоломе Војводине, а преко покрајинског инспектора рударства Др. мр. Владимира Пешчића и бившег аутономаша МОЛНАРА све остале послове око пројектовања површинског копа (подводног) угља Ковин. Путовали су по неколико пута за САД, што се може проверити јер писани документи и уговори постоје на факултету и у поменутим фирмама. Ти исти професори су пре пет-шест месеци покушали, на Наставно-научном већу Рударског одсека, да прогурају (није им успело) Др. мр. Ратка Ђулибрка за ванредног професора, без икаквих научних радова, а то му треба како је објаснио Проф. Р. Симић да би постао Секретар грађевинарства савезне привредне коморе. Као што видите ипак је постао поред хиљаде и хиљаде ГРАЂЕВИНСКИХ ДИПЛОМИРАНИХ ИНЖЕЊЕРА њихов секретар. Уз помоћ поменutih професора постао је и професор на Грађевинском факултету (или вишој школи?) у Суботици за предмет Грађевинске машине? Када сам већ ту код мојих старијих колега из „славне“ Титове епохе (који да сада постају асистенти не би испунили ни један услов), тај Проф. Радомир Симић и Проф. Милан Цветковић докторирали су у Пољској, а зна се да су Пољски докторати равни нашим магистратурама (Какви професори такав и студент — Ђулибрк). Међутим, захваљујући поткупљивањима лако су измудвали нострификацију докторских диплома на нашем факултету и превели себе у докторе технике? Сада су њих двојица редовни односно ванредни професори?! Други Проф. Др. Радомир Симић као члан Универзитетског комитета СК, уз помоћ тадашњег председника УК СК Проф. Печујлића постаје прореktor Универзитета Београд, без добијене сагласности свог факултета као и Рударско-металуршког факултета из Бора. Проф. Печујлић му је набавио (сасвим довољно да постанете прореktor) три писмене сагласности (верујем да је то тајно на поменутим факултетима урађено) од: Грађевинског факултета, Машинског и Технолошког факултета. После истека мандата једино Проф. Р. Симић није реизабран, јер су га паметни људи врло брзо прочитали, и ако је Проф. Печујлић (као сада Ректор) вршио притисак на Научно веће УБ са неколико поновљених гласања.

Молим Вас госпођа Оливера Бурђевић све ово проверите на Рударско-геолошком факултету у Београду, Бушина 7, на Универзитету Београд — Кадровска служба и др. поменутим факултетима и предузећима, јер су они спремни и да Вас ту же за увреду „части“. Надам се да ми нећете замерити што се нећу

потписати, јер као млад потенцијални научник никада више не бих напредовао, од стране поменутих проф. моћника. Они су направили и велику гужву тужакајући садашњег декана и Савет факултета, док га нису растурили, да би себе поставио Проф. Милан Цветковић, за председника Савета. Одједном је све у реду и више не блате свој факултет и декана, јер је Милан Цветковић постао председник Савета факултета а сада иде на Универзитет на реизборност, што му је циљ и био. Завршићу овај допис рударским поздравом.

СРЕЋНО!

Име и адреса познати Редакцији

ПОСЛАНИЦИ ОПОЗИЦИЈЕ ИМАТЕ НАШУ ПОДРШКУ

За дивљење и похвалу сте господо опозициони посланици у Скупштини Републике Србије. Поготову господин Парошки, Ракитић, Марковић, Хорван и остали. Што је неко вреднији и чвршћи теже га је сломити, те сте тако и ви изложени нападима, увердама и клеветатама. Чему је све, као и ви, изложен господин Драшковић, па и ми, у мањој или већој мери, ми који нисмо за СПС, а треба да знају да нас има све више, више од пола сигурно, сада већ око две трећине народа. Долази наша младост а старих, зна се којих старих по природи ствари је све мање.

Не треба зато лидери СПС, односно посланици, да говоре у име свих, зар не виде да ће на крају представљати само сами себе и оно мало привилегованих, старих, отупелих и обездуховљених.

Не волимо ми мање Србију (не говорим само у своје име, већ у множини, јер знам да имам много истомисљеника, то је најбоље показано мартовским догађајима). Показаћемо да је и стварно волимо, Србију и њен народ, јер јој желимо добро, радимо на будућности нашој и наше деце, нашој младости, без крви, без страха, беде и неизвесности.

Нисмо баш много јадни ми који из свог места (јасно, не нашом вољом) немамо посланике опозиције. Имамо вас господо посланици опозиције. Иако сте у малом броју, показујете да се борите за праведну ствар зато што сте и сами вредни, достојанствени и поштени, морате бити и борбени да бисте остали у таквом парламенту, ако то бар мало личи на парламент, а при том ви се никад нећете служби престакулцима. Неки, говорници из СПС од којих нас хвата језа, морали би да питају друге, пошто сами не увиђају да најчешће не знају шта говоре. Били би мало паметнији да ћуте.

Нека се не нађу увређени посланици СПС који су паметни и одмерени људи, има их мало али препознаће они сами себе и наћи ће своје право место временом.

У мом месту се постепено рађа демократија. Неко мени близак је учествовао на демонстрацијама у Београду и 9-ог и 27-ог марта, а како су Борани путовали за Београд 9. марта видите писмо у „Српској речи“ од краја марта месеца. Добићемо, изборићемо се сви заједно, иако смо под директним или

перфидним притисцима, надам се скоро праву демократију и са њом основна људска права као што су: слобода кретања, мисли, говора, окупљања, непристрасна и објективна јавна гласила.

Господо опозициони посланици наставите само храбро напред, имате нашу велику подршку, али, морате ојачати своје нерве и не обраћати пажњу на провокације, поготову просте и некултурне. Ваша свака реч је имала вредност, значење, дејство, аргументовану снагу и своје место. Није била ни вантематска, ни проста, ни неаргументована, ни са тешким оптужбама измишљеним, ни као реч ниског интелектуалног нивоа. Ми смо уз вас, многи, а скоро сва младост наше Србије. Хтења су нам иста.

Хвала, поред вас, много, (шта бисмо ми без њега), господину Вуку Драшковићу, осталим лидерима опозиције који нас воде напред (има и других на срећу мало и слабих, који су слични СПС), нашим интелектуалцима, уметницима, радницима и сељацима, нашим хранитељима, хвала свима који су за праву демократију коју ћемо са вама добити. Посебно хвала нашим младим људима који су показали да су такође за дивљење, нека се не разочаравају, излазимо полако из мрака страха и беде.

М. Ј. Бор

ЦРНОГОРСКИ НАРОД

Упоследње вријеме се све више негира црногорска нација и народ. Према владајућој теорији, преци шест југословенских народа, па према томе и црногорског, доселили су се на Балканско полуострво у два маха у времену од VI — VII вијека а наши конкретно у Дукљу, ранију римску провинцију Превалис, односно Превалинтану, насталу последице диобе Далмације.

На тој територији раније су живјела илирска племена. Дакле, црногорски преци били су Дукљани и Зећани, па касније Црногорски народ. Црна Гора је два пута осјетила великосрпске окове Цетиња т. ј. права Црна Гора, неће дозволити, да по трећи пут буде окупирана.

Са поштовањем:

**Ваш Андрија Драгаш
Цетиње
Црна Гора**

ТРАМВАЈ ЗВАНИ ЖЕЉА

Српска парламентарна опозиција подсећа на ученике који по својим интелектуалним способностима заслужују да похађају школу у вишим разредима и другачијим клубима.

Међутим, систем школства још увек не дозвољава тако нагла померања.

Највећи отпор демократским променама не налази се у толико пута реформисаним а ипак зарђалим институцијама необољшевичке власти. Трагичне последице реперкутују у главама већег дела становника не само у

Србији, већ и у другим (још) југословенским републикама.

Чини се да су крепки „момци и девојке“ са Ушћа најблаже речено, лако премостива препрека. Није трагично ни то што нам вољени главни град врви од шапки, ордена и звездица, јер ће и њима катастрофално вођење економије, ускратити накнаду за изборне резултате.

Највећу катаклизму у овој оставштини за будућност, представља стање интелекта у најширим масама. Све бисмо брже и безболније амортизовали, све политичке грешке и економско пропадање лакше би се исправило да није крша и лома које је оставила тоталитарна идеологија у мозгу нашег човека.

Управо измењена људска психа, духовни живот, политички аналфабетизам и запретане индивидуалне способности, највећа су препрека променама које ће кад-тад неминовно уследити.

Питање је само, ко ће од људи који су то већ схватили, доживети као успон рационалног делања грађана Србије.

Ништа боља ситуација није ни у Хрватској. Дичећи се „демократијом“, скрива се идентичан тоталитарни режим који има само националну опозицију у Сабору.

О закључаним мозговима могу се писати трактати, јер ће се кроз две-три генерације осећати сва горчина једног кафијанског стања у Србији.

Политички и економски односи продуковали су идеолошки обојен образовни систем, недовољну и неадекватну информисаност уз помоћ које се спречавао развој грађанског демократског друштва. После се питају зашто неком смета оваква телевизија Београд!

Реч је о идеологији која се не сме потценити, јер је у стању да направи још седам социјалистичких офанзива у сваком облику и смислу те речи! Сетите се присвајања националног програма СПО-а од стране СПС-а, декларисања за тржишну економију те приватизацију (беше ли то у програму Демократске странке?!)

И... обичном човеку се учини како се они брину за добро Србије...

А ко је тукао своју децу, свој народ 9. марта 1991. године? Ко подгрева националне страсти и хомогенизује народ а све у циљу да се економска пропаст сакрије лажним родољубљем?

Нема инфлације, нема штампања новца у бескрај за који можеш купити социјални мир, па зато ваљда не ваља ни премијер Марковић а плус тога се зове Анте и још је Хрват!!! Сетих се податка из историје како је карта за трамвај у Минхену 1939. године коштала неких 5-6 милиона марака.

А како им се оно зваше тадашња партија? НАЦИОНАЛ—СОЦИЈАЛИСТИЧКА?!!!

**Милан СМЉАНИЋ, проф.
Рума**

КО ЈЕ ИЗДАО СРПСКИ НАРОД

У Вашем часопису бр. 17 од 15. априла, страна 7, Уводник „ИСТИНА ЈЕ ОПАСНА“ још једном се потврђује оно да ко-

мунисти — увек баратају са старим лажима, фалсификатима а шта би требало да је јасно и познато целом српском народу. Њихова цела „историја“ је заснована на лажи, почев од имена Тито па све до имена СЛОБОДА-н. Зато није никакво чудо да су напали посланика Слободана Ракићића у „народној“ комунистичкој скупштини због његове изјаве да СПС представља мањину српског народа. ПРВИ КОЈИ СУ ИЗДАЛИ народне интересе, српског народа, ЈОШ 1941 били су комунисти.

ПРВИ КОЈИ СУ СЛУЖИЛИ НЕПРИЈАТЕЉИМА СРПСТВА, споља Совјетији и коминтерни, а унутра Усташком Покрету ЈОШ ОД 1943, били су ОПЕТ БАШ ОНИ КОМУНИСТИ. ПРВИ КОЈИ СУ НА УЛИЦИ ОСВОЈИЛИ

НОВО

Књига МИЛОРАДА ЛАЗИЋА: КРСТАШКИ РАТ НЕЗАВИСНЕ ДРЖАВЕ ХРВАТСКЕ

И поред непобитних доказа о учешћу католичког свештенства у геноциду над Србима, Римокатоличка црква не признаје да је икада ПРАВНО признала геноцидну Независну Државу Хрватску.

ОВА КЊИГА ДОКАЗУЈЕ СУПРОТНО!

Папа Пије XII, јануара 1942. год. поставља надбискупа Алојзија Степинца за војног викара хрватске војске и на тај начин усташе и домобрани постају изабрани „Божији народ“ Римокатоличке цркве. Преко Установе војног викарства и преко Алојзија Степинца лично папа Пије XII директно је одговоран за верски и биолошки геноцид над Србима, а као „догматски непогрешив“ одговорност је проширио на целу Римокатоличку цркву.

цена књиге: 200 динара
плус поштарина

књигу можете поручити на адресу:

ДИМИТРИЈЕ ЛАЗИЋ
КУМРОВАЧКА 110/14 11192 БЕОГРАД тел.
011-538-446

ПОРУЧБЕНИЦА

Поручујем књигу „Крсташки рат НДХ“ М. Лазича по цени 200 дин.

ИМЕ _____
 ПРЕЗИМЕ _____
 УЛИЦА _____
 БРОЈ _____
 МЕСТО _____
 ПОШТА _____
 ПОТПИС _____
 ТЕЛЕФОН _____

ВЛАСТ, стрељањима, ликвидацијом, кроз крв и затворе били су ОПЕТ ОНИ, комунисти-комуњаре, злочинци.

ПРВИ КОЈИ СУ РАЗБИЛИ СРПСКО ЈЕДИНСТВО ЈОШ 1941. били су они комунисти, српске комуњаре.

ПРВИ КОЈИ СУ ИЗДАЛИ СРПСКЕ НАЦИОНАЛНЕ ИНТЕРЕСЕ били су они, комунисти, те исте српске комуњаре који разбише Србију, у парампарчад а створише велику усташку Независну Анте Павелића, крв, покољ српског народа те хрватске немани.

Закопати „ратне секире“ је сулуда идеја појединаца. Значи они би хтели да комуњаре, ти српски комунисти, јер до хрватских не верујем да ћемо стићи, избегну ПРАВЕДНУ КАЗНУ једног заиста правног суда и тиме плате за своје крваве злочине над својим СРПСКИМ НАРОДОМ. То је, по нашем схваћању, фаир и правилно. И свако ко заступа ту идеју „закопавања секира“ је издајца ЛЈУДСКЕ И БОЖИЈЕ ПРАВДЕ. Главни „кривац“ за деветомарске демонстрације је СРПСКИ НАРОД, предвођен својом честитом српском омладином а никако ма ко други. А СРПСКИ НАРОД ЈЕ „КРИВАЦ“ јер је СИТ ЛАЖИ, ПОДВАЛА, ОБМАНА, превара баш тих српских комуњара у тој комунистичкој „народној“ скупштини на челу са Слобом и ЊЕГОВИМ „социјалистичко-комунистичким“ посланицима.

Да, СРПСКИ НАРОД ЈЕ „КРИВ“ ЈЕР ХОЋЕ СЛОБОДУ И ДЕМОКРАТИЈУ. Јер је у комунистичком затвоу већ 45 година и хоће на СЛОБОДУ. Српски народ хоће ЖИВОТ НАПРЕДАК, ПРЕПОРОД, МОРАЛНИ И ЕКОНОМСКИ, ФИЗИЧКИ. Српски Народ је сит крађа, корупције, сит је ђенералско-првоборачких милионских пензија, повластица, сит је партијских вила, палата и викендица, станара без плаћања станарине, станара дивљака. И НА КРАЈУ СРПСКИ НАРОД ЈЕ СИТ ПРОПАЛЕ ДРЖАВЕ, јер је ГЛАДАН ХЛЕБА, и ЖЕДАН СЛОБОДЕ.

Истину о 9. марту је лако утврдити, без икаквих комисија партијско-комунистичког режима и скупштине: Факта су ту на очиглед целог света:

СРПСКИ НАРОД ХОЋЕ СЛОБОДУ И ДЕМОКРАТИЈУ и зато је изашао на улице да демонстрира против комунистичког режима Слободана Милошевића и тих старих, отрцаних комунистичких зликоваца.

Српски Народ воли слободу, Милошевић воли милицију, полицију и тенкове, водене топове, гасове и гумене куглице, а сутра и меткове. Таква сила владала је НАД српским народом већ 45 година и ДОШЛО ЈЕ ВРЕМЕ да се извојује СЛОБОДА И УСПОСТАВИ ДЕМОКРАТИЈА. И то ће ДОЋИ, ЈЕР СРПСКИ НАРОД ТО ХОЋЕ. ТРАЖИ И ЖЕЛИ.

Војска брани СЛОБОДУ а никако не употребљава терор над сопственим народом. То је било за време Јосе Броза из Кумровца. Хрвата, „шлосера“.

ПОЛИЦИЈА треба да чува ред и мир, а никако да брани комунистичке владајуће друшкане. да се служи батињањем, млађењем српског народа и српске омладине. Полицијски терор комунистичке партије је прошао давно.

А ко не верује нека се распита шта се дешава са шефом полиције Источне Немачке

или са члановима румуњске комунистичке партије: све је то данас на суду где их чека ПРАВДА за ЗЛОЧИНЕ. Тога треба да су свесни сви СРБИ, војници, официри, полиција, милиционери.

И кад то знају, а треба да знају, онда српски војници, српски официри, српски милиционери, и Срби полицајци треба да се понашају да свој СРПСКИ НАРОД ШТИТЕ, БРАНЕ И ЧУВАЈУ а не да га млате и убијају, јер суд ПРАВДЕ већ куца на врата наше несретне земље, као шта је закуцао и на врата осталих земаља источне Европе где је комунизам своје завршио.

Јер ГОСПОДО! ЗНАЈТЕ ДА СЛОБОДА ДОЛАЗИ а са њоме и ПРАВДА и КАЗНА.

Јовица ЉУБОЈЕВИЋ
У.С.А.

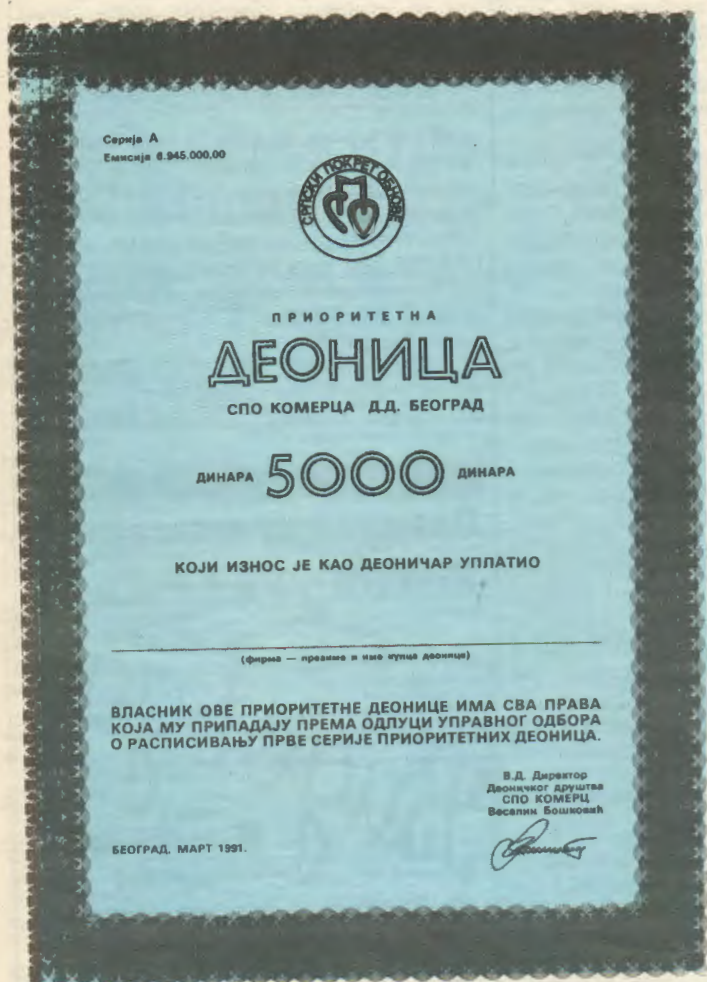
Омладинска пословна задруга

Видовдан

- Пријем нових чланова
- Повремени послови — провизија 5%
- Стална радна места
- Отварање приватних радњи и предузећа
- Послодавцима бесплатне услуге

● „ВИДОВДАН“ ПОЗИВА ВЛАСНИКЕ ПРИВАТНИХ ПРЕДУЗЕЋА И ОСТАЛЕ ГРАЂАНЕ КОЈИМА ЈЕ БУДУЋНОСТ ОТАЋБИНЕ У СРЦУ ДА НАМ СЕ ЈАВЕ РАДИ ДОГОВОРА. НА ЈЕСЕН ЋЕМО ЗАЈЕДНО ПОДЕЛИТИ 1.000 СТИПЕНДИЈА УСПЕШНИМ СТУДЕНТИМА.

- 0 публицитету учесника акције брине „ВИДОВДАН“
 - Пријаве студената примамо одмах
- П. З. „ВИДОВДАН“, ул. Макишка 55, Жарково — Београд, тел. 518-706

ПРЕДСЕДНИШТВО СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ И СПО КОМЕРЦ, деоничарско друштво

издали су прву серију од 1389 деоница по
номиналној цени од 5000 динара по једној деоничици

Продаја деоница у просторијама
СПО КОМЕРЦА — Хотел Југославија соба
879, тел. 011/600-222 локал 9979 и
648-223 и 648-372

ПРЕТПЛАТА НА „СРПСКУ РЕЧ“

Овим се претплаћујем на „Српску реч“, чија
полугодишња претплата износи 325 динара, а
годишња 650 динара (урачунат је попуст од 10%).
Годишња претплата за иностранство је 120 ДЕМ, 72
УСД, или одговарајућа противвредност у другим
конвертибилним валутама.

Уплате вршити на динарски жиро рачун
60801—603—27562 СДК Београд или девизни
60811—620—128—25731—7495633 Кредитна
банка Београд, с знаком за „Српску реч“. Уплате
из иностранства могу се вршити и чековима и
међународним уплатницама. По један примерак
уплатнице, или других доказа о уплати, заједно са
овом наруџбеницом послати на адресу: ЗА „СРПСКУ
РЕЧ“, Народног фронта 43 соба 23, 11000 БЕОГРАД,
тел. 683—952, 642—233 лок. 149.

/име и презиме/

/улица и број/

/место и поштански број/

ОБАВЕШТЕЊЕ

Због великог интересовања, редакција „Српске речи“
обавештава читаоце да располаже комплетом бројева

Комплети или појединачни бројеви могу се наручити
уплатом на жиро рачун број 60801-603-27562 СДК
Београд или девизни 60811-620-128-25731-7495633
Кредитна банка Београд или поузећем на телефон
683-952, 642-233 лок. 149 или на адресу: ПЕДАГОШКА
АКАДЕМИЈА ЗА „СРПСКУ РЕЧ“ соба 23. 11000 БЕОГРАД,
Народног фронта бр. 43.

ПОРУЏБЕНИ КУПОН

Наручујем „Српску реч“ број 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9,
10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18. Заокружите
бројеве које наручујете.

/име и презиме/

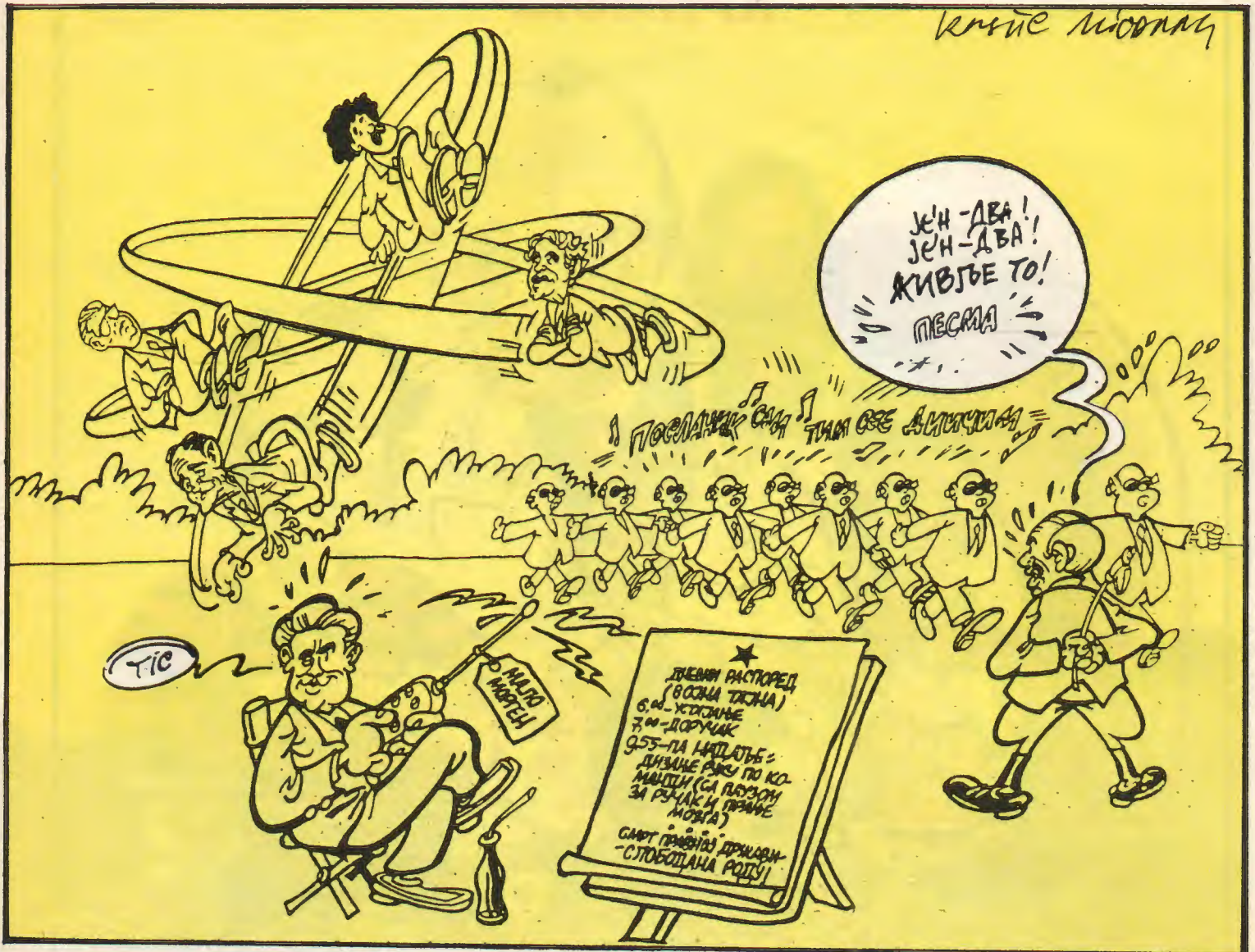
/улица и број/

/место и поштански број/

**У'ЗО ДЕДА УНУКА, МЕТ'О ГА У
КРИЛО...**

СИЛА И НЕПРАВДА У СЛИ

"СУВА ДРЕЦОВИНА" - КАМП ЗА ОБУКУ ПОСЛАНИКА, НИСКОЈЕТАЧА И ПРЕВРТАЧА.

И И РЕЧИ

касите мидонг

PAT -
PAT-TATAT
PATA TATA

"МИЛОШЕШЕЉНИКОВ" - МОДЕЛ 1990 СА ПОБОЉШАЊИМА
ИЗ 1991 - НАМЕЊЕН ЗА КЛАСНУ БОРБУ, ПОСЕБНО ЕФИ-
КАСАН У УЛИЧНИМ ОКРШАЈИМА И КАФАНСКИМ ТУ-
ЧАМА. ИСПАЉУЈЕ Ц.Ц.А. 600 ИСПЉУВАКА У МИНУТУ.

НАГРАДНА ИГРА

Овај пут наша наградна игра не тражи одговор на питање. Тражи најдуховитије питање везано за илустрацију.

ВАШЕ ПИТАЊЕ упишите у купон и пошаљите на адресу „Српске речи“, Народниог фронта 43, соба 23, 11000 Београд (за награду игру), најкасније до 13. маја 1991. године. Најдуховитија питања конкуришу за једну од три награде: **ДЕСЕТ ХИЉАДА ДИНАРА**, шестомесечну претплату за „Српску реч“ и књигу „Писма Вуку“.

ТРАЖИ СЕ ПИТАЊЕ

НАГРАДЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Мимо свих наших очекивања, читаоци су гласали — неочекивано. На питање „Од кога почети (развезивање Гордијевог чвора)?“ читаоци су у огромном броју случајева одговорили са „од Милошевића“. Свега деветоро њих сматрало је да треба почети од Туђмана, један — од Глигорова (?!), један за Изетбеговића, а остали су сматрали или да треба почети од свих одједанпут или од неких апстрактних симбола и знакова (петокраке, „од почетка“ итд).

Из групе оних најбројнијих, који су, дакле, гласали за Милошевића, извукли смо добитнике награда:

Прва награда, десет хиљада динара, припала је **БИЉИ ЂУРЧИЋ**, Св. Ђоровића 11, 21000 НОВИ САД.

Другу награду, шестомесечну претплату за „Српску реч“ добио је **СТЕВАН ЧУЧКОВИЋ**, Јанка Катића 9, 11233 РАЉА.

Трећа награда, књига „Писма Вуку“, припала је **ВЕРИ АНДРЕЈИЋ**, Виноградска 14, 34210 РАЧА КРАГУЈЕВАЧКА.

ЧЕСТИТАМО ДОБИТНИЦИМА!